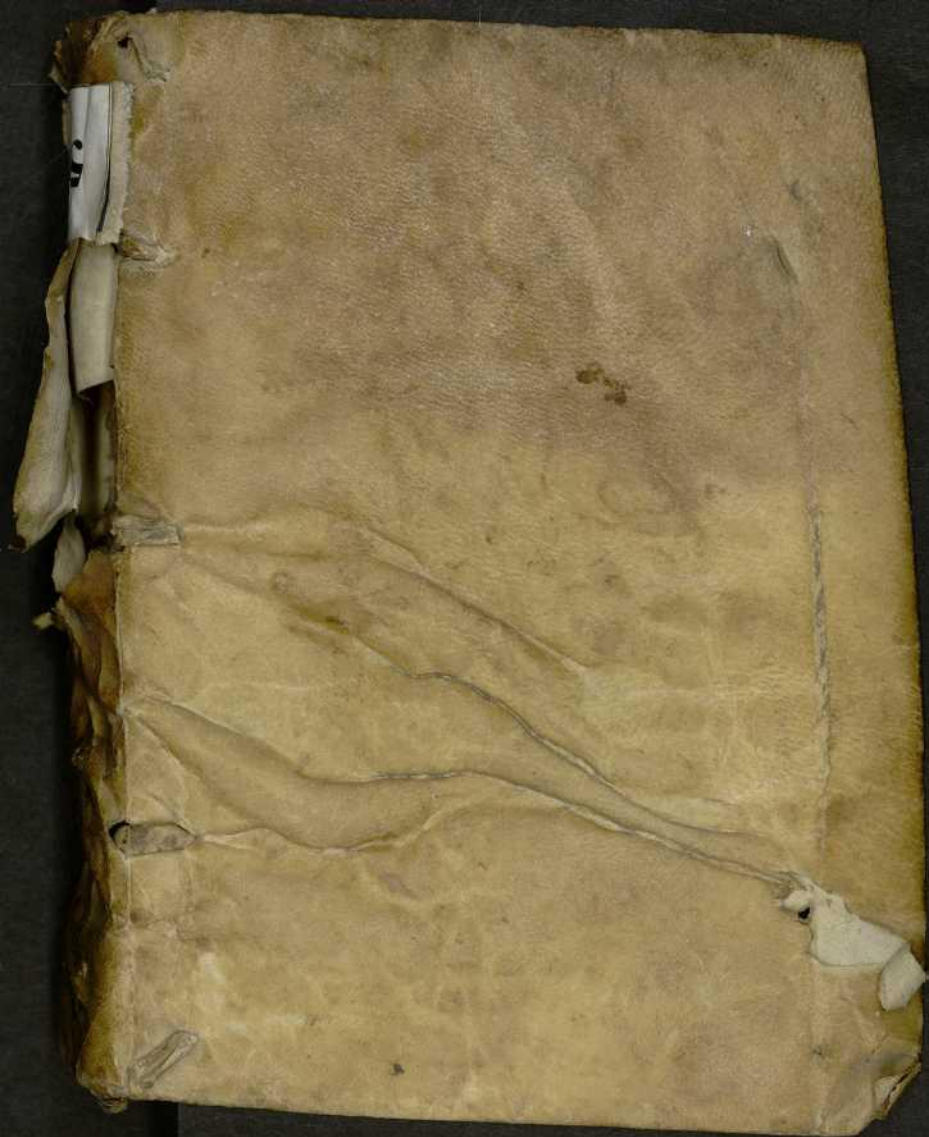

Cornejo Arango

Maranon

W
Maranon

Maranon Col. a
Ola maranomyia La

La
a a a a a

ALBERTI
TROTTII

FERRARIENSIS

clarissimi vtriusq; Iuris periti,

de vero & perfecto Cleri

co libri duo, cum

Indice.

Opusculum ex uetustate nouum.

SALMANTICÆ

Apud Ioannem Baptistam à Terranoua.

M. D. L X V I I I.

Expensis Simonis à Portonarijs Bibliopole.

Esta tassado en dos Reales cada libro.

DE On Phelippe por la gracia de Dios Rey
de Castilla, de Leõ, de Aragõ, de las dos
Sicilias, de Ierusalẽ, de Nauarra, de Gra
nada, de Toledo, de Valẽcia, de Galizia, de Mallor
cas, de Seuilla, de Cerdeña, de Cordoua, de Corce
ga, de Murcia, de Iacn, de los Algarues, de Alge
zira, de Gibraltar, Duque de Milan, Cõde de Flã
des, y Tirol. &c. Por quanto por parte de uos Si
mõ de Pontonarijs mercader de libros uexino de
ciudad de Salamãca. nos fue hecha relacion q̃ el li
bro intitulado Alberto Trocio de uero & perfecto
clerico deq̃ ante nos fue fecha presentaciõ se auia
impresso muchas uexes, y era muy catholico y
muy necessario para la republica Christiana nos
supplicastes lo mandassemos uer y examinar, y
siendo catholico os mandassemos dar licencia pa
ra lo poder imprimir, o como la nuestra merced
fuesse. Lo qual nisto por los del nuestro consejo y
como por su mandado se hizieron las diligencias
que la prematica pos nos fecha sobre la impressiõ
de los libros dispone fue acordado que deuiamos
mãdar dar esta nuestra carta para uos en la dicha
razõ, e nos tuuimos lo por bien. E por la presente
damos licencia y facultad a qualquier impressor
de libros destos nuestros Reynos para que pueda
imprimir el dicho libro que de suso se haze men
cion por esta uex sin por ello caer ni incurrir en
pena alguna, y mandamos que la tal impressiõ se
haga

haga del dicho libro original que ua rubricado cada plana y firmado al fin de Pedro del Marmol nuestro escriuano de camara, delos que residen en el nuestro consejo, y que despues de impresso no podays uender ni uendays el dicho libro, sin que primero se trayga al nuestro consejo, juntamente con el dicho original: para que se uea si la dicha impresion esta conforme al original, y se tasse el precio como se ha de uender el dicho libro, so pena de caer e incurrir en las penas contenidas en las leyes y prematicas y leyes de nuestros reynos, e no fagades ende al so pena de la nuestra merced y de diez mil maravedis para la nuestra camara. Dada en Madrid a ueynte y quatro dias del mes de Março de mil e quinientos y sesenta y ocho años.

El Licenciado Diego Despinosa. El Licenciado Menchaca. El Doctor Suarez de Toledo. El Licenciado Fuemayor. El Licenciado Iuã Thomas. El Doctor Francisco Hernandez de Liebana.

Yo Pedro del Marmol escriuano de camara de su Catholica Magestad la fize escreuir por su mandado con acuerdo de los del su consejo.

YO Pedro del Marmol secretario del consejo Real de su Magestad doy fee, que por los señores del consejo se dio licencia a Simon de Portonarijs para que pueda ueder y uenda el libro que ante ellos se presento y aprobo intitulado Alberto Trocide uero & perfecto Clerico, cada cuerpo de libro a precio de dos Reales y no a mas precio, con que primero que se uenda se ponga la dicha tassa al principio de cada libro, e por que assi conste por mandado de los dichos señores del consejo di la presente que es fecha en la uilla de Madrid a ueynte y cinco dias del mes de Nouiembre, de mil y quinientos y sesenta y ocho años.

Pedro del Marmol.

ERRATA

Fol. 56. pagina. 2. lin. 8. ibi irregularitatem
 & contrahunt. deme illud &.

Fol. 63. pag. 2. lin. 4. ibi utrasque, lege utranque.

Fol. 73. pa. 1. lin. 14. ibi Iacobe mens, dic Iacob
 emens.

Fol. 113. pa. 1. lin. 14. ibi absque quòd, dic absque
 eo quòd pro absolutione.

Fol. 120. pag. 2. lin. ultima. ibi dissensionem, dic
 desertionem.

Fol. 175. pa. 2. lin. 16. ibi posset, dic pensio.

Fol. 176. pa. 1. lin. 17. ibi deseruiat, dic deseruiat.

Fol. 209. pa. 1. lin. 21. ibi demum, dic domum.

Fol. 210. pa. 1. lin. 7. ibi heiusmodi, dic eiusmodi.

Fol. 211. pa. 2. linea. penulti. ibi secularia, dic se-
 cularis.

Fol. 217. pa. 2. lin. 2. ibi putà, dic putat primam
 glo. teneri.

Fol. 217. pa. 2. lin. 2. ibi probat, dic probari.

Fol. 218. pa. 1. lin. 5. ibi prohibito, dic prohibitio.

Fol. 218. pa. 2. lin. 22. ibi cum non solum à malo,
 adde cum ab omni.

El Licenciado Luy's

Hurtado.

ECCLESIA-
STICO ORDINI
REMVNDVS FRAT-
GVIER. S.

Eptua gesimus
fermè annus est
sanctissima na-
tio, quo Seueri-
nus bibliopola

Albertu huc vestru Frotiu de
vero & perfecto clerico vetustis
quidem characteribus Ferrarie
impresserat, nò vulgare assecu-
tus de pijs studijs existimatio-
nem. Verum cum processisset
tempus, quod mortalium re-
bus prope omnibus obliuio-
nem incuria vel sua edacitate
afferre

afferre solet, cœpit & Albertus
& Seuerinus ex hominum me-
moriam paulatim labi: vt vix be-
ne apud rarissimos, & quidem
antiquorum codicum asserua-
tores inuenirentur. Impulit no-
strum tandem animum nuper
exortus errorum pestilentissi-
mus draco (cuius caput Virgo
illa super cœlestis toties contri-
tum iam retundit) vt tot lustris
iacentem Albertum excitare-
mus: quo nullū vobis putaba-
mus pro tempore conducibi-
liorem Ægida ad repellendos
Gorgonis angues. Nam letalis
huius aconiti disseminatores
nullum genus hominum ve-
stro habent infensus, & quod

magis impetant. Bonis igitur
animis vestra hæc arma nostra
opera reposita sumite: & si
quid prælij aduersus hostes mo-
limini, in huius opusculi lectio-
ne tanquàm in arena primùm
assuescite, vt ex professionis ve-
stræ obseruatione in campum
aliquando delati tela habeatis
Apollinea ad Pythona confo-
diendum: quo demum perem-
pto (vt futurũ breui speramus)
triumphum ex hoste pul-
cherrimum reporte-
tis. Valet.

AD

A D R E V E-

R E N D I S S I M V M

in Christo patrē ac dominum

D. tituli sancti Clementis pres-

byterum Cardinalem dignissi-

mum. D. Bartholomeum Ro-

uerella, Alberti Trotij Ferra-

riensis deditissimi sibi

serui Episto-

la.

Pusculum quod

dam iam dudū

per me inchoa-

tū, & in scriptis

tradi in ceptum

in hoc Ferrariēsi studio nostro

perfeci tandē, & absolutū reddi

di, Reuerendissime ac obseruā

sime mihi dñe. Opus sanè vtile
canonistis maximè ac clericis:
generaliter omnibus ecclesia-
sticisq; personis: propter mate-
riã in eo contentã eis per maxi-
mè cõuenientẽ, vt ex eius titu-
lo ac proœmio intueri licet. In-
titulatũ em̃ est, De vero & per-
fecto clerico: quæ & quot cõ-
currere oporteat in eo. Qua
materia nulla profectò conue-
niẽs magis, nulla sic oportuna,
nulla cognitu necessaria magis
magisq; pẽsari posset, excogita-
rive. Quippe cũ ex ea vnusquis-
q; instruatur, ac inducatur ad
cognitionẽ primò suimet ipsiº,
statusq; sui, in quo vocatus mili-
tat. Insuper & moneatur, qua-
lem

lem deceat eum esse. Quæ &
quot requisita in se habere, quæ
multa sunt, ac plurima. Quali-
ter denique viuere, aut se habe-
re debeat: non solum in spiri-
tualibus, & circa ea: sed etiam
circa tēpora ipsa, vt sic nō solū
Clericus verus, sed etiam bo-
nus, imò & perfectus appellari
meritò possit, ac re ipsa existe-
re. Quæ cognitio sui ipsius ac
predictorū omniū qualis & quā-
ti effect⁹ ac vtilitatis existat, faci-
le est vnicuiq; sanę mētis intelli-
gere. Cæterū pensanti mihi at-
que animo deliberāti, id ipsum
hoc opusculum sic diuina opi-
culante gratia perfectum, viro
cuiuspiam insigni ac præclaro in-
scribe-

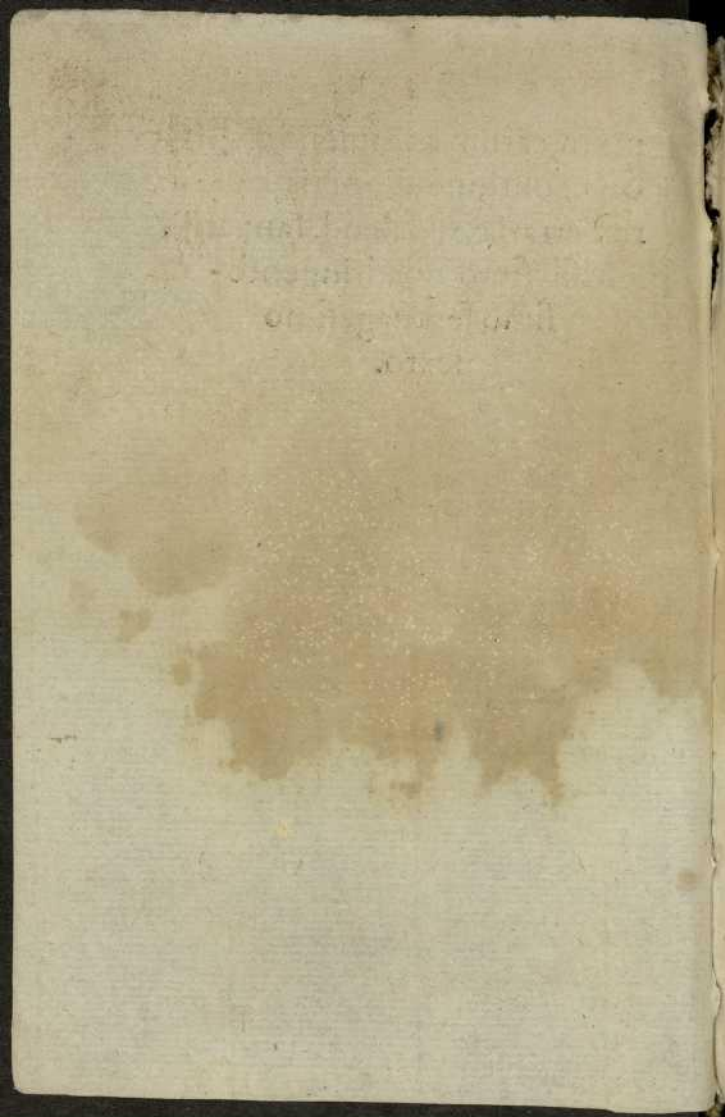
scribere: vt fieri assolet, Tua q̃
primum Reuerēdisima D. sese
memoria obtulit: & meritò qui
dē, ac conuenienter. Cui enim
dirigi, ac ascribi conuenientius
libellus iste noster posset q̃ vi-
ro alicui vni ecclesiastico, eidē
que dignissimo, veluti tu? In
quo omnis illa, quæ desidera-
tur, perfectio: omniaq; requisi-
ta illa, quæ in vero & perfecto
Clerico posita sunt necessaria,
perfectè reperiantur, atque elu-
cescant omnia: veluti in exem-
plari quodam speculo. Quis in-
super, si dignitas attendatur, in-
mentem venire potuisset alius
dignitate simul & auctoritate
sublimior, ingenio perspica-
tior,

tior, multarum rerum experiē-
tia prudentior, doctior quoq;
atq; excellentior in omni sciē-
tiarum genere ac facultate? Pro
fectò nemo alius ex omnibus
mihi notis: maximè cui tanto
pere affectus ego ipse sum: aut
cui lucubratiunculā hanc meā
qualiscunq; illa sit, gratam ma-
gis fore cōfidā. His igitur ratio-
nibus motus ego: taliq; vt suprā
ductus fiducia obseruādissime
mihi dñe: opusculū hoc idem
ipsum, sic vt ante in mētē vene-
rat, tuo nomini in scriptū dedi-
catumq;: & iam non meum sed
tuū effectum, mitto ad reuer-
do. tuā. Quod accipere digne-
tur ipsa à deditissimo seruo suo,
pro

pro munusculo quodam exi-
guo grato (vt in omnibus asso-
let) ac iocundo animo. Atq; eò
quidem gratiori atque alacrio-
ri, quò ex impressione digno-
scetur scriptum: ex qua pluri-
ma etiam alia emanasse creden-
dum sit: vt sic eò amplius tui in
illis impressi nominis famam
noueris extendendam esse, di-
uulgandamq;: quò ad plurimum
manus eorum copia deuentu-
ra sit tantoq; etiam magis au-
toris labor meritorius redda-
tur, quantò ad plures magis ex
ipsius diuulgatione operis sua
sefe extendet utilitas. Vale tui
ordinis clarissimum decus: &
me tuæ Reueren. D. deditissi-
mum,

mum, carum commendatum-
que: continuè digneris habe-
re. Ferrariæ. x. Calend. Ianuarij

Millesimo quadringente-
simo septuagesimo
sexto.

I

ALBERTI
TROTTII

FERRARIENSIS
DOCTISSIMI IURISPE
riti, De vero & perfecto Cle-
rico, Quæ & quot con-
currere oporteat
in eo.

LIBER PRIMVS
OPERIS DIVISIO.

VIA de vero &
perfecto clerico pre-
sens nunc, qui assu-
mitur, habendus est
tractatus: quem ag-
gredior in Deo no-
mine ad instructionem & vtilitatem
eorum, qui in statu sunt clericali, aut
effici desiderant: Ego Albertus Trot-
tius

De vero clerico

tius iuris vtriusque interpres, licet minus, nunc actu legens, ac ordinariam Iuris Canonici cathedrā regens in almo Ferrariensi gymnasio: vtile esse arbitror, antequam ad opus ipsum deueniatur, breuiter ipsius operis diuisionem præmittere: ex qua diuisione ordo appareat dicendorum in eo. Erit ergo diuisum opus totum hoc in duas partes principales: & sic in Libros duos. In primo tractabitur de Clerico vero: quis scilicet dicatur de iure clericus: vt sic sciatur quis sit verus clericus. & hic videbitur de omnibus his seriatim, videlicet: Quot sint nomina clericorum: Quot eorum gradus, seu ordines ecclesiastici: Qui veniant in iure nostro sub appellatione clericorum, & qui non. Vnde hoc nomen Clericus derivatum sit: & de ethimologia eius, & vniuscuiusque nominis clericalis. A quo primum tempore clericorum institutio suum exortum habuerit: & quid ad vnumquemque clericum

ricum spectet facere in suo statu, gradu, vel ordine. Et cum his terminabitur primus liber. Secundus liber erit, de bono seu perfecto clerico: ut postquam visum fuerit, quis dicatur clericus videatur & secundo quæ & quot necessario requiratur in aliquo: ut non solum verus, sed etiam perfectus clericus dici possit, & merito appellari. Et primo videbitur de illis, quæ necessario requiruntur & attendi debent in eo, antequam ordinetur. Quæ erunt decem & octo, vel circa. Secundo, de illis quæ necessario habet simul cum illis interuenire, postquam iam ordinatus fuerit. Et hic videbitur de totidem requisitis, vel circa. Habebit autem iste maximè secundus liber multas & plurimas sub se questionum terminationes. Quæ omnes & singulæ, ut facilius haberi & reperiri possint: separatim extrahuntur omnes, seriatim per viam tabulæ in calce describuntur.

De vero clerico

C A P V T. I.

- 1 Clerici qui sint dicendi.
- 2 Clericorum gradus & nomina,

I

D primum igitur
deueniendo, qui di
cantur clerici: bre
uiter dicendum,

Quòd illi dicunt
seu appellari pos
sunt clerici, qui ordinem aliquem cle
ricalem habent: vt sunt omnes illi no
uem, qui nominatur in. §. Cleros. ver
fic. Generaliter, 21. Distinct. vbi text.
Generaliter clerici nuncupantur om
nes, qui in ecclesia Christi deser
uiunt.

- 2 Quorum gradus & nomina sunt
hæc. Hostiarius, Psalmista, Lector, Ex
orcista, Accolytus, Subdiaconus, Dia
conus, Presbyter, Episcopus. Ita ha
bentur ibi tex. ad literū, qui est Isido
ri in lib. Ethymologiarum. Pro cuius
declaratione videnda sunt aliqua.

Cle

Liber. I.
CAPVT. II.

3

- 1 Clericorum ordines quot enumerētur.
- 2 Corona in prima tonsura recipitur.
- 3 Tonsura ordinum ianua & principium.
- 4 Episcopatus an sit ordo.
- 5 Psalmistatus utrum sit ordo.
- 6 Charectaris spiritualis effectus.

Rimum dubiū: An or-
dines clericales seu ec-
clesiastici sint nouem,
prout expressè videtur
velletext. ille: an verò
septem tantum, secundum quòd ali-
qui & multi tenent, maximè theolo-
gi. De hoc enim est dubium non pa-
rum inter Canonistas ex vna parte,
& theologos ex altera. Nam Canoni-
stæ communiter tenent, quòd nouē
sint: ad instar & similitudinem eccle-
siæ triumphantis. In qua nouem sunt
angelorum ordines designati sub no-
uem generibus lapidum preciosorū.
vt dicit Gregor. de pœni. distinct. 2.

A 3

c. quid

De vero clerico

dist. 2. c. quid ergo. Theologi verò q̄
septem tātum : propter septiformem
spiritus sancti gratiam: cuius munera
sua officia prosequūtur. Ita tenet Ma
gister Senten. in. 4. dist. 24. c. 1. Et ratio
differentiæ inter ipsos: quia Canoni
ste, ponunt, quòd Psalmistatus, & sic
primatonsura, sit ordo: ac etiam Epi
scopatus. Quorum vtrumque negāt
theologi: sed quòd Psalmistatus sit or
do, allegant Canonistæ sua iura cano
nica, quæ enumerant Psalmistam in
ter alios ordinatos: vt est text. in. d. §.
cleros, & in c. cum contingat, de æta.
& quali. & in. ca. non oportet. 34. dist.
& in cap. clericus. 72. dist. & in. c. cum
interuos, de re iudi. Item probant ra
tione.

- 2 Quia in prima tōsura recipitur co
rona: quæ corona sacramentalem ha
bet significationem. 12. q. 1. duo sunt
& sic in prima tonsura offertur sacra
mentum, quod designatur sub nomi
ne Psalmistatus. Pro Episcopatu verò
quòd

Liber. I.

quòd sit ordo: allegatur rex. in. c. quor-
ries, de pur. cano. & 74. dist. capit. epi-
scopus, cum seq. & in. c. omnes psal-
lentes. 28. dist. Theologi vorò nolunt
assentire, quòd Psalmistatus sit ordo:
sed officium ordinis, videlicet Lecto-
ratui annexum. & multominus pri-
ma tonsura: quam dicunt ipsi non or-
dinem, sed dispositionem ad ordines
& allegant ipsi Theologi rationem.
Cum ibi sit tantum signum quoddam
visibile extrinsecum cum forma ver-
borum, ex quo denotari habeat quæ-
dam electio in sortem: quæ præcedit
ordinem, & sic est quoddam præ am-
bulum potius secundum eos, & po-
tius congruitatis, quàm necessitatis.
Sed Canonistæ contrarium tenentes
dicunt, quòd imò est necessitatis: & a
deò necessitatis, quòd si omittatur, re-
peti debet necessariò.

Cum sit principium aliorum ordi-
num: vt patet in dicto. §. cleros, & pro-
batur per Hosti. in dicto. c. cum cōtin-

De vero clerico

gat, & Archi. in. c. psalmista, & ibi Domini. 23. dis. Allegant secūdo quia ordo propriè est ille, per quem datur spiritalis potestas: nō illud quod deputatur ad aliquod consortium. Quod vltimum fit per primam tonsuram. Sed ad hanc rationem respondet Domini. in proce. 6. in verbo episcopus, vbi de hoc pereum.

Allegant. 3. theologi contra nos ipsamet iura nostra. Quæ cum faciūt mentionem de ordinibus, non faciūt mentionē de istis duobus: sed de alijs septem tantū: vt. 32. dis. c. seriatim, & 77. di. c. illud, & 93. di. c. à subdiacono. Sed ad hoc stat responsio: q. non valet argumentum istud, non enumeratur, ergo & c. Patet: quia ibi non enumeratur etiam inter alios Hostiarius & tamen nemo dubitat, quin Hostiarius sit ordo.

4 De Episcopatu verò quod nō sit ordo: sed nomen dignitatis ordinē præsupponēs: allegāt Theologi cū sit officium

cium potius quoddam ad ordines: cū
omnis ordo propriè sumendo ordine
tur ad sacramentum Eucharistiæ. Epi
scopus autem non habet superiorem
potestatem à sacerdote: vt nituntur
ipsi ostendere. Sed Canonistæ respon
dēt quòd imò est inter ordines: quia
non omnes etiam illi septem, quos il
li confitentur ordines ecclesiasticos.
habent certum mysterium circa con
fectionem Eucharistiæ: patet in Ho
stiarario: qui habet custodire portas ec
clesiæ: & Exorcista: qui habet abiura
re & alia facere: de quibus in. d. §. cle
ros. Ego verò hanc quæstionem pro
nunc aliter non examino: sed remit
to me ad notata per Ioan. And. & ibi
scribentes in proæmio Sexti in glo.
in verbo episcopus, vbi tenet partem
Canonistarum: & ad notata in. c. cū
cōtingat. de ætate & quali. & ibi om
nino per do. Anto. de Bu. & per eun
dem, & ibi etiam per do. Abba. Sicut
in. c. ex literis. de exces. prela. & ad no

De vero clerico

tata in. d. cle. in plerisq; : & plene per
Dominic. in. d. §. cleros. 21. distin. vbi
firmat opinio. Canonistarum:

5 Tenēdo firmiter de Psalmista quòd
sit ordo: & allegat Archi. hoc tenere.
23. distin. cap. psalmista. & dicit opti-
me probari. 11. quæst. 1. cap. si quis e-
piscopus. vbi psalmista propter deli-
ctum deponitur ab ordine, sicut alij.
De episcopatu verò an sit ordo, niti-
tur reducere opiniones ad concor-
diam, vt distinguatur: quia aut quæ-
ritur an sit ordo, ita vt per eum con-
feratur character nouus: & dicēdum
est quòd nō. Aut quæritur quòd ad ef-
fectum, vt per eum virtus characteris
presbyteralis amplietur: & dicēdum
est quòd sic.

6 Et erit effectus, quia sicut per chara-
cterem spiritualem datur potestas cir-
ca confectionem corporis Christi &
aliorum sacramentorum. Ita per con-
secrationem episcopi datur sibi pote-
stas characteris quantum ad ordines
confe-

conferendos, confirmationem videlicet, & alia sacramenta & hoc respectu potest dici ordo. Et istam conclusionem dicit sumi etiā ex verbis Ioan. Andr. in procemio Sexti, & ex verbis Anto. de Butri. in. d. cle. in plerisq;, de quo plenius ibi per eum, & in præallegato procemio. 6. in glo. in verbo episcopus, vbi latius Hostiē. prosequitur de Episcopatu. Ponitur etiam per beatum Thomam in. 4. distinct. 24. & ibi per scribentes, maxime Richar. in. 1. quæst. principali, vbi de prima tonsura, & in. §. quæstio. principali, vbi de episcopatu & in Summa confes. in titul. de æta. & qua. ordi. quæst. 2. & 3. & in Summa Pilana in verb. ordo, & per Antonium Archiepiscop. Floren. in Summa sua in. 3. parte, titul. 7. capit. 16. vbi tenet cum opinione Theo. & ibi ponit rationem, quare si sic est, quòd episcopatus & sacerdotiū sint vnus ordo: quomodo est, quòd non possint conferri vna die ambo: sicut cæteri

De vero clerico
cateri ordines: vt ibi per eum.

C A P V T. I I I.

1. *Ordinum cur tantum quatuor dicantur sacri.*
2. *Ordo sacer appellatur à sanctimonia.*

1 **D**E ratione vero quare dictorum ordinum nouem quidam tantum dicuntur sacri: videlicet quatuor vltimi, de quibus in. d. §. cleros, cum tamē quilibet ordo appellari possit & debeat sacer: quasi sacrum signaculum, in quo traditur potestas spiritualis: vt notat glo. 32. dist. in summa: quæ ad hoc allegat Magistrum Senten.

1. Videatur omnino glo. illa pro ratione: quæ dicit hæc verba, quod quilibet ordo sacer est: sed quatuor præcipuè appellantur sacri: à sanctimonia: hoc est à castitate, & continentia quæ requirunt. Hinc est, q̄ in materia largæ, appellatione sacrorum ordinū veniunt etiam quatuor minores: vt est glo.

gloss. notabilis in. c. i. in verb. clericū.
de tempo. ordi. In stricta verò non.
Ita intelligatur text. in dict. §. si verò
32. distin.

CAPVT. IIII.

1 Ordines minores cur dicti quatuor cum sint
quinque.

2 Psalmista à lectore in quo differat.

Item de ratione qua
re minores ordines nō
dicuntur potius quin-
que & nō quatuor, cū
psalmistat⁹ sit ordo, vt
supra conclusum est: est enim secun-
dus in numero, & sic eo computato
necesse videat^r eos esse quinque. Co-
gitandum esset super ea: quia dubiū
istud non reperio tactum per alium:
sed posset fortè reddi ratio, dicendo:
q̄ ideo sit, quia est ordo quodammo-
do annexus Lectoratui: & sic quodā
modo vnus simul cū eo, licet non per
omnia

De vero clerico

omnia: quia si per omnia, non faceret gradum de per se.

2 Non enim in alio differt Psalmista à Lectore: nisi quia iste legit cantando. Ille verò quidem legit, sed non cā tando: vt probatur in cap. psalmista. 23. distin. vbi exponitur Psalmista, id est cantor, & ad idem text. in dicto. §. cleros. in verb. Psalmista. vbi de Succentore, Præcentore & Concettore in quo differant ad inuicem: quia Præcentor dicitur, qui vocem præmittit in cantu. Succentor, qui subsequēter canēdo respondet. Concettor autem, qui consonat.

C A P V T V.

- 1 *Tonsuram primam habentes nunquid ueniant clericorum appellatione.
Psalmista an dicendus clericus.*
- 2 *Tonsuram primā habentes utrum gaudeāt priuilegijs clericorum.*
- 3 *Clericus quo habitu gaudeat priuilegio clericali, quo non.*

Clericus

Clericis ut perdāt sua priuilegia quæ requirantur.

4 *Cautela, ut clerici perdant sua priuilegia.*

Ecundū dubium quod oritur circa hoc, qui dicantur clerici, est de habētibus primam tonsuram tantum.

An veniant ipsi sub appellatione clericorū. Ad quod dicendum q̄ sic, & hoc indubitanter per tex. illum in dicto. §. clericos, in ver. psalmista: attento q̄ per primam tonsuram efficitur quis psalmista. Psalmista autē dicitur clericus: vt ibi. Ad idē text. & melior in. c. cum cōtingat, de æta. & quali, in fi. ibi, cū per primam tonsuram iuxta formā ecclesię datam clericalis ordo conferatur. An idē tex. in. c. perlectis. 25. dis in ver. ad psalmistam, cum alijs iuribus allegatis sup. prox. q. in prin. ad probationem q̄ psalmistatus sit ordo: quod dictum est bene notādum. Ex hoc enim sequitur, q̄ nō solū instituti in quatuor minoribus: qui sunt
hostia

De vero clerico

hostiarius, lector, exorcista, & accolytus.

- 2 Sed habentes primam tonsuram tantum, & sic psalmistatum tantum gaudent priuilegijs attributis ordini clericali tanquàm clerici: qui ergo percuteret, vel aliter manus iniiceret in eos, communicatus esse excommunicatione Papali, iuxta. c. si quis suadente. 17. q. 4. Nec possunt conueniri inuiti in foro seculari imò nec volentes, iuxta. c. si diligēti. de foro compe. Ita expressè notat glo. in. d. §. cleros. verb. generaliter. & D. Anto. post alios scribentes in. c. cū non ab homine. de iudi. & est communis conclusio. Quam amplio veram esse, etiā si tales non incederent in habitu nequis tōsura: vt communiter videmus istos tales nō incedere. Dummodo nō sint de illis, de quibus in. c. 1. de vita & hone. clerici. lib. Sexto, & in cle. 1. eo. ti.

- 3 Quia sint aut ioculatores, aut buffones, aut macellatores, vel tabernarij: prę-

rij:premoniti,vt ibi.Vel illi de quibus
in.c.contingit,el.2.de sen.excom,Vel
de quibus in.c. perpendimus. de sen.
excom.Vel de quibus in.c. cū contin
git.eo titu. Vel quibus in.c. nouimus.
de verb.signi. & in.c.ad abolendā. de
hære. Vt quia degradati actualiter
propter delictum commissum traditi
fuiſſent curiæ ſeculari. Vt enim per
dant illa priuilegia cōceſſa ordini cle
ricali, requiritur degradatio:& quòd
regulariter extra illos caſus requira
tur degradatio etiam in illis ſic conſti
tutis in minoribus tantum eſt tex. me
lior in hoc de iure in.d.c.cum non ab
homine,in ver.quocunq; ordine. Li
cèt domi. Anto.in.c.clerici.el.1. de vi
ta & honeſta, cleri.per tex.illū teneat
non neceſſariam in illis:ſed malè,per
tex.illum,alium in.d.c. cum nō ab ho
mine,ſecundū moder.Abba.& Ioan.
de ligna. ibi per text. in.c. ſi quis epi
ſcopus. 27.q. 1. Ad text.illum in cap.
clerici,quem per ſe allegat in ver.ſine

De vero clerico

gradu, dicentes supplere debere: scilicet sacro.

- 4 Esset tamen dare cautelam notabile ad faciendum eos perdere priuilegium: qui sic non portant habitum, vel tonsurā. De qua per Abba. & doc. in. c. tuæ, de apost. videlicet vt monēatur assumere habitum, cum comminatione quòd aliàs carebunt priuilegio clericali: & de qua infra etiam in secunda parte operis: in secunda particula illius secundę in primo requisito. Et hæc de clericis in minoribus: vel habentibus primā tonsuram tantum non coniugatis.

C A P V T VI.

- 1 Clerici primæ tonsuræ possunt uxore ducere.
- 2 Clerici primæ tonsuræ uxorati an retineant nomē clericorū & gaudeāt eorū priuilegijs.
Clericus cōiugatus uicarius episcopi esse non potest.
- 3 Clericus coniugatus an possit esse scholarum rector.
- 4 Matrimonium uerum nunquid sit inter desponsatos de presenti, & causet beneficij amissionē.

Quid

Vid autem de clericis coniugatis, qui scilicet in minoribus constituti, vel habentes primam tonsuram accipiunt uxorem, quod licitè possunt. r
 c. 1. & 2. de clerici coniuga. an retineant ipsi nomē clericorum. Hoc est aliud dubium & tertium. Circa quod dicendum est, q̄ sic: quantum ad nomen ipsum, propter charectarem ordinis impressum & indelibile. Licet Ioan. de Ligna. in. c. Ioannes: eod. titul. dicat, eos posse appellari mixtos, scilicet clericos & laicos simul. Quātum verò ad effectum, vt gaudeant priuilegijs attributis ordini clericali, tenendum est quòd non, nisi quo ad duo tantum: videlicet quo ad priuilegium canonis, si quis suadente diabolo. 17.
 q. 4. vt nō possint in eos manus iniecti uiolenter, & priuilegium fori, vt non possint trahi ad iudiciū seculare pro criminibus etiam ciuilitè intentatis. e

De vero clerico

2 Imò nec retinent priuilegia etiam quo ad ista duo, nisi incedant in habitu & tonsura, & cum hoc etiam q̄ doceatur se cōtraxisse cum vnica: & virgine: secundum quod habetur in. c. illico. de cleri. coniu. lib. 6. Et notāt domini de Ro. decisio. 202. Hinc est q̄ talis clericus cōiugatus nō potest esse vicarius episcopi. c. in noua. 16. q. 7. Et notatur in. d. cap. Ioannes. in. 5. q. per Ioan. & per doct. in. c. decernimus. de iudi. Vnde tali non posset committi causa aliqua criminalis clericorū etiā ab episcopo: vt ibi communiter concluditur in. d. c. decernimus, etiā ipso clerico consentiente: quia hoc surgit ex incapacitate ipsius coniugati, qui non differt à laico nisi in duobus illis: & hoc introductum fuit in fauorē ordinis: ergo tolli non potest etiam de consensu eius. c. significasti, & c. si diligenti, de foro compe.

3 Non etiam rector scholarum fieri potest: quia cum habeat ipse iudicare
cleri-

clericos ex officio, & ipse non sit clericus, nisi quoad illa duo, meritò nō potest. Et quid de clerico coniugato per verba de præsenti nondum consummato matrimonio, nunquid generaliter perdat priuilegium omne clericale: ac si consummasset illud: de hoc in. d. c. 1. per Pe. Ancha. in. 6. notabili, vbi dicit, quòd sic, sub dubio tamen fortè: dicendo se aliàs habuisse de facto Venerijs. Et faciunt omnia illa iura, quæ solent allegari, pro illa parte, quòd inter desponsatos per verba de præsenti sit matrimonium verum: de quibus per Moder. in rubrica de spō. & 27. q. 2. per totum: & quòd in simili dicitur de clerico beneficiato: qui eo ipso quòd desponsat per verba de præsenti, perdit beneficium ipso iure: vt nota. in cap. primo de cleri. coniuga. & in cap. sanè. & in cap. Ioannes eod. tit. & in clemen. & si principalis. de rescrip.

De vero clerico
CAPVT. VII.

- 1 Episcopus clericorū appellatione utrū ueniat.
- 2 Canonici nū includātur clericorū appellatione.
- 3 Cardinales appellatione clericorū utrū ueniāt.
- 4 Loquendi usus qui iam inualuit obseruandus.

1

Otest etiam hīc dubitari & quarto. Quid de episcopis & alijs, qui vltra clericalem ordinē aliam etiam habent qualitatem maiorem: an venire debeant ipsi appellatione clericorum: videtur enim q, sic, per tex. in. d. verb. generaliter, in vers. episcopis. In contrarium tex. in. c. quā periculosum. de sen. excom. lib. Sexto, & in. c. statutum. de elec. eo. lib. cum his quæ per Ioan. ibi, & quod per moder. in rubrica de vita & hōne. cleri. qui rādem videntur concludere, q, sic in fauorabili materia & sic extēsiua: vt probatur in. c. per exemptionem de priuile. lib. Sexto, & in. c. cū tibi, de verbo. signi. & per tex. cū glo. in. c. nō liceat, de preben.

ben.vbi glo. hoc tenet. & allegat bonaiura. Non autem in materia odiosa, & sic stricta, & hoc per nota. ibi per docto. & per do. Abba. melius quàm alibi in. c. 1. de postu. præla.

Vbi plenè disputat de canonicis: 2 an & quando veniant ipsi appellatio-
ne clericorū: & pro hoc q, nō veniant in materia huiusmodi stricta tales maiores, maximè cōstituti in dignitate. Allegat inter alia. c. sedes, de rescrip. cū ibi notatis per Ino. & in. d. c. quàm periculosum: & facit ratio regulæ odia, de regu. iur. lib. Sexto, per quæ iura potest dici, q, hæc sit cōmunis. Considerandum tamen ultra scribentes: si fortè posset limitari & restringi prædicta conclusio, nisi eadem omnino ratio rigorositatis, vel odiositatis militaret in vno quæ in alio: & odiū esset rationabile: vt tunc venire etiam debeāt in dignitate cōstituti, nisi in casibus à iure expressis: vt est ille de quo in. c. q̄ periculosum, de sent. excō. lib.

De vero clerico

Sexto. In casu videlicet excommunicationis, suspensionis, vel interdicti: vt non incurrantur ab episcopis: vel eorum superioribus Archiepiscopis, Primatibus & Patriarchis, nisi exprimatur per rationem specialē: de qua ibi in tex. & pro hoc quia negari non potest quin sint clerici & ipsi, attenta etymologia vocabuli & descriptione clericorū: de qua supra, & quia in ordine sacro vt plurimi: & ex altera parte: quia etiam apud Deum non est acceptio personarum: & ita punitur magnus: sicut parvus. cap. nouit, de iudi. & plerunque etiam in plus: quasi grauius delinquat ipse propter altitudinem dignitatis: iuxta cap. homo Christianus. 40. dist. adeò quòd fortè posset attentari q̄ Cardinales simplices qui non essent episcopi, archiepiscopi, & cætera, vt supra, venirent sub appellatione clericorū in tali materia: ex quo nō excepti ipsi. Et pro hoc tex. multū notabilis & singularis ad propositum

positum in. c. 2. coniuncta rubrica de
cleri. non resi. & quod ibi per Moder.
& quod per Io. Cal. in. c. in nostra, de
rescrip. Et ulterius cōsiderandū, quia
materia quam supra dixi consideran-
dam, posset esse talis, q̄ non compre-
derentur nedum illi constituti in di-
gnitate, imò nec etiam constituti in
simplici sacerdotio: & sic sacerdotes,
sed solum cōstituti in minoribus pro-
pter subiectam convenientem in eis
materiam: ita quòd non alijs: & pro
hoc quia ultra hoc q̄ differunt no-
mine: quia illi vocantur clerici: & isti
sacerdotes.

Et hoc etiam secundum cum mu-
nem vsu loquendi qui attendi de-
bet plurimum iuxta vulgatam. l. cum
de lanionis. §. a sinā. ff. de fun. instruc.
cum simil. Iura etiam facientia men-
tionem de istis simul, ponunt eos tan-
quàm diuersas personas. Pater hoc. in
c. 2. de foro compe. & in. c. cum con-
tingat, de æta. & quali. & 2. q. 1. c. cle-

De vero clerico

ricus exorcistam. 3 2. dist. seriatim. 3 4.
dis. placuit, & pro quo solitus sum alle
gare bonam glo. ad propositum in. c.
literas, de filijs presby. quę apertè vult,
quòd appellatione clericorum in ma
teria stricta veniam solunt constitui
in minoribus: & ideo dicit singulari
ter, quòd si dispensari contingat cum
illegitimo, vt possit effici clericus: in
telligitur vt ad minores tantum pos
sit promoueri. Et hæc sunt bene no
tanda,

C A P V T. V I I I.

- 1 Conuersi, Deo deuoti, monachi simplices & ere
mitæ appellatione clericorum an comprehen
dantur.
- 2 Priuilegijs clericorum qui gaudere debent.
- 3 Milites Hierosolymitani sancti Ioānis an pos
sint tenere beneficium sine cura, & an appel
latione religiosorum ueniant.

Trum autem conuersi, Deo
deuoti, monachi simplices:
& heremitæ veniant ipsi ap
pellatione clericorū, ex præ
missis

missis videtur q̄ non: cū in nullo gradu ecclesiastico ex prædictis nouē reperiantur ipsi esse. Item per iura quæ in pluribus locis ponūt istos vt diuersos à clericis vt in.c.duo sunt genera. 12.q.1.& in.c.nō dubium, de sent.excom.& in cap. per exemptionem, de priuileg. lib.6. In contrarium videntur facere iura, quæ probant, quòd tales possint dici personæ ecclesiasticæ tanq̄ quæ vocatæ sint in sortem domini, sicut clerici: vt est text. cum glos. in dicto.c. duo sunt genera, & clarior glos. in.c.nō dubium, de sent. excom. Per quod aliqui tenent q̄ gaudeant priuilegijs clericalibus sicut clerici.

Ego quo ad hunc effectum, an gaudeāt priuilegijs huiusmodi putarem attendendū: an sint tales, qui ex toto Deo dediti sint & trāsati: vt quia tradiderint se & sua renūciādo proprijs, vel sunt tonsurati & habitū mutauerunt, & gaudeant: sic intelligendo dictas gl. quæ videtur hoc velle Doc. in dicto

De vero clerico

dicto. c. 2. Aut non sunt ex toto Deo dediti: vel translati vt supra, & tunc secus. Et de conuersis huiusmodi simplicibus an possint habere beneficiū ecclesiasticum recurrendum ad nota in. c. quanuis, de deci, vbi quòd sic: si sit beneficium sine cura.

- 3 Et vbi idem dicitur de militibus Hierosolymitanis sancti Ioannis: de quibus per Domi. in. c. 2. de rebus eccle. non alie. in. 6. & per Doct. in rubrica de regula. Et an veniāt tales appellatione religiosorū. De hoc est bonus tex. in. c. cum & plantare, de priuileg. vbi q. non: nisi sint ex toto translati quo ad se: & bona, vt supra.

CAPVT IX.

- 1 Religiosi an cadant sub clericorum nuncupatione, maxime in materia stricta.
- 2 Nouicij non professi an clericorum priuilegijs gaudere debeant.
- 3 Clerici religiosorum appellatione an ueniant.

De religiosis verò in genere, an veniant ipsi ap-
 pellatione clericorum: maximè in materia stri-
 cta: vt quia emaneret
 constitutio Papalis, q̄ omnes clerici
 talis diœcesis teneãtur fare sic vel sic
 Reccurrendum ad nota. in. c. religio-
 so de senten. excom. in. 6. & ad nota.
 pulchrè. per do. Abba. in. c. 1. de iur.
 cal. in vlti. notabili. vbi concludit q̄
 sic, per illum text. inducendo vt per
 ipsum ibi. licet Butrius ibi aliter velit.
 Adducit etiam rationẽ illam, quam
 suprà dixi in conuersis & monachis:
 & hoc maximè dicit pro eodem in re-
 ligiosis qui sunt clerici: limitat tamen
 & restringit hoc in fauorabilibus: sed
 in odiosis attẽto quòd habent aliam
 qualitatem à clericis secularibus ar. di-
 cto. c. statutum, de elec. lib. 6.

Et quid de nouicijs non professis, 2
 an isti ante annum professionis gau-
 deãt priuilegio clericorum & religio-
 forum

De vero clerico
forum. De hoc bonus text. & ibi Do-
mi. in dicto. c. religioso, de senten. ex-
com. in. 6. Et quid econtra an appella-
tione religiosorum veniāt aliquo mo-
do ipsi clerici seculares.

3 De hoc sunt gloss. contrariæ videli-
cet, glo. in clemen. 1. de deci. q. non &
idē glo. in cle. vna de supplen. ne præ.
Dato quòd etiam esset eadem ratio.
Contrariū gloss. in clem. 1. de rescript.
in verbo præsidentes. Sed pro concor-
dia illarum videatur dominus Abbas
in dicta clemen. 1. & omnino idem
Abb. in. c. 1. de postu. prælatorum.

C A P V T. X.

1 *Clericus unde deriuetur.*

2 *Clerici in ueteri testamento quomodo electi.*

X præmissis ergo patet
qui dicantur clerici: &
qui veniant sub appel-
latione clericorum.

Vnde autem possit
dici

dici deriuatum hoc nomen Clericus:
dicendum quòd est verbum à Græco
deriuatum, quia à cleros Græcè, quod κληρός
Latinè sortè datus & electus sonat:
quasi de sorte domini factus: vel quia
dominus fors, id est, pars illius est, vel
ipse pars domini est. Ita dicitur in. c.
clericus qui Christi. 12. q. 1. vel ideo
sic, vt dicitur ea. causa, &. q. duo sunt,
quia sorti electi.

In veteri nanque testamento & a. 2
pud Gentiles clerici & sacerdotes sor
te ex libris eligebantur. Et in nouo
Mathias electus est sorte, vt dicit tex.
in dict. §. cleros. 21. dist. Et ibi ponitur
de nominibus clericorum, quæ sunt
nouem vt supra, vnde singula sint di
cta seu deriuata.

C A P V T. X I.

1 Presbyter unde exordium sumat, & quæ di
gnitas.

De vero clerico

Πρεσβύτε-
ρος

T inter alia de Presby-
tero, quomodo verbū
Græcum est, quod La-
tinè senior interpreta-
tur, non tam pro ætate
vt ibi dicitur, quàm etiam pro hono-
re & dignitate, quā accipere dicitur
ex ordine.

I Est enim nomen dignitatis Presby-
ter: vt ibi subditur in verbo sacerdos.
Cū enim noningentis & eo amplius
annis ab Adam vsq; ad Abraham vi-
xisse homines legamus: nullus tamen
primus appellatus est presbyter, id est,
senior nisi Abraham: qui multo pau-
cioribus annis vixisse cōuincitur. Nō
ergo propter decrepitam ætatem: sed
propter sapientiam Presbyteri nomi-
nātur. Hinc est, quòd illi duo iudices,
qui falsò iudicarunt Susannam Pres-
byteri vocati sunt. Vel secundum Ra-
tionale diuini officii potest dici, quòd di-
catur presbyter: quasi præbens alijs
beatum iter: quia de exilio mundi ad

coele-

cœlestem patriam iter se ostendunt
facere: dum post missam cōuertendo
se ad populū dicūt illa verba Ite mis-
sa est. Quia sicut rex à regendo, ita sa-
cerdos à sacrificando.

CAPVT. XII.

- 1 Sacerdotalis nominis etymologia.
- 2 Franciæ reges in expeditione belli quid gesta-
re soliti.
- 3 Capellani unde dicti, item & capella.

Tibi etiam de sacer-
dote quomodo cōpo-
nitur ex Græco & La-
tino quasi sacra dans.
Sacerdos etiā dicitur

iustitiæ cultor: iuxta illud cuius meri-
tò quis nos sacerdotes appellat. l. i. ff.
de iusti. & iur. In plerisq; etiam locis
sacerdotes appellantur capellani.

Nam antiquitus reges Franciæ ad
bella procedentes capam beati Mar-
tini secum portabant, quæ sub quodā

C

ten-

De vero clerico

tentorio seruatur, quod ab ipsa capa dictū est capella, & clerici in quorum custodia ipsa capella erat, inde capellani dicebantur: & consequenter ab illis ad cunctos sacerdotes nomen illud in quibusdam regionibus transfusum est.

- 3 Sunt etiam qui dicunt, quod antiquitus in expeditionibus in tentorijs fiebant domunculæ: de pellibus caprarum de super tectæ, in quibus missæ celebrabantur: & inde capellæ nomen tractum esse. Et ne videantur hæc ex me dicta & inuenta, Allego Gulielmum in præallegato Rationali dini. offic. Ita ad litteram hæc dicentē in libro secundo, sub tit. de sacerdote.

C A P V T XIII.

1 *Episcopus unde nomen trahat.*

2 *Episcopus quibus nominibus dotetur.*

Antistites quare sic dictus.

3 *Episcoporum ordo quadripertitus.*

4 *Patriarchæ quatuor principales, & unde.*

Archie-

Arciepiscopus & Metropolitanus idem.

4 *Metropolitanus unde dicatur.*

Onitur etiam in dic. §. cleros de episcopo. † quomodo verbū simi- ^I liter Græcum est, à sco- ^{ἐπι σκοπος} pos dictum, quod Latine interpretatur super intēdens: quasi præpositus in ecclesia ad speculandum mores & vitam subditorum sibi: & ad idem text. in. c. qui Episcopatum. 8. q. 1. vt intelligat se nō esse Episcopum, qui Episcopari voluit, non vt profuit sed vt præsit: dicit ibi text. ille notabilis.

○ Dicitur etiam Episcopus Præsul. c. 2. quod translationē, de temp. ordi. quoniam cōsilio præest. Dicitur etiā Antistites: quasi ante alios stās, vel ab anti ^{Ant} qd̄ est cōtrā: quoniā hæreticis contra dicit, vt lupis pastor secūdū Spec. vbi supra. De Archiepiscopis verò q̄ sint: & in quo differant ab ep̄is: & de eorū potestate: recurrendū ad text. in. c. in

De vero clerico

ecclesijs, & in cap. sequen. 68. di. & ibi
quo hodie prohibiti & sublatis sunt: &
ratio quare.

- 3 Ponitur etiā in. d. §. clericos quomo-
do Episcoporum quadripartitus est or-
do videlicet, in Patriarchis, Archie-
piscopis, Metropolitanis & Episco-
pis. Patriarcha enim seu primas cum
idem sint: ut habetur. 99. distin. c. pro-
vincie. dicitur minor Papa: sed maior
- 4 Episcopo: & de Patriarchis qualiter
quatuor sunt principales. Constanti-
nopolitanus, Antiochenus, Alexādrin-
us, & Hierosolymitanus. habetur in
cap. antiqua, de privileg. Alij verò qua-
tuor de quibus. 21. dist. per totum pro-
priori vocabulo Primates appellatur.
Et ibi de eorum privilegijs: & in qui-
bus iurisdictio sua protendatur. Ar-
chiepiscopus verò & Metropolitanus
similiter sunt synonyma: & dicitur
Archiepiscopus ab archos quod est
princeps, & episcopus, quasi princeps
episcoporum.

Archos

Metro

Metropolitanus veró dicitur à mē-
sura ciuitatum & numero. 6. q. 3. scito
re: quia. 10. vel. 11. ciuitates debet sub
se habere: vt ibi & not. glo. in. d. §. cle-
ros verbo Metropolitanani. Non tamē
quòd sit necesse q̄ omnis archiepisco-
pus habeat tot sub se, vt ibi notatur.

CAPVT. XIII.

1 Pontifex cur à pontis factione descendat.

2 Imperatores Romani uocati pontifices.

3 Papa. D. N. cur sic dictus.

ET ibi etiam de pontifice in
verbo pontifex vt inde sit di-
ctus quasi pontē faciens: sup-
ple tu ad viam salutis exēplo vitæ bo-
næ & doctrinæ bonæ. Alias enim vi-
tiose desidioseq̄ viuendo pontem di-
ceretur facere ad viā perditionis suæ
& aliorum. Et ibi text. notab. quomo-
do imperium & pontificatus olim so-
lebāt esse in eadem persona: quia idē
erat rex, & pontifex:

De vero clerico

- 2 Vnde Romani imperatores pontifices appellabantur. Ad idem text. cū glo. in. c. de capitulis. 10. dist. & quod appellatione pontificis veniat etiam episcopus, nisi addatur summus vel Romanus: quia tūc solus papa: glo. est de hoc in. c. 1. de consti. lib. 7. in. 2. glo.
- 3 De Papa verò quare sic dictus dicitur in Catolicone q̄ ideo sic, quasi admirabilis, à Papè, quod est aduerbium admirandi: seu interiectio admirationis: licet secundum alios dictus sit Papa, quasi pater pauperum. Sed hæc est potius etymologia eius, quàm deriuatio, secundum eum.

C A P I T U L U M . X V .

*Clerici inferioris ordinis unde nomen sortiti,
& de eorum etymologia.*

ET generaliter de alijs inferioris ordinis clericis: vnde dicatur: ponitur in præallegato Rationali diu. offi. dicitur enim

Lector

Lector à legendo: Psalmista à psallendo, id est, cantando. Exorcista autem Εξοριστής
 verbum Græcum est quod Latinè significat adiurās, inuocat enim super catechumenos. Item & super eos, qui habent immundum spiritum, vt egrediatur ab eis. Similiter & Diaconus Διάκονος
 verbum Græcum est Latinè sonans Υποδιάκονος
 idem quod minister, siue assumptus, vos.
 siue offerens. Subdiaconus verò græcè vocantur ypodiaconi: quia officijs & præceptis Leuitarum subiacebant, & eis ministrabāt olim. Accolytus similiter verbū Græcum est, quod idē est quòd ceroferarius quasi portās cereos: seu accensor luminum, vt de his omnibus plenius ibi, & in. d. §. cleros, per totum illum. §. & 25. distin. perlectis, vbi etiam ponitur in fine de Archidiacono, Archipresbytero, Primicerio, & Thesaurario.

CAPVT. XVI.

1 Clericorum institutio à quo tempore.

2 Hostiarij in locum quorum sint surrogati.

De vero clerico.

Quo autē primum tē-
pore cōperit clericorū
institutio.

I Dici potest quòd à
veteri testamento prin-
cipium sumpserit & in nouo postmo-
dum testamēto plenius confirma-
ta. Summi enim sacerdotes atque Le-
uitæ per Moysen instituti: vt perpe-
tuus esset cultus tabernaculi per suc-
cessores eorum à filijs Israel Exodi. 27.
Dauid autem deinde ministeria do-
mus Dei amplians Ianitores instituit
& cantores. Salomon verò exorcistas
ad inuenit vt infra etiam dicitur sub
rubrica de exorcista. Quam ad inuen-
tionem ecclesia Dei postmodū in no-
2 uo testamento imitata, pro Ianitori-
bus instituit illos, quos nos Hostiarios
appellamus. Pro cantoribus vero, Le-
ctores, seu Psalmistas. Exorcistas no-
mine antiquo & officio manente re-
cepit pro filijs Aarō, omnes infra sum-
mum pontificem sacerdotium admi-
nistra-

nistrantes consecrati sunt. Inter quos
 quedā distinctio exorta est; vt alij ap-
 pellati sint simplices sacerdotes. Alij
 Archiepiscopi: alij Episcopi: alij Ar-
 chi presbyteri: alij Metropolitani: alij
 Primates: alij Patriarchæ: alij Summi
 pontifices: & cætera. vt de hoc latius
 habetur in Rationali diui. offi. lib. 2.
 circa principium, & sub titu. etiam de
 sacerdote, vbi ponitur etiam in spe-
 ciali de origine sacerdotij, quomodo
 etiam ante legem in ipsam testamēti ve-
 teris potest dici fuisse. Quia à tempo-
 re vsque Melchisedech, de quo legi-
 tur, quod iustus dei sacerdos fuit: cui
 decimas ex omnibus spolijs Abrahā,
 tanquam sacerdoti dei persoluit.

CAPVT. XVII.

- 1 Sacerdotes ab initio mundi.
- 2 Creatorem creatura ad recognoscendum natu-
 raliter inducitur.
- 3 Sacrificij & sacerdotij interpolatio.
- 4 Christus in ordine ministerij delectum habuit.

De vero clerico.

Episcopi Apostolis substituti.

5 *Apostoli qualiter in locis ministeria dispēfabāt.*

6 *Petrus Apostolus quomodo disponebant ecclesie ordinem.*

7 *Archiflamines qui.*

1 **Q**uinimò videtur posse dici
q̄ sacerdotes semper fuerint
etiam ab ipso initio mundi,
ex quo homines esse cœ-
perunt: quia semper fuerūt, qui sacri-
ficiū deo summo obtulerint: patet
in Abel primi parentis filio: de quo le-
gitur Genesis .4. q̄ obtulit domino
munera de primogenitis gregis sui:
etiam de apibus eorum. Omnis enim
2 creatura naturaliter ¶ inducitur ad re-
cognitionem summi creatoris: quę re-
cognitio potissimè fit per sacrificiū
teste Philosopho in Politicis: dū pro-
bat omnes naturaliter inclinari ad sa-
crificiū versus deum. Fuit ergo sa-
crificiū semper etiam ante legem
aliquam: sed adueniente lege veteri
fuit postmodū in alia obseruatione,
quām

quàm primò esset deductum. Adueniente autem noua lege fuit iterum aliter innouatum: & hoc ab ipso Christo Iesu saluatore nostro: † dū corpus 3 suum sanctissimū cōsecrauit, illudq; deo patri obtulit hostiam immaculatā. Fuit enim ipse verus sacerdos, iuxta illud: Tu es sacerdos in æternum secundū ordinē Melchisedech: vt pote qui omnes ordines nouē: de quibus supra in sua sanctissima persona exercuit: vt statim probabit ex sequētib⁹, & quia saluator fecisse dicit discretio nē istam, † quā habemus in maiores: 4 & minores sacerdotes, dū Apostolos 12. cōstituit: & post illos 72. alios quos præmisit binos in omnem ciuitatem & locū quò erat ipse venturus. Luce. 10. per quorū prædicationes totus orbis impleteretur: ita vt dici possit, qd Apostolorū vices hodie obtineāt sacerdotes maiores, id est episcopi: qui dicuntur maiores: & summi, de cōse. dif. 3. c. manus, & c. de his Discipulorū verò

ad iup

72. vi-

De vero clerico

72. uices obtineat minores: uidelicet presbyteri. 21. di. In nouo ita ut presbyteri dici possint successores. 72. discipulorum Christi. Et sicut in episcopis forma Apostolorum. 12. ita & in Presbyteris forma discipulorum. 72. ut dicit glo. super illo dicto. Luce. 10.

5 Postea aut Apostoli hanc formam sequuti sunt qui in singulis ciuitatibus episcopos, in parochijs presbyteros ordinauerunt. Procedente uero tempore & crescente messe domini ordinauerunt diaconos: quorum maximus fuit Stephanus. Subdiaconos uero & alios minores ordines per ipsum discursum sibi constituit ecclesia: quamuis nonnulli dicant subdiaconatum ab Apostolis fuisse institutum: licet per eos inter sacros non numeratum. sed ab ecclesia postea aggregatum.

6 Et sicut canon Clementis Papae restatur. 80. dist. in illis Beatus Petrus Episcopos: Primates: vel Patriarchas: in illis ciuitatibus poni precepit, in quibus

quibus olim apud Ethnicos Archifla-
mines eorum ac primilegis doctores
erant. In quibus igitur erant Archifla-
mines.

Quos minores reputabant quàm 7
prædictos Primates, Archiepiscopos
institui præcepit: & in singulis ciuita-
tibus singulos Episcopos. Anacletus
autem papa statuit Presbyteros per
villas: & castella poni & ordinari. Epi-
scopos autem non: nisi in ciuitatibus
vt hæc habentur ad literam, in. c. 2. &
3. 8. distin.

CAPVT XVIII.

- 1 Sacerdotum excellentia & dignitas.
- 2 Sacerdotalis dignitas regali comparata.
- 3 Ordo ecclesiasticus quibus dotetur nominibus.
- 4 Clerici ueri qui dicendi.

T hæc bene notanda
de antiqua & diutur-
na sacerdotū origine.
Ex hoc enim arguitur
grandem profectò ef-

se &

De vero clerico

se & immensam dignitatem clericorum & sacerdotum: qui talem adiuturum & perdurantem habuerunt exorcismum tot legibus confirmatum, & ab ipso summo deo sanctificatum: & quod sacerdotes eius locum tenent in terris: qui terram ipsam & coelum condidit & omnia quae in eis sunt, quibus tantam deus contulit potestatem, ut quos ipsi absoluant vel ligant super terram, ligatos ipse habeat & solutos in coelis. c. quodcunque. 24. q. 1.

- 2 Ita ut non mirandum videatur, si sacerdotalis ordo praeminere dicitur regali dignitati, ut habetur in .c. duo sunt quippe. 96. dist. ubi quod non tam aurum preciosius est plumbo, quam regia potestate est altior ordo sacerdotalis. Non etiam mirum si omnium regum & principum: omniumque fidelium patres & magistri alibi appellantur in .c. quis dubitet, ceterisima distin. 1 Non in super mirum si in diuinis eloquijs huiusmodi ecclesiastici ordines
clerici &

& sacerdotes aliquando dij, aliquan- 3
do angeli appellantur, propter nimis
excelsam dignitatē suam, vt habetur
in.c.sacerdotibus, 11.q.3.& in.c.cum
iniuncto.de hære. & ideo bene cōclu-
dit rex. ille in. d. c. sacerdotibus: meri-
tò debere illos ab omnibus honorari:
quibus in suo elogio honorem tri-
buens, aut angelos, aut deos ipse etiā
appellat deus. Intelligendo tamen de
illis qui veri clerici seu veri & boni 4
sacerdotes re & nomine appellari me-
rētur, hoc est tales, qui qualitates om-
nes habēt debitas & requisitas in ve-
ro & bono ecclesiastico. Quæ qui-
dem multæ sunt & plurimæ. De qui-
bus statim in sequenti libro.

CAPVT XIX.

- 1 Hostiarij officium quale.
- 2 Hostiarij ordinandi formula.
- 3 Hostiarij officium Christus quando impleuit.
- 4 Psalmista quid habeat facere.
- 5 Psalmistatus in ordinibus omissus postea con-
ferendus.

De vero clerico

- 6 *Prædicandi officium ad quos spectet.*
- 7 *Lector quomodo & per quem ordinetur.*
- 8 *Exorcistis quod unus incumbat.*
- 9 *Exorcismi autor.*
- 10 *Acolytus quid exercere habeat in ecclesia.*

Restat nunc vltimò, pro complemento eius quod supra polliciti fuimus, in hac prima parte seu in hoc primo libro, vt per singulos prædictos omnes ordines discurrendo breuiter ostēdamus: quòd ad vnū quēq; clericum ex præmissis nouem spectet in suo illo ordine facere. De qua materia per Grac. in decretis in. d. §. clericos. 21. dist. & 23. dist. in. c. qui episcopus, & c. his igitur. cum pluribus seq. & 25. dist. c. 1. quod incipit perlectis, vbi text. optimus & magistralis, qui originaliter est Isidori, & de qua etiam satis plenè in Rationali diuini. offi. lib. 2. per totum, Incipiendo igitur à primo, videlicet, ab hostiario. Ad hostiariū pertinet vt dicit tex.

x in. d. c. 1. clauēs ecclesię tenere, vt claudat &

dat & aperiat templum dei & omnia
quæ sunt intus extraq; custodiat, fide
les recipiat, infideles verò excommu
nicatosq; eiiciat. Sunt enim positi ho
die hostiarii, sicut olim Ianitores in te
stamento veteri, qui ad custodiam tē
pli deputabantur, ne immundū quid
ingrederet illud. Stabāt enim prout
legitur in Paralipome. in quatuor tē
pli partibus: videlicet in Oriente: Oc
cidente: Aquilione: & Austro. Portas
templi singulas obseruantes, vt ne in
pūcto discederēt à ministerio. Leuite
enim, quibus numerus ianitorum tra
ditus erat, eis cibos parabant.

Forma autem ordinandi ipsum ho
stiarium iuxta decretum Toletani cō
cilij est hæc, vt postquā instructus
fuit ab Archidiacono, qualiter in do
mo dei debeat cōuersari ad suggestio
nem ipsius Archidiaconi, tradat ei E
piscopus clauēs ecclesię, dicendo. Sic
age: sic viue: quasi redditurus deo ra
tionē pro his rebus, quę his clauibus
tradun

De vero clerico.

traduntur Clauium ergo traditio & verba premissa sunt huius sacramenti substantia; cetera sunt solennitatis. Hoc officium autem dicitur impleuisse Christus saluator noster. cum ementes & vendentes eiecit de templo. i 6. q. 7. c. & hæc dicimus & quando dixit, Tollite portas principes vestras. Et quod in ecclesia spiritualiter agitur quotidie. Vnde in euangelio, Ego sum hostium. Hoc etiam officium potest dici quod impleat vnusquisque fidelis quoad sensum mysticum, dum per fidem aliquem in ecclesia introducit vel docet.

4 Ad Psalmistam pertinet officium canendi secundum quod habetur in dicto. c. perlectis, dicere benedictiones, id est Benedicamus domino, secundum glo. ibi, laudes, id est Alleluia. Responsoria, id est officium missæ, & quicquid pertinet ad cantandi peritiam. De isto dicitur, quod sola iussione presbyteri absque alia scientia episcopi

episcopi suscipere potest officium. di-
cete sibi presbitero: vide quod ore cā-
tas: corde credas: & quod ore dicis o-
peribus impleas. ita dicit in. c. psalmi-
sta. 23. dist. Et propter hoc q̄ a presby-
tero simplici cōferri potest multi te-
nent illam partē, q̄ non sit ordo psal-
mistatus, sed officium ordinis: quan-
quā fateantur omnes clericatū per
illum conferri & effici: quem clericū
per eum, Et priuilegium clericale as- 4
sequi, vt supra dictum est: & videatur
omnino Dominicus ibi in. d. c. psalmi-
sta: qui probare nititur, q̄ sit ordo: &
q̄ per eū imprimatur charaēter sicut
per alios: adeo quod si omitteretur
psalmistatus iste, & alij ordines cōfer-
rentur: deberet iste ordo postea con-
ferri. Fateatur tamē ibi, q̄ etiā per infe-
riore ab episcopo potest conferri, ve-
est ibi tex. Ad Lectore pertinet pronū-
ciare legēdas in matutinis, secū dū gl.
ibi in. d. c. perlectis, & ea quę pphete
vaticinati sunt populo prædicare, id

De vero clerico

est legere ne sit contra tex. in. c. adis-
6 cimus. 16. q. 5. † ubi quòd officium præ-
dicandi propriè spectat ad sacerdotes
solos: ad hoc enim ordinantur Lecto-
res, vt libros dei distinctè: & apertè
ad intelligendum legant: sicut in ve-
teri testamento legitur Esdram fecisse
Hieremiæ. 8. Et in hoc differunt à
psalmistis: quia illi cantādo proferunt:
isti autem simpliciter legunt. Ad co-
rum quoque spectat officium panem
& novos fructus benedicere. Ordina-
tur autem Lector ab episcopo per tra-
ditionē Codicis in quo lecturus est:
dicente ei Episcopo.

7 Accipe. & esto relator verbi dei ha-
biturus si fideliter impleueris, partem
cum eis, qui verbum dei ministraue-
rint, vt habetur. 23. dist. c. lector: ita q̃
codicis traditio cum præmissis ver-
bis dicitur de substantia huius ordi-
nis: cætera sunt solennitatis. Officiū
istud dicitur Christus saluator no-
ster impleuisse: quando in medio se-
nio

rum aperiens librum Esaia prophete
legit distinctè, dicens: Spiritus domi-
ni super me: eo quòd vnixerit me, &
cetera. Dicuntur autem omnes fide-
les Christiani implere illud, dum ma-
lè viuètes in ecclesia student corrige-
re, & proximū bonis moribus instrue-
re. Ad exorcistā perrinet exorcismos 8
memoriter habere & retinere, ma-
nusque super energuminos, hoc est
super lunaticos & obsessos à dæmoni-
bus, & catecuminos, id est eos qui in
fide instruuntur nondum baptizatos
antequàm batizentur exorcizando,
id est coniurando imponere. Ita ha-
betur in. d. c. perlectis. ver. ad exorci-
sta, & in. c. exorcista. 23. distin. Et ibi
Domi. colligēs ex illo tex. q. licitū sit
Cristiano homini dæmones abiurare
vt corpus humanū exeāt, & q. possibi-
le sit q. corpus baptizatū vexetur à dæ-
monib⁹: & q. dæmones expellerētur,
eriā in testamēto veteri per huiusmo-
di exorcistas, probatur ex illo dicto

De vero clerico

Euangelij, Si ego in Belzebuth eicio
demonia: filij vestri scilicet exorcistæ
9 in quo eiciunt? Refert siquidem Io-
sephus Regem Salomonē exorcismi:
id est cōiurationis modos inuenisse:
quibus immundi spiritus ab homine
obsesso per Eleazarū exorcistā pelle-
bantur, ita vt vltterius reuerti non au-
derent. Ordinatur exorcista hoc mo-
do, vt habetur in dicto. c. exorcista.
Accipit enim librum de manu episco-
pi, in quo libro scripti sunt exorcismi
sue adiurationes, dicente sibi Episco-
po. Accipe & cōmenda memoriæ, &
habeto potestatem imponendi manus
super energuminos, sine catecumi-
nos. Libri ergo acceptio & præmissa
verba sunt de substantia ordinis, cete-
ra sunt solēnitatis. Hoc officium dici-
tur impleuisse Christus, quādo & de-
monia eiecit de maria Magdalena, &
ab alijs etiā plerisq; dæmones eiecit,
& qđ officiū implere dicimur omnes
cū per nostras orationes & opera no-
stra

stra uicium diaboli de homine expel-
limus. Ad Acolytū pertinet prepara- 10
tio luminariorum in sacrario ipse cæ-
reū portat. Ipse suggesta pro Eucharis-
tia, id est, vinū & aquam, seu vasa in
quibus portantur preparat, ita habe-
tur in dicto. c. perlectis verbo ad aco-
lytū, & ad idē tex. in. c. acolyti. 23. dis-
& ibi Archi. qui reddit rationē quare
accēdatur ita luminaria in celestia, q̃a
non vt tenebras aëris illuminent, sed
vt denotetur proximo lucē per bona
opera ostēdendā esse. Debet autē aco-
lytus ante q̃ ordinetur ab archidiacono
instrui qualiter in officio suo se
habere debeat, & tunc ab eo accipere
Ceroferariū, id est, cādelabrū cum ce-
reo: vt sciat se ad accēdēda lumina ec-
clesiæ, id est, cereos dū Euangeliū legi-
tur mancipari. Accipere etiā vrcolū
vacuum ad suggerēdum vinū in cali-
ce pro Eucharistia. Prēmīssa ergo ver-
ba & vtēilia sunt de substātia ordinis
cetera verò de solēnitare. Hoc autem

De vero clerico

officiū testatus est Christus se impleuisse. dum dixit: ego sum lux mundi, qui sequitur me non ambulat in tenebris, sed habebit lumen vitæ. Dicitur autē implere omnes: dū ignem verbi cœlestis quo fratres ad cognoscendum Deum illuminentur & inflamentur prædicando ministramus.

C A P V T . X X .

- 1 Subdiaconus quale in ecclesia officium gerat.
- 2 Subdiaconus sacra uasa tangere potest.
- 3 Subdiaconus cur epistolam in missa legat.
- 4 Laicus an & quando epistolam in missa dicere possit,
- 5 Diaconi officium in ecclesia.

Ad subdiaconum pertinet calicem & patellā ad altare Christi deferri & leuiticis tradere: & qui sint isti leuitæ: traditur in dict. §. cleros. verbo leuitæ scilicet ministrare. Vrcolumque & aquam

aquam manile: & manutergiū tenere Episcopis presbyteris & Leuiticis: pro lauandis ante altare manibus aquam præbere: corporalia, & stratoria lauare. Et tenentur subdiaconi ad continētiā perpetuam sicut diaconi: ita vt non possint contrahere deinceps matrimonium: sic nec illi. 3 1. distinctio. c. lex, & 3 2. distinctio. omnium. Est enim subdiaconatus sacer ordo: & primus ordo ex ipsis sacris. c. à multis, de æta. & quali. & de ser. non ordi. miramur, vnde possunt & ipsi sacra vasa tã 2 gere: sicut Diaconi: & tenetur Episcopus providere eis sicut illis. Sanè iuxta decretum cōcilij Toletani Subdiaconus cum ordinatur: quia manus impositionem, id est, consecratoriam nō accipit: patinā de manu Episcopi vacuam accipit: & calicem vacuum accipiat: dicēte sibi Episcopo. Vide cuius ministerium tibi traditur, & illud impleas. De manu verò archidiaconi p eo quod in eius adiutorium consecra-

De vero clerico

rum accipiat vireum cum aqua manile, id est, bacille: & manutergium. Præmissa igitur verba & utensilia sunt huius sacramenti substantia, cætera de
3 solennitate. Cur autem Subdiaconus legat Epistolam ad missam, vt cõmuniter videmus: cum tamen non repariatur sibi hoc competere ex ministerio sibi concessio: vt patet ex præmissa forma verborum nec ex nomine. Reddatur ratio: quia in primitiua ecclesia Diaconus non legebat Euangelium: quia hoc adhuc statutum non erat. Postquam verò illud statutum fuit, inductum fuit, vt Subdiaconus qui Diacono subest, esset ille qui legere haberet Epistolam. Ipse verò Euangelium ita haberetur in Rationali diuini. of. filib. 2. sub rubrica de subdiacono. Acolytus autem & alij constituti in minoribus vtrū possint cantare ipsi Epistolam, dicendum quod sic: dum modo non in pulpito: nec in vestibulis sacris. Aliàs enim cantando in illis veni-

ret pu-

ret puniendus: quia nō posset pmoue-
ri ad subdiaconatū sine dispēsatione
Papali. c. 1. & c. 2. cū ibi nota. de cler.
excom. mini. Quinimō etiā laicus pu 4
rus in necessitate potest dicere epi-
stolam dūmodo nō, vt supra. Ita not.
per Doc. in. c. vt vnusquisq; de vi. &
ho. cler. & ibi Io. de Lig. inuehit cōtra
illos qui faciūt acolytos cārare Episto-
lā in apparatu Subdiaconali quia ma-
le faciūt. Exerceat autē Christushoc
officiū subdiaconatus dom in Cāna
Galilee cōuertit aquā in vinū: & quā-
do coena facta misit aquā in peluini:
& pedes discipulorum lauit. Exerceo
etiā omnes fideles qui tātā sunt mon-
diciā q; ipsoꝝ exēplo & cōsilio: cate-
ri à sordibus criminū lauātur. Ad dia- 5
conum spectat assistere sacerdotibus:
ministrare in omnibus quā agūt in
sacramētis Christi in baptismo, vide
licet, in chrismate, in patena, & calice
oblatiōes quoq; inferre, & disponere
in altari, cōponere etiā mēlā dñi atq;
vesti-

De vero clerico

vestire: crucem ferre & prædicare, id est, legere secundum glo. in. d. c. per le-
ctis, ac etiam apostolum. i. epistolam:
& hoc ultimum in defectum subdia-
coni. Ad ipsum quoque pertinet offi-
cium precum, id est dicendi litanias se-
cundum glo. & recitatio nominum or-
dinandorum, baptizandorum & mor-
tuo- rum: & excommunicatorum. Ipse
præmonet aures habere ad dominum,
& hoc secundum glo. dum dicit: Hu-
miliate capita vestra Deo. Ipse hortatur
clamare videlicet, Kyrie eleyson
in rogationibus, & annunciare, scili-
cet, festiuitates. Hæc omnia ibi in ver-
bo ad diaconum.

CAPITULUM XXI.

1. *Epistola in missa sedendo auditur.*

2. *Standum quomodo sit dum in missa Evangelium dicitur.*

3. *Consuetudo in Evangelij lectione.*

4. *Signum crucis quando & in quibus & quomo-
do faciendum.*

Domi-

Ominicus in dicto loco post Archi. ponit rationem quare dum legitur epistola permisum est sedere: non sic quando legitur Euangelium: quia epistola est quedam quasi vicaria legis & prophetarum ante sanctū Euangelium, præconis officiū gerēs: quia sicut præco præcedit militē ita lex præcessit Euangeliū: vnde distat ab Euāgelicā maiestate: quantum præco à iudice, & legatus à legatione. Meritò ergo ad Euangeliū assurgitur iuxta. c. apostolica, de cōsecre. dist. 1. Per quē tex cōmuniter tenetur, q̄ non sufficeret genibus flexis, sed assurgere debet, & rectē stare: & ita cōmuniter seruatur: nō tamē si bene inspiciatur: probatur hoc ex illo tex. Solum enim probat, q̄ non debeamus sedere, sed curui stare, hoc est non superbē nec eleuatē: sed curui imò potius probat oppositum, dū ibi dicitur sed venerabiliter curui: & ibi

De vero clerico

& ibi fideliter adorent. Quod procul dubio dicuntur facere, qui genibus flexis audiunt ad hoc glo. que hunc intellectum videtur habuisse ad illum text. in elem. ad nostram, de here. in verbo octavo. Attamen domi. Anto. in. c. sane, de celebr. miss. tenet, quod stando audiri debeat curuè tamen: & pro hoc verbum stantes. Non tamen puto ego quod fuerit de mente illius text. quod non sufficeret genibus flexis audire ponderatis verbis & mere illius text. ut supra. Tamen ut dixi consuetudo videtur communiter observare quod assurgant.

- 3 Pro qua nonnulli Theologi allegant rationem, ad denotandum, scilicet, promptitudinem quandam, quam tenemur habere usque ad expositionem etiam personarum, & vite propriæ corporalis: pro defensione veritatis eorum quæ ibi Evangelizantur iuxta illud Luca. Qui non habet gladium vendat tunicam, & eruat illum. Unde quidam ad denotandam etiam maiorem promptitudinem
- ptitu-

pritudinem, clamydes deponūt si habent. Ac etiam ad denotādum quōd omnia temporalia dimittenda sunt propter Deum, iuxta illud, Ecce reliquimus omnia, & sequuti sumus te, &c. Vel ideo recti stare debem⁹: quia doctrina Christi ad cœlestium amorē nos erigit. Ita habetur & notatur in Rationali prædicto diu. offi. lib. 4. sub rubrica de Euāgelio: vbi ponitur etiā quomodo debent deponi arma, & baculi si habentur, & ratio quare, redditur triplex, vt ibi. Et ibi etiam quomodo in fine Euangelij, & vbiq; 4 in missa, seu in officio horarum fit mētio de verbis Euangelicjs, debet fieri signum crucis, vt in fine, Gloria in excelsis Deo. Sanctus. Agnus Dei. Benedictus Deus Israël. Magnificat, & Nunc dimittis. & etiam vbicunque de cruce, vel crucifixo fit mentio, imō in omnia actu nostro. Ita habetur ibi in libr. 5. sub rubrica. 1. vbi de signo crucis quomodo tribus digitis facien
-oissel ai dum

De vero clerico

dum est incipiendo à fronte & descēdendo deorsum: & à dextera transeūdo ad sinistram: vel à sinistra ad dexteram secundum alios, & vterque modus bonus secundum diuersas suas significationes, pro quo potest allegari bona glo. in. c. nunquid, de consecra dist. 4. Augu. tamen dicit quòd nulla scriptura veteris vel noui testamenti docet fideles crucis signaculo insigniri. Ita habetur in. c. ecclesiasticarum. 11. distinct.

C A P. V T. X X I I.

1. Lectiones & psalmi in choro qualiter audiēdi.
2. Sancti cur recte orandi.
3. Orandum utroq; poplite flexo.
4. Diaconus manus non habet consecratas.
5. Confessiones audire quibus permissum.
6. Diaconi ordinandi modus & forma.

1

Vantum etiam ad id quod supra dictum est de Epistola, vt possit & debeat sedendo audiri: idem dicitur ibi in lectio-

in lectionibus omnibus quæ audiuntur: quoniam doctrina sedendo: & quiescendo melius recipitur: iuxta illud philosophi. Sedendo & quiescendo fit anima prudens: & iuxta illud ecclesiastici. Sapientiam scribe in tempore otij: & qui minoratur, actu percipiat eam. Sæctos autem debemus rectè orare, ad denotandum eos in perpetua læticia esse: iuxta illud. Stantes erant pedes nostri in atrijs tuis Hierusalem. Psalmi verò stando etiam dici debent, ad ostendendum quod stantes in bonis operibus viuam: iuxta illud quod scribitur de Moyse in. c. si quis vult. 35. dist. vel ex hoc actu stadi corpore eleuati, denotetur nos quoque mente & cõtemplatione eleuatos esse debere. Et ibi etiã quomodo vtrunq; genu in ecclesia in oratione ad Deum flectendum est, & non alterum tantum vt pleriq; ne Iudæis assimilari videamur: & quia Christo omne genu flectendum est ad Philipen. 2. exem-

De vero clerico.

plo quoq; Salomonis, de quo legitur,
q; orans pro populo vtrūq; genu fige
bat in terrā, & manus ad cœlum extē
debat. 3. Regum. 8. c. vt de his omni
bus latius ibi. Redeundo nunc ad dia
conum, si quis vult plura alia videre
de ipso diacono: videat quod habe
tur in decretis. 93. dist. per totam illā
dist. & quòd habetur de eo in Ratio
nali diuini. offi. lib. 2. sub. rubri. de diaco
4 no: vbi habetur inter alia quòd non
debet diaconus corpus Christi dispē
fare: quia non habet manus consecra
tas ad tangendum, vt dicit Tho. in. 4.
dist. 13. nisi de mandato episcopi, vel
presbyteri, presbytero lōgè p osito in
casu necessitatis. 93. dist. præsente. Itē
5 nec audire confessiones: cum illud
solis presbyteris cōpetat: nisi in neces
sitate: quo casu potest etiam laicus au
dire de pœni. dist. 1. c. quem pœnitet.
Extra necessitatem autem peccaret,
quicumq; sacerdos nū sit, quicumque
ille sit audiret confessiones: vt no. Io.

in cap. i. in fin. de sum. trin. & fide catholi. & eadem ratione qui baptizaret. Modus autem & forma ordinandi diaconum est vt tradatur ei stola & codex Euangelij sub certis verbis: quæ res & verba sunt huius sacramenti substantia. Hoc officio vsus est saluator noster, quando post cœnam sacramentum corporis, & sanguinis eius proprijs manibus dispensauit discipulis. Item quando Apostolos hortatus est dicens: Vigilate & orate: & quando prædicauit Euangelium. Vtuntur autem omnes fideles hoc, dū vigilando & bene ministrando in omni suo ministerio sui exemplo hortantur, & inducunt alios.

CAPVT XXIII.

- 1 Presbytero ad officium suum quid incumbat.
- 2 Presbyter quæ sacramenta conficere potest.
- 3 Prædicare uerbum Dei quibus concessum.
- 4 Presbyteri ordinandi ritus & solennitas.

De vero clerico

1

D Presbyterum pertinet sacramentum corporis, & sanguinis domini in altare Dei conficere: item & benedici

re scilicet, populum post missam etiā si nō sit presbyter curatus: quod potest facere semper, dumodo nō sit ibi præsens Episcopus: quia tunc non potest nisi de licentia eius tunc. 95. di. c.

ecce. Ad eū etiam spectat orationes dicere: ut habetur in dicto. c. perlectis verbo ad presbyterum: potest denique presbyter omnia sacramenta cōficere, præter duo, confirmationem

2

videlicet, & consecrationē, quæ sunt Episcopo reservata: ut statim infra dicetur. Potest etiam prædicare: imò videtur quod principaliter ad eius officium spectet officium hoc prædicandi de iure communi per tex. in. c. addimus. 16. q. 1. ubi tex. ad literam. Nul lus præter domini sacerdotes audeat prædicare: siue monachus: siue laicus cuius libet scientiæ nomine gloriē.

Quod

Quod tamen qualiter intelligendū:
videndum ibi per glo. Non enim om-
nes sacerdotes, ex hoc q̄ sacerdotes,
possunt publicè prædicare: sed solum
illi qui ad of̄cium instituuntur. c. cū 3
ex iniuncto, de hære. Item nec sacra-
menta possunt omnes conferre: vel
confessiones audire: sed illi solū qui-
bus competit animarum cura: vel ha-
bent ad hoc licentiā à valēte eam da-
re, vt not. in. c. omnis, de pœni, & re-
mis. de hoc etiā & quæ oporteat pres-
byterum scire, seu qualem aut quan-
tam scientiam literarum habere, &
quæ maximè attendere & obseruare,
habetur latius infra in seq. lib. per to-
rum, maximè in 17. requisito, cum se-
quenti. pluribus. Sanè eis, qui in pres- 4
byterum ordinantur, traditur sub cer-
tis verbis stola: casula, & calix, cum pa-
tella, & etiam inungitur, quia res &
verba sunt huius sacramenti presby-
teralis substantia: cætera verò præce-
dentia & subsequētia de solenitate
sunt.

De vero clerico

sunt. Hoc officium exercuit Christus
noster, quando post coenam panem:
& vinum in corpus & sanguinem di-
uina virtute conuertit: dicens Apo-
stolis. Accipite & manducate, hoc est
corpus meum. Excellentius quoque
hoc officio vsus est: dum pro peccatis
humani generis obtulit seipsum in a-
ra crucis deo patri: & adhuc glorio-
sus continuè implet, dum sedens ad
dexteram patris intercedit pro omni-
bus suis fidelibus.

CAPVT XXIIII.

1. *Episcopale munus quibus rebus inniatur.*

2. *Pontificis officium.*

3. *Episcopi ordinatio quæ requirat.*

4. *Christus officium pontificis quando exercuis-
set: adatur.*

1. D Episcopatū pertinet basi-
licarum consecratio, vñctio
altaris & confectio chrisma-
tis: ipse prædicta officia &
ordi-

ordines ecclesiasticos distribuit, ipse
sacras virgines benedicit. Ita habetur
in dict. capitu. perlectis, in verb. ad
episcopum, sed de hoc videlicet de
his quæ spectant ad episcopalem ordi-
nem, ita q̄ non ad alios videndum, vt
plenius habetur, & nota. in Rationa-
li diuini. offi. lib. 2. in Rubrica vltima de
episcopo, vbi inter alia, ponuntur hæc
verba q̄ licet sex sint, quæ communi-
ter ad omnes pertinet sacerdotes. vi-
delicet catechizare baptizare, prædi-
care, cōficere, soluere, ac ligare. Tamē 2
ad pontificē nouem sunt quæ speciali-
ter spectant, videlicet clericos ordina-
re, virgines benedicere, pōtificates con-
secrare, manus imponere, basilicas de-
dicare, degradādos deponere, syno-
dos celebrare, crisma cōficere, vestes
& vasa consecrare: & cætera. vt ibi.
Ibi etiam ponitur quæ & quot: inter-
uenire debeant in ordinatione episco- 3
pi vnius: quæ licet multa sint solum
tamen ista sunt de substantia sacra-

De vero clerico

menti capitis: scilicet, & manuum unctio, & pollicum confirmatio, baculi, annuli: atque euangelij traditio, cum certis verbis ad hæc appropriatis: cetera verò alia possunt dici solennitatis. Et de quo episcopo, an requiratur in eo necessario scientia canonum: vel qualis aut quanta scientia requiratur in eo: & generaliter in omnibus ordinandis: & an liceat eis studere in iure ciuili: & Physica: & quid in religiosis: & an sine peccato possint appeti episcopatus: & alia dignitates ecclesiasticæ. Et de alijs similibus quæstionibus multum pulchris ad propositum habetur in lib. seq. in prima. parte.

- 4 Quomodo autem Christus qui fuit & ipse pontifex omnium supremus, in sui persona possit dici exercuisse officium istud; dici potest quòd tunc inter alios actus quando manus super capita discipulorum leuans benedixit eis, dicens. Accipite spiritum sanctum: quorum remiseritis peccata re-
mit-

mittuntur eis:& quorum retinueritis
retenta erunt,& cætera. Et hæc volo
sufficere pro breui expeditione earū
omnium quæstionum, quas supra in
proæmio opusculi pollicitus sum me
expediturum in hac prima parte eius
principali seu libro primo huius
opusculi. Sequitur nunc se-
cunda pars,& secun-
dus Liber.

FINIS LIBRI PRIMI.

E 5

ALBER-

ALBERTI
TROTTI FERRA
RIENSIS, DE PERFEC-
TO CLERICO.

LIBER. I I.

- 1 *Clericorum ordinandorum qualitates.*
- 2 *Examinandus qui ordinatur.*
- 3 *Clericus non examinatus deponendus.*

IS visis circa pri-
mam partem, quæ
fuit qui dicatur cle-
rici, seu qui veniāt
appellatione cleri-
corum, restat vt ad
secundā deueniatur: quæ est de quali-
tatibus ipsorum: hoc est quæ & quot
requirantur in eis: vt veri & boni cle-
rici appellari possint: nō solū nomine
sed etiā re ipsa. Et primo, quæ & quot
requirantur & attēdi debeant in eis,
antequā ordinentur. Secūdo, quæ &
quot

quot requirantur in eisdē, postquā
ordinati sunt. Quantum ad primum
de qualitatibus quæ requiruntur in or
dinando, sciendum & notandum est,
quod multa requiruntur, de quibus
per Gratianum à. 24. distinct. vsque
ad centesimam distinct. sed inter alia
quædam præcipua, & ideo bene no-
tanda & ante oculos habenda, non so-
lum eorū qui ordinari desiderant, sed
etiā eorū quibus incūbit onus ordinā-
di, vt non recipiant aliquos ad ordi-
nationem, nisi diligenti facta exami-
natione an omnia ista concurrant in
eis, sic enim introductum est, vt si-
ne examinatione non admittatur ali-
quis, vt habetur. 24. distinct. per to-
tum, & notatur in cap. vnico, de scru-
tinio, alias punitur, & qui promoue-
tur, & qui promouit, cap. fin. eadem
distinct. 24. quia veniunt deponendi
ambo, & ex clero abijciendi, vt dicit
tex. & ibi glos. notabilis, q. etiam si in
omnib⁹ sit idoneus ille qui sine exami-
natio-

De perfecto clerico
natione promouetur: tamen propter
3 hoc solum, quia non examinatus ve-
nit deponendus.

CAPVT. I.

REQUISITVM. I.

- 1 Illegitimus nunquid à sacris arcendus.
Spuriorū ad decimam usque generationem cō-
ditio.
- 2 Fama clericorum inconcussa permanere debet.
- 3 Illegitimi cur rarius quā legitiimi moribus
præstant.
- 4 Legitimus illegitimo in honoribus deferendis
præferendus.
- 5 Natalium turpitudine uirtute tegitur.
- 6 Virtus plus affert ornamenti quā maiorum
splendor.
- 7 Literati nobilibus æquiparantur.
- 8 Nobilitas nulla maior uirtute.

Rima ergo qualitas, & pri-
mum requisitum est, q̄ ille,
de quo ordinando agitur,
sit legitimè natus: hoc est
exle-

ex legitimo matrimonio. Prohiben-
tur enim omnes illegitimi ordinari
quocunque nomine censeantur: non
solū ex dispositione legis canonice,
sed etiam diuinæ: vt de vtraque est
tex.in.c.per venerabilem, qui filij sint
legi.in fi.ubi testante domino Deute-
rono. Manceres & Spuriij vsque in de-
cimam generationem in ecclesiā dei
non intrabunt. Et ratio prohibitionis
redditur triplex per Hostien. in sum-
ma de filiis presby.§.quē sit causa. Pre-
terea dignitas clericalis, cum sit ma-
gna in se huiusmodi personis tanquā
vilibus conferri non debet.c.inter di-
lectos, de excessi. praela. Ex incontine-
tia enim parentum quasi maculati &
inhonestati censentur: fama autem
promouendi in nullo debet vacillare
33. dist. laici, & ex talibus ecclesia sal-
tem de facto infamatur cap.vnico. de
obligatis ad ratiocinia. Item de testa-
tio paterni criminis.c.vergetis. de hæ-
reticis. Itē quia tales solent esse imita-
tores

De perfecto clerico

tores paterni criminis, iuxta illud,
filius esse solet saepe patri similis.

Argumento. § 6. dist. c. si gens: & l. q. si
nolit. §. si mancipia. ff. de ædi. edi. ibi.
præsumptum est enim quosdam per-
uersos fore, quia fuerunt nationis per-
uerse. Accedat & alia ratio, quia expe-
rimento apparet tales ut plurimum
non ita morigeratos esse sicut legiti-
mos, eò quòd à parentibus non ita so-
llicitè instruuntur sicut legitimi, & est
ratio Richardi in quarto. distin. 2 §. q.
3. qui sentit etiam prædictas rationes
Quibus rationibus attētis teneri pos-
4 set, & ita tenent aliqui, q. si illegiti-
mus haberet competitorem in digni-
tatē legitimè natum, deberet præfer-
ri legitimus cæteris paribus, arg. l. ge-
neraliter. §. spurios. ff. de de curio. Cæ-
teris paribus dixi, quia secus si esset
docta persona & bonæ famæ: ille au-
tem competitor non sic. Non enim
ex hoc ipso quòd ille est illegitimus,
debet sperni, ut in capit. nasci. § 6. dist.

nasci

nasci enim de adulterio, nō est eius culpa qui nascitur, sed illius qui generat, vt dixit ibi text. & est originaliter Hieronymi in epistola cōtra Ruffinū, ponentis exemplum de seminibus in terram sparsis & cætera. & quia dei manus est illa, quæ operatur in vno sicut in alio. Et ideo text. in. c. vñdecun 5 que nascantur homines, modo patrum non imitentur errores honesti & salui erunt: semen enim homines ex quocunque homine dei creatura est & eo malè vtentibus male erit, non autem ipsum semem malum, propterea text. ibi sequens benè exortatur vt nunquam de vitijs erubescamus parentum, sed semper amplectamur virtutem. Imò ille text. mirabiliter probat in fin. sui, quòd ille magis laudandus est, qui ex parentibus à virtutibus alienis propria virtute resplendet, quàm ille qui non sua, sed maiorum virtute clarus est, licet ipse etiam æqualiter virtuosus.

Et

De perfecto clerico

Et ibi glo. not. hoc colligit & firmat
quod tamen dictum non teneo ego
simpliciter, sed de veritate illius recur
rendum ad nota. in. c. penul. de præ
ben. maximè per Abb. ibi. qui sentit,
q̄ licet ille sit magis commendandus
iste tamē magis honorandus: in quo
scilicet concurrūt nobilitas & virtus:
quia duplex decor fulget in eo paren
tum: scilicet & proprius. Et pro hoc
tex. & quòd ibi notatur in. c. demul
7 ta. de præben. vbi equiparantur nobi
les & literati: & quod nota. per Bal. in
l. nemini. C. de aduoca. diuerforum
iudic. vbi quod doctor nobilis cæte
ris paribus præferendus est ignobili.
ad idem glo. ad hoc notabilis in. l. so
cietas pro socio, & quod ibi Sali. per
illam glos. quam multum nota, licet
in contrarium videatur facere glo. in.
c. quoniam vetus. 24. q. 1. in uerb. inui
dia dei: dum ponit exemplum, cum
duo certarēt de beneficio, & vnus al
legaret nobilitatem: ex aduerso respō
dit

dit alius: piscatori Petro filio fabri successorem quærimus, non angusto. Et pro hoc posset allegari quod scribitur apud Iuvenalem satyra Octava quæ incipit stegmate quid facium, in quâ-
rum ibi cōcludit per multas rationes, quod nobilitas sola est vnica virtus. 8

Tota licet veteres exornent undique cæse.

Atria, nobilitas sola est, atque unica uirtus.

Et ad propositū de illegitimis potest pro illis vltra præallegata adduci etiā bonus text. in. c. dominus noster. 56. dist. vbi tex. qui ad præbendam fiduciam talibus qui ex illegitimo matrimonio nascuntur, adducit hæc verba q̄ ista ratione dominus noster voluit nō solum de alienigenis commixtionibus: sed etiam de adulterinis librorū generationis suæ duci. Ad idem text. ead. dist. in. c. sponsus ille qui est text. Augustini.

CAPVT. I I.

1. *Illegitimi ad ordines dispensandi.*

2. *Illegitimus dispensatus ad tenendum beneficiū*

F

an possit

De perfecto clerico

an post duo simul obtinere.

- 3 Illegitimus quando ad ordines possit sine dispensatione promoueri.
- 4 Dispensatio episcopi nunquid sufficiat illegitimo religionem ingresso, & ad quid.
- 5 Filij presbyterorum an possint in ecclesia paterna institui.
- 6 Filij ante ordines nati an sint dispensatione promouendi.
- 7 Legitimatio quo ad actus ecclesiasticos an includat etiam actus seculares.

Non tamen credendum q̄ legitimi huiusmodi, quantumcunq; alias sufficientes possint ordinari stante illegitimitate illa: & ideo remedium est, vt si ordinari volunt dispensationem petant & obtineant. Et quis possit dispensare: dicendum est q̄ episcopus quantum ad ordines & ad beneficiū sine cura. Ad curatum autem & dignitates solus Papa potest. c. 1. de filiis presbyter. lib. 6. Vbi additur: quod si dispensatum fuerit cum tali illegitimo nō obstante defectu nataliū, vt possit, ad curatum

ratum beneficiū promoueri, prætex-
tu illius dispēstationis nō poterit duo
beneficia simul obtinere. Non etiam
poterit ad personatū vel ad rectoriā
assumi: ad quam per electionem pro-
cedi cōsueuisset, vt est tex. nota. in. c. 3
fi. de præben. In vno tamen casu pos-
set sine dispensatione promoueri ad
omnes ordines, quādo scilicet intra-
ret religionē talis illegitim⁹: & in ea
profiteretur. c. i. de filiis presbyte. &
facit. §. i. § 6. distin. religionis enim in-
gressus sequuta professione, sicut tol-
lit ingratitudinē. 19. q. vlt. c. nō liceat:
ita omnē irregularitatē tollit. Ad præ-
lationem tamen non possunt promo-
ueri sine dispensatione: vt in dict. ca-
pit. i. Nec etiam ad curam animarum
in parochia: nec etiam ad benedicen-
dum in ecclesia, aliquid promoueri si-
ne dispensatione: vt ibi, cū dispēstatio-
ne antē sic. Sed an sufficiat dispēstatio
episcopi cū talibus religionē ingres-
sis, in hoc casu sunt opiniones. Qui-
dam

De perfecto clerico

dam enim q. non per. c. nimis, de filiis
presby. aliqui tenent quod sufficiat,
quo ad hoc ut in abbates possint pro
moueri: non autem in episcopos: Et ad
c. nimis. Respondent. q. loquitur de
remanentibus in seculo: sed prima tu
rior secundum Richardum in. 4. dist.
25. q. 3. ubi de hac materia. De hoc ta
men que dispensatio requiratur: etia
a quo concedi possit: & maxime quid
in filiis sacerdotum ut possint insti
tui in ecclesijs paternis vel non pater
nis: recurrendum ad nota. per Hostie.
in titu. de filiis presby. §. quis possit, &
ad ea que habentur & notantur in. c.
ex rransmissa, & c. ex tua. eod. titu. Et
quid si per ignorantiam contingat il
legitimum promoueri: de hoc in. c.
fi. de tempo. ordi. & an debeat credi
verbis matris: de hoc in. c. pertuas, de
probatio. & in. c. asserite, de præsump.
6 Et quid de filiis presbyterorum, quos
ipsi genuissent ante sacerdotiū ex le
gitima vxore: de his in. c. ad hec, & in.

c. ad extirpandas, & in. c. ad abolendā
 de filiis presbyterorum, & in. §. i. con-
 iuncto. §. fina. & in. c. Osius. 61. distin.
 ubi enumerantur septem summi pon-
 tifices qui ex filiis presbyteri, hoc mo-
 do eualerū ad papatum. Et de illegi-
 timo qui legitimat vel per subsequēs
 matrimonium, vel per Papam, aut Im-
 peratorem, vel alium habentem po-
 testatem legitimandi: de primo recur-
 rendum ad nota. in. c. tanta, qui filij
 sint legitimi: de secundo in. c. per ve-
 nerabilem, eod. titu. ubi etiam nota-
 tur an legitimatus quo ad actus eccle-
 siasticos censeatur etiam legitimatus
 quo ad seculares: & est quæstio satis
 diffusa, de qua ibi.

CAPVT. III

REQUISITVM. II.

- 1 *Fœminæ cur ordines non possint suscipere.*
- 2 *Moniales nunquid sacra tangere possint.*
- 3 *Fœminæ à quibus rebus in ecclesia arceantur.*

De perfecto clerico

- 3 Sacramentum duo requirit.
- 4 Fœminæ cur caput uelare & comas nutrire debeant.
- 5 Mulier an ad Dei imaginem sicut uir dicatur esse facta.
- 6 Mulier ex consuetudine iudicat, non aliter.
- 7 Abbatissa dicitur diaconissa.
- 8 Hermaphroditæ nunquid possit ad ordines promoueri.

- R**equiritur secundo, quod ille qui petit seu appetit ordinari non habeat impedimentum sexus: ut quia sit masculus: non autem fœmina. Fœminæ enim prohibetur ordinari: & hoc impediēte sexu ex constituto. eccle. adeo quod si ordinetur fœmina de facto non recipit characterem ordinis: nec executionē eius: ut dicit glo. nota, in. c. diaconissa. 27. q. 1. & tenent Docto. in. c. noua, de pœnitent. de remissio. ad hoc text. 23. distin. sacratos, & cap. mulier, ubi text.
- 2 quod fœminæ quātumcunque Deo sacratæ & sanctæ: vasa & pallas sacras, quibus ministratur, contingere non debent

debeant præsumere: vel incensum circa altare offerre: ad idem text. in dict. cap. noua, vbi text. prohibens eis ne benedicant in ecclesia, etiam si sint abbatissæ, & ne audiant confessiones in criminibus monialium, & publicè Euangelium legant: & ibi redditur ratio, in fin. text. quia licet beatissima virgo Maria dignior & excellentior fuerit Apostolis vniuersis: nō tamē illi sed illis dominus tradidit clauēs regni cœlorum. Et si quærat de ratione rationis quare non sic fœminis: redditur per Richar. in. 4. distinct. 25. quæst. 4. & redditur per Doctor. nostros in dict. cap. noua, videlicet quia in sacramento requiritur res & signum. cap. cum in arte, de celeb. missa. tum autem clericus quando ordinatur per ordinem tacitè coniungatur ecclesiæ tanq̃ sponsus sponsæ: hoc mysticū non potest cadere in fœmina: quia sponsa est & non sponsus. Item quia in sexu fœmineo nō potest

Deperfecto clerico.

cadere eius gradus præminentia: cū
ipsa fœmina habeat in se statū subie-
ctionis: primo ad Thimothæum secū-
do: ibi mulierem docere non permit-
tas nec dominari in virū: quia enim
paritate malè vſa fuit, ideo fuit sub-
iecta viri potestati: Genesis. c. 3. ibi
& sub viri potestate eris: ad hoc. c. cū
caput mulieris sit vir. 33. q. vltima &
c. mulierem, vbi redditur alia ratio
propter originem peccati, quod ema-
nauit ab Eva: & quia præuaticatio ab
ipsa inchoauit: & ne iterū fœminæ fa-
cilitate labantur. Et ideo in signum
subiectionis introductum est fœmi-
nas debere incedere capite velato.
15. q. 3. §. his ita. Et hoc signum maxi-
mè ostendere in ecclesia dei, propter
reuerentiam sacerdotum, vt notāter
dicit ibi text. in dicto. c. mulierem &
ibi glo. in verbo reuerentia, quę addit
aliam rationem: quare sic velatæ, ne
sacerdotes intuentes faciem earum,
irritentur ad libidinem. Portant etiā
in si-

in sinum subiectionis huius capillos
longos, vt est tex. in. c. quæcūque. 30.
dist. 2 deo quod si qua fœmina abscin-
deret sibi eos, excommunicanda ve-
niret: vt ibi est tex. Accedit quia mu- 5
lier non imago dei est sicut vir: qui vir
imago & gloria dei est: & ad imaginē
& similitudinem dei factus: mulier au-
tem non: vt dicit tex. in. c. hæc imago.
33. q. vlt, Licet enim quo ad quid: quæ
quoad animam rationalem dicatur
habere imaginem dei: tamen quo ad
quædam mystica non videtur repræ-
sentare imaginē ipsam Dei: vt decla-
rant Doctores in dicto. c. noua. Qui-
bus rationibus & respectibus attritis,
prohibetur etiam eis prædicare: & pu-
blicè docere: vt notat glos. in dicto. c.
noua, & habetur in dicto. c. mulierē.
Non possunt etiā iudicare in causis: 6
vt ibi, & decima quinta quæstione
tertia. §. e contra, & §. fœmina, nisi for-
tè ex consuetudine. c. dilecti, de arbi-
tris, nec arbitriū in se suscipere: vt ibi

De perfecto clerico

nota. & in. l. vnica. C. de arbitris. Nec mirum, sunt enim fœminæ in multis iuris articulis deterioris conditionis quàm viri. l. in multis. ff. de statu hominum, & ibi glo. ordi. & in. l. fœminæ, ff. de regulis iur. licet e contra. In multis etiam sint melioris conditionis, de quibus ibi per gl. & per Spe. in tit. de accusa. §. 1. & in. l. 1. ff. de senato. per Bal. Nec obstat ad prædicta si opponeretur de illo ad Galathas. 3. q. in Christo Iesu neq; masculus neq; fœmina: quia respondet Richar. vbi supra, quòd verum est quantum ad meritum in Deum per comparisonem ad Christum non est differētia inter masculum & fœminā: est tamen quo ad officium.

7. Non obstat etiā prædictis. c. presbyter. 32. di. & c. mulieres, in quibus fit mentio de presbyteris. & 27. q. 1. vbi dicitur, diaconissam non debere ante annos. 12. ordinari: ex quibus innuitur quòd possint suscipere ordinē
diacono

diaconatus & presbyteratus: quia respondetur quòd ibi presbyteræ vocatur viduæ seniores non mulieres ordinatæ: per diaconissam autem intelligitur abbatissa secundum glossam ibi: vel quod ibi appellantur diaconissæ: illæ quibus iniungitur legere omeliam in matutinis: cum aliqua benedictione, ut dicit alia glossa ibidem. Quid autem in hermaphrodita an possit ordinari: quia 8 participat de utroque sexu: fortè dici posset attendendum an magis incalcescat in sexu virili, & possit. An verò in sexu foeminino & non possit arg. l. queritur. ff. de statu homi. & 4. q. 4. §. hermaphroditum. Et an stari debeat dicto eius in quo magis incalcescat. Bal. ibi dicit quòd sic, secundum Guil. de Cuneo.

CAPVT. IIII.

REQUISITVM. III.

- 1 Ordinandus liberæ de bet esse conditionis.
- 2 Seruus nunquid in domini præiudicium ordinari possit.

De perfecto clerico

3 Seruus sacris iniciatus quando domino restituendus, & ad quas operas.

4 Seruus ordinatus & domino restitutus à quo iudicandus.

5 Seruus ad ordines susceptus contrahere matrimonium an possit.

5 Seruus ordinatus à quo tempore per dominum repetendus.

1 **R**equiritur tertio, q̄ non habeat impedimentum status vt quia seruus alienus: nullus enim seruus, siue priuati alicuius, siue ecclesiæ ordinari debet, nisi manumittatur prius. 54. dist. c. 1. 2. & 3. Et ratio prohibitionis est seruilis vilitas per respectum ad clericalem dignitatem. 54. dist. c. admitatur, & de seruis nō ordi. c. de seruorū. Et quia debet esse immunis ab alijs qui diuinæ aggregāus est militiæ dicto. c. 1. 54. distin. Quid autem si de facto sine manumissione ordinetur. An valeat ordinatio in præiudicium domini? de hoc latè per Hosti. in sum. de ser. non ordi. §. qualiter seruus possit ordi.

ordi. & per scribentes in. c. de seruorū
de ser. non ordi. vbi distinguūt com-
muniter casus. 4. Quandoque enim
quis ordinatur sciente & contradicē-
te domino. Quandoq; econtra scien-
te & non cōtradicente domino. Quā-
doq; ignorante domino: episcopo au-
tē & pręsentatore sciente. Quandoq;
ignorāte domino, & episcopo, & prę-
sentatore. Primo casu remanet ser-
uus & restituitur domino, & hoc quā-
do non fit sacerdos. Si autem factus
esset sacerdos: in hoc sunt opiniones.
Illa ergo magis communis secūdum
Anto, q̄ tunc non restituatur: sed ali-
ter per episcopum ordinantem proui-
debitur, ex quo ad presbyteratum or-
dinatus est, cum restitutione tamen,
de qua infra. Secundo casu conclu-
dendum est secundum omnes: quòd
statim efficitur liber. 54. dist. capit. si
seruus, & hoc indistin. siue ad maio-
res ordines promoueatur, licet aliqui
contra in hoc, & malè.

Tertio

De perfecto clerico

Tertio casu, quando ignorante domino, episcopo autem & presentatore sciente concludendum, secundum Ant. post Guil. in. d. c. de seruorum, ut efficiatur liber ipse, & hoc ex dispensatione ecclesie, Cum de iure dicendum esset aliud ex quo sui furtum facit. Episcopus autem & presentator tenetur domino dare, æquè bonum. 54. dist. c. si seruus, & erit hic ordo exactionis secundum Hostien. quia primo dabitur actio contra ordinantem. Secundo contra presentatorem: vno tamen solvente alius liberatur: secundum eum ar. l. 1. §. si. plures. ff. de eo per quem fac. est. Et si non haberet unde satisfaceret alio modo: debet tunc restituere domino. Quarto casu, quando ignorante domino: ac etiam episcopo, & presentatore. Distinguendum est, quia aut est ordinatus ad minores tantum: & deponit ac remanet seruus. 60. dist. nulli & p. frequēs. Si ad diaconatum dabit vicarium pro se si potest: si non potest, resti

restituatur ipse. 54. dist. c. ex antiquis.
 Et eodem priuilegio dicendū est sub
 diaconum gaudere. c. miramur, de
 ser. non ordi. & ad. c. quia multis, de
 æta. & quali. Si verò ad sacerdotium
 se fecerit ordinari statim quidem effi
 citur liber: sed multatur in amissione
 peculij si quid habet: si non habet, ser
 uiet domino in diuinis officijs. 54. dis.
 capit. frequens. Addendum tamen: 3
 quia prædicta procedunt, quando ser
 uus fecisset se ordinari ex facilitate:
 ita quòd non ex malitia: si enim ex
 malitia & ex caliditate: debet tunc in
 distinctè restitui domino etiam ad sa
 cros promotus: text. est in. d. c. de ser.
 uorum, & 52. dist. de seruo. & decla
 rat se ille text. vt quia corruptis testi
 bus vel cōductis ad hos grad⁹ est pro
 motus. Tunc tamen quando domi
 no restituatur hoc modo Doctores,
 quòd nō potest eū uendere: de quo. 1.
 q. 1. c. qui studeat. Imò secundum In
 no. & Hosti. non licet domino in talē
 manus

De perfecto clerico

manus violentas immittere: quasi retineat privilegiū canonis. si quis suaden. 17. q. 4. Non etiam iudicabitur à domino suo: sed ab episcopo. 97. dist. c. si imperator: & in casu quo dominus non possit illi providere: tenetur ecclesia in necessarijs secundum Hosti. arg. c. ad supplica. de renun. & sic videtur secundū hoc quòd retineant isti privilegium clericale: non solum quo ad canonē illum si quis suadere, sed etiam privilegium fori reliquis amissis. Sicut dicitur de conjugatis in. c. Ioannes, de cler. coniug. Voluit tamen Hostien. quòd nec privilegium fori debeant retinere isti tales sic restituti dominis, quare efficiatur eius conditionis, cuius ante fuerant ante gradum ex quo ceciderunt ex gradu. 60. di. c. nulli, & c. se. & c. ex antiquis, dicendo quòd hoc tenere iustius esset, & hoc nritur ipse cōfirmare alijs iuribus respondendo cōtrario vt per eum, illud tenendum quòd non pos-

set talis seruus sic ordinatus ad sacros
 contrahere a modo matrimonium: li-
 cet restitutus domino propter votū
 tacitum quod censetur fecisse in su-
 sceptione ordinum sacrorum: arg. de
 ser. coniuga. cap. quidam. Addēdum
 etiam, quia in casibus in quibus dictū
 est posse reperi seruū à domino: in-
 telligendum est hoc, dummodo infra 6
 annum repetatur à tempore scientiæ
 domini: argu. 22. q. 2. cap. si quis inge-
 nuus, & c. si seruus sciente. 54. dist. &
 hoc secūdum Gos. Hostien. & Butri.
 vbi supra. Qui refert opinionem Ho-
 sti. tenētis quòd imò tempus debeat
 incipere currere à tēpore promotio-
 nis, sed, quod verius est, à tempore
 scientiæ.

CAP. V. T. V.

1. Ascripticij nunquid seruorū subeunt conditio-
 nem, ut nolente domino possint ordinari.
 Libertus reclamante patrono sacris initiari
 an possit.

2. Seruus religionem ingressus an possit per do-
 minum

De perfecto clerico

minum reuocari, & intra quod tempus.

3 *Serui quantumcunq; Deo sacrati cur domino restituendi.*

4 *Consecratio rerum inanimatarum in quo stet.*

I **I** T hæc quæ dicta sunt, tenendum est habere locum in omni genere seruorum: & sic etiam in ascriptitijs: siue originarijs. Licet in illis videatur posse dici speciale: ut etiam contra voluntatem domini possint ordinari. Ita tamen ut clerici facti impositam sibi agriculturam ad impleant. Ita videtur tex. in. c. si seruus, el secundo. § 4. dist. Sed ut dicit Butrius in dicto. c. si. de ser. non or. illud est correctum, ut ibi no. & ea. dist. c. quæcunq;, & c. admittuntur. Haberet etiam locum in libertis: in quibus patronus seruitium aliquod sibi retinuit. § 4. dist. c. quæcunq;. Accetiam in obligatis publicis functionibus. c. 1. de obli. ad ratio. & l. distin. capit. frequens, & capit. si quis. Et an eadem hæc quæ dicta sunt in ordinatis:

tis: habeant locum in promotis ad re-²
 ligionem: dicendum est quòd sic: &
 multo fortius secundum Butri. in di-
 cto. c. de seruorum, in. 2. col. ver. & se-
 cundum hoc. In vno solo est differen-
 tia, secundum eum. Quia vbi ad repe-
 tendum clericum secularem datur
 annus tantum à tempore scientiæ, vt
 supra. Ad repetendum religiosum dā-
 tur tres. 54. dist. c. si seruus. Et ratio dif-
 ferentiæ redditur: quia monachi la-
 rent, clerici patent: & si multum di-
 starent, deberet etiam dari prolixius
 tempus. 13. q. 2. c. si quis incognitus.
 Ita dicit ipse Butrius in dicto. cap. de
 seruorum. ver. vltimus casus. Vnum ³
 solum dubium moueo: quare hoc sit
 quòd ius permittat seruos quantum
 cunque consecratos restitui domino.
 Cum tamen in alijs rebus hoc prohi-
 beatur: vt ex quo res constituta est,
 reddi non debeat: sed pretium eius
 dari. vt est text. in ca. comperimus. 16.
 quæst. vlt. Solu. duplex allegari potest

Deperfecto clerico.

ratio, vna quæ sumi potest ex . c. ad
hæc. de religio. domi. Ne aliàs sit in
potestate ipsius met serui dominum
suum privare, dolose, maximè ex ma-
litiâ sua. Que ratio non cadit in alijs
rebus maximè in animatis. Cum in il-
lis nō cadat dolus, neq; malitiâ. Alia,
& hæc est ratio Hostien. & aliorum
4 summistarum: quia in rebus inanima-
tis quæ solè consecrantur, cōsecratio
stat in superficie: & ideo prohiberi de-
bet à manu profana tractari. In homi-
ne verò est in anima, quæ tangi non
potest, 32. q. 7. licitè. Perquam ratio-
nem tenet ibi glos. q. licet matrimo-
nium totaliter dissoluatur morte al-
terius ex vxoratis: adeò quòd si mor-
tuis quis resuscitaret denuo, non re-
cuperaret vxorē, nisi denuo rehabe-
ret. Non sic in ordine aliquo vel ba-
ptismo recepto: quia retinentur isti:
hoc ideo dicit glo. illa quia per baptis-
mum copulatur immortale immorta-
li videlicet anima deo: per matrimo-
nium

nium verò mortale mortali: quia corpus corpori: & hæc satis quoad istum tertium requisitum.

CAPVT. VI.

REQUISITVM. IIII.

- 1 Obligato ad ratiocinia utrum ante calculū ad ordines promoueri concedatur, & quando. nume. 3.
- 2 Fori mutatio an secū trahat lites ante inceptas.
- 4 Vsurariorum filij nunquid ante rationem redditam promouendi.
- 5 Promissio iurata nunquid arceat à sacris ante implementum.
- 6 Promissor qui religionē ingreditur, an & qualiter ad promissa teneatur.
- 7 Spiritui sancto nemo resistere potest.
- 8 Religiosus ad regulæ obseruationem semper astrictus.
- 9 Religionis ingressum retardans pessimè consuluit.

Equiritur & quarto, quòd r
nō sit talis qui sit obligatus
ad ratio. hoc est quātum ad

De perfecto clerico

propositum: q̄ nō sit obligatus ad reddēdum rationem administratorum: quæ gessisset ex officio publico vel priuato aliquo: tanquā tutor, curator, vel negotiorum gestor alicuius. Tenentur enim huiusmodi personæ prius rationem reddere administrationis, Nec ante possunt etiā promoueri: vt habetur de obligatio. ad ratio. per totum: & ibi per Hostien. in sum. illius titu. Circa quod dicendum & distinguendū, an sit talis qui adhuc exerceat officiū: vel administrationē. An verò qui in præteritum exercuerit nondum tamen reddita ratione. Primo casu non possit promoueri: donec sic gerit illam. 21. q. 4. c. 1. & 2. & extra ne cleri. vel mona. c. 1. & c. 2. & c. sed nec procuraciones: nisi illam gereret pro persona aliqua ecclesiastica vel seculari: sed miserabili, vt sunt pupilli, viduæ, & huiusmodi: tunc enim possunt si aliud nō impediat. 82. dist. c. iudicamur. 88. dist. c. peruenit. &

16. q. 1. monachi. Si autem desijt esse administrator, nondum tamen reddidit administrationem, & sic secundo casu: tunc attendendum, an tempore quo petit se promoueri: nulla sibi lis mota sit vel esset: & possit promoueri: nisi manifestum sit talem teneri de dolo: tunc enim episcopus deberet talem ex officio suo repellere: sicut & quenlibet alium criminofum 4 siue infamem. 2. q. 7. alicui. 61. q. 1. c. infames. & ff. de postula. l. quos prohibet. An verò in ipsa promotione moueatur quæst. vel ante mota sit: & hic subdistinguendū, quia aut quæstio ei mouetur de dolo vel ante mota sit, & non debet promoueri ante illā decisionem. 81. dist. tātis. 23. dist. c. illud, & de obli. ad ratio. c. 1. decet tamen taxari tempus infra quod quæstio decidatur, arg. c. lator. qui fi. sint legi. Si vero quæstio moueat vel mota sit de culpa tantū: talis potest promoueri nō obstante actoris reclamatione: tamen lis

De perfecto clerico

postea procedet sicut prius: & sub eodem iudice, arg. l. vbi coeptum. ff. de iudicijs. & l. gñ quædam, de iuris. om. iu. & quod nō. per Butri. in. d. c. i. de
2 obli. ad ratio. vbi gl. notabi. q̄ si secularis mota sibi lite efficiatur de foro eccle. quia efficiatur clericus, non proderit hæc mutatio fori quo ad litem illam motam vt non teneatur coram eodem iudice respondere, & eam finire. Et ideo infert ibi Butri. ad quæstionem illam disputabilem, An clericus accusatus corā iudice seculari possit postea effectus clericus damnari ab ipso iudice seculari. De qua latissimè ibi per eum, & in qua refert opinio. 8. varias: & vltimo ponit suam per distinctionem casuum: & de qua etiam latè per Petr. de Anch. in regula ea quæ lib. 6. & per Bartol. in. l. i. ff. de pœnis, per Archi. i i. q. i. c. i. per Bal. in. l. quædam puella, de iurisdi. om. iudi. per Dinum in. l. idem. Vlpianus. ff. de administra. tuto. Et hoc in obligatis ad

ris ad ratiocinia priuatæ alicui perso-
næ: in obligatis verò Reipublicæ ad
ministratiōe quam gessisset ex of-
ficio aliquo: Tenendum est indistin-
cte, vt de iure non possint promoue-
ri ante redditam rationē, siue sit mo-
ralis, siue non. c. præterea. §. i. dist. l. of-
ficiales. C. de epi. & cle. Non sic si alia
ratione quàm administrationis sint
Reipublicæ debitores. l. quisque se-
meritis. C. de epi. & cleri. De quo ple-
nius per Hostiens. in sum. in titul. de
obliga. ad ratio. §. quis obligatus in
prin. vbi ponit etiā quid de filiis vsu-
rariarum: & arguit quòd nō sint pro-
mouendi ante redditam rationem:
arg. l. humilem. C. de incest. nup. Li-
mitando tamen hoc verum eo casu,
q̃ filius succederet in vitium. Secus si
repudiet hæreditatem: vel clamores
eius emendet. c. i. de vsuris. & . i. q. 4.
c. ergo. Ibi etiam ponit notabilē que-
stionem quid de eo qui se obligasset
ex alia causa ad aliquid faciendū vel

De perfecto clerico

dandum, & ad illud se obligasset sub
vinculo iuramenti, & cōcludit, vt nō
propter hoc prohibeat ordinari imō
poterit. Non enim iuramentū violat,
qui illud cōmutat in melius. c. perue-
nit. de iureiuran. sed remanebit obli-
gatus sicut ante: & tenebitur post cle-
ricatū adimplere promissionem. Nō
obstante. 53. dist. c. legem, & dist. 54.
c. quicunq; , quia illi canones intelli-
gunt à perpetuo obligatis, putà de ser-
uis curialibus, & huiusmodi, & hoc ve-
rum nisi fortē se obligasset ad indecē-
tia aliqua, putà quia iurasset ministra-
re in tabernis, vel purgare cloacas: vel
alia similia indecētia penitus clericis,
quia tunc non debet ordinari donec
satisfecerit, vel alium æquē idoneum
posuerit loco sui ad illud tale, quod
potest nisi ad illud fuisset electa indu-
stria personæ, vel iurasset in propria
persona seruire, secundū Hostien. ibi
in. d. §. quis obligatus. Sed pulchrius
dubium est, de quo subsequenter per-

cun.

eundē ibi. Quid in transeunte ad mo-
nasterium vel ad religionē, qui simili-
ter obligatus esset sub vinculo iura-
menti ad aliquid faciendum, an sit re-
cipiendus ante satisfactionem. In quo
concludit ipse absolutē q, sic, sed mo-
nasterium satisfacere tenetur, de his
quæ contulit ipse monasterio. 19. q. 4.
c. si qua mulier. l. deo nobis. C. de epi-
sco. & cleri. adde vel etiam de his quæ
post ingressum religionis peruenis-
sent ad monasterium occasione eius:
putā per successionē hæreditariā vel
donationem, argu. c. si qua mulier. 19.
q. 4. satisfaciendo illis iuxta facultatē
suam. Si modo hoc faciat ex charita-
tis feruore & spiritus sancti inspiratio-
ne, non autem ex leuitate vel volun-
tate se subtrahendi à debito per viam
illam, non enim dici nec imputari po-
test, quòd hoc faciat in iniuriam cre-
ditorum: qui spiritus sancti autorita-
te ductus, hoc facit: cui spiritui sancto
resistere nemo potest. 10. q. 2. cap. duo
sunt,

De perfecto clerico

sunt, & in. cap. licet de regul. hæc ille,
ibi concor. Innoc. & Tho. secunda se-
cundæ. q. vlt. Pro pleniori tamen veri-
tate huius dubij videantur doctores:
& maximè Butrius ibi in. d. cap. i. de
obligha. ad ratio. qui Butri. in penulti.
colum. in verb. & hæc faciunt, format
q. in terminis, quam. q. mouet glo. or-
di. in. d. c. præterea. § i. dist. & pro eius
quæstionis solutione refert ipse tres
opinio. & vltimo opinionem Ho-
stien. illam: scilicet, de qua supra vt di-
stinguatur, & attendatur quo animo
intrare velit: an in fraudē, an verò bo-
no zelo. Hoc addito vt etiam quādo
zelo intrare vellet, sit paratus satisfac-
cere iuxta possibilitatem in eo quod
poterit sic in religione existens: salua
regula & officio non neglecto, arg. c.
cleri. § i. dist. vt si sit obligatus scribe-
re scribat: vel aliud opus honestum
facere faciat, quod possit salua vt su-
pra. Deductis tamē secundū aliquos
expēsis, quas recipit à monasterio ne
sit one-

fit onerosus ei. i 6. q. 7. c. de lapsis. Licet secundū alios nō sit necesse: quos sequitur Hostien. in sum. sua eo. tit. §. penul. in fine: vbi latius de hoc illa ratione: quia ex quo altari seruit, de altari viuere debet. i 2. q. 1. c. ex his: & hoc dicit honesti. dum tamen non impediat in aliquo, vt prædictum est ab obseruantia regulari, id est ab obseruantia quibus est astrictus semper: de quo in sum. confes. lib. 3. titu. i 6. quæst. 5. Concludit tamen tutius, q̄ antequam ingrediatur, ad impleat promissum: vt cōsulit rex. in. c. cōmissum. de spon. qui rex. est bonus ad hoc propositum cum his quæ ibi per docto. & 20. q. 4. §. fi. Addit etiā q̄ vbi ingressus esset, si posset hoc explere per substitutū, quia non esset electa industria personę. arg. c. fin. de offic. deleg. vel contentaretur ille idem cui obligatus: esset sufficeret tunc seruitium expleret per alium secundū Gos. Ad dēdū tamen inquantū vult Hosti. q̄
tutius

De perfecto clerico

tutius sit, q̄ prius impleat q̄ promisit,
arg.c. debitores. de iureiuran. &. d.c.
9 commissum. Hoc enim consiliū non
videtur bonum: per quod ingressus
religionis habeat retardari. Nec obst.
quod habetur in.c. debitores. quia ibi
nō inducitur aliquod impedimentū
vel retardatio boni. Non obst. etiam.
c. commissum, de spon. quia similiter
respondetur, cum ibi per contractum
matrimonium nō retardetur ingres-
sus religionis, & hoc secundum glo.
Ray. & quod habetur in sum. confes.
eo. tit. q. 11. vbi de hoc. De hoc etiam
per Specu. in titu. de statu mona. §. 1.
ver. 19. vbi hæc recitātur, & ibi de do-
ctore qui se obligauit ad legendum &
similibus quæstio.

CAPVT VII.

REQUISITVM V.

1 Curialis an & quando ad ordines admitten-
dus.

Histrion-

- 2 *Histrionicam exercentes num à sacris ordinibus repellendi.*
 3 *Officiales fori secularis cur ab ordinibus ar-*
cendi.

REquiritur quinto q. non sit curialis ille qui appetit ordinari: hoc est talis qui quacūque conditione vel causa sit obligatus curiæ alicuius publicæ potestatis: ut habetur de hoc. 51. dist. & 53. dist. per totum. Omnes enim curiales huiusmodi indistinctè prohibentur ordinari, secundū Ray. nisi prius sint absoluti à curia, ut ibi. Sed postquam sunt absoluti nō sunt admittendi indistinctè, sed cū distinctione. An tales qui exercuerint seua, ut officiales vel milites qui sanguinem humanum effuderūt: siue turpia & inhonesta ut histriones, & non possint promoueri. 51. distinctio. capit. 1. & 3. & 96. distinctio. clericus. verb. clericus, & de consecrādis pro dilectione. Si verò honesta officia exercuerint: ut iudices aduocati, &c.

De perfecto clerico

ti, tabelliones: & huiusmodi in causa
ciuili seu pecuniaria admittuntur. c.
osius. 61. dist. Si in causa sanguinis re-
pelluntur tanquam irregulares. Red-
ditur autē triplex ratio, quare sic pro-
hibeantur isti curiales putā: quia mul-
ti ex prædictis & frequenter irregula-
ritatē & contrahunt ex officio suo. Se-
cundo, quia tales quandoq; repetun-
tur: & sic ecclesia perturbatur. Tertio
quia præsumitur contra eos, q; non
transierint ad clericatū voto religio-
nis. Sed vt fugiant rationes domino-
rum suorum: vt habetur. 51. dist. c. 1. &
2. & 53. distin. c. 1. & hoc secundū Ho-
stien. post alios summistas.

CAPVT. VIII.

REQUISITVM. VI.

- 1 Vxoratis ordines iniri non datur.
- 2 Ordinatio uxorati an dirimat matrimonium,
& illius effectum.
- 3 Ordinis susceptiā coniugato effectus.

- 4 Papa qui comperitur prius duxisse uxorem,
an possit ab illa repeti.
- 5 Casus quo Papa potest uxorem habere legiti-
mam.

Ex hoc requiritur q^d non sit al-^I
ligatus vinculo matrimonia-
li, nec alio vinculo incompati-
bili cū vinculo ordinis cle-

ricalis: non enim potest vxoratus di-
cta ratione, videlicet incompatibili-
tatis ad sacros ordines promoueri. c.
coniugatus. de conuer. coniug. imò
nec ad minores, vt tex. notāndus & sin-
gularis in. c. vlti. de tempo. ordi. lib. 6.
imponens pœnam ordinantibus, ta-
les sunt enim ipso iure suspēsi à colla-
tione: vt est ibi text. quod bene nota.
Sed hic stat dubium quid si de facto ²
ille qui vxorē habet faciat se ordinari
ad sacros: an valeat ordinatio quoad
effectum dirimēdi matrimonium &
eius effectum: & breuiter solutio est
quòd non, quia licet sacer ordo præce-
dens cōtractum matrimoniij dirimat

H

illud.

De perfecto clerico

illud. Si tamen ordo sequatur matrimonium iam contractum, ut quia dū sic est coniugatus: accipiat ordinem sacrum de facto, nō propter hoc dirimitur matrimoniū ipsum: vnde hoc habetur hodie cautum in quadā extrauagāti Ioannis. 22.

Operatur tamen susceptio huiusmodi ordinis sacri à coniugato: ut si facta fuerit sciēte vxore & cōsenciente teneatur vterq; tā maritus ordinatus quā vxor eius ad cōtinentiam: ita q̄ etiam post mortem mariti non poterit illa contrahere cum alio, nec econtra ipse maritus post mortem vxoris. Censetur enim illa tacite fuisse professā continentiam simul cum viro: & sic vterque professus. Et hoc quādo sciēte ut dixi & consentiente vxore. Si autem inuita vel sciēte quidē factum sed ius ignorāte in hoc, ipso tamē marito sciēte ius: debet maritus talis cogi ad ingrediēdā religionem. Si nondum est consummatum

matri

marrimoniũ, vt sic illa possit cõtrahe-
re cū alio. Et sic ad hoc induci vel co-
gi de factõ nõ potest, vel consumma-
tum esset marrimoniũ. debet iste exu-
tus beneficio clericali restitui vxori
etiam si esset Episcopus consecratus:
vel etiam si effectus esset Papa: vt est
glo. de hoc vnica & singularis in. c. si
quis pecunia, vel gratia. 79. dist. c. ibi
enim ponens. q. Pone inquit glos. q. 4
dum vxor tua creditur mortua, elige-
ris in Papam & consecraris, vxor au-
tem illa superueniat & te repetat: an
es eis reddendus: & quid si negas eam
vxorem tuam esse apud quem cogno-
scetur. Responde dicit gloss. si reuo-
cetur in dubium, non est cogendus
stare in iudicio coram aliquo: imò ex-
cipere potest. Dominus est qui me iu-
dicat. 9. q. 3. aliorum. Si autem certũ
est tenetur reddere debitum, nisi mu-
lier adduci posset ad continentia ser-
uandam, vel ille ad renũciandum pa-
patui: & satisfaciet secundum Ber. &

De perfecto clerico

Lau. hæc ibi in glo. illa: ex quibus patet si vera sunt, q̄ est dare casum in quo Papa potest habere uxorem legitimā, & sic in quo est dare papissam, hoc est uxorem Papæ. Ego tamen dubito super veritate gl. isti. nisi restringamus dictū eius: eo casu quo vxor iusta & probabili credulitate putabatur mortua ab omnibus: & ita etiā ab ipso. Item & cum hoc quòd ipsa ignorauerit illum quem sciebat sibi maritum eligi & creari in Papam: vel si sciuit, contradixit expressè. Aliàs si consentiente creatus fuisset: non posset eum repetere, quasi tacitè professā continentiam per prædicta. Et idem si nō cōsensisset expressè, tacitè tamen, vt quia sciuit & non cōtradixit cum posset. Ad hoc allego tex. cum glo. in. c. qui uxorem. 33. q. 5. vbi gl. de illa quæ cum sciat maritum velle intrare religionem, permittit & non cōtradicit: vt ex hoc videatur tacitè consentire: & data sibi tacita licentia: & per consequens

sequens, & ipsa tacitè vouisse continē-
tiam, licet de hoc sint opinionēs vt in
glos. illa. Itē secus fortè etiam, si ipse
sciuiſſet vel non probabiliter ignoraf-
ſet: tunc enim fortè poſſet dici quòd
teneretur renunciare papatu, ſi non
poſſet illa induci ad continentiam, &
aliter ab horreret commiſceri ei.

CAPVT. IX.

- 1 Monachus in Papam electus an teneatur ab-
bati eum repetenti parère.
- 2 Exceptio qualis electo in Papā opponi poſſit.
- 3 Monachus quibus rebus non habeatur pro mor-
tuo.
- 4 Decurionatus filium eximit à patria poteſtate.
- 5 Continentia in ſacerdotibus an ſit de ſubſtan-
tia ordinis, an de iure diuino.

D hoc in argumētum
allego glo. aliam ſingu-
larem in ſimili in capi-
quam ſit. 18. q. 2. Dum
ponit illa glo. q. de mo-
nacho electo in Papam: inuito & con-

De perfecto clerico

tra dicente abbate: vt si repetat eum
teneatur obedire, & redire ad mona-
sterium: & quòd ipsemet Papa erit il-
le qui seipsum compellet. Quia cum
teneatur facere iustitiã de alijs: multo
fortius de seipso: arg. l. altius. ff. si ser-
uen. Contra iustitiam enim & ius fa-
cit sciendo se habere vxorẽ cõsentire
electioni: nisi respõderetur negando
dictũ gloss. illius tanq̃ falsum, & quod
reprobatur alibi per Pet. de Ancha.
in clemen. si. de elec. in secundo nota-
bili, & Cardi. ibidem in. 2. q. in. c. licet
eo, tit. & per Ioan. de Imola, in dicta.
2 clemen. si. illa potissima ratione: quia
electo in Papam à duabus partibus:
nulla potest opponi exceptio, nisi hæ-
resis: vt dicit gloss. illa notabi. in cap.
si propter. 40. dist. & ad rationem di-
cti illius gloss. q̃ cum monachus non
dicatur habere velle nec nolle eo. ti-
tul. de cele. si religiosus lib. 6. Respõ-
dent illi q̃ illud est perfictionẽ, nam
cõsensum naturalẽ habet vere: patet
in. c.

in. c. vnico, de spon. lib. 6. Non ergo cum proueniat à natura, potest fingi sublatu:probo à simili. Nam licet dicatur quòd habet pro mortuo monachus ipse. c. non dicatis. 12. q. 1. cum similibus. Non tamen hoc potest dici 3 quo ad comedendum cum, comedat sicut alij viui. Et idẽ quo ad alios actus naturales ad hoc autẽ. idemque. C. de bo. quæ libe. & facit regula quod attinet: libro. 6. Et pro hoc etiam quia ex electione ad tantam dignitatem censi debet liberatus à potestate abbatis. Sicut dicitur de filio familiars vt liberetur à patria potestate ex hoc 4 quòd ad dignitatem decurionatus electus est. l. fi. C. de decurio. libro decimo. & insti. quibus modis ius patriæ potesta. sol. §. filius. Si tamen velle- mus subtilizare passum istum, adhuc magis procuriosis possemus conside- rare, & dicere, quòd responsio ista & ratio ista consensus naturalis, vt non possit fingi sublatu, non concludit

Deperfecto clerico.

in casu nostro. In quo iste per consen-
sum suum expressum precedentem
erat iam obligatus vxori: & ita obliga-
tus, vt non posset amodo dissolui ex
cōsensu vtriusque. Verum est ergo di-
cere, q̄ iste remansit maritus suus, cū
vinculum matrimonij ex quo semel
cōtractum, indissolubile sit hactenus,
vt not. in rubri. de spon. si sint. Rema-
net ergo maritus suus sicut prius: vn-
de necessariū est dicere, quòd vel te-
neatur redire ad vxorem: & propter
hoc renunciare papatui, quasi incom-
patibili cum statu matrimoniali pro-
pter tacitū votū continētię, quo cēse-
tur necessario fecisse ex hoc quòd ac-
cepit papatum: nisi diceres tu ne-
gando hoc quòd sit hoc incompatibi-
le: ita q̄ nō possit tolli vel dissolui per
ipsum Papam, quia est supra ius cap.
proposuit, de concess. præben. cum si-
milibus. Et tunc esset incidere in illā
5 q. An continentia in sacerdotibus sit
de substantia ordinis, vel de iure diui-
no: de

no: de quo in cap. placet, de conuer.
 coniug. per Inno. & in rubr. qui cleri.
 vel vouen. per scribentes: & de quo
 per Abba. in cap. cum olim, de cleric.
 coniuga. Vbi Abbas disputando hoc
 concludit quòd non, & de quo infra
 aliquid in secūda parte huius. 2. in. 2.
 requisito.

CAPVT. X.

- 1 Vxoratorum ordines recipientium pœna.
- 2 Ordinatorum ad sacra qui possint uxorem ducere.
- 3 Ordo sacer uotum solenne secum ducit.
 Sponsalia de præsenti per ordinis sacri susce-
 ptionem nunquid sublata.
- 4 Græcus utitur matrimonio ante ordines con-
 tracto.
- 5 Differentia qualis inter sacerdotes orientis &
 occidentis.

Liud etiam vnum nō omit-
 to, in quantum dictum est
 supra de faciente se ordina-
 ri in sacris in scia vel contra-

De perfecto clerico

1 dicēte vxore: nam vltra hoc quod dicitur peccare mortaliter, vt habetur in sum. confes. libr. 1. cap. 8. quaest. 69. Incurrit etiam excommunicationem ipso iure clemen. 1. de sponsa. & vitari debet & publicari, vt ibi. Nō etiam possunt petere debitum: licet reddetur sic si exigatur. Plus dico, & fuit dictum Pe. vt nota. in dicta sum. confes. quōd tenetur talis portare tonsuram: & habitum clericalem: si sine scandalo vxoris hoc fieri potest. Ex quo infero ego coniunctis praedictis omnibus, quōd talis faciens se ordinari, licet nō debeat, & peccet vt supra, recipit tamen characterem veri ordinis: licet non executionem eius.

Addendum etiam & aduertendū quia praedicta procedunt in eo: qui postquam cōtraxerit matrimonium: & sic vxoratus fuerit: fecit se promoueri ad ordines. Quid autem econtra in eo, qui post promotionem ad ordines vellet capere vxorem, an possit?

Solu.

Solu. Distingendum inter promotum ad ordines minores tantum, & ad sacros. Primo casu licitè potest contrahere, nisi sit religiosus, vel aliàs professus tacitè vel expressè. Si tamen talis habet beneficium ecclesiasticum, eo ipso perdit illud: vt habetur in cap. 1. & 2. de cleri. coniuga. Et ibi habetur nunquid perdat eo ipso, quòd est cōtractum per verba de præsenti aliter non consummato matrimonio. an verò prius consummato. Secundo casu, videlicet in promotu ad sacros & talis non possit.

Ordo enim sacer habet implicitum 3
votum solenne constitutione ecclesiæ: & ideo existens in sacris, si contrahat matrimonium est nullum. 32. distin. c. si quis eorum, & c. erubascent. Ad hoc bonus text. & ibi gloss. Ioan. Andr. ordinaria quæ omnino videatur in. c. vnico, de despon. impub. lib. 6. in glo. ibi. 3. quæ tenet, quòd etiam per susceptionem sacri ordinis non
soluan.

De perfecto clerico

soluantur sponsalia de presenti ante consummatum matrimonium: multo ergo minus soluitur matrimoniū iam consummatum per ipsam sacram ordinum suscepcionem: quæ de facto fieret: adeo quod nec etiā Græco licitum sit, in sacras iam constituto contrahere matrimoniū. Dato quod possit vti matrimonio quod prius contracterat antequam promoueretur ad sacros: vt habetur & notatur in. c. cū olim, de cleri. coniug. & in. c. quæ sitū, de pœ. & remiss.

In hoc enim est differentia inter orientales presbyteros & nos occidentales: quia illi possunt vti matrimonio contracto antequam promoueretur ad sacros: nec dicuntur venire contra prohibitiones canonum in hoc & votum abstinentiæ. Cum nunquam reperiantur admisisse eos vel illud. Nos autem occidentales minimè, qui recepimus dictam prohibitionem & dictum tacitum votum: vt notatur in præ

allegatis iurib⁹, & per Hostien. in sum
ma, de cleric. coniuga. §. i.

CAPVT. XI.

REQUISITVM. VII.

- 1 Bigamus utrum ordinum suscipiendorum sit
capax.
Bigamia multiplex.
- 2 Vxorem alterius ducens quando non efficiatur
bigamus.
- 3 Bigamus nunquid censendus qui ducit, quam
prius deflorauerat.
- 4 Glossarum autoritas magna.
- 5 Bigamos non posse ordinari cur statutum.
Bigamia ex foemina labem ducit.
- 6 Bigamus ordinatus an recepiat characterem,
& possit illi dispensari, & per quos.
- 7 Opinio doctorum communis insequenda.
- 8 Irregularitas est iuris positiui.

Equiritur septimo, q^d non sit
bigamus. Circa quod scien-
dō q^d multis modis cōtrahi-
tur bigamia: & quidē septē,
diuer

De perfecto clerico
diuersis, quantum ad hunc effectum.
Primus, cum quis successiue & diuer-
sis temporibus duas legitimas habuit
vxores: & vtrasque cognouit. 21. q. 1.
c. aperiant. Adde etiam si vnā habuif-
set ante baptismum: aliam verò post:
vel vtranque ante. 34. dist. c. is qui vi-
duam, & 36. distinc. per totum, & hic
propriè & discretè appellatur biga-
mus. Secundus, quando diuersis tem-
poribus habuit plures, sed non legi-
timas: quia vnā de iure, aliam de fa-
cto, & vtrāque cognouit. cap. nuper,
de biga. Hic enim reputatur bigam⁹
non propter sacramēti defectum: sed
propter intentionis affectum cū ope-
re subsecuto, vt ibi dicitur.

Tertius quando similiter habuisset
quis plures, & eodem tempore illas
cognouit. d. c. nuper, vel corruptam
de facto. cap. à nobis. eod. titu.

Quartus, quando contraxit quis cū
vidua, hoc est ab altero marito cogni-
ta. 32. dist. c. seriatim, & 30. dist. mari-
tum.

tum. Secus autem si relictæ fuisset virgo. 34. dist. cap. fin. Quintus, quando contraxit cum corrupta à quocunq; alio, siue contrahat scienter, siue ignoranter, & eam cognoscat, di. 34. c. mirādum, & c. præcipimus: quid autem si cum cognita à seipso prius, de hoc statim infra.

Sextus, quando vxorem propriam cognoscit scienter vel ignorāter, post quā cognita est ab alio, dist. 34. c. si cuius, & cap. se. imò etiam si coactus quodam modo cognosceret, vt quia vir accusasset vxorem de adulterio, & pendēte accusatione ad præceptum ecclesiæ redderet debitum secundum opi. magis cōmunem maximè Theologorum. Septimus, quando aliquis in ordine sacro constitutus, vel post professionem in religione de facto cōtrahit cum corrupta, eod. titu. c. à nobis, & 27. q. 1. c. quotquot. Quid autem de eo qui deflorauit virginē, & postea eam in vxorem duxit, an censetur
scatur

De perfecto clerico

seatur iste bigamus quoad effectum,
ut repellatur ab ordinibus, sunt opi-
niones. Aliqui enim tenent quod non
sit bigamus ista potissima ratione:
quia verum est dicere, illum non diui-
sisse carnem suam in plures, nec etiam
illam dicto. c. debitum, & ad iura quæ
videntur requirere, quod sit virgo tē-
pore quo contrahitur matrimonium
30. q. 5. c. qualis. Respondetur, quod
debet esse virgo, id est ab alio non co-
gnita: & ista videtur magis commu-
nis: quia eam tenet glossator Bernar-
dus in. c. secundo, de cleri. coniuga. &
in. c. debitum, de biga. & in. c. innotuit,
de elect. Tenet etiam glossator Decre-
ti in. c. qualis. 30. q. 5. & in. c. nemo. 32.
distin. & idem glos. Ioan. Andre. in. c.
unico, eodem titu. libro. 6. Tenet. etiam
Ioannes de Lignano, & sequitur Ab-
bas in dicto. c. secundo, tanquam equio-
rem & etiam ibi Ioannes de Imola,
4 quam dicit seruandam in practica pro-
pter autoritatem glossarum quæ ma-
gna

gna est: & quæ videtur etiam de mente beati Thomæ, Richar. Vul. Petri, & plurium Theologorum. Licet contrariam opinionem multi è contra teneant: inter quos, Hugo. Goffre. Hostien. Petr. de Ancha. ac etiam Card. in dicto. c. secundo, licet idem in. c. tanta, qui filij sunt legitimi, tenent primam. De qua questione & eius motibus ad utranq; partem videndis per Doctores in dictis iuribus: maxime verò in dic. c. secundo, & in dict. c. debitum.

Ratio autem quare introductum sit, ut bigamus non possit promoveri, triplex allegatur: vna propter defectum sacramenti, videlicet, unitatis ipsius: quia non esset vnitus, ex quo diuisit carnem suam in plures. 26. dist. c. acutius, & d. c. debitum, vbi vide extense magis & subtiliter valde declaratam causam istam. Secunda est, propter dignitatem ordinum. 26. distin. vna, & cap. vlti. Tertia propter signum incontinentiæ. 82. distin. cap. proposui.

De perfecto clerico

sti. Quomodo enim erit hortator viduitatis, qui ipsa coniugia frequenta-
uit: vt ibi dicitur. Et item de ratione
quare ad inducendā bigamiam plus
ponderetur in continentia & integri-
tas carnis per respectum ad mulierē,
quā ad virum: quia si vir ante matri-
monium vel post tenuisset concubi-
nam, non est bigamus: dum modo cō-
trahat cum virgine: vt est tex. in. c. fra-
ternitatis. 34. dist. Tres adducuntur
aliæ rationes communiter, de quibus
in. dict. c. debitum, de biga. per Butri.
in antepenultima quæst. ibi videat-
ur.

6 Quid etiam si de facto promouea-
tur bigamus: an recipiat characterē:
& an episcopus possit cum eo dispen-
sare: vel an papa saltem. De his etiam
tribus ibi per eum. Qui quantum ad
primum cōcludit, quod sic ad quem-
cunq; ordinē ordinetur. 50. dist. c. qui-
cunq;, & c. penitēs. Quod dicit tene-
re Host. in sum. illius. tit. §. si. licet sub-
dat

dat Butri. ibi non gaudere priuilegio clericali per. c. vnicū. eod. ti. li. 9. Quā-
rum ad secundum, sunt opiniones va-
riæ: de quibus ibi per eū ipse tenet, q̄
nō possit episcopus dispensare: etiam
si vellet quis ad minores tantū promo-
ueri: & hoc maximè probat per text.
in. c. 1. eo. tit. lib. 6. Quantum ad aliud 7
de papa, an ipse possit: licet similiter
sint opinio. illa tamen videtur tenen-
da, quā sequitur ibi Butri, & appellat
communem: & quam inter alios te-
net Ioan. glosator in. c. lector. 24. dist.
in. cap. de illo. 32. dist. & tenet etiam
beatus Tho. 4. dist. 27. vbi quod po-
sit. Illa potissima ratione, quia non est
de substantia ordinis quod recipiens
illos non sit bigamus: pater quia vt
supra dictum est, si de facto recipia-
tur à bigamo, contrahitur character,
& recipitur verus ordo. Est ergo hoc
prohibitum de iure positivo: tamen
cōtrā quod papa potest. c. per venera-
bile. qui si. sint legi. & c. pro posuit. de

De perfecto clerico

§ cōces. præben. Est enim omnis irregularitas de iure positiuo : vt no. Inno. in. c. si celebrat, de cle. excom. mini. & in. c. nisi. §. personæ. de renun. De his tamen videndum latius in. d. c. 2. per præallegatum doc. ibi, & in. c. nuper. de biga. per Spec. ponē. in titu. de lega. §. nūc breuiter. in vltima col.

Vnū postremò non omitto, q̄ biga mi omnino priuilegio clericali sunt nudati: & sunt penitus de foro seculari: non obstante contraria consuetudine. Nec est permittendum vt tonsuram deferant, vel habitum clericalem etiam si vellent: imò sub pena excommunicationis inhibicum est eis ne deferant. tex. est hodie de hoc clarus & apertus in. c. vnico. eod. titu. de biga. lib. 6.

CAPVT XII.

REQUISITVM. VIII.

1 Neophytus quis sit, & an suscipiendorum ordinum sit capax.

Neo.

2 Neophytorum superbia.

3 Religiosus nondum porfessus an suscipiendus ad ordines.

Equiritur octauo, q^{uo}d nō sit neophytus: hoc est nouellus in fide vel religionē, qui vult ordinari, vt habetur. 48. dist. Né. no-
uus p^{ro}p^{ri}us
planta, qua
si nouū ger-
men.

per totum, & ratio prohibitionis redditur per Gratia. in p^{re}alleg. distin. §. 1. Ne videlicet secūdum Apostolum elatus ille in superbiam, tanquā religio illo plurimū indigeat, incidat in superbiam & ruinam diaboli: in quā dicuntur hi incidere. qui in puncto horæ nondum discipuli cupiūt effici magistri. Cum vt inquit Inno. miserum sit eum effici magistrum, qui nō dum nouit esse discipulus. Momentaneus enim sacerdos nescit humilitatem, nescit personarum modos, nescit se contēnere: nō enim ieiunauit, non fleuit, nō seipsum correxit prius, non pauperibus erogauit: hæc ibi. Et

De perfecto cleri co

ideo cautum est, vt non statim quo
3 quis receptus est ad religionem, pro-
moueat in ea ad ordines: imò iure
cautum habetur, vt non tonsurentur
aliquo modo nec tonsurari debeant:
nisi priusquàm biennium in conuer-
satione compleuerint: vt hoc spatio
vita, moresq; eorum comprobari pos-
sint, ne quis eorum, aut non sit contē-
tus quod voluit aut ratū non habeat,
quod elegit. Ita est tex. in. c. monaste-
rijs, 19. q. 3. Licet secundū Gui. quem
sequitur Hostien. nō videatur neces-
saria expectatio illa biēnij. Sed possit
imò tonsurari statim quo sunt recepti
ad professionem legitimè, & sic habi-
ti tacite pro probatis.

CAPVT. XIII.

REQUISITVM. IX.

- 1 Sacramentum bis suscipiens an possit postmo-
dum ordinari maxime cum dispensatione.
- 2 Baptizatus non ritē, si ordinetur, an recipiat
characterem.

- 3 Sacerdos nō baptizatus baptizatum se credēs,
an censendus de numero catholicorum.
- 4 Baptizare uolens in mortis articulo, et non ha-
bet baptizatorem, an referendus in numerū
christianorum
- 5 Baptismum qui distulit an ad ordines admit-
tendus.

Equiritur nono q² non sit ta^l
lis, qui sacramētū baptismi,
vel cōfirmationis, vel aliud
quod habeat characterem
imprimere bis fortè recepisset, ad hoc
confirmandum. 50. distinctio. & de cō-
secra. distinctio. 5. cap. idem. & post
q. 1. cap. quidam. Tales enim absque
dispensatione papali nō possunt pro-
moueri, nisi ignorāter sic fuisset com-
missum. Secus enim si ignorāter, nec
ratum habuissent aliter post habitam
de hoc scientiam: ut quia infantibus
eis hoc accidisset, vel si coacti coactio-
ne absoluta. Possunt enim huiusmo-
di promoueri de iure, sed secundum
alios tutius est dicere, q² cum dispensa-
tione.

De perfecto clerico

tionē. de conse. dist. 4. c. eos. Vbi autē
quis probabiliter dubitat de susceptio-
ne: si facta diligenti inquisitione sup
hoc ad inueniendum veritatē, & non
inuenta ordinaretur: non propter
hoc dicendus esset iste irregularis, q̄-
uis alias ignarus de hoc suscepisset:
quia non putatur iteratum, quod am-
bigitur fuisse factū: De illo autem qui
nullum omnino habuisset baptismū:
vel si habuisset, non ritē illud habuif-
2 set secundū ritum ecclesiæ. Tenen-
dum est indubitanter vt non possit
ordinari: & si ordinetur de facto sciē-
ter vel etiam ignoranter, non recipit
characterē ordinis: sed est primo ba-
ptizandus: & demum denuo ordinā-
dus: vt est tex. in. c. 1. & c. fina. de cle-
ri. nō baptiza: & hoc si postea detega-
tur defectus: & de hoc constet. idem
si non constet sed probabiliter dubi-
tatur: dum tamen tunc sub conditio-
ne baptizetur, si baptizatus non est:
vt ibi nota. & ibi ponit notabiliter.
quid

quid si post baptismum susceptum renueret denuo ordinari, an debeat cogi propter intentionem illam primo habitam: in qua conclusione credit Butri. q. sic & sequitur Abb. Et quid de tali presbytero non bapt. cum crederet se baptizatum: an si moriatur saluus sit. tex. est ibi q. sic: in. c. 2. & ibi gl. notabi. que quærit de tali, an conficiat verum corpus Christi: & respondit q. nō in veritate. Sed quo ad se & quo ad alios perinde est, ac si conficeret si illi alij erant etiam in ista credulitate. De quo etiam in. c. dudum: de elec. Sint tamen cauti isti, qui sic habent sacramentum per fidem sed nō in veritate, vt quā cito incipiūt scire se non habere illud, statim illud petant, & non cōtemnant: quia statim amitterent illud sacramentum, quod per prius retinebant per fidem, vt dicit glo. notabi. in dicto. c. finā. in verbo ministrare. & ibi etiam vide aliam glo. nota. in verbo nec malè, dum ex-

monon

De perfecto clerico

4 pressè tenet, q. si aliquis sit in articulo mortis: & velit baptizari sed non potest, quia non est qui baptizet eum: si moriatur in hac voluntate, saluus est: per tex. in. c. debitum. de bapti. & rex. in. c. catecuminum, de conse. dist. 4. c. veniens. de baptis. & ibi de forma seruanda quando dubitatur circa huiusmodi. Debet enim baptizari sub conditione, si alias non baptizatus fuerit. Item dicendum de illis qui sacramentum baptismi distulissent recipere usque ad ægritudinem, quod tunc susceperunt timore mortis. 50. dist. c. si quis: quasi nō præsumatur verè contritus talis sic differt: & ut per hanc penam inducātur homines ad nō negligendam propriam salutē. Nec tollitur ista irregularitas per baptismū, quia baptismus ita dilatus est ille qui inducit eā, unde aliter dicēdo sequeretur, quod idem operaretur contrarios effectus: contra. cap. maiores. de bapti. Non sic in illo qui distulisset communionem

nionem vsque ad ægritudinem, ead. dist. 50. c. his verò. in duobus tamē casibus posset admitti ad ordines etiam ille, de quo supra qui scilicet distulisset baptismum. Primus, quando post baptismum sic susceptum fides & vita eius probabilis appareret. Secundus, quando raritas clericorum in loco hoc suaderet. 50. dist. c. si quis vbi de hoc.

CAPVT. XIII.

REQUISITVM. X.

- 1 Pœnitens publicus an postea in ordinibus recipiendis.
- 2 Irregularitatis cicatrix etiam post deletum crimen remanet.
- 3 Pœnitentibus publicis an possit ad ordines dispensari.

Requiritur decimo quòd nō sit talis qui solenniter vel solennem pœnitentiam egerit, illam videlicet de qua in capite. in capite.

De perfecto clerico

capite. l. dist. quæ scilicet consuevit
imponi non nisi pro crimine publico
& vulgatissimo, quod totam urbem
vel locum totum commouerit. 25. q.
6. c. vlti. Qui enim semel egerit talem
pœnitentiam, non debet promoueri
amodo. Imò si promoueatur de facto
prohibetur ministrare. c. confirman-
dum. l. dist. & c. ex pœnitentibus: &
quare sic prohibeatur: redditur ratio
quadruplex secundum Ray. Prima.
quia non sunt digni recipere vasa sa-
cramentorum, qui dudum fuerunt
2 vasa vitiorum. d. c. illud. Licet enim
peccatum sit per pœnitentiam: rema-
sit tamen cicatrix, id est irregularitas,
quæ ipsum impedit prima. q. 1. c. inuē-
tum. Secunda, est timor ne iterum la-
batur: qui quidem timor ex consue-
tudine pristina surgit. 60. dist. c. in sa-
cerdotibus. in fine. Tertia, est propter
scandalum populi vitandum. Cum
enim talis pœnitentia non impona-
tur nisi pro vulgatissimo crimine, ut
quia

quia totam commouit urbem. 26. q. 6. c. *fin*a. non posset talis sine aliorum scandalo ministrare. 40. dist. Quarta ratio, quia non haberet amodo frontem iste talis reprehendendi alios, cū ipse sibi tacitus consideraret eadem se commisisse vel maiora. 25. distin. c. primum. & 42. dist. §. 1. Ita etiam concordat beatus Thomas in. 4. dist. 14. & ibi Richar. & alij scribētes, & facit quod habetur in sum. confessio. lib. 3. titu. 15. q. 1. & ibi habetur in. q. 2. an possit dispensari cum talibus, & per quem. Potest enim cum eis dispensari in minoribus propter necessitatem vel utilitatem ecclesie. l. dist. c. placuit: & hoc per episcopum, ex quo non est ei prohibitum. c. nuper. de senten. ex com. Qui cauere debet ne hoc faciat sciēter sine dispēstatione: quia ex hoc si faceret, veniret priuandus potestate amodo ordinandi vt in. c. ex pœnitentibus. l. distin.

De perfecto clerico
CAPVT. XV.

REQUISITVM. XI.

- 1 *Ordinum nunquid indignus pseudo ceconomus.*
- 2 *Negligentia multum detrahit ordinandis.*
- 3 *Augustini dictum de familie gubernatione.*
- 4 *Beneficia plura curata uni quantumcunq; etiā exercito non committenda.*

1 **R**equiritur vndecimo, q̄ domui suæ sit bene præpositus hoc est talis qui domū suā, id est familiam suam, si quam habet in gubernatione, honestè regere no-uerit: & eam à vitijs ad virtutes verbo & exēplo trahere: vt quod postea præcepturus est ipse, populo appareat eū prius à domesticis exegisse. Ita habetur in. §. necesse. 47. distinctio. & ratio colligitur ibi: quia præsumptio est cōtra illum, qui aliter se haberet, quod sicut non habet frontem corrigendi suos, vel est negligens in hoc versus illos

illos suos: ita erit negligens erga alios:
quod vitium negligentiae multū pon-
derandum videtur in promouendo.
Cum etiam promotorum sit sufficiens
ad deponendum. 81. distinct. cap. di-
ctum. Si tamen sine culpa sua familia
ipsa sua mala esset: non esset ei impu-
tandum dict. §. necesse. in fin. Cum
enim, ut ibi dicitur, gressus hominis
à domino dirigantur, nec sint in ho-
mine viæ eius: corripere quidem po-
test corrigere autem semper non: put-
sare potest, non aperire: manus com-
primere, non animum mutare. Ad
idem text. in capit. quantumlibet,
qui ibi sequitur. ea. distin. 17. ubi textus
Augustini de se loquentis ad Vincen-
tium quendam, quantumlibet inui-
gilet disciplina domus meæ: homo
sum & inter homines uiuo. Nec mihi
arrogare audeo ut domus mea sit me-
lior archa Noe: ubi inter octo homi-
nes reprob⁹ vnus fuit: aut melior q̃ do-
mus Isaac: cui de duobus geminis di-
ctum

De perfecto clerico

dictum est: Iacob dilexi, Esau odio habui. Posset etiam hoc requisitum intelligi de iam promotio Episcopo aliquo, de quo propriè loquitur apostolica regula: in hoc sumitur, ut debeat esse præpositus domui, id est ecclesiæ suæ: quia non debet plura ecclesiastica beneficia, maximè quæ curam habent animarum, vni soli personæ quantumcunque etiam exercitæ committere: sed singula singulis. 79. distinct. cap. singula. & 7. quæst. 1. cap. in apibus, & per id quod latius infra ostenditur in 6. iam ordinatorum requisito. Ut enim dicit text. in dict. cap. singula. Sicut varietas membrorum per diuersa officia: & robur corporis feruat, & pulchritudinem præstat. Ita & varietas personarum per diuersa distributa officia, & fortitudinem & venustatem sanctæ Dei representat ecclesiæ.

Liber. II.
CAPVT XVI.

73

REQUISITVM XII.

- 1 Defectus qualis in corpore repellat à recipiēdis ordinibus.
- 2 Defectus in membris dupliciter considerati.
- 3 Monoculis ordines nunquid interdicti.
- 4 Sacerdoti effecto morboſo qualiter officium ſibi interdictum.
- 5 Eunuchi an & quando à ſuſceptione ordinum arcendi.
- 6 Homicida eſt, qui ſibi amputat uirilia.
Origenes cur ſe caſtrauerit, & Marcus Euangelista pollicem ſibi amputauerit.
- 7 Sanctorum exempla in conſequentiam non trahenda.
Iacobe mens à fratre primogenita ſimoniã nō commiſit.
- 8 Teſticulari abſciſi nunquid per ſacerdotem eunuchum ſeruandi.
- 6 Claudus, furioſus, lymphaticus aut uitium in oculis habens an admitti debeat ad ordines.
- 10 Gibboſus an recipiendus ad ordines, Et quid de ſedigito, leproſo & abſtemio.

K Requi-

De perfecto clerico

I

Equiritur duodecimo
quòd non sit corpore
viciatus: vt quia patia-
tur defectũ aliquem in
membris, vel quia mu-
tilatus, vel debilitatus, vel aliter defe-
ctiuus. De quo in titulo de corpore vi-
tia. per totũ, & ibi per Hostiẽ. in sum-
ma illius titul. & .55. dist. per totum &
46. dist. §. hinc superna, & .c. fin. & per
Richar. in .4. distin. 25. quæstio. 5. arti-
culo secundo, & in sum. Pisa. in verbo
vitia corpo. & per Archiepis. Floren-
ti. in summa. in quarta parte, tit. quin-
to, & capit. quinto. Circa quod dicen-
2 dum & concludendum quòd defe-
ctus immembris quidam sunt ita no-
tabiles, quòd impediunt officij execu-
tionem exempli gratia, defectus ma-
nus, pollicis solius vel similis: & hic
repellit ab ordinis susceptione. Qui-
dam licet non impediãt, offuscant ta-
men notabiliter personę dignitatem,
vt abscissio nasi, vel simile quid: & idẽ

& ra-

& ratio quare sic: propter sacramen-
ti reuerentiam & dignitatem. Vnde
Leuitici. 21. & transumptiue in. §.
hinc superna. 49. distin. homo qui ha-
buerit maculam, non offeret panes
Deo suo. Nec accedet ad ministeriū,
in quo fuerit figuratum: quòd non
tantum in hominibus promouendis
ad sacerdotium nouæ legis est atten-
dendum quòd careant macula animæ:
sed etiam quòd careant notabili ma-
cula corporis: quæ derogare posset il-
li reuerentiæ, quæ debetur ordini Ita
dicit Richar. in. 4. distinct. 25. quæst.
4. articul. 5. & facit text. notabi. in. c.
fin. 49. distinct. vbi ponuntur hæc ver-
ba, in fine, quod indignū est deo of-
ferre, quod homo non dignetur bahe-
re. Hinc est q̄ habēs oculum erutum 3
indistincte prohibetur ordinari, siue
propter sui culpā erutus fuerit: siue
nō. § 5. distin. c. si. Euangelica. Si tamē
tales ordinentur de facto, tenet ibi Ri-
chardus q̄ recipiunt characterem: &

De perfecto clerico

verum ordinem: sed non eius executione: quia interdicie eis debet. Et hoc
4 cum quaeritur de ordinandis. Si autem
quaeritur de iam ordinato cui supervenisset dictus defectus notabilis: ut
quia quis sacerdos iam effectus amississet visum sine culpa sua: tunc officium
illud tantum interdicendum est tali:
ad quod redditus est inhabilis. Ad alia
autem ad quae remanet habilis, adhuc
retinendus est. Poterit ergo audire
confessiones, praedicare & similia facere,
licet missam celebrare non: &
in altari ministrare: ubi supra. A beneficio
autem remoueri propter hoc non
debet: si sine culpa sua incidit in defectum:
quia non debet addi afflictio. afflictio. 7. q. 1. c. cum percussio. Dabitur
ei coadiutor, si videbitur expedire: ut quia
tale sit beneficium cui ipse in tali statu non
possit deservire. c. secundo, de clerico aegroto ministran.
Quidam autem sunt membrorum defectus qui non
impediunt executionem

nem officij, nec inducunt notabilem
deformitatem in facie vel in corpore
vt sunt eunuchi: & in his distinguen-
dum. An illi qui habent, inciderint 5
eos ex culpa sua vel sine culpa, Si ex
culpa, repellendi sunt de iure: exem-
plum in. cap. si quis absciderit, & in. c.
hij qui. 54. distinct. & in. c. significa-
uit, de corpo. vicia. vbi de eo qui cre-
dens se seruitum in hoc prestare deo,
abscidit sibi virilia: cum vicio carnali
virtute sit resistendum: non autē hoc
modo sœuendo in semetipsum, imō
textus in dicto. c. si quis absciderit istū 6
talem appellat homicidam sui: non
quòd homicida sit: dicit gloss. ibi sed
propter homicidij periculum, cui se
exponit. Nec obstat dicit ibi gloss. si
obijceretur de Origene, qui se eunu-
chum facit, vt liberius in occulto pos-
set prædicare mulieribus: & tamen
postea apud Cæsaream factus fuit sa-
cerdos. Item de beato Marco Euāge-
lista, qui sibi abscidit pollicē vt sic fie-
ret

De perfecto clerico

ret in dignus sacerdotio: & tamen po-
stea factus est sacerdos. Quia dicit gl.
exempla sanctorum non sunt trahen-
7 da in consequentiam: sunt enim po-
tius admiranda, quam in exemplum
trahenda, ut dicit tex. in. §. sed obij-
citur. quarta questione tertia, & secun-
da questione septima. §. inter Daniel.
& in. c. si quis per vetus. 22. quest. 1. &
facit quod not. in. c. gaudemus, de di-
uor. & facit gl. 7. q. prima, quam pe-
riculosum, ubi de Iacob: qui emendo
primogenita ab Elau, non commisit
simoniam: quia instinctu dei fecit: &
ea quæ instinctu Dei fiunt, non sunt
sub lege. 19. q. 1. capit. duæ sunt. Si au-
tem sine culpa sua inciderit quis in
huiusmodi, tunc nec repellitur, nec
amissus dicitur. Exemplum pone in. c.
eunuchus. 55. distinc. ubi de eo qui in
persecutione inimicorum amisit virilia.
Non enim prohibetur ordinari etiam
in episcopum, ut ibi est tex. & ibi glo.
8 nota. contra vulgares, qui dicunt ne-
ces-

cesse esse seruare carnem illam seu puluerem eius: quia imò nō est necesse. Ad idem. c. si quis pro ægritudine: vbi de illo qui pro ægritudine fecit sibi naturalia à medicis secari. Vtrum autem cum primis illis de quibus supra possit dispensari: & à quo. De hoc in cap. significauit, de corp. vitia. Et in particulari de claudo: an possit ipse promoueri, vel promotus tolerari. De hoc in cap. si quis in infirmitate, eadem distin. vbi quòd sic, si sine culpa sua. Quod gloss. notabi. ibi restringit 9 nisi sit talis quem oporteat cum baculo ad altare ambulare arg. de conse. distinct. 1. c. nullus. Quam glosam allegando sequitur Abbas in. c. secūdo, de clerico egroto ministra. per illum tex, & qui etiam allegat notata in. c. secūdo, de tempo. ordinan. De habēte verò maculam in oculo, nunquid repellendus sit, de hoc in. c. cū de tua de corpo. vitia. vbi quod non, nisi nimiam inducat deformitatem, quod

Deperfecto clerico.

considerare & terminare est in arbitrio prelati ut ibi dicitur & nota. De furiosis autem lunaticis & demoniacis pro his recurrendum ad textum & gloss. ordinariam & longam in.ca. communiter. 33. distin. De gibbosis etiam dicendum quod non sunt repellendi, nisi nimia sit debilitas aut deformitas: & de illo qui haberet sex digitos in manu, vel haberet digitos coniunctos, idem ut possit dum modo non sit impedimentum in usu membri. ff. de edil. edic. l. item Osilius. Et de leproso: an propter hoc quod leprosus debeat repelli & hoc in sum confess. lib. 5. titu. 1. q. 43.

Et de illo qui non potest bibere vinum, quod talis non possit nec debeat nota. 2. q. 7. c. ipsi Apostoli, in gl. Illud notandum, quod olim in testamento veteri nullus poterat ordinari, qui aliquem ex his, 12. defectibus in corpore suo habuisset, videlicet si cecus, si claudus, si paruo vel grandi vel torto
nalo,

naſo, ſi fracto pede, ſi mancus, ſi gibboſus, ſi lippus, ſi albuginem habens in oculo, ſi iugem ſcabiem, ſi imperiginē in corpore, ſi ponderoſus exiſteret. Quorū quēdam ſeruauda ſunt: etiam hodie in legē nona ad literam vt ſonant: quādam verò non ad literam: ſed ad myſticum ſenſum figuratum & ſignificatum per illa: de quo myſtico ſenſu videatur pulchrè, per Gracianum in dicto. §. hinc ſuperna. 49. di. per totum illum. §. qui eſt longus & notabilis.

CAPVT. XVII.

REQUISITVM. XIII.

- 1 *Ætas legitima ad ſuſcipiēdos ordines quæ ſit.*
- 2 *Ordines minores cui ætati poſſint dari.*
- 3 *Ordinatus ante legitimam ætatem an poſſit officium exercere.*
- 4 *Episcopus nunquid diſpenſat ſuper ætate quo ad ordines.*

Religioſi fauore religionis nonnulla ſibi deberi

De perfecto clerico

beri putant.

5 *Ætatem à iure statutam nec scientia nec mores
supplent.*

REquiritur decimoter-
tio, quòd sit etatis habi-
lis & legitimæ ad hoc.
Quæ autem dicatur le-
gitima ætas. Ad hoc di-
cendum, q. quicquid olim habebatur
& dicebatur per iura illa antiqua de
quibus. 77. distin. per totum & 78. di-
stin. c. 1. 3. & vlti. & 28. distin. de his
hodie esse tenendum aliud per iura ad
hoc nouissima, maximè per clemen.
generalè de ætate & quali. & in hoc
distinguendum. Quòd aut quæritur
de prima tonsura, per quam quis effi-
citur psalmista: & sufficiunt septem an-
ni: dum tamen alia concurrant. Ad
hoc de tempo. ordi. c. nullus, libr. 6. &
glo. in dict. clemen. genera. in glo. vlt.
Aut de quatuor minoribus: & in hoc
2 sunt opiniones inter glossatores: nam
glo. 77. dist. in sum. tenet quòd ab an-

no.

no. 7. supra, potest ordinari Hostiari⁹,
lector, & exorcista, & sic stabit vsque
ad annum. 12. & ex inde potest esse
acolytus. Glos. verò Ioan. Andr. in di-
cta clem. generalē, tenet in distinctē
maiorē ætatē infantia sufficere pro
omnibus minoribus ordinibus: & sic
dicit ibi do. Card. obseruari & tenen-
dum in practica, licet de iure primū
videatur verius. Aut quæritur de alijs
ordinibus sacris, & tunc dicendum vt
dicitur in dict. clemen. vt quis possit
recipi ad subdiaconatum in. 17. anno.
Ad diaconatum in. 20. Ad presbyteria-
tum, in. 25. Aut de ordine episcopali:
& in isto requiritur q. 30. annos quis
compleuerit, vt est tex. in cap. cum in
cunctis, de elec. Nunquid autem suffi-
ciat q. anni illi requisiti ad sacros ordi-
nes de quibus supra, & de quibus in
dict. clemen. sint ccepti: glo. ibi in ver-
sic. 18. tenet q. sic. De quo per Cardi.
ibi in. 4. quæst. qui circa hoc refert opi-
nionem, & tandem sequitur & ap-
probat

De perfecto clerico

probat dictum illud glos. & ibi quod
sufficiat cœptos esse per duas ratio-
nes: ut ibi per eū. Et ibi quærit in que-
3 stione sequenti quid si de facto reci-
pian tur dicti ordines sacri ante prædi-
ctum tempus: anteneat ordinatio: &
refert Hug. in. c. subdiaconus. 77. dist.
tenentem quod sic, quinimò plus, e-
tiam in cuius puer potest ordinari sa-
cerdos quo ad characteris impressio-
nē: licet suspēdi debeat talis ab execu-
tione ordinis. c. vel non est cōpos de
tempo. ordi. Quod est contra aliquos
qui voluerunt quod ipso iure sit sus-
pensus: non enim est verum, licet sus-
pendi possit ab homine, secundum
Cardi. Butri. & Archi. quicquid in cō-
trarium Aluar. qui tenebat, quod si
talis interim ante, scilicet ætatē. 18.
annorū exerceret se in ordine irregu-
laritatem incurreret: quia imò non
incurreret, si aliter ab homine suspen-
sus non fuisset. Videtur tamen quibus-
dam de tali quod peccaret mortali-
ter

ter exercendo officium vsq; ad legiti-
mam ætatem: vt notat Archiepi. Flo-
ren. in summa sua de statibus in. 3. par-
te, titu. 7. Sed ipse non audet hoc af-
firmare: nec etiam negare: quia nulli
ibi dicit se legisse: tutum tamen dicit
abstinere. Sed an episcopus possit di- 4
spensare super huiusmodi ætate quo
ad ordines glossa penultima, ibi mo-
uet quæstio. & decidit quòd non: &
bene secundum Cardi. ibi in. 7. quæ-
stio. post Hosti. & alios: quã glossam
dicit bene notandã: quia episcopi de
hoc multũ infestãtur à religiosis qui
fauore religionis putant hoc eis debe-
ri. Sed malè: quia imò idẽ tenendũ in
illis q; & in alijs: & q; hoc idem notat
Hosti. in summa. de tẽpo. ordinan. §.
& cui, in fine. Et idem etiam conclu-
dit Archiepiscopus præallegatus vbi
supra, vbi dicit hæc verba: q; nec scien-
tia nec morum grauitas supplere po- 5
test hanc ætatem à iure statutam: &
quod qui ante facit se ordinari: vel
sub-

De perfecto clerico
subditū suum promoueri peccat mortaliter: ex hoc quod contra constitutionem ecclesiæ facit. Nisi fortè sit ita simplex, quod ignorantia iuris excusatum reddat eum. Idem subdicens de ordinante vel consilium præstante, ut mortaliter peccent: & ideo præcauendum.

CAPVT XVIII.

- 1 *Ætas qualis in beneficiandis requisita.*
- 2 *Episcopatus eligendum requirit trigenarium,
Et quid de alijs dignitatibus.*
- 3 *Ecclesiæ ad quid institutæ, & constructæ.*
- 4 *Minor. 14. an. an possit esse canonicus ecclesiæ
cathedralis, & uocem habere in capitulo.*

ET hoc cum queritur de ordinandis quæ, scilicet, ætas requiratur in eis, quoad ordines recipiēdos. Si autem quærat de beneficiandis quæ, scilicet, ætas requiratur in beneficiandis, ut sit legitima. Iste est articulus multum diffusus, de quo

quo per glo. & ibi plenius per Doctores quàm alibi, in. c. super ordinata, de præben. maximè per Ioan. de Imola, post alios antiquos, & modernos. Qui primo ponit quæ ætas requiratur in beneficijs regularibus, putà monachatu, abbatijs, prioratibus tam collegiatis seu conuentualibus seu curatis, quàm non. Et quæ ætas requiratur in secularibus beneficijs: concludendo quoad hæc vltima, quòd aut quæritur de episcopatu vel superiori dignitate: & requiritur ætas. 30. annorum completa. c. cum incunctis, de elect. Aut de inferioribus ab episcopatu: & si sunt beneficia duplicia, vt quia sonantia in dignitatem vel personatū, vel beneficia curata: & requiritur ætas. 25. annorum dicto cap. cū incunctis. §. inferiora, & in cap. licet canon. de elec. lib. 6. Et hoc de iure loquendo sine alia dispensatione. Dispensari enim potest, & an episcopus possit in talibus, de hoc est text. in. c. i. de æta. & qua-

De perfecto clerico

& quali. lib. 6. vbi quòd sic in hoc modo personatibus & dignitatibus, dum modo non immineat in eis cura animarum, & ille cum quo dispensat maior sit. 20. an alias non. Si verò sunt beneficia non duplicia, quia non sonantia in dignitatem neque in personatum: neq; curam habentia animarum sed simplicia, & tunc videtur q non sufficiat, q sit maior septennio, imò secundum aliquos nō sufficit, q sit maior etiam. 14. sed quod attigerit
3 25. Cum in ecclesia, quam hic talis habet, debeat aliquando saltem celebrari, cum ad hoc sit instituta, de consec. dist. 1. c. 1. Celebrare autem nō potest nisi sacerdos, cap. 1. de sum. trini. in fi. Sacerdos autem esse non potest, nisi demum. 25 an. attigerit, dicta clem. generalem. In contrarium tamen facit, quia secundum hoc non est differentia inter ecclesiam curatam & nō curatam quo ad idoneitatem promovendi ad eas. quam tamen sentit tex.
in. d.

in. d. §. inferiora, & in. d. c. licet canon.
& d. c. si eo tempore, propter quod
alij inter quos Io. Calda. tenet quòd
sufficiat, ætas. 7. an. & istam firmat gl.
Ioan. in. d. c. si eo tempore, in glos. pe-
nul. quæ omnino videatur. Cū enim
talis possint ordinari. 28. dist. de his
ergo, & in beneficijs in titulari: ar. de
præben. cum secundum & pro hoc
bonus text. in. c. cum ex eo, de elect.
Nec hoc tenendo obstat tex. in. c. su-
per inordinata: quia respondendum
ut ibi respondit Ioan. in illa gloss. sua.
qui tamen in fi. limitat prædicta vera,
nisi essent talia beneficia quæ ex pri-
uilegio, statuto, vel consuetudine, aut
alio modo requirerent sacrum ordinē.
Item videtur limitandum nisi esset
beneficium simplex tale, quod requi-
reret maturitatem consilij. Cum tūc
requiratur pubertas, cum ante illam
non dicatur quis habere talem matu-
ritatem. l. penul. & fi. ff. de testamen-
to mili. & l. 2. §. impubes. ff. de iure

4 immu. & ideo voluerunt aliqui inter quos Hostien. q. minor. 14. anno. non possit esse canonicus ecclesiæ cathedralis, si talis canonica conferatur in titulum: cū quo etiā videtur assentire Pet. de Ancha. post Burri. & Archi. in d. c. si eo tēpore. Sed de hoc vidēdum plenius per Io. de Ligna in. d. c. super inordinata, qui concludit oppositum post Cardi. ibi per text. in. d. cū ex eo, & per id q. glos. in. d. c. si eo tēpore, & glo. in. d. c. statutū, & ita cōcludit tenēdum de iure. Licet de cōsuetudine dicat non seruari in curia: cū regula cancellariæ habeat, q. minor. 12. non possit esse canonicus ecclesiæ cathedralis: pro qua regula satis bene facit tex. & ratio sita in. d. c. super inordinata, vt dicit ibi Abbas. Illud tenendū pro indubitato, q. non habeat vocē in capitulo talis canonicus in ecclesia cathedrali. imò etiā si maior nō sit in sacris constitutus. vt est expressum in Clemen. vt hi qui de æta. & qualita.

CAPV T. XIX.

- 1 Beneficia regularia qualem ætatem requirant in eorum perfectis. 2.
- 3 Irregularis ante. 14. annum esse nõ potest, nec religionem profiteri.
- 4 Impuberes a religione extrahi an possint, & per quos, & quando.
- 5 Aetate in quib⁹ suppleat uiripotetia uel malitia. Vinculum spirituale morte non soluitur.
- 6 Obligatio perfecta in susceptione regule religionis requisita.

Thoc de beneficijs secularibus quantum autem ad regularia quæ ætas requiratur in eis. Concludendum q^d aut quæritur de ipso beneficio monachatus, in qua scilicet ætate possit quis aspirare ad illud: & requiritur ætas. 14. anno. in masculo: in fœmina verò. 12. prout nota. in. d. c. 1. de regu. lib. 6. & hoc nisi in casu capituli: quia in infans, de regu. in quo requiritur ætas. 18. anno. Aut quæritur de beneficijs,

De perfecto clerico

que dantur inter ipsos regulares, vt sunt abbatia & prioratus: & in his requeritur ætas incepta. 25. anno. si de masculis queritur. Si verò de fœminis requiritur ætas. 30. an. completa. d. c. cum in cunctis. §. inferiora. de elec. & in. c. cū ad monasterium. §. priora. eo. titu. Clemen. vt in agro. §. cæterum. & de elec. c. indemnitat. lib. 6. Si tamen esset prioratus aliquis cōuentualis, sufficeret ætas. 20. an. esto q̄ esset curatus. d. §. priore: & hoc quando esset talis: cui⁹ cura posset exerceri per alium etiam clericorum secularem. Secus si per ipsum, cum tunc non possit exercere curam, nisi sit presbyter: presbyter autem esse non potest nisi. 25. anno. d. clemen. generalem, secundum Abba. & moder. in. d. c. super inordinata. Subdit tamē ille Abbas ibi, q̄ si sit prioratus regularis nō collegiatus, nec curat⁹, videtur q̄ sufficiat tūc tēpus. 7. anno. & allegat. Fede. de Senis consilio. 18. sed ipse dicit se non
tenere

tenere hoc, eo casu quo esset priora-
 tus regularis, vt præsupponitur: quia
 ille non potest conferri nisi regulari:
 regularis autem esse non potest nisi
 14. an. dicto. c. 1. de regula in. 6. Licet
 enim ante. 14. an. possit quis recipi in
 ecclesia regulari, profiteri tamen in
 ea vt sit obligatus ei non potest, nisi
 post. 14. vt ibi nota. & in. c. ad nostrā,
 de regu. Plus videtur dicendum, q
 nec etiam possit recipi in ea, si est ta-
 lis qui habeat parētes, vel sit sub alio-
 rum cura aut potestate. Intantum, q
 si aliquis ante talem ætatem intraret
 religionem, quantumcunque doli
 capax, posset pater vel mater, seu pa-
 rētibz deficientibus tutor eius eum
 inuitum extrahere de religione quic-
 quid Hugutio tenuerit in contrariū:
 ex quo pūbertas certa statuta est pro
 religione in dicto. capit. 1. Ita singu-
 lariter dicit Card. in dict. clemen. ge-
 neralem, in. 3. quæst. in fin. Allegando
 quòd habetur & nota. 20. q. 2. §. 1. cū

De perfecto clerico

capitulis seq. & de regula. postulasti.
Addens, licet Hugutio tennuerit con-
trarium de doli. capacibus, vt etiam
non puberes obligantur professioni
& pro hoc. c. i. de relic. puero. & q. ip-
se dicit in proxima precedenti quæ-
stio. ibi de ordinato ante pubertatem
ad sacros. Attamen primū putat: ve-
rius, q. a pubertas certa statuta est pro
5 religione. c. i. de regula. lib. 6. Licet se-
cus sit de matrimonio carnali, in quo
viril potentia supplet aetatem: de de-
sponsa. impube. puberes, cum si. Ita di-
cit ipse Card. ibi, sed videatur omni-
no idem Card. & ibi Abbas in. d. c.
postulasti. vbi hoc idem concludunt:
quia non sequitur potest se obligare
diabolo. d. c. i. ergo. & deo: cum pec-
catū fiat sine deliberatione hominis.
Nec diabolus autor peccati delibera-
tionē hominis quærat: sed casum tan-
tū. i. 6. q. 2. visus post principiū. Deus
autē qui nemini insidiatur vult. cor.
& quod prius quis deliberet, ante-
quā

quàm emittat. Nec obstat simile de
matrimonio carnali. in quo malitia
supplet ætatē, quia ideo sic in eo: quia
per illud homo obligatur homini tā-
tum: & tale vinculum soluitur morte
tantum. Sed vinculum spirituale nō 6
soluitur morte ideo difficilius contra-
hitur. Et quòd in religionis ingressu
malitia non suppleat ætatem sicut in
matrimonio carnali, disputando te-
net gl. 20. q. 5. in sum. Videatur tamen
Butri. in. d. c. postulasti. qui prædictā
conclusionē dicit se putare verā quā-
tum ad ecclesiam. Nam quo ad deū,
putat ipse q̄ talis in quo malitia sup-
plet ætatem astrictus sit voto simpli-
ci: ita vt non possit saluari, nisi illud
adimpleat: vel meli⁹ deliberet ex quo
doli capax erat tunc: & plenē intel-
ligebat, quod egebat. Quod dictum
licet tutum si tenere & sequi: tamen
fortē nō est verum nec necessariū se-
qui. Quia licet minor iste. 14. habeat
malitiam. & per cōsequens delibera-

48 De perfecto clerico
tionem cōsensu præsumatur habuisse: non tamen illam quę requiritur in
tanto actu. In quo agitur de tãta obli-
7 gatione: & in quo papa requirit obli-
gationem perfectã, vt debeat necessa-
rio quis obligari: vnde cum hoc fiat
autoritate papę: ex cuius potestate de-
pendet regula, vt probatur in. c. quia
in insulis, de regula. & in. c. cū ad mo-
nasterium, de statu mona. ergo & cæ-
tera. & facit. c. quicumque. 24. q. 1. Vn-
de dictum do. An. forte esset tenendū
in alijs votis quam religionis. De qui-
bus in. c. scripturę de voto, & ita aliàs
legendo dictum. c. postulasti, transiui
cum hac opinione.

CAPVT XX. REQUISITVM XIII.

- 1 Irregularitas pluribus modis incurritur.
- 2 Irregularitatis definitio & diuisio.
- 3 Irregularitas ex matrimonio.
- 4 Irregularitas ex homicidio.

- 5 Homicidium quottupliciter dicatur committi.
 6 Irregularitas stricte sumpta.
 Lex promotionis impeditiua requirit factū.
 7 Irregularitas nunquid incurratur ex conatu
 homicidio non sequuto.
 8 Irregularitatem utrum contrahat, qui mortuū
 decollat animo occidendi.
 Medicus culpa cuius ager moritur, an incur-
 rat irregularitatem, & dicatur homicida.
 Dives mendicum fame pereuntem non cibans
 an irregularis.
 9 Irregularitas num distinctè requirat factum.

Equiritur decimoquar-
 to, quòd non sit irregu-
 laris: hoc est talis cui ali-
 qua irregularitatis no-
 ta possit impingi: ma-
 ximè quæ ex homicidio vel mutila-
 tione prouenerit. Potest enim irregu-
 laritas incurri pluribus modis: & cau-
 sis. Sumendo irregularitatem, prout
 generaliter eā describit & sumit Spe-
 cu. in titu. de lega. §. iuxta. in princi. &
 Ioan. in. c. 1. de re iudi. lib. 6. quod est
 nota. seu impedimētum canonicum

28 De perfecto clerico

ex defectu, seu ex facto pueniēs: quā
quis prohibetur ad ecclesiasticos or-
dines promoueri: & in eisdē ministra-
re, vel aliter secundum docto. in. c. ad
2 audientiam, de homi. Irregularitas
est ius impeditiuū promotionis vel
executionis ordinis à iure diuino &
canonico introductum, propter ali-
quem defectum inobedientiam, ne-
gligentiā vel factū. Est autē sciendū
q̄ irregularitatis duę principales sunt
species: vna quæ prouenit seu contra-
hitur in homine ex aliquo defectu in
eo, seu in persona ei⁹ à natura ipsa pro-
ueniente sine facto suo & culpa sua: vt
q̄ natus sit quis ex illegitimo matri-
monio: q̄ sit natus foemina, non vir:
1 q̄ seruus, non liber: quòd defectiuus
in membris vel aliter vitiatus corpo-
re: q̄ in ætate infanti, vel ad hoc non
conuenienti: q̄ non baptizatus: vel
adhuc neophyt⁹. Tales enim omnes
possunt dici irregulares: hoc est extra
regulā illorū positi, qui possunt pro-
moue

moueri, cū sint prohibiti isti à lege ca-
 nonica sic prohibente: & sic irregula-
 res, etiā irregulares hac primā sepecie
 irregularitatis proueniente à natura
 sine facto aut culpa aliqua ipsorū &
 omnibus, omnibus & singulis satis su-
 pra dictū est seriatim. Alia & quadā
 est irregularitas: quę contrahitur nō
 à natura: sed ex facto aliquo nostro.
 exemplum in illa quę contrahitur ex
 hoc, quod duas quis sine cessante duxit
 uxores: vel vnā non virginem, ex
 quo factū possit dici bigamus. Vel ex
 eo qđ se ligauerit vinculo matrimo-
 niali: vel aliō vinculo seu obligatio-
 ne aliqua alia in compatibili vel non
 conuenienti simul cum ordine cle-
 ricali: & de his etiam supra tactum
 fuit. Est etiam dare & exemplificare
 alias vltra præmissas, quę similiter
 contrahuntur ex facto nostro tam
 illicito: quam etiam aliquando licito,
 per quas redditur inhabilis quis
 ad ordines: & ideo de illis videndū &
 pro-

De perfecto clerico

prosequendum. Et primo de illa quæ
 cōtrahitur & causatur ex homicidio
 vel mutilatione membri. Secūdo de
 illa quæ contrahitur ex inobedien-
 tia seu violatione censuræ ecclesiasti-
 4 cæ. Quo igitur ad primā quòd ex ho-
 micidio incurratur irregularitas, quæ
 habeat impedire ordinis susceptionē:
 text. est in cap. si quis viduam, & in. c.
 miror, & c. seq. & c. de his. & c. cleri-
 co. 50. distin. & in multis alijs iuribus
 ibi: & probatur in. c. presbyterum, &
 c. penult. de homi. & quare sic reddi-
 tur triplex ratio per Richar. in. 4. dist.
 25. art. 5. quæst. 3. vbi de hac materia.
 Quòd autem ex mutilatione mēbri:
 probatur. 55. distin. per totum: & ma-
 xime in cap. ultimo. Nunquid autem
 hoc sit tenendum indistinctè in om-
 ni homicidio seu in omni genere ho-
 micidij, in hoc stat dubium. Circa
 quod pro euidentia sciendum, quòd
 5 homicidium dicitur committi nō so-
 lum actu: & facto, sed etiam sola ipsa
 inten-

intentione occidendi. Dicitur etiam
cōmitti lingua sola, & sic tripliciter,
intentione lingua & actu seu facto: ut
nota. in. c. sicut dignum, de homici. &
habetur in. c. si quis viduam. 50. dist.
Nunquid ergo ex omnibus tribus in
curratur irregularitas semper, vel quā
do videndū est. Et primo de eo quod
committitur intentione sola: cū quis
scilicet habuit intentionem & propo
situm occidendi aliquem. An ex hoc
q̄ habuit illam malam intentionem
cum proposito firmo, sit effectus irre
gularis tanquam homicida. Videtur
enim q̄ sic; per tex. in. c. homicidiorū,
de pœni. dist. 1. cum. 4. sequen. in qui
bus apertè probatur, q̄ talis dicatur
verus homicida: & quod non minus
delictum committit: nec minus reus,
nec minori pœna puniendus, quā
si actualiter occideret. Et pro hoc gl.
in terminis. ea. dist. in. c. periculosè, in
glo. fin. Contrarium tenet glos. in. c. si
aliquis, de homici. & hoc verius se
cundum

78 De perfecto clerico

- cundum docto. ibi communiter re-
 6 spondentes, ad illa verba q̄ non mi-
 nus delinquunt quo ad sufficiētiam:
 scilicet æterni ignis: quia vterq; pec-
 cat mortaliter: ex quo mortali pecca-
 to incurritur p̄cna æterna: non autē
 quo ad quantitatem supplicij. Et ad il-
 lam glossam cōtrariā de qua supra di-
 cunt posse saluari, vt procedat in ir-
 regularitate, latē sumendo illam pro
 illa quæ cōtrahitur ex quolibet mor-
 tali. Non autem in irregularitate pro-
 priē & strictē sumpta: de qua quæri-
 tur, quæ non contrahitur ex volunta-
 te sola, sed facto. Lex enim promotio-
 nis impeditiua requirit factum, vt est
 text. optimus in. cap. si quis iratus. 15.
 7 q. 1. imò in tantum requirit, quòd e-
 tiam si veniret ad actum propinquū,
 vt quia daceret quis ictū animo inci-
 dendi caput alicui, non incurreret ir-
 regularitatem, si non incisit: nec ex
 ictu illo mutilauit aliquod mēbrum
 corporis, ita quòd nō sit secuta mors,
 vel

vel amisso membri directè vel indire
ctè: & hoc constet etiam si grauitè
vulnerasset secundum Doct. in dicto.
c. si aliquis ad hoc, quod notanter di-
cit Archi. in dicto. c. si quis iratus. 15. 8
q. 1. vbi terminat. q. de clerico, qui
cum firmum haberet propositum oc-
cidendi quendam, & iuisset causa oc-
cidendi, & iam occisum reperisset, vo-
lens suæ iniquæ satisfacere voluntati
trūcauit caput illius sic iam mortui:
& ibi terminat quòd non cōmisit ho-
micidium, propter quod habeat di-
ci irregularis: ex quo mortuus ille iā
erat. Potest etiam ex hac eadem ratio-
ne inferri ad medicū, qui permitte-
ret in firmum mori, cū posset meden-
do succurrere. Et ad diuitem, qui per-
mitteret inopem mori fame, cū pos-
set subuenire: vt non sint tales irregu-
lares, licet malè faciant, & dici possint
homicidæ quantum ad deum: vt pro-
bat rex. in capitu. pasce fame morien-
tem. 86. dist. & in. c. non est grandis.

Deperfecto clerico.

83. di. vbi bona glo. ad propositum.
Non ergo opponatur de illis iuribus.
Non etiam de iuribus quæ expressè
volunt, q̄ in huiusmodi criminibus
voluntas pro facto reputatur, maxi-
mè quando deuenitur ad actum pro
pinquum. l. si is qui cum telo. C. ad le-
gem Corneliam de sica. canonizata,
de pœni. distin. 1. c. si quis, & quòd pu-
nitur affectus, licet non sequatur effe-
ctus: vt in iuribus ibi allegatis in glos.

- 9 Quia procedunt quo ad alias pœnas
corporis afflictiuas imponēdas. Non
autem quo ad notam irregularitatis
incurrendam, cum illa requirat factū.
vt dictum est. Vide tamen glo. in. c.
cogitationis, de pœni. dist. prima, quæ
dicit, quòd imò etiam peccatum vo-
lūtatis solum, repellit a promotione,
& allegat tex. in. §. hinc supernā. ver-
ponderosus. 49. distin. de cuius intel-
lectu aliquid infra.

- 1 Homicidium committi lingua quibus modis dicatur.
- 2 Irregularitas quomodo incurratur ex homicidio quod lingua fit.
- 3 Taciturnitas & consilium qualiter causent irregularitatem.
- 4 Lex promotionis in quibus consistat.
- 5 Consultor homicidij & consulens quid incurrant. 7. 8.
- 6 Mandatum uel consilium ad maleficium quomodo reuocabile.
- 7 Irregularis nunquid efficiatur, qui consulit illum qui alias erat facturus. Et quid si consultor occidatur. 9
- 10 Irregularitas an incurra ex consilio rei licite ex qua mors fuit sequuta.
- 11 Homicidij consilium præbens pro fide, an incidat in irregularitatem.

T hæc de homicidio quod volūtatē sola committitur facto non secuto. Quid autē de illo quod lingua sola: an incurratur irregularitas ex eo. Sol. præ-

M

mitten-

De perfecto clerico

- 1 mittendo q̄ homicidium dicitur cō-
mitti lingua omnibus istis modis cō-
sulendo, illud mandando, ratū haben-
do, defendendo, instigando seu sua-
dendo: vt de his omnibus habetur &
nota in. d. c. sicut dignū. Videndū er-
go de singulis istis. Et primo de eo qđ
consulēdo, an videlicet, ex hoc quod
quis consulit homicidium postea se-
quuntur, per alium, dicatur homicida
quo ad incursum irregularitatis. Solu-
tio, de hoc dicēdum vt latē per Inno.
& docto. in. c. ad audientiam, de ho-
mi. qui apertē tenet q̄ sic: & hoc siue
directē consuluerit homicidium siue
etiam indirecte: quia aliquid vnde se-
quutum est homicidiū. Ita q̄ causam
- 2 propinquam præstiterit ad illud. Exē-
plum secundum Innocen. vt quia cō-
suluerit idē machinæ, vel insultum
alicuius castri. Fuit enim in culpa iste
nō cogitare quod potuit euenire at-
tento quod talia non cōsueuerūt fieri
sine cede: ergo imputandum. c. conti-
nebatur

nebatur, de homicidio, & c. de cæte-
ro, eodem titu. Quæ iure probât, hoc
etiam si consuluit quis quid, ex quo
verissimiliter nō expectabatur mors,
tamen sequuta fuerit præter opinio-
nem, si modo res illa in se fuisset illicita. imò hoc verū etiam si pro testatio-
ne præmissa quod non occideret, vel
mutilaret, consuleret, vel mandaret
quis illud per tex. hodie expressum in
c. fina. eodem. titu. libro sexto. **Quin** 3
imò idem si aliquis solum de mōstra-
ret alicui vtilitatem provenientē ex
homicidio ipso: aliter non dicendo
secundum Ioan. in. c. felicitis, de pœni.
lib. 6. Plus videtur posse dici, ut idē sit
de eo, qui nihil omnino diceret: sed
sciens & præsens in aliquo tractatu, in
quo ageretur de vindicta sumenda
ex inimico suo, tacuit: ut est exempli-
ficare in casu capituli Petrus de homi-
cid. de illo clerico, qui cū tractaretur
inter amicos suos de sumēda vindicta
de quodam amico suo, & ille præsens

De perfecto clerico

racuisset, talis enim ex hoc quòd taceret, quasi tacitè consentiret, habèdus esset pro irregulari. Secus si expressè contradiceret, prout fecit ille Petrus in casu illo. Dummodo ex corde hoc faceret, secundum Doctores ibi. Alio quin quātum ad Deum saltem idem esset, secundum Doctores ibi ex hoc
4 sumentes quòd lex promotionis non semper consistit in facto solo: sed in facto & animo. 15. quæst. 1. cap. finali. Quod nota: quia sic posset inferri ad saluationem eius quod dicit gloss. supra allegata in dicto. §. hinc superna. Ibi etiā mouet Innoc. notabilem questionem in dicto cap. ad audientiam, de illo qui cōsuluit alicui aliquem occidere: quem ille non statim sed longo post tempore interfecit, an consulens sit irregularis: & tenet quòd sic nisi ante consilium datum reuocet: & cum hoc etiam quòd illi qui occidi debebat, hoc intimet, vt si præcaueat: & sic oportet secundum eum quòd nō
solum

solum reuocet, sed etiam illi in cuius
necem datum est, intimet. Nisi quan-
do firmiter & probabiliter crederet
cōsulens ille, quod is cui hoc cōsulue-
rat, & deinde reuocauerat reuocatio-
ni consilij dati acquiesceret. Videtur
tamen velle ibi dominus Card. q̄ nō
sit necessarium, quod notificet: quasi
perinde sit, ac si nō cōsuluerit, ex quo
cōsilium ipsum reuocauerit. Attamē
Bald. hanc quæstionem tangens in. l.
non eo minus. C. de accusa. & in. l. i.
C. de ser. fugi. transit cum Innoc. ibi,
& idē Bald. in. l. mādatum. C. man. Et ⁶
ibi dubitat Bal, quomodo mādatum
vel consilium ad maleficiū possit re-
uocari, cum sit periculosum intimari
ei, de cuius morte tractatur. Sed dat
ipse modum, vt intimetur ei sine noti-
ficatione personæ. De consilio etiam
quādo est menti impressum, quomo-
do possit reuocari, cum iam fixum se-
deat in animo. Respōdebit ibi Bal. q̄
satis est dissuadere quantum potest,

De perfecto clerico

ne amodo teneatur consulens, ita dicens velle Inno. in dicto. c. ad audientiam. Vtrum autem prædicta de irregularitate incurrenda ex hoc consilio homicidij procedant: etiã si aliàs qui fecit fuisset facturus: Hostien. ibi quòd non, sed solum quando ex illo consilio motus fuisset ad id, arg. c. sicut dignũ. ver. qui verò, & §. si. de homi. & q. notatur in. c. cum. l. & A. de re iur. Et ita etiam videtur transire ibi Anto. In dubio tamen secũdum Card. ibidem præsumi debet, q. motus ex consilio fuerit arg. illius. c. ad audientiam. Et hoc vltimum dictum etiam vult Barto. in l. non solum. §. si mandato. ff. de iur. iurando, qui allegat. l. primam. ff. si missi. de rap. vi. Et an ad hoc probandũ sit sufficiens iuramentũ illius, qui occidit, qui attestaret quòd aliàs omnino fuisset facturus. De hoc etiam ibi in dicto. c. ad audientiam, per Innoc. & scribentes. Sed de hoc an debeat attendi, an aliàs facturus fuisset,

set, an non: quia sunt opiniones, recur-
rendum ad nota. plenius per Anto-
nium in. c. querelam, de electio. & in
regu. nullus ex cōsilio, de reg. iur. lib.
6. per Dinum, & per docto, in. c. 1. de
offic. deleg. & per Bart. pulchrè in. l.
non solum. §. si mandato. ff. de iniur.
vbi sentit ipse oppositum. Et q. distin-
ctio illa Dini & Hostien. & docto. ef-
fer aliàs facturus vel non, habet locū
in his quæ non cadunt in delictum:
non autem in hisquæ in delictum ca-
dunt. De hoc etiam per Bal. in. l. pri-
ma. C. de ser. fugi. & in. l. data opera,
in penul. charta, ver. scilicet in cōsilio.
C. qui accusa. non poss. & per Salic. in
l. prima. C. de rap. vir. & per Ang. in. l.
prima. C. de Nili arger. non rump. 9

Ibi etiam videlicet in dicto capit.
ad audientiam mouetur pulchra quæ-
stio. Quid si consulit quis alicui vt ali-
quem occidat, & ille consilio illius du-
ctus aggreditur eum, vt occidat, sed
in congressu occiditur ipse: an sit iste

De perfecto clerico

consulēs irregularis: ibi dominus Anto. concludit quòd sic: post Ioan. Sequitur etiam Cardi. remittēs se ad nota. per eū in. c. 1. in. 1. q. de cleri. pug. in due. Sequitur etiam Dominic. in. 10 c. si. de homici. li. 6. Et ibi etiam quid si consulatur non res illicita, sed res aliqua licita & bona in se, ex qua tamen verisimiliter habeat sequi mors: exemplum, vt quia suadet quis alicui vt pro patria sua pro iure suo defendendo: vel proximo sumat arma, sibi licita: & in tali casu, & in illo cōflictu moritur aliquis. Ibi concludit Anto. post Inno. & alios, quòd nō sit irregularis, etiam si ibi moriatur ille, cui hoc consulitur. 23. q. 3. pro membris, & c. seq. & q. 8. hortatu, & cap. dilectus, de homicid. plus tenet ibidem Innoc. & sequitur Anto. in. 10. q. Ponendo casum, in quo etiam si directē consulari alicui mors: & sequatur ex consilio illo mors illius, non erit ipse irregularis, quando scilicet consuleret quis
alicui,

alicui, q̄ pro fide Christi seu libertate ecclesiæ se exponeret ad mortem. Cum Christus pro nobis mortuus sit, & Christo teneamur nos conformes reddere: iuxta illud: exemplum enim dedi vobis, & facit. c. exemplum. 12. q. 1. & quia sancti martyres exposuerunt & ipsi vitam pro Christo. Nos exemplo suo ad hoc instruendo nō solum verbo: & doctrina sua: sed etiam facto. Dubito tamen ego circa prædictum dictum, per ea quæ infra.

CAPVT. XXII.

- 1 Mandans homicidium an dicendus irregularis.
- 2 Mandans homicidium, ut non fiat irregularis, qualiter reuocare habeat.
- 3 Consilium non fit gratia consulti, secus in mandato
- 4 homicidium ratum habens an tenendus irregularis.
- 5 Ratihabitio in delictis an mandato equiparetur.
- 6 Homicidij suasor num censendus irregularis.
Et quid de instigante.

De perfecto clerico

1

T hec de cōsulente tale quid, ex quo homicidiū vel mutilatio sequatur. Quid autē de mandāte illud conclusio est, vt idem quōd in consulente vt irregularitatē incurrat, ac si ipsemet fecisset: cum mandās aliquid fieri iuris interpretatione cēseatur facere. c. mulieres, de senten. excom. ibi, cū is verē committat, cuius mandato fit. Et hoc verum etiā, si mandās mandasset solū verberari, ex pressē inhibēs ne occideretur vel mutilaretur, vt si sequatur occisio vel mutilatio, nihilominus incurratur: quia in culpa fuit sic mandādo, vt est tex. etiā supra allegatus in. c. si. de homi. libro. 6.

2

Si tamen post mandatū factum reuocaret illud. & ipsam reuocationem expressē intimaret illi, cui mandasset antequām sequeretur effectus, irregularis nō esset secundū Inno. in. c. sicut tuis, de simo. & indicto. c. ad audien-
tiam.

tiam. Quinimo vult ibi, quòd non requiratur expressa reuocatio & intimatio: sed sufficiat tacita: exemplum, quia mandans fecisset pacē vel aliter amicitia cum inimico illo mandatario hoc sciēte. Ita tenet ipse ibi in mandante, licet in cōsulente teneat q̄ requirat expressa reuocatio & intimatio, vt dictum fuit in p̄cedētibus. Et quæ sit ratio differentia, ponit ipse, quia mandatū sit gratia mandantis. Ideo verisimile est quòd reuocatione facta illa desistet, cui mandatur. Con³ filium verò non sit gratia cōsulentis: sed eius cui consulitur. Et ideo requiritur intimatio. Et istam etiam considerationem habuit Bar. in dicta. l. nō solum. §. si mādato. Hostien. tamen & post eum Io. And. non tenet hanc differentia, sed vult ipse, quòd idem in mandante, quòd supra dictum fuit in cōsulente, vt si ex illo mādataris fuit motus, teneatur mādans si nō expressē reuocauit, & intimaui. Sec⁹ si non

De perfecto clerico

nō ex eo motus, vt quia omnino aliàs
fuiſſet facturur. Sed de hoc dicēdum
vt ibi latius per ſcribentes in præal.
leg. iuribus maximè in. d. c. ſicut tuis.
Et quod dictum eſt in mandante, idē
poſteſt dici de ratum habente homi-
cidium ab alio commiſſum, quando
4 nomine illius factum fuiſſet. Secus ſi
non nomine ſuo factum, ſicut in ſimi-
li dicitur de illo, qui verberat clericū
nomine alterius, quod ille alter po-
ſtea ratum habet, vt dicatur excom-
municatus per rati habitionem, ac ſi
manibus proprijs verberaſſet: ſecus
ſi non nomine ipſius fuiſſet verbera-
tus. tex. eſt notabi. in. c. cum quis, de
ſent. excom. lib. 6. De hoc tamen an
5 in delictis rati habitio mandato equi-
paretur, dicendum vt in regula rati, li-
bro. 6. per Bart in. l. 1. §. ſed cum quis.
ff. de vi & vi ar. per Bal. in. l. non eo mi-
nus. C. de accuſa. in verſ. 12. quæritur,
& per Salic. plenius ibidem in verſ. 1.
nunc quæro, de ratum habente. De
ſuaden-

suadente autem seu instigante aliquē
ad actum propter quam suasionem
seu instigationem sequutum sit ho-
miciđiū vel mutilatio. An ex hoc in- 6
currat irregularitatem, vel veniat pu-
niendus vt homicidia, vel qualiter.
De hoc bonus tex. in. c. sicut dignum.
ver. qui verò se asserūt. de homicidio.
vbi recurrendum.

CAPVT. XXIII.

- 1 Consultus de iure super morte alicui inferen-
da an & quando irregularitatem inducat.
- 2 Iudex ecclesiasticus iubens reum puniri secun-
dum ius an incurrat irregularitatem.
- 3 Iudex proferens sententiam sanguinis irregula-
ritati nunquid sit obnoxius.
- 4 Aduocatos & assessores quæ causæ reddant ir-
regulares.
- 5 Clericus utrum possit defendere capite plecten-
dum sine irregularitatis nota.
- 6 Clericus testificari non cogitur, ubi sanguinis
pœna uertitur.
- 7 Notarij & scriptores sententiarum criminaliū
irregularitatem an incurrant.

De perfecto clerico.

- 8 Indicans fugientem, quem insequens postea interimit, an irregularis.
- 9 Clericis nunquid interdictum adesse sententijs criminalibus, & illarum executionibus.
- 10 Iudex maleficioꝝ an irregularis etiam si nullam ferat sententiam criminis.
- 11 Damna petēs à criminoso an irregularis si danosus plectatur cum ageret tantum ciuilitè.

Num aliud non prætermittito vltra iam dicta supra, circa illud de cōsilio: & est dubium multum necessarium: an scilicet, habeant locum in omni consilio & in omni consulente: & sic etiam in illo quod quis licitè daret interrogatus de iure per viam cōsiliij in scriptis vel simplicis responsionis: vt quia cōsultus quis, vel interrogatus à iudice vel principe: an propter tale vel tale crimē mereretur quis mortem de iure, & ille consulisset vel respondisset quòd sic: qua respōsione attempta post eà ad mortem sit condemnatus, & occisus, aliquis fortè qui tunc erat in crimine illo deprehensus. An talis consulens

sulens vel respondens ex hoc sit effe-
 ctus irregularis, præsupposito quòd
 iustè & secundum conscientiam suã
 consuluerit vel responderit. Videtur
 enim prima facie quòd non, per ra-
 tionem text. in. c. de occidendis. 23.
 q. 5. dum ibi habetur ad literam. Ab-
 sit, vt ea quę propter bonum facimus
 aut dicimus, si præter nostram volun-
 tatē aliquid mali acciderit, nobis im-
 putetur: & ibi glo. quę dicit ar. q. non
 omnis qui occasionē damni dat: dam-
 num dedisse dici debeat. Et quia cū
 nihil peccauerit iste, sed potius de-
 beat dici meruisse, respondendo veri-
 tatem pro iustitia. Non videtur ratio
 cur pœnam mereri debeat: cap. 2. de
 cōsti. lib. 6. Sol. de hac quæstione per
 glo. & ibi scribes in. c. ex literis, de
 excessi. præla. In qua, conclusio tenē-
 da videtur ista, q. aut crimen illud su-
 per quo interrogatur vel consultitur
 imminebat puniendū de præsentī, &
 ille hoc sciebat, & p̄babiliter cogita-
 re po-

De perfecto clerico

re poterat quòd ille esset facturus secundū consiliū suum : & sic postea fecit & incurrit irregularitatem : nisi forte secundū Abb. ibi, ille omnino vel alias fuisset facturus : aut non imminerebat puniendum tunc quòd sciret , & non incurrit . Dummodo secundū Speculatorem consuluerit ille secundū ius . Secus si erroneè per ignorantia iuris crassam & supinam . Ita dicit ipse in titu. de leg. §. iuxta, ver. quid si iudex . Et hic adde ad propositū gloss. bonam in. c. omnis. 3. distin. & quod ibi per Archi. Et ponit de iudice ecclesiastico qui contra malefactorem mandat fieri ius vel præcipit puniri secundum q̄ ius dictauerit, non aliter ex primendo pœnam, vt non incurrat irregularitatem . Licet postea ab illo cui mandatur, vel sic præcipitur imponatur pœna mortis : & idem ibidē notat de quocunque alio prelato seu clerico iurisdictionem temporalem habēte in loco aliquo . Et ad hæc etiā facit

facit bona glo. in. c. pessimam. 23. q. vi.
tima. Sed illud tenendum pro indubi-
rato de illis qui per se vel per alium 3
proferunt sententiam in causa sangui-
nis, vt ex hoc efficiantur irregulares,
quantumcunque in se iustissima, sit,
quãdo ex ea sequeretur mors, vel mu-
tilatio mēbri: vt est tex. clarus de hoc
in. c. sententiam sanguinis, ne cle. vel
mo. Imò non solum ipse qui profert,
vel per quem profertur, sed etiam as-
fessor, consultor, ac etiam aduocatus:
non solum qui pro accusatore, sed e-
tiam qui pro reo, secundum opinio-
nem quorundam. Cum actor obli- 4
getur ad pœnam talionis: & sic non
possit agere pro reo, quin ex cōsequē-
ti & necessario agat contra accusato-
rem. Ita tenet Spec. in tit. de aduo. §.
i. ver. causa. & in. d. §. iuxta, ver. item
q. litigiosus. Per quod dicit Hosti. in.
c. i. de postu. prela. q. licet quidam di-
cant etiam clericum posse defendere
accusatum ar. c. nos, 23. q. 5. & c. inter

De perfecto clerico

alia. de immu. eccl. Tamen tutius est,
q̄ abstineat. Quid enim dicit si per
suam imperitiā lucūbat accusatus, &
mutiletur, vel quid è contra, si accusa
tus absoluitur: & accusator patiatur
poenam talionis propter suam defen
5 sionem, si tamē iustè defendisset ipse:
ita quòd nihil posset ei imputari, sen
tit ipse quòd sit securus. ar. cap. de cæ
tero, & cap. tua nos. de homici & ca.
ad aures, de æta. & qualita. Remittit
se tamen ad nota. in . c. ad audientiā,
de homici. vbi ponit quæstio. de cleri
co iurisperito, qui accepit defensionē
fratris sui carnalis accusati de homici
dio, & ita defendit q̄ accusator fuit
condemnatus: & ibi vide quatuor cō
silia notāda per eum vt aduocatus, nō
incurrat irregularitatē istam. Plus vo
lunt docto. in hac materia, q̄ non so
lum prædicti videlicet, iudex, assessor,
consultor, & aduocatus incurrant ir
regularitatē, casu quo sequatur mors
6 vel mutilatio: sed & testes. Et ideo di
cipu:

ci potest, q̄ vbi vertitur p̄cena sanguinis, non potest cogi clericus testificari. Ita notat Hostien. in. c. dilectorum de testi. cogē. vbi etiā Ioan. hoc. vult, plus volens ibi, vt nec etiam ille qui aspirare vel let ad clericatum licet nō dum clericus, possit cogi ad testificandum. Idem dicendum de notario qui 7 attestatur. Et de scribente attestaciones, vel qui eas legit dum publicatur sententia, imō ex hoc ipso quōd scripsit quis literas iudici q̄ hoc fecit: vel etiā est hoc solo quōd literas missas sibi traditas vt aperiret & legeret sic fecit, vigore quarū imposita fuit mors, vel mutilatio secundum Ioan. qui ita refert fuisse responsum per Clemen-tem papam cōtra clericum vnum ex lectura cuius facta de certis literis sic 01 sibi traditis legēdis secuta fuit mors. De quibus omnibus indict. cap. sententia, & facit. ca. si quis. & c. aliquotiens. § 1. dis. & quod per Speculatōrē vbi supra. Vbi etiā de illo qui indicat 8

De perfecto clerico

fugientem, dicēdo q, per talem viam
fugit. Nūquid autem prohibitum sit
clericis & ecclesiasticis personis inter
esse quando leguntur condemnatio-
nes istae criminales, vel interesse quā-
do mandatur executioni, Concludē-
dum q, sic. Cum hoc eis prohibeatur
per papā in d.c. sentētiā ibi: aut vbi
9 exerceantur intersit. A deo q, peccāt,
vt dicit ibi Abbas & docto. cum in
hoc veniant cōtra prohibitionem pa-
palem de qua ibi: non tamen tenen-
dū q, ex sola illa interessentia irregula-
ritatem incurrant, sed solum quan-
do intersunt praeſtando auctoritatem,
consilium, auxilium, vel fauorem:
quod est notandū: & ibi etiam viden-
dum de illo qui efficitur iudex male-
10 ficiorum. An ex hoc q, suscipit tale of-
ficiū efficiatur irregularis, etiam si
non cōtingat per eum ferri sententiā
aliquam condemnatoriā ad mortem
vel mutilationem. De qua quæst. per
8 Hostiē in c. significasti. el. 2. de homi-
ci. vbi

ei. vbi tenet q. non: cum ex sola volū-
tate sine facto nō contrahatur irregu-
laritas: & hoc videtur tenēdum, quic-
quid Specu. in contrarium in. d. §. iux-
ta, ibi sed quid iudice. Et quid iuris de
illis qui de malefactoribus suis quere-
lam faciunt in iudicio seculari emen-
dam damni sibi illa petentes, & proui-
deri ne talia præsumātur. An incurra II
tur irregularitas si iudex mortē infe-
rat eis iustitia exigente. De hoc in. c.
prælati, de homici. lib. 6. vbi q. non:
dum modo protestetur expresse q. ad
pœnam sanguinis non intendat, se-
cundum quòd cōsultat tex. ille notabi-
lis ad hoc. De hoc etiam in. c. postula-
sti. eo. tit. de homici. & quod habetur
in. c. Maximianus. 23. q. 4. & ibi bona
glo. in glo. 2. quæ videatur.

CAPVT. XXIIII.

- 1 Homicidiū quod facto cōmittitur est triplex.
- 2 Homicidium necessarium quid sit.
- 3 Homicidiū pro defensione personæ an et quā-
do per-

De perfecto clerico

do permissum. 6.

- 4 Defensio omni iure permissa.
- 5 Occidens inuasorem cum aliter mortem uitare non posset, an sit irregularis.
- 6 Defensio pro rerum conseruatione an cōcessa.
- 8 Anima cunctis rebus pretiosior.
Moderamen inculpatae tutelae in defensionibus adesse debet.
- 9 Honorem suum tutari cuilibet permissum.
Conseruatio personae & fame æquiparatur.
Honor omni lucro præferendus.
- 10 Occidere pro defensione honoris an sit licitum laico.
- 11 Homicidium in defensione factum mitiorē exigit pœnam.
Lex Cornelia de sicarijs ad quod homicidium non trahatur.
- 12 Assertioni uel iuramento illius qui dicit se defendendo occidisse an standum.

Acten^o de homicidio quod
commititur lingua sola: &
hoc quod consulitur, man-
datur, ratum habetur, vel imponitur
absque eo quòd manibus proprijs ali-
quid isti attentent. Nunc restat de eo
quod facto committitur: quia inter-
uenien-

ueniente facto eius cui illud imputatur. An & quādo incurratur ex eo irregularitas, quæ habeat repellere ordinandum. Pro cuius responsione oportet præmittere, quòd tribus modis principaliter contingit cōmitti homicidium: videlicet necessitate, casualitate, & voluntate. Vnde secundū hos tres committendi modos solet distinguere triplex homicidium. Necessariū, Casuale, & voluntarium. Ita enim distinguit glossa ordi. & ibi docto. in. c. sicut dignum de. homici. in. principi. gl. magnæ. Videndum ergo de singulis speciebus homicidij. Et primo de necessario quid sit: & an permissum sit: & quando. Et breuiter necessarium homicidiū illud dicitur: quod sit pro defensione vitæ hominis, vel bonorum, vim vi repellēdo. Ex quibus verbis patet, q̄ duplici ex causa potest fieri, vel pro defensione personæ, vel bonorum. Et primo de eo quod sit pro defensione personæ. In quo conclu-

001 De perfecto clerico

dendum, q̄ aut ille qui cōmisit illud,
poterat aliter periculum personę eua-
dere: quam occidendo, & non potest
de iure occidere. Ideo occidendo in-
currit irregularitatē: ac etiam punien-
dus venit: licet non ex proposito oc-
cidat: vt probatur in. d. c. significasti.
3 de homici. cum ibi nota. & in Clemē.
si furiosus. eo. titu. Nisi qualitas perso-
næ aliud suaderet: vt quia furiosus,
vel infans vt est ibi tex. & idem secun-
dum Pe. de Ancha. ibi, & maior septē
nio si non esset talis qui doli capax ef-
set. l. 5. q. 1. illud, & ad hoc facit quòd
infra statim dicitur de homicidio vo-
luntario. Aut non poterat aliter eua-
dere periculum personę nisi occiden-
do: & tunc licet, impune potuit oc-
cidere. Probatum hoc ex iuribus tam
civilibus quàm canonicis, quæ dicūt
4 defensionem omni iure permissam,
non solum positiuo: sed etiam natura-
li. d. c. significasti, & c. si vero. de sentē.
excom. & c. dilecto. de homici. lib. 6.

& .i. distin. ius naturale. l. scientiam. §.
 qui cum aliter. ff. ad legem Aquiliam
 & l. itaque. eod. titu. & l. ut vim. ff. de
 iusti. & iu. cum concor. Probatur etiā
 magis in specie in. c. 2. de homicidi. &
 in. c. ibi seq. & in. c. quia te obnoxium
 50. dist. & per tex. ad hoc meliorem de
 iure in clemen. si furiosus, de homici.
 qui tex. probat quo ad propositū no-
 strum, quòd etiam à pœna spiritali
 talis sit immunis, videlicet à pœna ir-
 regularitatis: dum dicit, quòd nullam
 irregularitatem incurrit qui mortem
 aliter vitare non valens, suum occidit
 vel mutilat inuasorem: per quem tex.
 clarū ad hoc tollūtur opiniones, quæ
 olim erant circa hoc. De quibus per
 glo. in dicto. c. sicut dignum, & in di-
 cto. c. de his. 50. dist. ut dicit Ioā. And.
 in dicta clemen. & est communis do-
 ctorum sententia. Dummodo ut di-
 ctum est aliter ille qui occidit euade-
 re non posset: ut quia secundum glo.
 ibi in dicta cleme. inangulatus esset:

& sic arctat⁹ q, fugere nō poterat: nec
 aliter se iuuare clamore vel aliter: que
 glo. est bene notāda. Dum apertè sen-
 tit quòd valēs fugere, non excusatur
 si se defendēdo occidat. Quod est te-
 nendum quo ad irregularitatis incur-
 sum per illum text. per quem hoc ibi
 tenet. Cardi. & Pet. de Ancha. Quo
 6 autem ad effectum euadendæ pœnæ
 quæ ex homicidio vel mutilatione se-
 quuta veniret, & ponenda in foro iu-
 diciali. Alibi tetigi hunc passum latif-
 7 simè in tractatu quodā in eo de homi-
 cidio, in quo arguendo ad partes pro
 & contra: & in hoc referendo opinio-
 nes varias, tandē pro cōcordia opinio-
 num deueni ad istam distinctionem.
 Quod aut violentia infertur circa res
 ad earum occupationem vel destru-
 ctionē: & nō tenetur fugere dominus
 vel possessor ipsarum rerum, qui fu-
 giendo videtur se incurrere amissio-
 nem earum, ad hoc. l. 3. §. si quis autē
 visis armatis. ff. de vi & vi ar. & l. 1. C.
 quan-

quādo liceat sine iudi. se vin. per quē
iura hoc tenet Bald. in. l. 1. C. vnde vi.
in. 6. colum. in verb. sed pone quidā.
Non solum enim pro defensione per 7
sonæ: sed etiam pro conseruatione
rerum licitum est se opponere etiam
percutiendo non solum de iure ciui-
li. l. furem. ff. de fca. & l. 3. §. cum igi-
tur. ff. de vi & vi ar. sed etiam de iure.
canonico. c. olim. de restitu. spolia. c.
suscepimus, de homi. Dum tamen ci-
tra occasionem vel mutilationē mē-
bri: & hoc de iure canonico loquendo,
quod habetur pro inconuenienti, vt
pro defensione rerum quæ sunt tran-
sitoria, & viles auferatur vita homi-
nis simul & anima: quæ sine compa-
ratione dicitur pretiosior omnibus 8
rebus. l. iubemus. C. de sacrosanct. ec-
cles. & capit. aurum. 12. quæst. 2. cum
fi. Et hoc de clericis loquēdo, in quib⁹
loquitur dictū. c. suscepimus. Aut vio-
lencia infertur circa personā nō respe-
ctu rerū: sed vt offendatur quis in per-
sonam:

De perfecto clerico

sonā: & tunc aut fugere illud importat periculū salutis: vt quia inimicus est ad spatulas, vt vtar verbis Bald. in dicta. l. 1. Itaq; terga vertendo posset de facili vulnerari ipse vel occidi: & non tenetur fugere, siue sit laicus, siue etiam clericus per iura quæ indistincte permittunt defensionem sui corporis vim vi repellendo .l. vt vim. ff. de iusti. & iu. dummodo cum moderamine inculpate tutellæ, vt ibi notatur. Aut non importat periculum personæ sed honoris illius tantum: cui est iniuria & opprobrium permittere se fugari. l. apud Labeonem. §. 1. ff. iniu. Et idem videtur dicendum quando non parum illi resultaret dedecus sic fugiendo: attenta qualitate personæ fugantis & ipsius fugati, & causa propter quam: cum cuiuslibet licitum sit honorem & reputationem suam defendere. c. nō sunt audiēdi. 12. quæst. 3. Cum conseruatio personæ & famę æquiparentur, institu. de suscep. tuto. §. susce-

§. suspectus: imò honor præfertur lu-
cro omni. l. Julianº. ff. si quis omis. cau-
sa testa. & quia hæc duo videtur æqui-
parata à iure non posse recedere vel
posse quidem: sed non sine dedecore.
l. in eadem. ff. ex quib. cau. maio. Hoc
tamen vltimum restringendum est
in laicis. Clericis enim non videtur
quòd sic sit licitum secùdum opinio-
nem magis còmunem per text. cum
ibi notatis in dict. c. suscepimus. Qui-
nimò in foro conscientie seu pœnitē-
tiali loquendo, non puto quòd sit lici-
tum etiam laico occidere pro defen-
sione, scilicet honoris tātum: & evita-
do dedecore: imò puto, quòd pecca-
ret existimando magis diminutionē
honoris in hoc mundo: quàm pericu-
lum corporis & anime proximi: ar di-
cta. l. sancimus. C. de sacrosanc. eccle.
& quod nota. in dicto. c. suscepimus.
Item attēto quòd est hoc cōtra chari-
tatem quam astringimur inuicē por-
tare. cap. charitas. & c. proximum. de
pœni.

De perfecto clerico

pœni. dist. 1. occidendo hoc modo
proximum: ex quo aliter possumus
fugiendo nos iuuare. Non tamen pu-
to quòd ita grauitèr peccet, nec tan-
ta pœnitentia veniat ei imponēda si-
cut si non dicta de causa commotus
id fecisset. Sicut dicitur in simili in fo-
ro contentioso de eo qui se defenden-
do occidit non seruato moderamine

II inculpatæ tutelæ, qui licet puniendus
veniat, nō tamen ita grauitèr, sicut si
animo pēsato occidisset, vnde nō pu-
nietur lege Cornelia de sica. cum illa
non imponatur, nisi ei qui dolosè cō-
misit. l. in lege Cornelia. ff. ad legem
Corneliā de sica. sed debet puniri ta-
lis vt culpabilis, & sic arbitrio iudicis.
Ita notatur per Ioan. Andre. & ibi per
doctores post gloss. in. c. significasti,
el secundo, de homicid. & per Bal. in.
c. primo, de pace tenen. & per eundē
in. l. data opera, in quarta colum. C.
qui accu. nō pos. & facit rex. optimus
ad propositum. l. si adulterium. §. im-

pera-

peratores. ff. de adulte. Addendum
tamen, quòd circa hoc an aliter po-
tuisset euadere, an non aliter ille qui
occidit, licet eius assertioni esset stan-
dum in foro pœnitentiali. vt est gl. sin-
gularis in dicta clemen. i. de homi-
cid. in glo. non valēs: non sic tamē in
foro cōtentioso. Sed si de hoc dubite-
tur, oportebit p̄bari per circunstātias
occurrētes: puta quia erat in loco ita
arcto, & cetera: vt ibi licet vt refert
Zenzel. ibi quidam teneant quòd
imò iuramento illius stari debeat per
c. significasti, de homici. & c. si verò.
de senten. excommu. el secūdo, quòd
verum intelligit ipse Zenzel. vbi nō
ageretur de praiudicio alterius, aliàs
secus, & idē ibi Ioan. de Imola, sequi-
tur in dicta clemen. prima.

CAPV T XXV.

Occidens in de fensione an sit excusabilis quo
ad deum & quando. 6.

Mor.

De perfecto clerico

- 2 Mortem an quis debeat potius incurrere quam inferre. 4.
- 3 uim ui repellere quatenus liceat.
- 5 Homicidium falsè confessus an censendus damnatus, si confessionem non reuocauerit.
- 7 Homicidium necessarium nunquid indistinctè cuiq; concessum, & in omni loco. nu. seq.
- 8 Monachus an sine licentia prælati debeat se defendere.
Monachus an possit contra abbatem suum se defendere, & quando.
- 9 Sacerdos celebras an debeat missam deferere ut se defendat, postmodum ad eam reuertitur, maxime si inuadentem occiderit.
- 10 Vouens uel iurans se non defensurum an ueniat contra uotum uel iuramentum si se defendat.
Vota quæ & quando non seruanda.

I Trum autē ille qui sic se defendendo occidit alium, fit quoad leges ciuiles & canonicas immunis ab omni pœna, quando aliter euadere nō poterat, ut supra ostensum est: ita & quo ad Deū fit excusabilis & immunis ab omni pecca-

peccato. De hoc in dicto tractatu
meo de homicidio, vbi arguo pro &
contra. Inducendo pro parte negati-
ua omnes illas autoritates de quibus
per Gratia. in. §. primo. 23. quæst. 1.
quæ autoritates videntur probare q̃
non sit permissa huiusmodi defensio
de iure diuino. Sicut apertè tenet gl.
Accursij in. l. vt vim. ff. de iusti. & iur.
super verbo iure: & videtur sentire
glos. in. §. si autem. ead. distinc. dum
dicit quòd potius debet quis mortē²
incurrere quàm inferre arg. c. ita ne.
25. quæst. 5. & facit bonus text. pro
hac parte qui est Augu. ad Publicolā
in. c. de occidendis. 23. q. 5. Quibus ta-
men non obstantibus teneo ibi par-
tem affirmatiuam contrariam, videli-
cet quòd nullo modo dicatur pecca-
re: etiam quo ad Deum ille qui se de-
fendendo occidit. Sequēdo Ioan. de
Ligna. in præallegato suo tractatu de
bello: qui per plures rationes & argu-
menta ostendit, quòd etiam de iure
diuino

De perfecto clerico

diuino in tali casu permissa sit defen-
 sio, reprobando gloss. illam in dicta. l.
 vt vim. Et ad autoritates allegatas
 per Gratia. vbi supra respondendo vt
 ipsemet respondit ibi in. §. his itaque.
 Ad capitu. autem de occidendis. Re-
 spondēdo cum simi. quòd intelligen-
 dum est in alio homicida, quàm in eo
 qui nō ex voluntate sed ex necessita-
 te quadā impulsus ne ipse occidatur,
 occidit alium. Et hanc sententiam di-
 citur tenere beatus Thomas secunda
 3 secunde. q. 44. dū ibi concludit, quòd
 homo vim vi repellere potest cū mo-
 deramine inculpate tutelę: quia plus
 tenetur homo prouidere vitę suę:
 quàm vitę alterius: cum omnis ordi-
 nata charitas incipiat à seipso. l. prę-
 ses. C. de serui. & aqua: & pro hoc q̃a
 quādo me defendendo occido aliū,
 potest dici, q̃ non ego interfecerim
 ipsum, sed ipse seipsum. Ita singulari-
 ter dicit gloss. notanda in. c. 1. de fur-
 dum reddit ibi rationē, quare excuse-
 tur

tur quis ab homicidio in tali casu & non à fornicatione. Quinimo arguūt aliqui, quòd ne dum non malè faciat ille qui sic pro defensiva vita sua occidit alium, imò licitè & bene: quia facit quòd debet occidendo potius 4 alium quàm permittēdo seipsum occidi dicta ratione, ac etiam quia si licitū est de iure diuino defendere aliū: etiam cōtra voluntatem suam ne occidatur, vt est tex. in. c. displicet, & in. capi. ipsa pietas. 23. quæst. 4. ergo multo fortius licitum est seipsum defendere: imò si se nō defendat & permittat se occidi, cū possit eo modo euadere, videtur quòd peccet quasi sui homicida: arg. c. si non licet. 23. q. 5. vbi text. ad literā si nō licet occidere aliū, multo minus seipsum. Ad cuius confirmationem allego singulare dictū docto. alibi dum volunt, quòd si ali- 5 quis falsè sit confessus se commisisse delictum aliquod, propter quod damnatur ad mortem: si nō reuocet

De perfecto clerico

illam cōfessionem ante mortem moritur damnatus. Ita dicit Abbas in. c. ex parte, el secundo, de sepul. & facit quòd nota. in. c. 1. de testi. cogen. & in dicto. c. si non licet. Putarem tamen ego attendendam intētionem istius talis: an ideo illum voluerit occidere, sed poti⁹ permittere se occidi: vt corpus simul & animam illius occidat: quoniam tunc esset potius ei hoc ad meritum & coronam martyrij. Vel si occidit, an hoc fecerit ex vindieta potius & passione aliqua quam conceperit contra illum in actu illo inuasionis, quàm pro euasione mortis: quia si sic non esset tunc immunis à peccato. Item etiam attendēdum an ex causa illicita fortè posuisset se ad talē necessitatem sicut faciunt latrones & adulteri & similes: vel etiam an potuisset præcauere, ne in illam necessitatē incidisset vt de hoc vltimo habetur in sum. confess. in titu. de homicidio. q. 12. Nunquid autem istud homi-

mici-

micidium necessarium eo casu quo
 dixi permissum, debeat cēseri permis-
 sum indistinctè omnibus personis cu-
 iuscunque gradus & conditionis &
 in omni loco : & contra omnes . De
 hoc me remitto vbi supra & ad nota-
 ta per Car. in clemē. 1. de homicidio.
 in. 10. q. vbi formaliter ponit quēstio.
 An habeat locum in omni etiam ec-
 clesiastica persona : & cōcludit quòd
 sic: allegando Archi. 23. q. 3. §. primo,
 post glos. ibi. Imò ibi tenet in quēstio-
 ne quæ sequitur . 21. quòd etiam reli-
 giosis putà fratibus minoribus & alijs
 licitum sit se defendendo occidere.
 Ad idem allego Ioan. de Ligna. in di-
 cto tractatu suo de bello: vbi formam
 do quæstionem in monacho, an si.
 ne licentia prælati possit se defende-
 re, terminat quòd sic: respondendo
 iuribus & rationibus adductis in con-
 trarium. Plus tenēdo ibi quòd etiam
 contra abbatem & superiorem suum
 posset in tali casu se defendere: eo ca-
 su quo

De perfecto clerico

fu quo iniuste vel in debite videret se
inuasum: allegat in argumētum. c. ex
parte, de accusa. & c. olim Et idē etiā
concludit ibi in seruis, vt etiam cōtra
dominū suū possint se in tali casu de-
fendere. Non enim actus naturales
potest domin⁹ seruo interdicere, per
quorū interdictionē haberet perire.
l. r. ff. de his qui sunt sui vel alie. iur. fa-
cit. l. quod attinet. ff. de reg. iur. Et ibi
etiā ponit præfatus doctor an in om-
ni loco, vbi cūq; quis sit etiam si in ec-
clesia: terminādo ibi quod si per iura
generaliter in hoc loquentia: & cum
hic actus in surgat à iure naturali, sit-
que permissus à iure positivo, ciui-
li & canonico nec prohibeat illū lex
diuina. Et prætereā ratio permissionis
subsit generaliter, & sic vbiq; & in
9 omni loco: ergo & in ecclesia. Plus ibi
tenēdo vnum q; videtur mirabile &
absurdum prima facie: quod etiam si
presbyter sit in officio missæ & cōtin-
gat eum inuadi ad mortem: potest di-
mit-

mittere officium missæ & se de fendere, ac se defendendo occidere opprimentē eum. Quo sic occiso putat ipse argumētatiuè loquēdo: quod posset immediatè redire ad altare, & reasumpto officio intermisso celebra-
re arg. dicta. clemen. si furiosus. Quasi nullū peccatū dicatur ex hoc cōmis-
se. Ex quo lege permittente fecit ar-
gu. c. qui peccat. 23. quæst. 4. & quia
tex. in dicta clemen. i. dicit quòd nul-
lam irregularitatem incurrit, & sic
nullum impedimētum propter hoc.
Quod dictū nō audeo ego affirmare,
nisi restringeretur vt supra dictū est
in præcedēti quæst. in fine. Et adde vl-
timo, quòd in tantū sunt vera prædi-
cta secundum aliquos, quòd etiam si ¹⁰
quis iurasset vel vouisset, vel aliter p-
misisset nō se defendere etiā si interfici-
ceretur ipse, tale votum tanquā te-
merarium non videtur quòd illud
habeat obseruare. Nam regula est,
quòd quantūcunq; aliquid vouetur

261 De perfecto clerico

vel promittitur, quo facto stylus corporalis vel spiritualis venire amittendus, vel peccatum incurrendum: non est seruandum tale votum, nec promissio vel iuramentum aut præceptum aliquod, nec consuetudo vel lex: vel aliud quicquam, probatur ista regula in. c. si verò. cum glo. 2. ibi de iure iur. & in. c. inter cætera. 22. q. 4.

CAP. V. T. XXVI.

1 Irregularitas quomodo ex homicidio uoluntario incurratur, Et an possit in illo dispensari in homicidio uoluntario. 11.

2 Dispensare inferior à Papa qui non possit maxime in homicidio. 11.

3 Dispensatio papæ sine causa an reddat tutum apud Deum.

4 Vulnerans an incurrat irregularitatem si uulneratum alius postea occidat, Et quid si uulnerus sit letale, 5.

6 Irregulares nunquid efficiantur uulnerantes omnes: si non constat quis eorum letale uulnerus intulerit.

Socij uulnerantis an dicendi irregulares si

non

non liqueat de occisore.

- 7 Irregularitas ex solo uulnere incurritur.
- 8 Clericus propter homicidium uoluntarium an censendus beneficio priuatus.
- 9 Beneficium homicidæ an possit impetrari ante sententiam de homicidio.
- 10 Homicida an possit acquirere beneficium sine dispensatione: & aliter qua uia.
- 12 Absoluere ab homicidio qui possint.
- 13 Episcopi possunt de iure arctare potestatem mendicantium.

Hæc satis de hac prima specie homicidij, quod appellatur necessarium an & quomodo possit licitè comitti:

maximè sine incurfu irregularitatis: propter quam ille qui commisit illud habeat repelli ab ordinatione tãquàm irregularis. Sequitur nũc videre de alijs duab⁹ speciebus, uidelicet, de uoluntario & casuali.

Et primo de uoluntario.

Circa quod dicendum & concludendum breuiter quod extrali homi

201 De perfecto clerico

eidio simpliciter voluntario absq; du-
bio incurritur irregularitas: quæ non
solum repellit ab ordinatione, sed etiã
deijcit iam ordinatum: & facit vt im-
perpetuũ amplius ordinari nõ possit
c. sicut dignũ, de homici. cũ ibi nota-
tis & .50. dist. c. si quis viduã, & .51. dis.
c. aliquãtos: etiam si interficeret quis
farracenum vel paganum. 50. dist. c.
2 clericũ, & in. c. miror. Nec potest per
episcopum etiam cum tali dispensari
vt tenet glos. in. c. miror, ead. dist. Sed
per solum Papam, qui etiam non con-
suevit de facili cum huiusmodi dispẽ-
sare, vt nota. in cap. 2. de pugnan. in
duello, & in. c. sicut dignum, de homi-
ci. in glos. penul. vbi sentit gloss. quòd
nec etiam per Papam possit cum tali
dispensa. Sed Hostien. & communi-
ter Doctores tenent quòd possit. Re-
spondentes ad iura contraria, quòd
debent referri ad difficultatem, quasi
velint dicere quòd non debet dispen-
sare de facili: sed ex causa de quo etiã
oibis per

per Dominic. in dicto. c. miror, & per
 Ioan. And. in dict. c. sicut, qui conclu-
 dit quòd nō debet nisi ex causa: si pa- 3
 pa dispēsaret cum aliquo tali sine cau-
 sa, non esset totus in cōscientia apud
 Deum, iuxta glo. illam si. in. cap. non
 est voti de voto. Et hoc quòd incutra-
 tur irregularitas ex tali homicidio vo-
 luntario tenendum indistinctè siue
 manibus proprijs occidat quis ipse: si
 ue opem ferat occidenti: siue consiliū
 vel fauorem per supradicta: siue cau-
 sam quomodocunque prestat: intelli-
 gendo tamen de causa propinqua nō
 remota: vt dicit gloss. not. ibi cap. de
 cetero. de homici. & tali quæ fuit or-
 dinata ad homicidiū. Secus si non or-
 dinata ad illud, vt ibi nota. Plus tenen-
 do quòd etiam si in casu licito com-
 mittatur, nō euitetur irregularitas, vt
 quia ex præcepto iudicis pro execu-
 tione iustitię: vel protuēda patria: vel
 in bello licito: vt supra etiam osten-
 sum est, & facit quod habetur & nota-
 tur

De perfecto clerico.

tur in. c. significasti, & c. petitio, eod.
ritu. De quo tamen dicendum vt la-
tius ibi nota. & in. c. ad audientiā, co-
4 titu. Ibi etiam habetur de illo qui vul-
nerauit vnum qui ab alio vel alijs oc-
census est: vt pro homicida sit habendus,
si dubitatur de vulnere suo illato mor-
tale fuerit vel non. Dixi si dubitatur:
quia si esset certum q. letaliter vulne-
rasset, dato quod ab alio postea occi-
sus esset: clarum & indubitatu esset,
q. incurreret irregularitatem: imò e-
tiam veniret talis puniendus poena
capitali legis Corne. ac si ipse totali-
ter occidisset, vt dicit Bal. in. l. ita vul-
neratus. ff. ad. l. Aquil. vbi damnat co-
filium illorum, qui ad euadendum
quem, ab illa poena qui vulnerasset le-
taliter aliquē, ita q. nō posset euadere
consulunt quod occidatur ab alio, an-
tequam moriatur, arg. l. item Mella. §.
celsus. ff. ad. l. Aquil. Non enim est sa-
num consilium secundum eum. Nec
probat ex illo. §. qui procedit quan-
do est

do est dubium, & subdit ibi Bald. q. ta-
 les sic consulentes essent digni suspē-
 dio pro mercede tam dānabilis con-
 silij. Sed dubium pulchrius in hoc es-
 set quando præsупponeretur, q. non
 letaliter vulnerasset quis vnū, & hoc
 constaret, quem alij superuenientes
 occidissent: an ille sit irregularis præs-
 upponendo q. non habuit animum
 occidendi. De quo dubio per docto-
 res in. d. c. significasti. de homi. Sunt
 enim opiniones Specu. & Hostien.
 qui tenent q. nō. Abbas ibi aliter per-
 tex. in. c. final. 15. q. vlti. & c. sicut di-
 gnum. §. si. de homici. Alij modernio-
 res putant aliter dicendum, volentes
 hoc q. licet non habuerit animum oc-
 cidendi, nec vulnerauerit letaliter: si
 tamen vel excessit modum defensio-
 nis vel illud vulnus, licet non letale
 fuit aliqualis causa q. ab illis fuerit oc-
 ciscus quia forte debilitatus, vel ita q.
 potuerit ei imputari auxilium fuisse
 pręstitū ad illud: vel culpa aliqua prę-
 cedens

De perfecto clerico

cedens vel in ipso actu: certè talis de-
beat cēseri irregularis: & hoc puto te-
nendū, maximè in foro poenitentiali.
In quo in dubio reputare quis debet
se irregulārē, iuxta nota. in. c. ad audiē-
tiam, de homici. & in. c. Matthæus, de
simo. & ibi etiā in. d. c. significasti, po-
6 nitur de illa quæstio. Quid si vnus est
vulneratus à plurib⁹: nec aliquod vul-
nus est per se sufficiens ad mortē: sed
omnia sunt incerta, an omnes sint ir-
regulares: & cōcludit q̄ sic, vt est tex.
in. d. c. si. i. §. q. vlti. Ita etiā notat Bart.
in. l. si. ff. de sicarijs. Ibi etiam rāgitur il-
la alia quæstio. Pone q̄ aliquis reperi-
tur interfectus in rixa: & ignoratur
quis eum interfecerit: an omnes sint
irregulares. De qua quæstio, per glos.
in. c. quiescamus. 43. dist. & est quæ-
stio dominicalis quæ incipit. Quinq̄
erant in vna domo: vbi concluditur
q̄ sic: maximè per tex. in. c. si quatuor
23. q. vlti. Ita etiam tenet Specu. post
Gof. in titu. de dispensa. §. iuxta, vbi
quid

quid si in rixa per dictum. fin. & per. l. itē Mella. §. sed si plures. ff. ad. l. Aquil. De quo per ar. in. c. nolite. 2. q. 3. & plenē in. d. c. significasti, vbi Ioan. Andr. concludit idem tenendum, quando cōstat q. vnus ex illis occiderit. Secus si non cōstaret de hoc, & ita etiam sequitur ibi Abbas & videtur communior. Illud cōstat & illud tenendum, 7 q. ex solo vulnere non secuta occisione vel mutilatione incurritur irregularitas. c. petitio, vbi tex. de hoc de homicidio. Multæ quidē & aliæ quæstiones possent hic applicari & attingi, quas omitto causa euitandæ prolixitatis. Sed solum de vna quæro quoniā magis quotidiana. Nunquid clericus beneficiatus propter homicidiū huiusmodi voluntariē commissum censeatur ipso iure priuatus beneficio, q. enim priuari possit ex hoc solo, illud est clarum. Sed an ipso iure absque alia sententia de hoc dubitatur. Pro cuius decisione quòd non: sed q. requiratur

201 De perfecto clerico

ratur omnino sententia ritè lata allegando dictum Inno. in. c. cum nostris. de concess. præben. Quod dictū referunt & sequuntur Moderni ibi, & in. c. fina. de homici & tenet Bald. in. l. cum fratrē. C. de his qui. vt indi. in ver. vnum scias, quod notorium nunquàm habet vires ad aliquem condēnandum: cōcludendo ibi q̄ licet prælatus sit notoriè criminofus: nō tamē est depositus ipso iure, etiam si sit homicida: & istud etiam sequitur Bald. in. l. athletas. §. calumniator. ff. de his qui no. infa. Et nūquid sufficiat quòd sententia sit lata super homicidio absque q̄ de beneficio fiat mētio aliqua, quo ad hoc vt possit impetrari illud beneficium tanquàm vocans. Bal. ibi in. d. l. cum fratrem, videtur sentire q̄ non: quia dicit nisi sequatur sentētia depositionis: quod dictū non audent affirmare moderniores, in. d. c. si. sed relinquunt cogitandū. Illud autem tenendum, q̄ licet prius acquisita beneficia

beneficia retineat donec priuetur: non
tamen potest de nouo acquirere be-
neficium sine dispensatione. Ita vide-
rur sentire & velle Inno. in dicto. c.
cū nostris. Sed do. Anto. ibi in. 7. col.
tenet quòd per viam collationis pos-
sit homicida & alius irregularis acqui-
rere beneficium, nō autem per viam
electionis, & idem dicit Calderi. tene-
re in. c. querelam de iureiu. vbi etiam
de hac materia videndum per Abba.
& alios scribentes. Et an ab isto homi-
cidio voluntario possit episcopus ab-
soluere absque q̄ absolutio mittatur
Romam: veritas iuris est quòd sic ex
quo non reperitur iste casus expres-
so aliquo iure reseruatus papæ, arg. c.
nuper. de senten. excom. Ita firmat
Archi. Flo. in sum. sua, in. 2. parte, in
tit. de homici. ver. item no. Dicēs hoc
tenendum, quicquid in contrarium
alicubi obseruet cōsuetudo de talibus
mittēdis ad curiā. Sed videtur Abba.
in. c. deus qui. de pœni. & remis. qui
per

De perfecto clerico

- per illum tex. in vers. homicidio cum
supraſcriptione tenet plus, quòd nec
dum episcopus, imò etiam inferio-
res ab ipſo poſſint abſoluere. Ita non
eſt neceſſe adiri Papam, vt dicunt
12 vulgares: imò nec etiã episcopum: ſed
ſimplex ſacerdos poſſit. Sũt enim cer-
ti caſus reſeruat i papæ: de quibus per
glo. in. c. 2. eo. titu. lib. 6. quibus exce-
ptis ab omnibus alijs poſſunt abſolue-
re etiam inferiores. Addit tamen Ab-
ba. ibi quòd episcopi ſolent per ſtatu-
ta ſibi reſeruare multa. Et inter alia cõ-
muniter iſtud de homicidio: quid ſi
13 faciant, abſtinendũ eſt. Nam poſſunt
de iure episcopi arctare poteſtatem
mendicantium hoc modo per indire-
ctum, vt vult glo. nota. in clemen. du-
dum, de ſepul. & hæc duo dubia bene
nota, quia quotidiana: & alias, & plu-
ries vidi dubitari in facto.

CAPVT. XXVII.

- 1 Homicidium caſuale committenti quãdo ſit im-
putandum, & contrabat irregularitatem.

Neglio

- 2 Negligentia culpæ quando annumeretur.
 3 Dispensari cum homicida casuali per inferiorē
 an possit.

Ircā casuale verò ho-
 micidium, quod scili-
 cet à casu præter inten-
 tionem committentis
 vel causam dātis, est di-
 cendū: q̄ aut ille dabat operam rei li-
 citæ: & cū hoc adhibuit etiam omnē
 diligentiam, quam potuit & debuit,
 & in nullo imputatur ei, ac si non fe-
 cisset. Ad hoc. c. ex literis. c. significa-
 sti. c. dilectus, & c. Ioannes. & c. fin. de
 homici. & c. hij qui in princi. & c. sæ-
 pe, ad fi. & c. si duos fratres. 50. dist. Ni
 si in casu. c. ex literis præallegati: quā-
 do fortē scandalū ex illo graue ortum
 esset, vel ex illo tāta laboraret infamia
 ille qui sic cōmisit, vel cuius causa cō-
 missum est, q̄ ei purgatio videretur in-
 dicenda. Si verò in hoc defecit, quia
 non adhibuit diligentia quā debuit,
 imputatur tunc ei propter negligen-
 tiam,

De perfecto clerico

etiam, quæ culpæ annumeratur in hoc. Efficitur ergo iste irregularis: vigore cuius irregularitatis non debet nec potest ad ordines promoueri: & si promotus fuerat & incidat in hoc, nō potest ad superiores ordines promoueri, imō nec illis vti: quos tūc haberet. c. presbyterum, de homici. & c. ad audientiā: nisi cum eo dispensetur per Papam, dicit glo. in. c. sicut dignum, de homici. in glo. penul. allegando. c. tua nos cod. tit. & c. clerico iacente. 50. dist. Ex hoc sentiens illa glo. q̄ per inferiorem non possit dispensari cum homicida huiusmodi
3 casuali. Communiter tamen tenetur q̄ etiam per inferiorem possit dispensari, vt ad minores ordines promouetur, sed non ad maiores. In quibus loquitur: & restringendum est dictum glo. illius. Aut & secundo casu ille dabat operam rei non licitæ sed illicitæ, & tunc semper imputatur ei quæstio ad incursum irregularitatis, siue adhi-
buis-

buisset diligentia: siue non. Ad hoc.
c. continebatur. & c. dilectus, in si. de
homici. & 50. dist. clerico, & c. si quis
volūtate, & 15. q. 1. §. vt itaq; & quod
habetur & nota. in regula culpa. ff. de
regu. iur. Ista distinctio est distinctio
glo. in. d. c. sicut dignum, de homi. in
gloss. penal. in vers. si casu cōmittitur
homicidium: quam distinctionem
communiter sequūtur scribentes ibi,
& communiter summiſtę ac etiam
theologi, vt nota. in sum. confes. lib. 2.
titu. 1. q. 19. Et quę doctrina est bene
notāda: ex ea enim sic retēta posset in
ferri ad terminationem innumerabi
lium quæſtionū & casuum plurimo
rū, qui posſent occurrere: & qui quo
tidie occurrunt: de quibus in præalle
gatis iuribus: & ibi per scribētes: quos
casus, & quas quæſtiones, quia hic in
ferere eſſet nimis in longum tractatū
hunc extendere, ac etiam quodam
modo extra propositum & materiā:
ideo omitto respondēdo ad notata in

De perfecto clerico
præallegatis iuribus. Quātum est de
ista irregularitate quæ cōtrahitur ex
homicidio vel mutilatione.

CAPVT XXVIII.

- 1 Irregularitas ex inobedientia uel censura ne-
glectu contracta quæ sit.
- 2 Promoueri ad ordines qui generaliter
possint, & qui repelli.
- 3 Irregularitas unde deriuata.

Estaret nunc dicere de
illa specie irregularita-
tis, quæ contrahitur ex
inobedientia seu viola-
tione censuræ, ex eo vi-
delicet, q̄ quis excōmunicatus cum
sit maiori excōmunicatione, vel suspē-
sus ab officio, vel à diuinis, exercet se
in officio suo sicut prius: vel ex eo q̄a
non seruasset quis interdictū, quam
speciem irregularitatis similiter non
prosequor breuitatis gratia. Sed me
remitto ad nota. in locis suis: maximè

in. c.

in.c.si celebrat, de cleri. excō. minist.
Et ad nota. per Specu. in tit. de dispen
sa. qui est sub tit. delegato. §. iuxta vbi
generaliter de materia ista irregulari
tatis, & diffuse vltra alios, & de qua
etiam, & in.c.nisi cum pridē. §. perso
næ, de renun. & per Ioan. & alios in.c.
sententiā sanguinis, ne cleri. vel mo
na. Ad quam materiā irregularitatis
omnino recurrendum & pro ea in lo
cis præallegatis, quoniam multum fa
cit, imò necessaria est ad propositam
questionem principalem, quæ est qui
possint promoueri ad ordines, & qui
repelli. Quæ questio si bene confide
retur videtur q̄ possit vnica ista respō
sione absolui: videlicet q̄ omnes illi
possint promoueri, qui non sunt ir
regulares de iure: & qui irregulares
sunt de iure, illi tales promoueri non
possunt attenda diffinitione irregula
ritatis: de qua supra dixi, ac etiam
ethymologia ipsius irregularis: quæ 3
est quasi extra regulam aliorum posi-

De perfecto clerico

tus: quæ est ut quilibet possit ordinari nisi prohibitus. De quibus scilicet quia illegitimè nati: quia serui: quia foeminae. Solum ergo in hoc labor in videndo & cognoscendo qui sint isti irregulares, & per consequens prohibiti ordinari: quorum aliqui vsque ad 13. sunt supra numerati. Restat videre de alijs.

CAPVT XXIX.

REQUISITVM. XV.

- 1 Ordines sacri an requirant suscipientem sine crimine indistinctè. 6.
- 2 Crimina enormia quæ sint.
- 3 Crimina, quæ post peractam poenitentiam adhuc habent nonnihil cicatricis.
- 4 Infantis infamia iuris pro irregulari habendus.
- 5 Infamia triplex.
Infantis quis ille, cui ordines non sunt denegandi.
- 7 Sacerdos in peccato res sacras tãgēs an peccet.

Requi-

Equiritur quindecimo, q̄ ille qui appetit ad ordines pmoueri, vel ascēdere sit sine crimine: vt memorat &

declarat Gracia. in. §. nunc autem. 25. dist. allegando dictū Apostoli: & Hierony. ad hoc, & ibi declarando qualiter hoc debeat intelligi. Nō enim nomine criminis debet hic omne peccatum intelligi: cum res penē contra naturā sit, vt sine peccato aliquis sit: vt dicit ibi idem Gracia. vbi omnino vide, vel potest dici aliter declarādo quā ipse: vt debeat exponi sine crimine, videlicet, indispēabili. Vel tertio sine crimine, quod requirit dispensationē, super quo vt quia talis per qđ incurfa fuit irregularitas. Non enim sine dispensatione prius obtenta potest promoueri. Posset etiam & tertio intelligi de omni mortali, in quo quis perseveraret: nō enim ante cōtentionem & pœnitentiam interiorē per

De perfecto clerico.

quam tollatur peccatum ipsum primo debet promoueri quis, alàs ad suam damnationem ordinaretur, licet executione reciperet. Vel quarto, & hæc notabilior sine crimine scilicet enormi. Sunt enim quædam crimina quæ appellantur enormia secundum canones: vel ideo enormia, quia ad normam pœnitentiæ ex vi ipsius sola induci non possunt, quin semper remaneat aliquid de pœna etiã post ipsam pœnitentiã: ut est homicidium, de quo supra in præcedenti requisito. Item crimen hæresis, in quo post vulnus sanatum dicitur remanere cicatrix. i. q. i. c. vetum. Item simonia in beneficio: hoc est si quis adeptus fuisset beneficiũ per simoniam, ut ibi etiam probatur in. d. c. ventum. Vel etiam generaliter dici potest, q̃ omnia quo ad hunc effectũ dici possunt enormia: quæ post peractam pœnitentiam non habent ordinis executione: ut sunt illa de quibus in. c. nisi cũ pridem. de renun. ut sunt

De perfecto clerico 118

illi omnes, supra proximè numerati:
 videlicet, homicida, hæreticus, simo- 3
 niacus: & ultra illos excōmunicatus
 celebrans, vel nō seruans interdictū
 12. q. 3. si quis episcopus, & capitu-
 tum, de excess. præ. Falsarius literarum
 sedis apostolicæ. cap. ad falsarium, de
 crimine fal. Item hæreticus capitu-
 inter alia, de pur. cano. & 1. q. 7. cap.
 conuenientibus. Sodomita capit. cle-
 ri. de excess. præla. In corrigibilis in ni-
 mia contumacia perseuerans. c. veri-
 tatis. §. fina. de dolo & contu. Et quod
 notatur in. c. cum non ab homine, de
 iudi. Itē criminofus notorius de iure
 vel de facto. c. si. de tempo. ordi. Item
 apostata. c. si. de apost. Item scismaticus.
 c. 1. de scismat. Item intrusus. c. si
 quis deinceps. 26. q. 7. & 7. q. 1. c. fa-
 ctus, & c. se. Itē volūtariè electus per
 abusum potestatis secularis. cap. quis-
 quis, de elec. Et generaliter omne cri-
 men, quod ipso iure inducit infamiā
 potest dici q̄ inducat irregularitatē:
 & sic

De perfecto clerico

& sic repellat ab ordinibus. Ad hoc.
3. q. 7. §. porro, & 2. q. 3. §. hinc colligi-
4 tur, & facit. l. 1. C. de infami. Quod
omnis infamis debeat haberi pro ir-
regulari, intelligendo de infamia iu-
ris: non autem de infamia facti & ca-
nonica. In his enim criminibus & si-
milibus enormibus, etiam si occulta,
speciale est ut non possit quis ministra-
re in ordine secundum Specu. ubi su-
pra. §. qualiter. Cum in alijs non im-
pediatur executio ordinis post pera-
ctam poenitentiam. Sed sufficiat per
illam tantum suo satisfacere creatori.
Ad hoc. c. si. de simonia. Nec illa si la-
tentia sint & occulta irregularitatem
inducant. Ad hoc. c. vestra. de coha.
cleri. & mu. & 32. q. 5. cap. christiana,
& c. tanta, de simo. Unde non opus
est in istis alia dispensatio. d. c. christia-
na. 32. q. 5. Addendum tamen circa
5 hoc quod dicitur de infame: quia cum
triplex sit infamia: infamia iuris ciui-
lis, infamia iuris canonici, & infamia
facti

facti vt nota. in. c. testimonium, de testibus, non videtur quòd simpliciter sit verũ, quòd omnis infamis quacunque specie in famiæ debeat sic indistincte repelli ab ordinibus: quia non infamis infamia facti: per nota. in. c. non debet. de testi. in glo. ibi & in. c. olim, de accusa. & in. c. ex tuarum, de purga. cano. Non etiam in omni infami infamia canonica aliàs sequeretur quòd per quodlibet mortale commissum repellendus quis esset: cum per omne mortale incurratur aliqua infamia secundum canones. 6. q. 1. c. omnes verò in gloss. & c. seq. in text. Et ideo de hoc recurrendum ad nota. in dicto. c. testimonium, de testi. & in dicto. c. non debet, & in. c. inter dilectos. de exces. præ. Et omnino ad ea quæ scribit circa hoc Ricar. in. 3. dist. 25. in. 6. principali arti. q. 1. 2. & 3. vbi pulchrè & plenè de hoc. Et generaliter recurrèdũ pro his omnibus ad nota. per Spe. vbi supra in dicto. §. iuxta. à versu.

De perfecto clerico

à versic. sunt quæ vsque ad vers. Item
nota quòd suspensus: & per loan. in
6 dicto. c. nisi cum pridem. Vnum non
omitto, quod videbitur mirum & du-
rum, quòd non solù à prædictis crimi-
nibus enormibus debent esse immu-
nes omnes qui ordinantur: sed etiã ab
omni prorsus peccato mortali, tunc
scilicet, tempore ordinationis, quãdo
recipiunt ordinẽ. Aliàs enim peccat
mortaliter omnis, qui se sentiens in
peccato mortali facit se ordinari siue
illud peccatum sit occultũ, siue ma-
nifestum. Ita dicit beatus Thomas in
4. dist. 24. & not. in sum. confess. lib.
3. titul. 22. quæst. 22. Plus vult ibi bea-
tus Thomas, q̃ talis ordinatus sic exi-
stens in mortali: semper dicatur com-
mittere nouũ peccatũ mortale: toties
quotiens vtitur ordine suscepto. Cũ
faciat contra illud Deuterono. iustẽ
quidem quod iustum est exequaris.
Et quia de iure naturali est, vt homo
7 sancta sanctẽ pertractet: per quam ra-
tionem

tionem videtur plus etiam velle ibi,
q̄ ex hoc solo quod tangit res sacras,
quasi suo officio vtens dicatur mor-
taliter peccare. Adeò q̄ nec circa hoc
possit aliter dispensari. Idem nota. in
sum. confes. eo. tit. quest. 24. Quod di-
ctum licet videatur durum & gra-
ue secundum al. ibi non tamen ali-
ter impugnat, sed vti his verbis. Lar-
gam esse viam quæ ducit ad infernū,
& q̄ multi sunt qui vadunt per eam
Matthæi septimo.

CAPVT. XXX.

REQUISITVM. XVI.

- 1 Apostatæ in clericatus officiū non assumendi.
Apostatæ definitio & diuisio.
- 2 Religiosi habitum deferentes sunt excommuni-
cati & apostatæ.
- 3 Apostata nunquid dicendus, qui de stricta ad la-
xiorē transit regulam
- 4 Religiosus sub habitu ferens uestem prohibitā
an excommunicatus.

Apostatæ

De perfecto clerico

5 *Apostasia ab obedientia simplici quam labem contrahat.*

Apostasia ab ordine clericatus quæ sit.

6 *Clericus sine habitu & tonsura incedens à quibus arcendus, & an privilegio gaudeat.*

Equiritur decimosexto inter alia crimina quòd nò sit apostata. Apostatę enim ad clericatus officium assumi non debent, vt in. §. apostatę. 50. dist. & in. c. ibi seq. Est autem apostasia secūdum summissas temerarius à statu fidei, obedientię, vel religionis recessus, inde dicta, quasi post actio, id est, retrogradatio. Et sic triplex potest dici apostasia, à fide, à religione & obedientia. Et quęcunq; ex istis repellit ordinandum. Vt de prima probatur cum omnis apostata à fide hæreticus dicatur & infidelis: & ipso iure excommunicatus. c. ad abolendam, de hære. De
2 secunda quæ incurritur per temerariam habitus discessionē cum assumptione
ptione

ptione secularis vite similiter clarum
est. Cum tales similiter sint excom-
municati ipso facto: vt est tex. cum glos.
in. c. 2. ne cleri. vel mona. lib. 6. & tex.
in. c. fin. de aposta. Vbi monacho in
apostasia ordinato ad sacros, vt non
possit in illis vnquam ministrare de
inceps sine dispensatione papali. Et
intelligit Dominic. ibi post Lapum.
& Hosti. etiam si retineat & portet
habitū religionis, dum modo possit
dici fugitiuus, & extra licentiam seu
obedientiam abbatis. Et ibi per Doc.
etiam de illo qui intrat aliud mona-
sterium in casu non concesso, ut quia
transit ad laxiorem regulā andicatur 3
apostata & excommunicatus ipso fa-
cto. Sunt enim de hoc opiniones. De
quo per Domi. ibi & per eundem e-
tiam plenè in dic. §. apostatę. 50. dist.
vbi videtur inclinare in partem nega-
tiuam: Et ibi etiam ponit, quid si non
dimittat in totū habitum religionis,
sed partem habitus: vt quia deferat

Q habi-

De perfecto clerico

habitus religionis subtus, & exterius habitum clericorum secularium. Et concludit q̄ si est monachus claustralis, incurrit ex communicatione ipso facto. Allegando ad hoc gl. in cle. 2. in verbo extrinsecus, de vita & hone. cleri. & quod per Ioan. in. c. si. de reg. iur. lib. 6. in Mercurialib⁹. Aut nō est monachus claustralis, sed translatus ad ecclesiam parochialem, & tūc extrinsecum potest mutare, non ex toto dimittere. De quo etiam per dictum Io. de Ana. in dicto capitu. fina. & latius per eundem in rubri. titul. de apo. Vbi format questio. & concludit quod tales portantes habitum ex toto absconsum sunt excommunicari: referēdo Ioan. del. Dominic. & domi. Anto. Ita tenere post Ioā. & Petr. de Ancha. Licet aliqui alij contra. Et ibi etiam de portante sub habitu vestes prohibitas religiosis, quia vergatas, vel partitas, & illas breues itaq̄ exterius nō appareant: & cōcludit quod

quòd non incurratur excommunica-
tio propter hoc. Et idem etiam con-
cludit de vtēte tali veste in domo do-
mesticè, vt aliquando fit: putà in stu-
dio, vel simili loco priuato. Allegan-
do Pet. de Ancha. hoc tenentem in-
clemen. quoniam, de vita & ho. cleri.
per illum tex. in versic. publicè. Plus
tenet idem in illo qui portaret vestē
huiusmodi prohibita non continē-
tiā: nec causā proprij vsus: sed ex alia
causa: & per momentum tēporis pro-
pter festū socij: vt ibi plenè per eū de
his omnibus. Et hoc de apostasia ordi-
nis. De apostasia verò ab obedientia
simplici posset dubitari: cum illa non
faciat incurri excōmunicationē ipso
facto: sed tantum vt per illam possit
quis excōmunicari facit vt per eum
infamia incurratur: & à testimonio
repellatur. 3. q. 4. capitu. si quis à suo,
& 2. q. 3. si autē vobis. Vnde secundū
in obedientiā commissam pro respec-
tu eius contra quem committitur:

De perfecto clerico

& animum committentis & pœnitentiam sequutam vel nō sequutam : putarem talem inobedientem repellendum, vel non. Est tamen dare & aliā apostasiam quæ appellatur apostasia ab ordine clericatus: quando quis suscepisset primum ordinem, quia primam tonsuram, & postea eam dimitteret: hoc est quia nec coronam nec habitum semel assumptum pertaret.

6 De quo est dubium an possit iste interim quo sic incedit sine habitu, & tonsura ad alium ordinem promeueri, an verò repelli quasi apostata: & an talis gaudeat priuilegio clericali, maxime fori, & canonis: si quis suadente. 17. q. 4. De quo quia multa dudum essent simpliciter, me remitto ad not. in dicto. c. 5. de apost. vbi plenissime per Ioan. de Ana. vltra alios: & in sum. pisa. in ver. apostasia. 4. & in. c. fi. de vita & hone. cle. & in. c. ex parte, de priuile. & aliquid etiā in. c. tuæ, de apo. vbi de huiusmodi constitutis in minori-
bus:

bus: an possint cogi ad portandum habitum & tonsuram. Et conclusio est, qd nō præcisè, sed causatiuè sic: & an spōte renūciare privilegio clericali quod habent vel non: aut quomodo & circa quæ omnino adde & vide quæ scribuntur in secunda parte huius secundæ in primo requisito.

CAPVT XXXI.

REQUISITVM. XVII.

- 1 Peregrinus in ordinum susceptione quis dicendus.
- 2 Ordinum suscipiendorum facultatem in aliena dioecesi qui dare possint.
- 3 Episcopus citramontanus an & quando ultramontanum ordinare possit.
- 4 Cautela pro recedentibus à patria.
- 5 Literæ testimoniales ad suscipiendos ordines quæ & quales esse debent.
- 6 Practica dioecesanorum in admittendis extraneis ad ordines.
- 7 Clerici peregrini cur arceantur à promotione uel executione ordinum.

De perfecto clerico

Equirit' decimosепti-
mo, quòd non sit pere-
grinus, sumēdo hoc lo-
co peregrinos, pro om-
nibus illis qui nō sunt
de episcopatu ordinantis. Sciendum
est enim q, nullus episcop⁹ potest de
iure ordinare alienū clericum prater
licētiā superioris sui: imò nec eum
ad dignitates vel ecclesiastica sacra-
mēta admittere. 72. dis. per totum: &
specialiter in. c. primates, & de paro.
c. 2. Intelligendo superiorem hoc in
loco episcopū, de cui⁹ diocesi iste qui
ordinari vult oriundus est: vel in cu-
ius diocesi beneficium ecclesiasticū
habet, vel vbi habet domiciliū, licet
2 alibi natus fuerit. Inferiores enim pre-
lati siue religiosi siue alij non possunt
talem licentiā dare, nisi habuerint
etiam à sede apostolica q, possint sub-
ditos suos à quo voluerint episcopo
ordinari facere. Quinimo nec officia-
lis episcopi potest dare huiusmodi li-
cen-

centiā sed episcopo in remotis agente
vicarius eius in spiritualibus generalis:
vel sede vocante capitulū: seu is
ad quem administratio temporalium
pertinet: possunt licentiā huiusmodi
dare. Religiosi etiam qui a suis præ-
latis sunt in non exemptis priorati-
bus deputati priores: & eorum socij:
possunt a locorum diocesani quādiu
ibi morantur licite ordinari: licet non
sint de ipsorum diocesibus oriundi. Vt
hec omnia habetur in. c. cū nullus, de
tempo. ordi. libro. 6. Cautus ergo de-
bet esse quilibet episcopus in ordina-
tionibus suis, vt nullum huiusmodi
peregrinum hoc est de alieno episco-
patu recipiat ad ordines: nisi prius vi-
sa licentiā superioris sui, vel domini
Pape, aut eorum literis cōmēdatitijs
vel testimonialibus: quia ex hoc red-
deretur suspēsus ipso facto a collatio-
ne ordinū per annū integrū: & inter-
rim clerici sui absque ipsius licētia or-
dines possent recipere: postquā di-

De perfecto clerico

cti sui episcopi suspensio manifesta fuerit. Ita habetur in. c. eos, de tempo ordi. libro sexto, & notatur in. c. fraternitati, de cleri. non residen. Et de
3 Episcopis Italię an vel quādo possint ordinare vlttramontanum: recurrendum ad. c. sæpe. de tempo. ord. lib. 6. vbi ponitur prohibitio quod nō possit, nisi habeat licētiā à Papa vel ab Episcopo vnde est oriundus: vel in cuius diocesi est beneficiatus per parentes ipsius Episcopi literas continētes causam rationalibē: quare ipsum nolit vel non possit ordinare. Et qui contra hoc ordinati fuerint: suspensi sunt absque spe dispensationis etiam à sede apostolica obtinende. Ordinātes etiam debent condignè puniri: vt hæc omnia habētur in dicto. c. sæpe.
4 Et ideo cauti debent esse omnes qui recedunt ex partibus suis, vt si habēt intentionē clericandi vel ordinandi se ad maiores ordines: nō recedant sine licentia superioris sui, & literis eius testimo
stimo

testimonialibus vel commendatitijs.
Non enim credendum est eis qui dicunt se ordinatos etiam cum iuramento suo: nisi aliter probent. c. 2. eod. tit.
Quæ literę testimoniales seu commendatitiæ quæ & quales debeant esse, ut faciant fidem quo ad hoc, & etiã quæ probatio requiratur, recurrẽdum ad notata in. c. 1. de cleri. pereгри. maxime per Butrium in. 1. & 2. op. ubi disputat an & quãdo requirantur quinque illa sigilla, quæ videtur requirere rex. ille: vel sufficiat vnum tantũ. De quo etiam in dicto. c. sæpe, & dicto. c. 2. Et ibi etiam notat Butrius practicã quam seruare debet diocesani, ante quã admittant tales extraneos ad ordinis executionem: videlicet ut nõ statim admittantur, sed teneantur in suspenso, & interim instruantur de moribus eorum: ac etiam de anterioribus ordinibus quos dicerent se habuisse. Et hoc intelligo in his qui peterent se admitti tanquã clerici in ec

De perfecto clerico

clesijs ad officiam ibi tanquam
rectores, vel capellani. Secus si tan-
quam viatores & transeuntes peteret
se admitti ad celebrandum secreto: pos-
sunt enim admitti, ut notat ibidem ipse
Butrius in. 2. oppo. & est rex. eod. titu.
c. tuq. Posset etiam esse tam notus aliquis
licet peregrinus propter attestationem
multorum suorum qui secum essent
& attestarentur de eo, vel ex fama &
qualitate sua, q. esset admittendus sine
prædicta probatione alia, ut nota. in.
7 d. c. tuæ. De causa autem & ratione,
quare regulariter ita repellantur hu-
iusmodi clerici peregrini à promotio-
ne vel executione ordinum. Viden-
dum per Hostiæ. in sum eo. tit. de cle-
ri. peregr. §. 2. ubi reddit quadrupli-
cem rationem.

CAPVT. XXXII.

REQUISITVM. XVIII.

1 Illiterati ab ordinibus repellendi.

2 Literarum cognitio quantā & qualis ad susci-
piendos

piendos ordines desideretur. 3.

3 Sacerdotis stultitia nomine simplicitatis nō excusanda.

Ignorantia in sacerdotibus summo pere uitanda.

4 Sacerdotes quas literas scire teneantur.

5 Sacerdos simplex quos canones scire debeat,
Episcopi quid scire teneantur, & quam habere peritiam.

6 Pontifex in ueteri testamento quid ante pectus gestabat.

7 Sacerdotum in ueteri lege ante ingressum templi mos.

Episcopis doctrina nō minus requisita, quam morum honestas & bona conuersatio.

8 Episcopus ordinandus an & de quibus examinandus.

9 Obiurgatio in nostri temporis clericos.

10 Rationis iudicium rarō in literarum rudibus compertum.

Episcopus qui scit se indoctum, an possit & debeat episcopatu renunciare.

11 Dignitates & officia acceptantes non leuiter peccant, si se indignos sentiunt.

Doctorandus, si sciat suam in sufficientiā peccat, si gradum suscipiat.

12 Beneficia ecclesie non solū pretio uel precibus querere prohibitum est, sed etiam simpliciter

De perfecto clerico

eiter appetere.

13 *Episcopatum qui desiderat, uideat quale opus desideret.*

14 *Episcopalis officij negligenter impleti periculum.*

R Equiritur decimo octauo, quod sit literatus ille qui appetit ordinari. Prohibentur enim illiterati ad clericatum promoueri. c. illiteratos. 36. distin. ubi tex. illiteratos, nullus presumat ad clericatum promouere: quia literis carens, sacris non potest esse aptus officijs. Et ad idem tex. in cap. præcipimus. 34. dist. & in cap. fin. de tempo. ordi. lib. 6. qui text. probat, quod nec etiam ad quatuor minores possit prohibendo hoc ibi: sub poena suspensionis à collatione ordinum per vnum annum, quam incurrat ordinans ipso facto. Quod tamen intelligendum secundum Domini. & ibi scribes de omnino illiterato, hoc est in scio literarum penitus. Vt enim ad illos quis ordinari possit,
& in

& in eis se exercere sufficit quòd sciat
legere: & peritiam eorū habere, quæ
incumbūt illi ordini: illa videlicet de
quibus in. c. perlectis. 24. distin. Quan-
tum aut ad alios sacros requiritur ma-
ior literatura. Sicut etiam maior ætas
requiritur quo ad illos vt supra osten-
sum fuit in. 12. aliàs. 13. requisito &
maior sufficientia cap. cum sit ars ar-
rium de elec. & cap. cum in cunctis.
Qualis autem & quanta distinguen-
dum est vt ibi nota. inter ordinem &
ordinem. Non enim æqualis in omni-
bus requiritur: sed sufficit quòd tanta
habeatur in vnoquoque, quantam
exigit ordo ille ad quem ordinatur
quis. Quæ autem exigantur in vno-
quoque ordine dictum fuit supra in
prima parte in versic. quid autem ad
vnumquēq; & habetur in. d. c. per le-
ctis, & facit quod infra statim subdi-
tur. Et ad confirmationem huius re-
quisiti quòd in ordinādo requiratur
scientia & literatura: multa quidem
& plu-

De perfecto clerico

plurima possēt allegari. Maximè quæ
scribit Gratia. 36. distin. per totum cū
duabus distin. sequentibus. Dum ibi
in dicta. 36. distin. §. 1. ponit inter alia
3 istud dictum ad literam. Oportet or-
dinandum esse prudentem: quod cō-
tra eos notādum est, qui sub nomine
simplicitatis excusant stultitiā sacer-
dorum. Et subdit, prudentem autem
esse oportet, non solum literarum pe-
ritia: sed etiam secularium negotio-
rum dispositione. Quod dictum niti-
tur deinde probare per plures aucto-
ritates ibidem in. §. ecce quod sacra-
rum literarum, & 38. dist. per totam
illam distin. Maximè in. c. ibi primo:
vbi text. ad literam ignorantia mater
cūctorum errorum maximè in sacer-
dotibus Dei euitanda est: qui docen-
di officium in populo susceperunt. Et
4 concludit in fine. Sciant ergo sacerdo-
tes scripturas sacras & canones: & om-
ne opus eorum in prædicatione & do-
ctrina consistat: vt cunctos ædificent
tam

tam fidei scientia: quàm operum di-
 sciplina: & in cap. si in laicis, quod se-
 quitur ibi. Si in laicis videtur intole-
 rabilis ignorantia: quanto magis in
 clericis & his qui præsunt nec excu-
 satione digna nec venia. Et ideo in
 cap. quæ ipsis, quod & immediate ibi
 sequitur, enumerantur aliqua ne-
 cessaria ipsis sacerdotibus addiscen-
 da, & in fine dicitur: ex quibus om-
 nibus si vnum aliquod defuerit, sa-
 cerdotis nomen vix in eo constabit:
 quia valde periculosa sunt euange-
 licæ minæ, quibus dicitur. Si cæcus cæ-
 co ducatum præstet, ambo cadunt in
 foveam. Ita ibi text. ad literam & est
 Augusti. docto. sancti imò text. vnus
 alius ibi in capit. nulli videtur velle,
 quòd teneatur sacerdos habere scien-
 tiam iuris canonici, dum inquit ad li-
 teram. Nulli sacerdotum liceat sacros
 canones ignorare, & cætera. Non ta-
 men hoc tenendum in sacerdote sim-
 plici: vt dicit ibi gloss. in verbo cano-
 nes,

De perfecto clerico

nes, ostendendo quo modo debeat
5 intelligi, dum supplet ad illud verbū
canones. s. penitētiales quos tenetur
quilibet sacerdos scire secundū eam.
Nō autem tenetur habere peritiam
canonum generaliter: nisi secundum
glos. illam esset episcopus, qui episco-
pus tenetur habere scientiam & peri-
tiam iuris canonici: & pro hoc text.
quem allegat in. c. 1. de consanguini. &
affinita. Per quem text. hoc ibi tenēt
scribentes Abbas & alij: & idem In-
nocen. & post eum alij: etiam in. d. c.
cum in cunctis, de elec. vbi expressē
dicit, quōd tenetur habere scientiam
veteris & noui testamenti. Imō idem
in omni alio prælato, ad quem specta-
ret cognoscere de causis vt teneatur
scire iura. argu. l. 1. C. de veteri iure
enucle. in quātum ibi dicitur, Turpe
esse patriotio viro causas peroranti
ius in quo versatur ignorare: & quia
turpe est (vt inquit ipse ibi de aliorū
manibus quærere: quod apud se de-
bet

bet inuenire. Et quòd hoc sit verum,
quòd in episcopis omnino sit necessa-
ria sciencia maximè sacrarum scriptu-
rarū: videtur Gratia. omnino in. d. §.
ecce quòd sacrarum. 36. dist. vbi per
plurimas auctoritates & figuras vete-
ris testamenti nititur hoc probare.

Adducendo illud quod habetur ori- 6
ginaliter Exodi. 28. cap. vbi de ponti-
fice qui inter cetera ornamēta, ratio-
nale quoddam deferbat in pectore:
in quo erant descripta verba hæc: Ma-
nifestatio, & cognitio veritatis. Ad de-
notandum per figuram illam, quòd
in pectore pōtificis manifesta debet
esse cognitio veritatis. Quodque ita
in prōptu eam debeat habere, vt ne-
cesse non habeat ab alijs quærere;
quod ipsi ex officio incumbit alios do-
cere. Debet enim esse talis & tam pe-
ritus, vt paratus sit omni poscenti ra-
tionē reddere. Ita dicit ibi ipse allegā-
do dictum Petri Apostoli in epistola
sua & ibi glo. in verb. rationem. Argu-
men.

De perfecto clerico

men. quòd prælatus tenetur respon-
dere ad omnes quæstiones sibi propo-
sitas. Adducit etiam ibi figuram de sa-
7 cerdotibus, qui ingressuri templum
vel tabernaculum prius lauabàtur in
labro æneo, quod fecerat Moyse de
speculis mulierum. Adducit etiam ad
exemplum Dauid: qui prius gratia spi-
ritus sancti donum scientiæ accepit:
& postea regni administrationem af-
secutus est. De Salomone etiam, qui
non diuitias, non longa tempora hu-
ius vitæ: sed sapientiam à Deo expe-
tijt, & impetrauit. Adducit etiam alia
multa: ex quibus tandem in fine con-
cludit liquidò petere, quòd non suffi-
cit prælatis bona conuersatio & mo-
rum honestas, nisi addatur & scientia
doctrinæ. Et ideo dici potest hac de
causa introductum fuisse à iure secū-
dum cāones antiquos, vt non ante
cōsacretur electus in episcopū, quàm
examinetur: primo an habeat in se
qualitatem istam, & ultra hanc alias
etiam

etiam de quibus in cap. qui episcopus
23. distin. vbi text. ad literam. Qui epi
scopus ordinandus est antea exami
netur si natura sit prudēs, si docibilis,
si moribus temperatus, si vita castus,
si sobrius, si peruigil, si humiles, si affa
bilis, si in dogmatibus ecclesiasticis
exercitatus, & ante omnia si fidei do
cumenta verbis simplicibus asserat
& quæ sint illa fidei documenta, quæ
principaliter tenetur scire & asserere,
prosequitur ille canon enumeran
do plura vsque in finem. & ad idem
text. in capit. omnes psallentes. 38. di
stinct. Disinimus omnem qui ad epi
scopatus prouehendus est gradum,
vt modis omnibus psalterium no
scaat, & ad hoc etiā omnis clerus qui
sub eo est moneatur, inquiraturque
ab eo si impromptu legem habeat
scrutabiliter, & nō transitorie: & tam
sacros Canones & sanctum euange
lium, quàm diuini Apostoli librum,
atq; omnem diuinam scripturam: &

De perfecto clerico

secundum mandata conetur docere
populum sibi commissum. Substantia
enim summi sacerdotis sunt eloquia
diuinitus tradita. i. vera diuinarum scri-
pturarum notitia: quemadmodum ma-
gnus prohibet Dionysius quod si di-
sceptauerit, & ita libenter facere & do-
cere minimè spoponderit, minime co-
sacret. Ait enim Deus Malachiae pro-
phetae. 8. Tu quidem scientiam repu-
listi à te: & ego repellam te, ne sacer-
dotio fungaris mihi. Ita ad literam ha-
9 beatur ibi. Quod utinam hodiernis te-
poribus obseruaretur: quod quonià
(ut praecipitur) non obseruatur: non
mirum si tot ignorantes per conse-
quens insufficientes & indignos vi-
demus quotidie praefici, à quorum igno-
rantia & insufficientia quot & quan-
ta deinde mala proueniant videatur
dominus Ant. post Hostiens. in cap.
cum in iuuentute. de purga. cano. ta-
les enim ignorantes procedunt (di-
cunt ipsi ibi) non secundum rationis
iudi-

iudicium, sed potius secundum conscientiam suam & capitulosam voluntatem, cum secundum ius deberet procedere, & sic procedendo secundum illud nō timere conscientiam. Quin potius eam informare, & conformare se cum dispositione canonū prout debitores sunt: iuxta. c. 1. de cōstit. Ex-
pedit enim & decet (vt alibi inquit
tex. not. in. c. 2. de regula. lib. 6.) vt con-
scientiæ puritati non desit iudicium
rationis. Quod iudicium rationis ra- 10
ro contingit inueniri in huiusmodi
idiotis patientibus defectum sciētiae
sibi per maximè necessaria: vt ex præ-
missis patet. Propter cuius cōscientiæ
defectum permittit, vt suadet ius no-
strum: vt episcopus qui sentit in se de-
fectū hunc: renuntiare possit episco-
parui, imò renuntiare potius debeat,
quam retinere: quasi cum bona con-
scientia nō possit talis retinere eum.
Inquit enim in hæc verba. Pro defe-
ctu quoq; scientiæ potest quis petere
cessio.

De perfecto clerico

cessionē (quia ipsa scilicet scientia circa spiritualiū administrationē sit potissimē necessaria, & circa curā tēporaliū oportuna) præsul qui cōmissam sibi regere debet ecclesiā in vtriusq; salubriter ei renūciat. Tu em̄ (inquit dominus) scientiā repulisti à te, & ego
II te repellā ne sacerdotio fungaris. Per quē textum & rationē videtur posse dici, q̄ peccēt omnes & grauiter peccent: qui officia acceptant & dignitates ad quas se noscunt insufficientes, propter defectū huiusmodi vel aliū. Quasi vel præsumptuosi nimis vel ambitiosi: vel exponētes se periculo peccati. Ita reperio Abba. tenere post Innoc. in. d. c. cū in cunctis de elec. pro hoc allegādo quod in simili no. gl. singulariter in clemen. 2. de magi, vbi de eo qui cū sentiat se in conscientia sua insufficientē & indignū: facit se promoueri ad gradum doctoratus: vt dicatur talis peccare. Si enim hoc est in dignitate doctoratus: ergo fortius in
digni-

dignitatibus ecclesiasticis: & prælaturis maximè curatis: quas ne dicā pretio vel precibus quærere prohibitum imo simpliciter appettere: cū ad eas assumi deberet nullus, nisi à Deo vocatus: tanquā Aarō: iuxta. c. in scripturis. 8. q. 1. & habetur pulchrè in. l. si quenquā. C. de epis. & cler. vbi tex. no. ad hoc propositum, in quo de episcopo dicūtur multa: qualis videlicet eligi debeat, & qualiter, & quomodo electus debet renuere, & inuitatus efugere: solaq; suffragari debet ei necessitas excusandi: alias quidem indignus est sacerdotio: nisi ordinatus fuerit inuitus. Licet malè obseruetur hodiernis diebus cōsiliū istud, seu monitio illa. Cū videamus episcopatus nostri tēporis nedū desiderari, imo quærri cū instantia oportunè & importunè, non solū prece, sed & pretio, quod detestabilius est. Quod profectò non facerent homines, si scirent & considerarent attentè quantum oneris in-

De perfecto clerico

Exonot.

sit in dignitatibus istis ecclesiasticis
maximè episcopatibus. Est enim epi-
copatus nomen oneris non honoris.
Scopos enim græcè latine intendens
& speculator dicitur, vt intelligat se
non esse dignum vocari episcopum:
qui episcopatum acceptat: non vt
prosit principaliter: sed vt præsit. Ita
dicit rex. in. c. qui episcopatum. 8. q.
1. Quo onere considerato audet Au-
gustinus vti his verbis in epistola ad
Valerium: cuius verba transumptiuè
14 in. c. ante omnia. 40. distin. q. nihil dif-
ficilius, periculosius, damnabiliusq;
episcopi officio, si perfunctorie res
agatur. E contra tamen nihil accepta-
bilius quod ad deū, si eo modo milite-
tur, quo militari debet. Quis autē sit
ille modus, nō exprimit ipse aliter ibi.

CAPVT XXXIII.

1 Dignitates ecclesiasticæ nunquid aliquomodo
possint appeti.

Episco

- 2 Episcopalis dignitas tria requirit.
- 3 Episcoporum opera qualia esse debeant.
- 4 Sciētia qualis & quanta in episcopo requisita.
- 5 Scientia est in triplici differentia.
- 6 Eligendorum ad episcopatum uter præferendus theologus an canonista.
Episcopus an debeat esse doctor.
- 7 Papa qualem habeat scientiam
Memoriæ lapsus etiam capit pontificem.
- 8 Ordinandus quisque an & de quibus examinandus.
- 9 Sacerdotes scire debent gramaticam.
Libri uulgares malè idonei sacerdotibus.

Ed de hoc an episcopat⁹ & ¹
dignitates ecclesiasticę possint aliquo modo desiderari vel quæri, vel qualiter: recurrendum ad not. in dicto. c. qui episcopatum per Archi. & Dominic. & quod pulchrè per Cardi. & Ioan. de Imo. in clemen. in plærisq; de elec. & ad beatum Thomam in cathena sua aurea semper Matthæ. & per eundem melius secunda secundæ. q. 185. ubi ostēdit quomodo in episcopatu tria
R 5 pos.

De perfecto clerico

- 2 possunt considerari. Vnum est principale & finale. scilicet episcopalis operatio, per quam utilitas proximorum intenditur. Aliud est altitudo gradus: quia episcopus semper constituitur, secundum quod consequenter se habet ad ista scilicet reuerentia & honor & sufficientia temporalium: & ibi ostendit, q̄ ad nullum istorum finium potest desiderari: quia non ad secundū, neq; ad tertium: quia vnum pertinet ad cupiditatem. aliud ad ambitionē vt de se patet. Non etiam ad primum, quia pertinet ad præsumptionem, vt enim dicit Augusti. in dicto. c. qui episcopatū locus regiminis & si administretur vt decet, non tamen decenter appetitur. Videndum ibi & per Archiepis. Flo. in sum. sua: in. 3. parte, tit. 3 13. c. 7. & de quo per. Gregorium in pastoralis suo: vbi ponit qualia debent esse opera episcoporum. Transumptiue aliquid per Gratia in. c. sit rector. 43. dis. & in. c. qui episcopus. 23. dis. & adde

adde etiam alios bonos tex. ad propo-
situm tex. in. c. si quis vult esse ponti-
fex. 36. dis. & in. c. si officia. 59. dis. & in.
c. in singulis. 77. q. & in. c. in scripturis
8. q. 1. & videatur glo. ad hoc bona in
§. sed & aliu d. 50. dist. vbi in iustè in
mente possit quis gerere, quod non
vult ordinari nisi sit electus in episco-
pum. Qualis autem & quanta sciētia
requirēta in episcopo: quia ex præmis-
sis nen adhuc apparet declaratum be-
ne. Dicendum præmittendo illud
quod notat Innoc. in cap. cum in cun-
ctis, de elect. vbi nota, quòd triplex re- 4
periri potest scientia in homine, emi-
nens, mediocris & competens seu suf-
ficiens. Eminens dicitur, per quam
quis potest difficillimas etiam quæ-
stiones soluere, definire & ad eas re-
spondere: etiā sine alia librorū reuolu-
tione. Mediocris, per quā quæstiones
huiusmodi potēs est decidere, sed nō
sine reuolutione librorū, Competēs
verò vel sufficiens, quando tanta est,
quæ

De perfecto clerico

quæ sufficit illi de quo quæreretur secundum qualitatem status in quo reperit, attēta scilicet qualitate officij, dignitatis, vel beneficij. Si ergo quæratur, quæ harū requiratur in episcopo: dicendum quòd non prima, non etiam secunda necessario requiritur, sed tertia illa videlicet, competēs. Ita probat tex. in .c. nisi cum pridem. §. pro defectu. quoq; de renun. Dicitur enim ibi, quòd quanquàm desideranda sit eminēs scientia in pastore: Cōpetens tamen in eo toleranda est. Et reddit rationem. Quia secundum Apostolum scientia inflat: Charitas autem ædificat: & ideo imperfectum sciētię supplere potest perfectio charitatis. Ita etiam concludit ibi Abbas post Inno. & alios, & idem Abb. in .c. 1. de consan. & affi. Addens quòd nō tamen requiritur quòd episcopus sit doctor iuris canonici, sed satis est q̄ habeat aliqualem scientiā: & allegat dictam rationem. Quia licet eminēs
deside-

desideretur, competens tamen toleratur. c. penul. de præben. & cap. cum nobis olim, de elec. & ibi mouetur quæstio, quod si duo eligantur ad e-
piscopatum: quorum vnus sit theolo-
gus alius canonista, vter sit præferen-
dus data paritate: & concludit quòd
canonista: nisi sit locus in quo pullu-
lent hæreses, vel locus vicinus. Si ta-
men sit mixtus aliquis, quia & theolo-
gus & canonista illum dicit præferen-
dum: quòd tamen episcopus debeat
esse doctor, videtur facere text. in. c.
conuenientibus. i. q. 7. in ver. item
Constantinus. vbi text. non oportet
nos qui præsumus indigere doctrina:
sed aliorum esse doctores, nisi respo-
deatur sumendo verbum illud docto-
res largè, hoc est instructores. De Pa-
pa verò dicit Abbas ibi in dicto. c. cū
in cūctis, quòd cum dicatur ipse esse
in eminentiori statu & supremo om-
niū, & habere curā vninersi, certè re-
quiritur in eo maior sciētia, quàm in 7
omni-

De perfecto clerico

omnibus alijs. Et ideo dicitur ipse habere omnia iura in scrineo pectoris sui. c. 1. de consti. lib. 6. Sicut etiam de imperatore dicitur in. l. omnium. C. de testa. Quod tamen qualiter intelligendum: cum & ipse aliquādo reperitur deficere in memoria iurium, ut probatur in. c. prætereā. 23. dist. propter memoriam hominū labilem, cū & ipse sit homo, videndum ibi per docto. In Cardinalib⁹ verò, archiepiscopis & alijs inferiorib⁹ prælatis, ac simplicibus sacerdotibus, diaconis, vel subdiaconis, & deinceps potest dici idē quod supra de episcopis ut requiratur competens: & sic maior vel minor secundū exigentiā status, dignitatis, officij, seu ordinis sui. Ut si ad subdiaconatum ordinandus sit quis vel diaconatum: sciat saltem bene & expeditè legere: ne faciat confusionem coram populo in legēdo. ar. 21. dist. c. clericos. & pera promittat dare ad discendi grām ticalia, si illa adhuc nescit, In-

scit Insuper vt sciat dicere & inuenire officium: cum ad hoc teneatur ex præcepto. Aliàs si non habet modum dicendi illud: vel quia non habet cōmoditatem breuiarij, vel quia nescit per se nec cum alio dicere, non debet ordinari. Aliàs talem scienter admitrans vel ordinās dicitur peccare mortaliter: cum det illi occasionē quotidie peccandi mortaliter illud omittēdo. Si verò sit ad sacerdotium ordinā⁹ dus videtur necceſſarium quòd saltem sciat grammaticā, & præcipuè si est sacerdos secularis: quia tales cōmuniter exponuntur ad curam animarum: quæ malè potest exerceri sine lectura & intelligentia librorū: qui habentur in literali, & non in vulgari.

CAPVT XXXIIII.

- 1 *Literarum peritia nunquid religiosiſ necesseſaria.*
- 2 *Religiosi confessionibus aut concionibus addi-*
si quæ

De perfecto clerico.

Eti qualem habere debeant scientiam.

- 3 Studium an conveniat religioni.
- 4 Lectionis maxime approbatorum autorum effectus.
- Crates philosophus cur aurum in mare proiecerit.
- 5 Studia quæ religioni sint apta.

Trum autē in religionis requiratur q̄ etiam ipsi habeāt scientiam litterarum & intelligentiam: Innoc. in dicto. c.

- 1 cum in cunctis videtur velle q̄ non. Dum dicit ipse ibi, quod tales magis indigent contemplatione quā scientia: arg. 16. q. 1. in. l. & quia in eis defectum scientiæ supplere potest, & debet perfectio charitatis dicto. c. nisi, de renun. & idē Archiepis. Flo. in tit. de prælatis. c. 7. cum ex vocatione sua non de putentur ipsi ad regimen animarū: unde sufficit eos scire quæ pertinet ad debitam administrationem sacramentorum: & precipuē poenitentia.

tia. Ideo videtur sufficere quòd sciāt
 bene legere & expedite missam & di-
 uinum officium, & quæ pertinent ad
 debitam materiam & formā Eucharis-
 tiæ & celebrationis Missæ. Hoc ta-
 men de monachis & religiosi puta-
 rem ego intelligendum: nisi essent ta-
 les qui ex consuetudine & ipsi audi-
 rent confessiones: tunc enim in tali-
 bus putarem commendabilem: imò
 necessariam esse scientiā. Et hoc pro-
 pter multas auctoritates quæ ad hoc
 possent adduci: de quibus. i. 6. q. i. in
 multis ibi capitulis: maximè in. c. si
 vine. vbi rex Hieronymus. Sic viue in mo-
 nasterio, vt cleric⁹ esse merearis: mul-
 to tempore disce, quæ postmodū do-
 ceas: & in. c. si clericatus. cau. ea. & q.
 Clericatus tirillat desiderium, discas
 quod possis docere: ne sis miles ante-
 quàm tyro, & magister antequàm di-
 scipulus: mihi placet vt neq; teipsum
 doceas, neq; absque doctore viam in-
 grediaris, quam nunquàm ingressus

De perfecto clerico

es: & est text. Hiero. ad Rusticum. Et Augusti. in regula. codices certa hora diebus singulis petantur. Sed de hoc
3 dubio. 7. q. An studium conueniat religioni vel ne. Recurrendū ad ea quæ scribit beatus Thomas secunda secunda. quæst. 88. Vbi concludit quòd triplici respectu potest dici conuenire. Primo, quia adiuuat contemplationem. Secundo, quia adiuuat ad prædicandum, & confitendum, & consulendum in casibus conscientie in illis religionibus, in quibus hæc & similia exercitia permittuntur. Tercio, quia valet ad vitandam carnis lasciuia iuxta illud Hiero. ad rusti. mo. Ama scientiam scripturarū, & carnis vitia non amabis: de quo de cōsecra.
4 di. 5. nunq̃. Potest etiā dici q̃ in super & pro fit ad auferēdas tentationes & passiones multas, & ex animo subleuēdas: maximè cupiditatē diuitiarū: exemplo Cratis illius Thebani qui cum ad philosophandū Athenas pergeret,

geret, magnum auri pondus abiecit:
non enim putauit se posse & diuitias
& sciētiā simul possidere: vt habetur
in capitu. gloria episcopi. 12. quæst. 2.
Item etiam excitentur ad opera vir-
tutis per autoritates & exēpla quæ le-
gunt, maximè verò ad obedientię do-
cumentū. Dum per scripturas obedi-
tia commendatur tantopere & osten-
ditur necessaria, vt est pulcher text.
de ea in. c. sciēdum. 8. q. 1. Addit tamē
Thomas vbi supra q. nō omne studiū
conuenit omnibus religiosis: neq; in
omnibus religionibus: quę non in il-
lis quę nec ad prædicandum nec ad
confitendum sunt deputatæ: Exem-
plum in monachis quibus hæc non
competerent de consuetudine: sicut
nec de iure competunt. Illis enim cō-
uenit magis studium seu lectio scri-
pturarū sacrarū & deuororū librorū:
q̃ scientia iuris: vel huiusmodi scien-
tiæ seculares. Ita refert & sequit̃. Ar-
chiep. Flo. in sum. sua. in. 3. part. de sta.

De perfecto clerico
homi. titu. 9. Sed hæc satis de religio-
sis: habent enim ipsi suas constitutio-
nes & cōsuetudines inter se: secundū
regulas, quibus sunt relinquendi.

C A P V T. XXXV.

- 1 Literæ humaniores utrum clericis interdictæ.
- 2 Libri non uoluptatis causa sed eruditionis le-
gendi.
Ecclesia cathedralis quælibet grammaticum
ad erudiendos iuuenes habere debet.
- 3 Poetarum lectio etiam clericis laudata.
- 4 Finis in qualibet doctrina inspiciendus.
- 5 Studere in iure civili aut physica nunquid per-
missum clericis.
- 6 Physica nunquid religiosis interdicta, Et quid
de legibus.

Edeundo ergo ad secu-
lares clericos, posset
quantum ad hoc pro-
positum de literatura
in eis necessaria dubi-
tari: an nō solum sacrarum literarum,
sed etiam secularium deceat eos esse
crudi-

ditos: & propter hoc possint se dare studio etiam librorum gentilium. De qua quaestio. per Grati. 37. dist. per totum. Vbi primo arguit per plures auctoritates quod non: Secundo per alias quod sic: Tertio soluit in. §. cur ergo, ibi videndum & ibi in gloss. illa summa quæ circa hoc de gentilium libris dicit attendendum finem, per quem leguntur. Si enim causa delectationis & voluptatis, hoc non licet ecclesiasticis viris. Si causa eruditionis, ut per eos sciatur rectè loqui & discerni verum à falso: & hoc est licitum. Ita probatur in cap. legimus. c. distin. Et pro hoc quod sit licitum ad hunc finem legere & studere in eis, patet, quia aliàs ecclesia non ordinasset, ut quælibet ecclesia cathedralis deberet tenere magistros liberalium artium, ad minus grammaticæ, qui clericos & alios pauperes gratis instruant, ut in cap. 1. & cap. quia nonnullis, de magi. & 37. distinct. cap. de quibusdam.

De perfecto clerico

Tex. tamen in. c. si quis. 37. distinc. vi
detur velle quòd licet grammaticam
& dialecticam ad hunc finem liceat ad
discere. Non sic tamen geometriam,
arithmeticam & musicam: quia licet
illæ scientiæ contineant in se verita-
tem, non tamen ducunt ad pietatem.
Licet in contrarium quòd imò possit
licite operam dare illis: etiam multū
faciat tex. ibidem in. c. turbat. & in. c.
3 si quid veri. Qui plus probat, etiam
de poësi: quòd non solum licet, imò
etiā laudabiliter possit studeri in ea:
vt scilicet, errores gentilium legendo
detestemur, & vtilia quæ in eis inue-
niuntur, ad vsum sacræ eruditionis in-
uertatur. Vt enim ibi dicitur in dicto
c. qui de mensa. Si quis aduersus ma-
thematicos velit scribere, imperitus
matheseos risui patebit. Item quia
vt dicit text. in. c. turbat. ead. distinc.
Alioquin Moyse, & Daniel sapientia
& literis Aegyptiorū: Chaldeorum-
que non fuissent erudiendi, quorum
tamen

tamē superstitiones simul & delicias
horrebant. Nec ipse magister gentiū
Paulus Apostolus aliquos versus Poē⁴
tarum suis in scripturis inseruisset. Et
ideò videtur quòd etiam in huiusmo
di scientijs nō sit prohibitum instrui:
etiam ad prædictum bonum finem:
ita tamen vt nequid nimis: & ita ne
propter studium ipsarum vtiliora ve
niant prætermittēdas: quia vt dicit tex.
in. c. mediocriter, de consecra. dist. 5.
Non mediocriter dicitur errare, qui
minus bonum præfert maiori bono.
De hoc etiā potest recurri ad ea quæ
scribuntur in sum. confess. libro. 3.
titul. 5. quæst. 1. Et de legibus ciuili
bus in particulari aut physica, nun
quid sacerdotes maximè possint stu
dere in eis: & ad eas addiscēdas publi
cè intrare: de hoc in. c. super specula
ne cleri. vel mona. & in. capitu. 1. 37.
distin. vbi. glo. quòd leges ciuiles pos.⁵
sunt audiri, vt melius intelligātur ca
nones per eas: quæ tamē glo. nihil alle

De perfecto clerico.

gat: sed pro ea videtur facere tex. in.
c. 2. de ope. no. nun. & c. summopere.
2. q. 3. & c. si in adiutorium. 10. distin.
Communiter tamen nō tenetur hoc
ita indistinctè: quia non in sacerdoti-
bus, archidiaconis, decanis, plebanis,
præpositis, cantoribus & alijs clericis
personatus habentibus sicut primice-
rius, thesaurarius, præcentor, succen-
tor, archipresbyter, & similes habētes
personatum deiure vel consuetudine
ecclesiæ. Solum est dubium de habē-
tibus curam animarum nunquid li-
gentur illa constitutione, de qua in
summa ne cleri. vel mona. §. fin. & ibi
tenet quòd sic: sed hodie est expres-
sum in c. 1. eo. tit. ne cle. vel mona. lib.
6. de quibus in c. super specula. eo. tit.
in antiquis: ubi expressè prohibētur
huiusmodi ecclesiastici ab audiendis
prædictis duabus scientijs, legibus
videlicet & physica: sub pœna excō-
municationis ipso facto incurrendæ:
nisi infra spatium duorum mensium
desti-

destiterint. Et idē de religiosis omni- 6
bus extra claustrum exeuntibus ad
dictas scientias audiendas: imò etiam
si in claustris existentes audiant à do-
ctore vel alio legēte in camera: secun-
dum aliquos licet Abba. hoc vltimū
simpliciter non teneat ibi. A seipsis
autem non videtur prohibitū quòd
possint studere in camera, quādo fie-
ret ad finem melius intelligēdi cano-
nes secundum eum ibi. Et quod vlti-
mum nota, pro illis clericis & prælatis
qui habent studium refertum libris
legalibus, & student in eis in camera
vt licetè possint. Cæteri autē clerici
vltra prædictos non prohibētur, etiā
si in sacris, c. cum ex eo, de elec. lib. 6.
& vt nota. in. d. c. super specula, vbi la-
tius de hoc.

CAPVT XXXVI.

- 1 Dispensari ad ordines cum illiterato an possit,
& per quem.
- 2 Illiteratus sine dispensatione ordinatus recipit

De perfecto clerico

characterem.

Illiteratus ordinatus literis operam dare tenetur.

Num solū restat attingere circa hanc qualitatem literaræ: an possit episcopus circa eā dispensare, dispensando cū illiterato aliquo: & sic dispensatiuè admittendo eū. Ad quod respondetur, q̄ aut est omnino illiteratus, & certè non videtur quòd possit circa talem, ex quo expressè prohibetur à iure vt nō ordinetur. c. illiteratos. 36. distin. cum alijs præallegatis: maximè c. si. de tempo. ord. Aut non est omnino illiteratus: sed scit tot literas quæ sufficiunt quo ad executionem eius quod sibi incumbit ex ordine vel officio & potest: imo sine dispensatione talis potest admitti per supradicta, aut nō scit tot quæ aliquomodo sufficiāt: & tunc putarem attendēdum an iste sit talis, de quo non sit spes quòd in futurum

futurum debeat addiscere: propter
grossitiem intellectus vel ætatem, aut
repugnantem omnino voluntatem,
& non debeat nec possit dispensari
per dicta iura: aut talis de quo sit spes
quod debeat addiscere: quia docilis,
id est aptus ad discendum & de quo
sperari hoc possit verisimiliter: & pos-
sit tunc recepta promissione, quod ad
hoc dabit operam ad hoc quod notat
Hostien. & ibi Abbas post eum in. c.
cum in cunctis. in principio. de elect.
qui Hostiensis sentit quod non, nisi
ex magna causa debeat: licet Abbas
non simpliciter sic hoc teneat, ut ibi
per eum, & de qua questione per do-
minicum in cap. finali, de tēpori. ordi-
natio. Concludit etiam vnum ibi In- 2
nocent. in dicto capitulo cum in cun-
ctis. & ibi etiam Abbas, quod licet ut
præmissum est non debeat illiteratus
ordinari, si tamen defacto ordinetur,
recipit characterem: quia ex quo est
baptizatus, capax est cuiusunque
sacra-

De perfecto clerico

sacramenti. cap. veniens, de presbytero nō bapti. Adeo quòd vt alibi dicit Petrus de Anc. si statim quo quis est baptizatus, licet infans vnus diei ordinaretur, reciperet characterem, licet malè faciat ordinans sic talem ordinando: ita signanter notat ipse clementina prima de ætate & qualitate. Vnum etiam aliud nō omitto & hoc ad inducendos eos clericos qui sunt docilis ingenij: & habent modum & 3 facultatem studendi. Tenentur enim tales in conscientia dare operam studio literarum. Adeo quòd peccant, si hoc non faciant ex negligentia: cum tales teneantur plus scire, & sic plus addiscere quàm laici, etiam si sint simplices tantum clerici, multo fortius si curati. Ita sumo notanter ex notatis per Innocentium & ibi doctores in cap. primo de summa trinitate & fit de catholica. Vbi dicit hæc verba q̄
cautus debet esse sacerdos in confessione in interrogando tales, quare nō
didice-

didicerint vtrum propter negligenti-
 am, an verò propter aliam excusabi-
 lem causam, & quòd peccent tales
 mortaliter, firmat etiam expresse do-
 mi. Cardinalis in clementina. i. de cõ-
 cessio. præben. circa principiũ, & no-
 ta bene hoc.

CAPVT XXXVII.

- 1 Qualitates circa ordinãdos sunt sexdecim, qua-
 rum nulla deficere debet.
- 2 Examinatio anteire debet ordinationẽ, Et qui
 examinandi.
- 3 Ordinandus qui scit sua crimina, an illa tenea-
 tur reuelare.
- 4 Examinatus sine examine an deponendus, etiã
 si sufficiens repertus.
 Docti nunquid in ordinibus examinandi.
- 5 Ordinans indignum peccat mortaliter, & te-
 netur ad interesse.
- 6 Beneficia plura uni digno potius committẽda,
 quàm pluribus indignis.
 Canonicus quidam cur in electione asinũ mo-
 nasterij eligendum dixerit.
- 7 Indigni dignorum defectu admittendi.
- 8 Inuehit contra prælatos religiosorum admit-
 tentes indignum.

De perfecto clerico

9 Nobilitas nunquid iuuet ordinandum si aliter sit incapax.

*Utilitas temporalis non preponenda spiri-
tuali.*

EX præmissis ergo omnibus
cōcludēdo, quæ scilicet scri-
pta sunt à principio huius se-
cūdi libri hucusq; patet ostē
1 sum qualiter inter alias qualitates quæ
in ordinandis requiruntur: sexdecim
præcipuè sunt: quæ habendæ sunt, &
attendēdæ in vnoquoq;. Quarum ali-
qua si defecerit, nō est talis admitten-
dus. Aliàs peccent: & qui admittit, &
qui admittitur. & vterq; venit puniē-
dus. 24. distin. c. fina. & supra etiam di-
ctum fuit in principio huius secūdi.
Et ideo introductum est à iure: vt om-
nino ante ordinationem examinetur
omnis ordināndus super præmissis om-
nibus. Nec aliter admittatur nisi di-
ligenti examinatione præhabita, vt
2 habetur. 24. distin. per totum. Debet
enim de iure præmitti scrutinium nō
vnum

unum tantum, sed duo. Primum ante ordinationem, quod diligenter faciendum est. cap. nihil. §. episcopi. de elec. & hoc per Archidi. & solet incipere feria. 4. & durare per continuum triduum usque ad sabbatum. 24. distin. quando in fine. Secundum fit in ipsa ordinatione quando ordinandi presentantur episcopo ante altare, & Archidiaconus profert illa verba. Postulat sancta mater ecclesia: & cetera. Et ordinatore interrogante respondet: quantum humana fragilitas. & cetera. Super qua responsione dicunt docto. q. non peccat sic respondens, dum tamen contra conscientiam non loquatur, quia tunc peccaret ex hoc quia contra conscientiam. c. per tuas de simo. & nota. in. c. 1. de scruti. Nam quem nescit indignum debet presumere dignum. c. dudum, de presumpt. Si tamen Archidiaconum remorderet conscientia de aliquo, q. non esset dignus: tunc antequam veniretur ad ordi-

De perfecto clerico

ordinationem: secreto studere deberet episcopo denunciare. d. c. 1. & si episcopus nolit desistere: debet Archidiaconus se subtrahere: & si non potest sine scandalo: debet illa verba dicere tanquam minister ecclesie, quæ non iudicat de occultis. Non autem publicare aliter crimē fratris, ex quo occultum. Ita ibi notat Inno. Nun-

- 3 quid autem ipse ordinandus qui scit crimina & defectus huiusmodi suos teneatur interrogatus confiteri illa. De hoc Hostien. in summa de scrutinio, in. §. quid si promouendus, ubi cōcludit, quod crimina seu impedimenta notoria iuris vel facti nisi fuerit cū eo dispensatum tenetur confiteri. 50. distin. c. ex pœnitentibus. Item etiam grauiā seu enormia, quādo sunt talia, quod etiam post pœnitentiam impediunt executionem, vt homicidium, simonia in ordine, & huiusmodi: etiā si secreta. c. quæsitum de tempo. ordina. & 78. distin. c. 1. Cui videntur etiam

tiam doc. concordare in hoc, conclu-
dentes quòd teneretur ordinandus vel
promouendus ad aliquam dignitatē
confiteri crimina notoria iuris vel fa-
cti. Item & quæ enormia sunt, & gene-
raliter omnia impedimenta quæ im-
pediunt promouendum vel deijciūt
iam promotum: nisi secum fuerit di-
spensatum. 50. dist. ex poenitentibus
A deò quòd si huiusmodi delicta vel
defectus aut impedimēta subtriceret:
& sic cū illis ordinaretur, non haberet
executionem ministerij sic suscepti:
nec ordinis sic recepti. c. nisi de renū.
& peccat in hoc mortaliter. Alia verò
crimina quæ non sunt talis conditio-
nis, vt supra non teneretur confiteri, si
non vult. c. fina. de tempo. ordi. Ita e-
tiam reperio archiepiscopum Floren.
tenere in sum. sua. in. 3. parte destati-
bus, titul. 7. capitu. 16. qui addit ibi se-
cundum Innocen. quòd si confitetur
illa vt debet: & secum dispēsetur per
eum, qui potest, securus est & vltius
accusari

De pefecto clerico

accufari non potefl. Aliàs fecus cap.
ultimo. 23. diftinc. quod ultimum efl
bene notandum. Efl ergo neceffaria
omnino examinatio, vr̄ ex fupra di-
ctis patet, & adeò neceffaria vr̄ velint
4 docto. quòd etiam fi ordinatus fit di-
gnus, debeat de poni fi fine examina-
tione prædicta admiſſus fuit. 24. di-
ftinc. c. fin. & hoc in odium illius qui
fine examinatione ordinari fe permi-
fit fimul & in odium eius qui ordina-
uit eum talem. Fallit tamen hoc niſi
iſte non examinatus eſſet talis, qui ef-
ſet notus & notoriè dignus: cum ta-
lis non poſſit dici peccare, ex quo ſic
notoriè dignus: per iura quæ videtur
permittere huiusmodi notoriè di-
gnos fine examinatione ordinari poſ-
ſe. 24. dift. c. nullus. 47. dift. de Petro:
94. dift. valde. & facit quòd not. in. c.
conſtitutus. de appella. vbi refert do.
Car. ſe vidiſſe quendam nobilem do-
ctiſſimum fuiſſe conuentatũ fine exa-
minatione. Addendum tamẽ quod ſi
agere.

ageretur de episcopo consecrando,
non potest consecrari sine examina-
tione ipsa quantumcunque dignus:
ad hoc tex. in. c. qui episcop⁹. 24. dist.
quasi sit speciale in tali casu secun-
dum aliquos licet aliqui alij dicant:
imò hoc tenendum pro regula quòd
sive notorie digni sive nò sint exami-
nandi. De quo per Hostien. latius in
sum. de scruti. §. qui iuris. Illud cōstat
& istud tenendum secundū Thomā
in. 4. distin. 24. quòd episcopus ordi-
nando vnū quē noscat indignū pec-
cat ex hoc mortaliter: vt probat ipse
ibi, quasi infideliter se habeat domi-
no suo, cōmittendo indignis diuina
mysteria. 61. dist. miramur, & clemē.
1. de æta. & quali. per quæ iura vide-
tur, quòd etiam vltra peccatū tenea-
tur ad interesse ecclesiæ quā lēsit: ad
similitudinem magistratus, qui mi-
nus idoneo tutelam cōmittit: in fi. de
satisda. tut. in. §. final. Ita tenet Pet. de
Anc. in. d. clemen. 1. in finalibus ver-
bis.

De perfecto clerico

bis. Potius ergo debet episcopus ordi-
nare paucos, & illos dignos, q̄ multos
aliquos: inter. 23. dist. Adeo quod vol-
6 uit Hostien. quod si non reperiatur
in diocesi nisi vnus dignus potius illi
committenda sunt omnia beneficia:
quā distribuatur inter non idoneos
Ita dicit ipse in. c. graue. de præben.
Vbi refert historiā de canonico, qui
imminente electione nominauit as-
inum quendam monasterij, dicens il-
7 lum alijs præferendum: quia contin-
uè ipse utilitatem ecclesiæ fecerat, &
à damno abstinuerat: quæ non fece-
rat alius aliquis ibi. Sed quid si facta
inquisitione non reperiantur huius-
7 modi digni: putarem tunc debere fie-
ri, sicut alibi Terentius vt quando qui-
dem fieri non potest vt vis fiat vti po-
test: vt sic de his qui haberi possunt
ordinatio fiat: potius, q̄ domus dei va-
cua relinquatur. Iuxta illud melius
est stabulū plenū q̄ omnino vacuū.
Et quod alibi dicitur, domū construē-
dam

dam esse de lapidibus qui occurrūt
 ad hoc l. generaliter. §. spurios. ff. de
 decuri. Vbiq; melius est qualemcūq;
 eligere, quā locum vacuum relin-
 quere. Ad hoc quòd notat Pe. de An.
 in dicta clemen. 1. vbi omnino videat-
 ur & quod in sum. confes. de xta, &
 qualita. c. 23. Et ad confirmationem
 eius quòd supra dixi peccare mortali-
 ter istos tales promouentes indignos
 allego quod notanter scribit Archie-
 pi. Floren. in dicta sum. sua. 3. parte. ti-
 tu. 7. c. 16. vbi inuehit. contra praela-
 tos religiosorum facientes promoue-
 ri tales indignos: idem dicit ibi de cō-
 sulentibus ac etiam de patronis prae-
 sentatibus tales. Cēsetur enim coope-
 rari ad malum. 7. quæst. 1. notum. Et
 idem etiam dicit de promouentibus
 ad curam pastorem vel beneficium
 curatum illum qui est indignus, vt di-
 catur ex hoc mortaliter peccare: nec
 excuset nobilitas illius: quia tanto no-
 ciuior: quanto nobilior si est malus.

De perfecto clerico

9 ipse sufficere ordinari, quod non sciat illud malum esse: sed necessarium est ad euadendum peccatum scire esse bonum per talem modum qualem possibile est haberi de homine. Et si dicatur quod alius non reperietur ita utilis pro recuperandis seu augendis iuribus & bonis ecclesie. Respondet ibi allegando Albert. in sum. confes. ubi scilicet, quod hæc non est attendenda. quia nulla utilitas temporalis præponenda est spirituali. Et hæc volo sufficere quantum ad hanc primam partem huius secundi libri, quæ fuit. Quæ & quot attendi debeant in clericis antequam ordinentur seu recipiantur ad ordines.

SECUN.

SECUNDI

LIBRI ALTERA

pars de clericorum iam or-
dinatorum requi-
sitis.

Restat nunc intrare secundā
partem eiusdē, quæ scilicet,
& quot necessaria sint in
clericis: vel observari debeant ab eis:
postquā iam ordinati sunt: ut veri &
boni clerici re & nomine dici possint
& appellari. Circa quod dicendum
quod multa quidem & alia & ferè to-
tidem requiruntur.

CAPVT. XXXVIII.

REQUISITVM. I.

*Clericus ordinatus habitum & tonsuram ferre
debet.*

Habitus clericalis quis dicendus.

84 De perfecto clerico

Colores duo in uestimentis clericorum cur prohibiti.

- 3 Vestis clerici superior debet esse talaris.
- 4 Vestis multicolor olim clerico non prohibita.
- 5 Vestes pretiosæ clericis ex consuetudine cur permissæ, & quatenus.
- 5 Vestium pretiositas & libido culpam iniecit ferenti.

PRIMO enim requiritur quòd habitum deferant & tōsuram: maximè si sint clerici in sacris & maximè beneficiati: vt de habitu probatur in cap. clerici quod est cap. penul. de vi. & hone. cle. & in cap. clerici, in. c. non licet. 23. distinct. & 40. dist. c. fi. & in cle. 2. de vi. & hone. cle. cum ibi not. per glos. De tonsura probatur in cap. si quis ex clericis, cum tribus sequen. eo. titu. & in dicta cle. 2. & in dicta. 23. dist. quasi per totum maximè in. c. 1. 2. & 3. & in. d. c. non licet. Circa quæ tamen duo, vide licet,

licet, de habitu & tonsura deferendis
addendum & primo de habitu: quia
posset dubitari quis dicatur habitus²
clericalis: non enim videtur quòd sit
præfixus alicubi à iure, licet certi colo-
res sint prohibiti clericis, viridis, scili-
cet, & rubeus, vt habetur in dict. cap.
clerici, de vi. & ho. cle. & ibi de ratio-
ne per doc. quare hi duo magis. Nam
ideo viridis, quia Adā peccauit in po-
mo viridi: ideo autē rubeus, quia ma-
gnæ apparentiæ. Sed potest dici vt di-
cit ibi Abbas. Si in dic. c. clerici. quòd
portare habitum clericalem, est por-
tare vestes honestas quæ honestas ibi
declaratur dicto cap. clerici, respectu
formæ, vt desuper sint clausæ: nec ex
nimia longitudine vel breuitate no-
tandæ: & videtur quòd debeant esse
talaris, id est, longe vsq; ad collum pe-
dis. c. non licet. 23. dist. per quem tex.
hoc tenet gloss. de veste superiori: vt, 3
debeat esse talaris in dicta clemen. 2.
in ver. videatur. Respectu etiam colo-
ris, vt

De perfecto clerico

ris, ut non sit viridis vel rubea, ut supra. Itē non nimis fulgidē: per tex. in c. omnis iactantia. 2 r. q. 4. ubi tex. notabilis quòd omnis iactantia & ornatura corporalis à sacro ordine debet esse aliena: & quòd eos episcopos eos q̄s clericos, qui se clavis & fulgidis vestibus ornāt, emēdari oportet, q̄ si in hoc permanferint, epithimio tradantur: hoc est septem diebus suspendantur, dicit ibi. glo, & subdit ibi tex. omne quippè quod nō propter necessitatem suam sed propter venustatē accipitur, elationis habet calumniam, quemadmodū magnus ait Basilius. Cōcludit tamen Abbas ubi supra, in hoc multum attendendam consuetudinem, dummodo talis quæ ab honestate nō deuiet: & pro hoc quia olim licitum erat sacerdotibus portare vestes partitas: & plurium colorū. Sicut etiam hodie retinuit cōsuetudo in celebratione missarū: ad hoc q̄ nota in c. antiqua, de priuile. unde videtur q̄ si esset

si esset consuetudo, quòd possent por-
 tare etiã rubeos colores, & induere se-
 ricum excusarentur portantes: cum
 prohibitio dicto. c. clerici, sit de iure
 positiuo: & pretereà etiam secũdum
 doct. ibi loquatur in multis ibi de cõ-
 silio potius q̃ de precepto. Ad hoc bo-
 na gloss. & multum notabilis ad pro-
 positum. 21. q. 4. in sum. Quæ inter
 alia hoc dicit, quòd vsus vestium non
 dispicitur: sed abusus. 40. dist. §. 1. &
 c. parsimoniam: & cõcludit, quòd pos-
 sunt clerici secundum consuetudinẽ
 regionis vti pretiosis vestibus: ne vile-
 scat dignitas sacerdotalis, & vt con-
 forment se moribus, quibus cum vi-
 uunt: ad cuius confirmationem pos-
 set adduci quòd legitur de beato Au-
 gusti. q. vestimẽta eius nimiũ nec ab-
 iecta nec apparentia erant, sed ex mo-
 derato & cõpetenti habitu. De beato
 etiã Ber. legitur, quòd in vestibus sem-
 per paupertas ei placuit, sordes nun-
 quam. Gregori. tamen dicit secun-
 dum

De perfecto clerico

dum quòd allegat glo. allegat quòd
si cultus pretiosarū vestium nō esset
in culpa, sermo dei non tam manife-
ste ex primeret, quòd diues ille indu-
tus purpura ad inferos descendisset.
Sed ideò fortè sic ille propter inordi-
natum nimis affectum quem habue-
rat ad illud: ac etiam propter alia quę
sequeuntur ibi, dum subditur, q̄ epula-
batur quotidie splēdidè, &c. Vt enim
inquit Gra. in, §. 1. 40. dis. In omnibus
6 talibus non vsus rerum: sed libido in
culpa est: & ideo quod locis, personis,
temporibusq; conueniat attenden-
dum in huiusmodi, nec temerè iudi-
candum de quoquam. Ita concludit
ipse ibi. Quantum autem attinet ad
ipsoꝝ vestes illud præcauere debent
ipsi, ne virgata vel partita veste vtant
publicè sine causa: aliàs vtendo huius
modi incurrerent ipso facto pœnam
suspensionis: De qua in cle. quoniam,
de vi. & ho. cle. & ibi per gloss. an cle-
ricus in minoribus tantum incurrat
illam

illam poenam vtendo tali, ibi videntum,

CAPVT XXXIX

- 1 Tonsura qualiter in clericis ueniat intelligenda.
Differentia qualis inter tonsuram, rasuram,
& clericam.
- 2 Clerici cur in superiore capitis parte radantur.
- 3 Tonsura cur maior in monachis, quam clericis.
Tonsura cur rotunda, & dicatur corona.
Clerici possunt reges dici.
- 4 Tonsura quae proprie dicenda.
- 5 Clerica quid sit.
- 6 Clerici comati taxantur: & coronam rasam nō gestantes.
Excommunicatio pro mortali.
- 7 Papa sciens & tolerans quicquam in curia sua
an uideatur tacite dispensare.
- 8 Clericus nunquid compelli possit ad deferendam tonsuram.
- 9 Iurisdictioni episcopi renūciare uerbo utrum sit clericus.
- 10 Clericus in minoribus secularia tractās an possit cogi ad deferendum habitum & tonsuram.

Circa

De perfecto clerico

- Ircā illud verò de tonsura posset similiter dubitare de aliquibus: & primo quid intelligendū hic pro tonsura: an
- 1 de tōsura prout cōsistit in clerica: an verò pro tōsione criniū vel potius pro vtroque. Sciendum enim est, & præmittendū illud quod ponit glo. nota bi. in clemen. quoniam, de vita & hone. cleri. in versi. tonsuram, quòd clericis competit rasura & tōsura in modum coronæ. Rasura est illa parua rotunditas quę raditur, & fit ex parte superiori in summitate capitis, perquā subtrahūtur capilli, per quos occupatur caput: ad denotādum quod occupationes debēt auferre à se clerici: ne retardentur à contemplatione diuinorum ministeriorum. Summitas enim capitis eminentia mentis est: per ipsius ergo denudationem mentis reuelatio designatur. Hinc est quod cōuersi non raduntur ipsi superius, cum
non
 - 2

non occupetur ipsi diuinis mysterijs,
 licet inferius tondantur: cum & ipsi
 temporalia deponat. Tonsura vero est
 illa, quæ fit à parte inferiori, per quam
 capilli tolluntur vsque ad aures: & sic
 vsque ad reuelationem sensuum audi-
 tus & visus: ne oculos & aures impedi-
 tas habeant ad ea videnda & intelligē-
 da, quæ sibi incumbunt ex debito offi-
 cio ordinis: vt denotetur præcidenda
 ab eis esse vitia & cordis & corporis:
 ne intuitum diuinorum impediant.
 Quæ tonsura cōuenit fieri maior mo-
 nachis quàm clericis secularibus: ad
 denotandum quòd ad hoc ipsi plus
 etiam illis sunt obligati. Et debet fieri
 tonsura illa rotunda in modum coro-
 næ: quæ corona est signum perfectio-
 nis, cum sit circularis carens angulo,
 & sic quasi carens sordibus: quia vbi
 angulus, ibi sordes, & quæ corona est
 signum regni ad denotandum quòd
 clerici dici possunt reges, id est se &
 alios in virtutibus regentes, vel qui
 debent

De perfecto clerico

debent regere & à sordibus munda-
re se & alios: & sic faciendo coronam
regni merentur habere: nō solum in
hoc seculo, sed & in alio in futurum
cum Deo regnaturi iuxta id quod ha-
betur in. c. duo sunt genera. r. 2. q. 1. Se-
4 cundum ergo q̄ prædicta tōsura pro-
priè videtur abscisio capillorum cum
tondētur eis capilli in modum circu-
li vel coronæ vsque ad aures paten-
tes. Nunquid autem debeat sic sumi
hic glo. in dicta cle. quoniam, videtur
velle q̄ non sequendo Hosti. in. c. cle-
rici, eod. titu. qui voluit q̄ debeat po-
tius sumi p̄ rasura, de qua supra, quæ,
scilicet, fit in summitate capitis: quæ
alio & v̄sitato vocabulo appellatur
clerica: & secundum hoc concluden-
dum esset, q̄ tonsura hic sumitur pro
clerica, hoc est rasura quæ fit in sum-
mitate capitis, cum qua tenentur in-
cedere clerici. Quæ conclusio si vera,
est bene notāda. Ex ea enim sequitur
alia: q̄ non sufficit clerico portare vē-
stes

stes longas & honestas vt supra & sic
 incedere in habitu nisi portet etiam 5
 clericam in capite, & sic tonsuram.
 Cum vt prædictum est, obligentur
 adhæc duo simul: videlicet, quia ad
 incedendum in habitu & tonsura.
 Quinimò per prædicta videtur, quòd
 teneantur incedere de tōso capite &
 patētibz auribus saltem de honesta-
 te, vt videtur velle. tex. 23. dist. c. pe-
 nulti, & vt sic coronam possint dici
 deferre: iuxta dictum. c. duo sunt. Li-
 cèt malè obseruetur hodiernis tēpori-
 bus: maximè hoc vltimū: quia vide-
 mus nedum clericos simplices, imò
 sacerdotes, & cōmuniter nūc omnes
 prælatos ecclesię dei portare crines lō-
 gos vsque ad cooperimentū aurium
 totaliter & ferè etiam oculorū. Ideo
 nimirum si propter huiusmodi defer-
 re aures & oculos sic occupatos & ob-
 trusos: deficiunt in significato illo san-
 ctissimo: de quo supra. cum tanquàm
 obturari aures & oculos audiēda nō
 V audiant,

De perfecto clerico
audiant. & videnda nō videant. Me-
ritō ergo viderentur mereri hi tales
coronam illam amittere in alio secu-
lo, quam abiecerūt à se in isto. Et qui
non videntur excusari à peccato mor-
tali, ex quo contraueniunt in hoc prę-
cepto papali & prohibitioni eius ex-
pressē. De qua in præmissis iuribus &
maximē in. c. si quis ex clericis, vbi ta-
les mandantur excōmunicari: ergo
peccant mortaliter secundum, Abb.
ibi, cum excommunicatio non impo-
nat nisi pro mortali. 11. q. 3. c. nemo.
Nisi respōdeamus ad illū textum, re-
spondendo prout aliās respondebam
legendo illam decretalem, intelligen-
do ipsum prout cōmuniter intelli-
gitur, & debet intelligi quòd excōmu-
nicatio illa nō veniat imponēda pro
simplici cōtrafactione, sed pro inobe-
dientia, quæ incurritur ex hoc quòd
moniti à superiori vt portēt tonsurā,
7 non obediunt. Vel nisi respondeamus excusando eos propter cōsuetu-
dinem

dinem, quæ sic communiter est, &
 quam Papa fecit & tolerat etiam in ip-
 sa curia sua: & sic quasi tacitè videtur
 dispensare: iuxta capit. quia circa de
 priuil. & quod nota. in. c. cum iam du-
 dum, de præben. & de t'reu. & pace, in
 c. 1. Sed succedit aliud dubium: nun-
 quid possit clericus velit vel nolit, ex
 quo clericus, cōpelli per superiorē ad
 deferendum huiusmodi tōsuram: q̄
 enim possit compelli etiā si sit in mi-
 noribus tantū: tex. videtur in. c. cleri-
 el primo, eod. tit. dū dicit quod inui-
 ti possunt tonderi à superiore.

Sed de hoc recurrendum ad nota. 8
 in. c. fin. de cleri. coniug. & in. c. tuę. de
 apost. Sūt enim opiniones, nam glo.
 ibi quod nō: & idem Innoc. & Hosti-
 eo. titu. c. 1. Sed Ray. Hosti. & Hug. in-
 sum. suis contra. Et hoc vltimum te-
 net Richar. in. 4. distinct. 24. q. 3. ar. 1.
 tenent expresse, quod peccat mortu-
 liter clericus etiam constitutus in mi-
 noribus nō portādo illam. Conclusio.

De perfecto clerico

tamen moder. in dicto. c. tuæ, videtur
q̄ precise non possit cogi, maximè si
sit clericus conjugatus, nisi sit profes-
sus aliquis in religione aliqua appro-
bata per nota in dicto. c. tuæ. Causati-
uè autem videtur quòd possit. quan-
do poneretur, quòd haberet benefi-
cium: vel vellet vti privilegijs cleri-
calibus tanquàm clericus: tūc si vult
retinere beneficium, vel gaudere pri-
uilegio clericali tāquam clericus: po-
test cōpelli vt tanq̄ clericus in cedar,
& sic causatiuè qđ tamen precise etiā
9 debet posse multū facit quia negari
8 non potest, quin sit sub iurisdictione
episcopi: ex quo clericus ratione ordi-
nis clericalis, cui renūciare nō potest
verbo solo, iuxta notata in. c. si diligē-
ti, de foro cōperen. & in. c. tua, de po-
stu. per Ant. vbi q̄ non potest renun-
ciare verbo solo quo ad præiudicium
saltem episcopi: hoc est quo ad aufe-
rendam iurisdictionem, quam in eo
habet ratione ordinis, licet factō sic:
vt quia

ut quia contrahat matrimoniū cum
 vidua vel corrupta. Si sic ergo tanq̃
 subdito, debet sibi posse præcipere ut
 habitum deferat, & eum excommu-
 nicare, carcerare, vel aliter mulctare:
 si non obediat. Et hic possunt addi e-
 tiam ea quæ supra dicta sunt in. 15. re-
 quisito, in fine: vbi an ex hoc quòd di- 10
 mittit habitum & tonsuram constitu-
 tus in sacris possit dici apostata. Et
 econtra: an possit compelli talis cōsti-
 tutus in minoribus tantum ut nō de-
 ferat, quando est talis, qui se immisce-
 ret negotijs secularibus maximè vili-
 bus aut turpibus in opprobrium quo-
 dammodo cleri. De hoc etiā in dicto.
 c. fina. vbi Ioan. de Imol. videtur vel-
 le quòd sic: quando sic esset quòd in
 opprobriū cleri resuleret. Vel si quis
 clericus cōtraxisset cum secundo vel
 non virgine: talis enim prohibetur
 sub pœna excommunicationis defer-
 re illam ipso facto incurrendæ: ut est
 text. in cap. igitur, de biga. libi. 6. De
 quibus

De perfecto clerico
quibus omnibus latius dicen- dum
ut ibi in dict. cap. fi.

CAPV T. XL.

REQUISITVM. II.

- 1 Clericorum ad sacros ordinatorum castitas.
- 2 Cohabitatio cum mulieribus clericis cur pro-
hibita.
- 3 Continentia clericorum an sit de substantia, ut
est de obseruatione.
- 4 Papa an possit dispēsare super matrimonio cle-
ricorum in sacris.
- 5 Greci sacerdotes matrimonio ante sacros con-
tracto utuntur.
- 6 Votum continentie expressum in negāda cleri-
cis dispensatione plus, tacito operatur.
- 7 Matrimonia cur ab ecclesia clericis interdicta
salubri consilio.
- 8 Nepotum amor obsecrat beneficiatos.
- 8 Castitatis robur et efficacia.

Secundum quod requiritur
in clericis maximè ordina-
tis ad sacros est, quòd casti-
tatem obseruent. perpetuā:
hoc

hoc est quod ab omni coitu venereo
abstineant: quasi hoc tacite censean-
tur promittere Deo in adeptione, &
acceptatione sacrorum ordinum.

Adeo ut non possit talis constitutus
in sacris amodo contrahere matrimo-
nium, quasi ordo sacer habeat impli-
citum vorum solenne ex constitutio-
ne ecclesiæ, ut probat glossa nota. in. c.
diversis fallacijs. de cleri. coniuga. vn-
de suscipiendo quis illum videtur cō-
sentire omnibus consecutiuis ad il-
lud, & cætera ut ibi. Adeo quod si cō-
traheret matrimonium, esset nullum
32. distinct. cap. si quis eorum. & cap.
erubescant. Imo excommunicatio-
nem incurreret ipso facto, ut supra di-
ctum fuit & notatū plenius in. 1. par-
te. in. 7. requisito, ubi quid de consti-
tutis in minoribus tantum: an sit pro-
hibitum eis matrimonium vel quan-
do. De qua materia continentia cle-
ricorū plenissimè ponitur per Gratia.
& tractatur. 31. distinctio. per totum

De perfecto clerico

cum tribus seq. distin. vsque ad. 35. exclusiue habetur etiam per eundem. 81. dist. ac. 82. per totum: habetur etiam in tit. de clerico. coniuga. quasi per totum & in tit. de cohabita. clerico. & mulie. quasi per totum: vbi habetur qd hac ratione prohibitum est eis cohabitare cum mulieribus, exceptis illis personis in quibus naturale foedus non permittit aliquid sui criminis suspicari. & quæ sint ille de hoc in. c. 1. eo. tit. vel illis in quibus non caderet suspicio fornicationis, vt quia multum antiquæ, vt ibi notat.

Vnum dumtaxat hic volo adijcere, qd licet continentia clericis secularibus sit de obseruatione ordinis, adeo vt non possint etiam matrimonialiter
3 commisceri, vt dictum est. Non tamen debet dici, qd sit de substantia ipsius ordinis. Ita noluit Innocen. in. c. placet. de conuer. coniug. imò nec etiam de iure diuino secundum eum, aliàs Greci peccaret, nec excusaret eos consuetudo: cum illa non valeat contra ius diuinum

uinum. c. fina. de consue. Quod dictū
 summè nota. Facit enim ad termina-
 tionē quæstionis illius notabilis quā
 format glo. in. c. cum olim. de cleri. cō
 iu. in glo. ibi. 2. Dum quærit, an posset
 papa dispensare cum illo qui consti-
 tutus est in sacris ordinibus, vt possit
 contrahere matrimoniū: & refert opi-
 nionem, nec expressè dicit nisi quia
 in fi. dicit q̄ non consuevit papa cum
 talibus dispensare. Sed quòd posset &
 valeret dispensatio, quando hoc face- 4
 ret ex certa scientia & ex causa: satis
 facit præallegatū dictum. Facit etiā,
 quia nō videtur verum dicere, quòd
 iste sit obligatus ex voto, tenendo illā
 opinionem, q̄ solum ex constitutio-
 ne ecclesiæ sit prohibitus. de qua ibi
 glo. & quia dato quod etiam ex voto
 expresso papa etiā cum obligatio ad
 continētiā ex voto expresso potest
 ex causa dispensare, secūdum opinio-
 nem magis communem: de qua in. c.
 cum ad monasterium. de statu mona.

De perfecto clerico

circa finem. Ex causa dixi, quia non
subsistente causa: imò etiam nisi ma-
gna quadam subsistente non potest
quo ad forum conscientie: sed illa exi-
stente: sic etiã si quis vouisset cõtine-
tiã expressẽ, multo ergo minus si non
vouisset: vel non nisi tacitè vt in casu
nostro. Ita tenet & firmat do. Ioan.
de imò. in. d. capit. cum olim & sequi-
tur etiam do. Abbas ib. Qui do. Ab-
bas plus audet ibi tenere & affirma-
re: quòd posset Papa vel cõcilium sta-
tuere, quòd clerici omnes etiam in sa-
cerdotio constituti possent matrimo-
nio contracto ante sacrum ordinem
vti, sicut græci possunt: vt in. d. capit.
cum olim. Dicens se indubitãter hoc
putare respectu posteriorum qui sci-
licet, nondum sunt effecti clerici: &
sic nondum obligati ex voto continẽ-
tiæ tacito vel expresso. Sic dicẽs intel-
ligendã glo. in. c. quæ ad perpetuam.
25. q. 1. & adducit ad probationẽ
illud dictũ Innoc. de quo supra in. d.

c. placet. Quinimò secūdum eum ibi,
 salubre consilium esset pro salute ani-
 marum, vt nolentes ex toto contine-
 re, haberent generaliter omnes illam
 facultatem, quæ toleratur in græcis:
 quia experientia docente, potius ma-
 lus quàm bonus effectus resultat ex il-
 la lege continentix. Non enim valē-
 tes continere propter rebellionē car-
 nis, immiscent se fornicationibus &
 alijs cum grauissimo eorū peccato:
 vbi cum propria vxore nō esset pec-
 catum. c. Nicēna. 31. dist. Deberet er-
 go ecclesia secūdū eum sicut bonus
 medicus: vt si experiētia docente, me-
 dicina potius obsit quàm prosit, eam
 tollat iuxta cap. 1. de senten. excom. li-
 br. 6. Cum lex non debeat laqueum.
 inijcere animabus, sed potius tollere.
 27. q. 1. viduas. Et hoc in ordinādi in-
 futurum. In ordinatis verò est maius
 dubium: veritas tamē videtur esse se-
 cūdum eum, vt possit papa etiā cum
 eis dispensare: attento quòd votum
 in cle-

De perfecto clerico.

- 6 in clericis est de iure positiuo. Subdit tamen quod vbi clericus expressè nouisset continētiam, non posset nisi ex magna causa dispensari secum vt contrahat matrimoniū. Sicut dicitur im monacho in dict. c. cum ad monasterium, vbi autem non nouisset expressè licet obligetur tacitè ad illam ex dispositione iuris, posset proculdubio papa dispensare: licet etiam tūc de facili non debeat seruitiū maximè sine causa. Tunc enim non esset tutus ille in conscientia, dato quòd in foro iudiciali valeret dispensatio, iuxta nota. per glo. & doct. in. c. nō est vot. de voto. Ita dicit ipse in. d. c. cum olim: sed quicquid ipse dicat de hoc salubri suo consilio, non approbarem ego tantum salubre aut bonum. Imo teneo
- 7 pro firmo, quòd bene salubriter ac prouidè fecerit ecclesia vniuersalis in dicendo castitatem clericis, & prohibendo eis matrimonium maximè beneficiatis: attentis rationibus quibus
mota

mota fuit ecclesia ad hoc: de quibus
 per docto. in. c. quod à te. eo. titulo de
 clericis coniug. vbi reddunt nouem
 rationes vrgentes, inter quas illa est:
 quia præsumptio est violenta contra
 eos, quòd amore filiorum quos gene-
 raret spoliarent ecclesias, quia si sunt
 cæci in erogando nepotibus substan-
 tiam ecclesiarum amore nepotum, vt
 dicit text. cum glo. in. c. peruenit. i. q.
 3. quãto magis in erogando filijs pro-
 prijs à more cæco ipsorũ: vt reliquas
 omittāt causas & rationes de quibus
 ibi infra. Item quia hoc esset decolo-
 rare vniuersalis ecclesię statum, quod
 non potest papa. 9. quæst. 3. capit. per
 principalem. Nec videtur habendus 8
 respectus ad id quod dicit ipse, quod
 ex quo tendit ad peius, & cetera, quia
 negari hoc potest, attento bono casti-
 tatis, quæ super omnia est potēs Deo
 animas coniungere, vt habetur in au-
 tentico de lenonibus. §. i. & quã mul-
 ti nituntur obseruare videntes se obli-
 gatos

De perfecto clerico
gatos, & si alij multi nō obseruent im-
putandum videtur illis, qui suæ dam-
nationis ipsi sibijs causam sunt: non
continendo cum possint ex libero ar-
bitrio sibi concessio à summo Deo, &
vincendo stimulos carnis cum virtu-
te abstinentiæ, sicut illi primi vincūt.
De hoc tamen remitto me ad nota-
per docto. maximè moder. Ioan. de
Imol. & alios in dict. c. cum olim. & in
dicto. c. quod à te, & facit ad hoc re-
quisitum quod supra dicitur in. 6. re-
quisito primæ partis huius secundi li-
bri, vbi ostēditur disputatiuè quomo-
do est dare casum, in quo papa potest
de iure habere vxorem,

CAPVT XLI.

REQUISITVM. III.

- 1 Clericus ordinatus tenetur ad officium diuinū,
et qualiter, horæ canonicæ cur tantum se-
ptem.
- 2 Officium diuinum et horæ dicendæ sunt in cle-
ricis

clericis ex obligatione iustitiæ & præcepto.
Ordo sacer an conferendus egeno.

3 Ordinatus tenetur ad officium etiã si nullum
habeat beneficium.

Clericus in sacris omittens horas peccat mor-
taliter maximè beneficiatus.

5 Clerici dicuntur stipendiarij Dei.

Redditus cessanti à diuinis subtrahuntur.

6 Beneficij fructus in malos usus consumens obli-
gatur ad restitutionem & peccat.

7 Beneficia clericis ad quid data.

8 Beneficium habens an possit compelli ad horas
dicendas & officium.

Beneficium amouendum clerico officium non
dicenti.

9 Vir uxori impotenti tenetur ad alimenta.

10 Excommunicati & degradati an teneãtur ad
officium dicendum, & qualiter.

Tertium requisitum seu ne-
cessarium in ordinato est,
quod dicat officium diuinũ
quotidie, hoc est horas canonicas de
bito modo (quæ sunt septem) videli-
cet, matutinũ, primam, tertiam, sextã,
nonam, vespervas ac completorium.
In quibus septem horis institutũ est
ab ec-

De perfecto clerico

ab ecclesia: ut laudetur deus cum certis ad hoc psalmis & orationibus: iuxta illud Psalmistæ. Septies in die laudem tibi dixi domine. Et quare sic septies, multiplex redditur ratio, inter quas illa vna, videlicet, in commemorationem septem principalium poenarum, quas septē diuersis horis passus est do. no. Iesus Christ⁹ in die amarissimæ passionis suæ. De quibus & earum processu habetur clare in sanctissimo illo officio crucis, quod instituit Ioannes vicesimus cum certa indulgentia unicuiq; dicēti. Ad quod officium & ad quas horas omnes dicendas tenentur ipsi clerici non solū ex præcepto & statuto vniuersalis ecclesiæ, ut habetur. 91. dist. in. c. presbyter. & in. c. 1. de cel. mis. sed etiam ex obligatione iustitiæ, etiam si non haberent aliud beneficium ecclesiasticum, ex hoc q̄ in sacris consenserunt se ordinari. Cum sit, quod ordo sacer nulli debeat conferri nisi beneficiato: vel
ci qui

ei qui ad suum patrimonium loco ecclesiasticorum reddituum cōsenserit ordinari. c. cum secundum. & c. episcopus, de præben. cōsentiendo ergo accipe hoc vel illo modo censetur consensisse obligationi, & acceptare illud cum onere dicendi officium sibi annexo ab ecclesia. & quod teneatur ³ dicere officium promotus ad sacros etiam si nullum beneficium habeat, vel habeat sed tenue, tenet expresse glo. in. c. clericus vestitum. 81. distin. Multo ergo fortius tenentur illi, qui ultra ordinem sacrum habent etiam beneficiū & ex eo redditus sufficientes: cum isti ultra prædictas duas obligationes obligentur etiam ratione illa naturali: vt beneficientibus beneficiamus iuxta. c. cum in officijs. de testa. ad sic officiandum & orandum pro animabus eorum qui constituerunt illos redditus dari: nō alia ratione vel causa nisi vt oraretur pro eis. Quæ rationes sunt bene notandæ omnes si ⁹

De perfecto clerico

mul. Ex his enim necessario inferitur,
4 quòd peccare dicitur mortaliter om-
nis clericus constitutus in sacris non
dicendo officium: quia non solum fa-
cit contra præceptum ecclesiæ: sed
etiam contra iustitiam ac contra il-
lud ad quod est obligatus ex obliga-
tione quadam naturali & tacita pro-
missione ut supra patet: & non solum
peccare dicitur: sed etiã ultra hoc quod
est fortius & tremendũ verbum pro
beneficiatis: tenetur etiã talis ad re-
stitutionem fructuũ seu valoris sui:
quos interim percepit non dicẽdo of-
ficium. Quod dictũ vltimũ ne fortẽ
videatur absonum confirmo autori-
tate, iuribus, ratione, & vno optimo si-
mili. Autoritate primũ fuit em̃ istud
originale dictũ Ray. in sum. de Rapt.
quod dictum recitat Ioan. Cald. in.
capit. i. de cler. excom. mini. & refert
etiam Domi. in capit. D. c. fin. & idẽ
Domi. in. cap. si canonici. de offi. or-
di. co. lib. Mouentur ex illis iuribus: &
ex il-

ex illa potissima ratione, de qua supra quia beneficiū datur propter officium, dict. cap. fina. Hinc est ad confirmationem huius, quod priuatus officio, censetur per consequens priuatus beneficio, vt dicit ibi gloss. allegando, cap. eos. 81. distinct. & 32. dist. præter hæc. Ad idem text. in cap. diuersis fallacijs. de cleri. coniuga. vbi clericici dicuntur stipendiarij Dei ibi cum ergo stipendium recipiēt ratione famulatus: debent ergo famulari dicendo & faciendo debitum suum, vt dignè possint dici recipere illud. Ad idem, cap. si canonici. de offic. ordi. libr. 6. vbi cessanti à diuinis sine causa subtrahuntur redditus, vt sit poena condigna. Ad idem fortis ratio, quia vbi cumque aliquid datur ob causam, si illud consequatur quis causa non sequuta: potest repeti ab eo. ff. & C. de conditio. ob caus. per totum: sed beneficium datur propter officium: vt supra ergo. Potest etiam

De perfecto clerico

cōfirmari per aliud dictū Archidiaconum.
alibi non minus tremendū quod ponit
ponit ipse in. §. 1. 44. distinc. Dum
idem vult ipse de illo qui in malos
usus consumit fructus beneficiorum:
6 vt teneatur ad restitutionem illorū.
art. illius. §. vbi ponit illud dictū Hiero.
tibi ò sacerdos de altari viuere nō
luxuriari permittitur. Ratione cuius
dicti aliqui idē tenēt: q̄ adhuc fortius
est, de existente in peccato mortali.
Præsertim si sit notorius: cū quilibet
notorius peccator sit suspēsus ipso iure.
c. si. de cohabi. cleri. & mulie. & vt
potest colligi ex notatis in sum. cōfess.
lib. 3. tit. 29. q. 3. & 5. Sed videatur
omnino ad hoc idē propositū. Abbas Si.
in. c. 1. de celebra. miss. vbi format. q.
supradictam in terminis: de non dicē
te officium in vlti. q. ibi. An ultra pec
cati confessionem, ad quam tenetur,
teneatur etiam ad restitutionem: &
arguit quòd sic: adducendo argumē
ta prædicta licet non omnia. Deinde
ad.

addit, quòd hęc opinio profectò vide-
 tur nimis rigida, & q̃ eam non tenet
 do. Car. ibi. Ex eo, quia de iure non
 probatur secundum eum: nō tamen
 respondit Card. ad prædicta: sed q̃ te-
 nendo contrarium potest responde-
 ri negando illud assumptum, q̃ bene-
 ficiū detur propter officiū: sed imò
 vt cleric⁹ ex quo assumptus est in sor-
 tem domini, viuat de patrimonio Ie-
 su Christi, & non mendicet. 93. dist.
 c. diaconi. Item quia videmus q̃ cleri-
 cus propter non residentiam licet pri-
 uetur beneficio, non tamen imponi-
 tur ei q̃ fructus quos nō residens per-
 cepit teneatur restituere: & pro hoc
 quia donec priuatur titulo, non po-
 test dici quin ius habeat in beneficio
 propter titulum quem retinet, ergo
 suos facit: & quia etiam non sequitur
 est priuatus officio, ergo & beneficio
 c. inter, de purga. cano. & per nota.
 per glo. in cle. cupientes, de pœnis: &
 postremo etiam, quia si nō seruiuit il-

De perfecto clerico

li ecclesię in particulari, negari nō potest quin seruiuerit ecclesię vniuersali, seruiendo in ordine clericali tanq̃ clericus. Addit tamē Abbas ibi q̃ opinio prima q̃ restituat fructus interim preceptos est tutior. De quo etiam videri potest in sum. ipsa. in verb. clericus primo, in. §. si. & quod ibi in additione ad illū & per Archiepi. Flo. in sum. sua. 3. parte, de cleri. secu. tit. 8. c. 3. sub rubri. de fructibus beneficiorū: & facit quod infra etiā statim tangetur. An autē huiusmodi non dicentes officium, possint cōpelli per ordinariū aliqua via ad illud dicēdū: videtur dicendum q̃ sic, dictis iuribus, & rationibus. Ac etiā per id quod habetur in c. nisi cū pridem, de renun. vbi q̃ inter conferentē & recipientem beneficium oritur quidā quasi cōtractus: quasi do vt facias, vel dicas: vnde videtur ex hoc q̃ si non faciat possit cōpelli si non precise, saltē causatiuē: videlicet, si non vult repellī à beneficio

arg.

arg.c. relatum, & c. nonnulli, de cleri-
 co nō residen. & pro hoc quòd priua-
 ri possit stipendio beneficiatus non
 dicens officium, & deponi ab officio
 & beneficio: facit bonus text. in. c. cō-
 tumaces. 50. disti. & melior in c. cleri-
 cus victū, 91. dist. & ibi glo. nota. am-
 plians hoc verbum, etiam si benefi-
 cium tenue sit & ita tenue, quòd non
 valeat inde viuere: quia imputet eis
 quare permiserūt se promoueri ad tā
 tenuen ecclesiam: ar. c. horrēdus. 27.
 q. 2. Vnde sicut vir tenetur ministra- 91
 re necessaria vxori, quæ tamen debi-
 tum ei non valet reddere. 32. q. 7. ca-
 pit. proposuisti, sic & clericus, quan-
 uis ab ecclesia sua spōsa sua spiritali,
 de bitū non recipiat, tenetur eam of-
 ficiare: & dicere cum Apostolo. Scio.
 & faciari, scio & esurire, & abūdare,
 & penuriā pati omnia possum in eo
 qui me confortat. 40. distinet. c. quod
 dicit dominus. Et ibi etiam gloss. quæ
 dicit idē si à principio, quādo habuit

De perfecto clerico

ecclesiam, erat sufficiens: sed postea effecta est tenuis: quinimo plus voluit docto. ut teneatur dicere officium, etiam si esset excommunicatus: ne alias videretur prodesse sibi excommunicatio si ex hoc quod excommunicatus liberaretur a dicendo illo contra. c. intelligimus, de iudi. imò idem si degradatus si fuerit in sacris: vel etiam si non in sacris: dummodo beneficiatus quando diu est beneficiatus, ut de his & aliis plenius habetur in sum. confes. libro.

- 10 3. titu. 7. q. 18. Non tamen ut debeat vel possit illud dicere cum alio vel alijs in ecclesia quasi ex officio suo sicut prius: sed solus debet quasi per modum orationis secundum Hostien. argu. cap. si quis damnatus, cum seq. 11. q. 3. Vbi etiam de ordinato ad titulum sui patrimonij ut teneatur dicere officium, sed non in certa ecclesia: ut est text. coniuncta glossa, in cap. final. 62. distinct. & tenet Anto. in. c. tutius, de præben. & notatur per Ioan. de Ligna.

gna. in clemen. i. de celebr. mis. super
gloss. in verbo ministri.

CAPVT XLII.

- 1 Beneficiatus ordinatus ad minores nunquid teneatur de horis dicendis. 6.
- 2 Ordinati ad maiores quo casu ab horis dicendis excusentur.
- 3 Onus personale nunquid per tertium possit exequi.
Officium beatæ Mariæ uirginis quos & quando excuset à maiori officio.
- 4 Studentes beneficiati an teneantur ad officium dicendum.
- 5 Officium est quoddam annexum beneficio.
- 6 Opiniones quo ad animam tutiores insequendæ.
- 7 Clericus officium ad quod tenetur, non dicens an & qualiter peccet, Et nunquid teneatur de supplemento.
- 8 Infirmitas & paupertas excusant ab horis dicendis.
- 9 Satisfactio qualis in omissione horarum canonicarum.
- 10 Verba nonnulla prætermissa à clerico dum horas dicit, an obligent ad reincipiendum.
Præceptum iuris positiui ad quæ referendū.

De perfecto clerico

- 11 *Horis canonicis seruire labijs tantum an sufficiat.*
Attentio qualis & quanta in oratione requisita.
- 12 *Horæ canonicæ quo tempore dicendæ, & an simul dici possint.*
- 13 *Horæ matutinæ an & quando de sero dici possint.*
Dies ad horas dicendas quanti temporis.
- 14 *Clericus inuertens horas qualiter satisfacere teneatur.*
- 15 *Officium beatæ Mariæ uirginis an necessario dicendum.*
Et quid de officio mortuorum.

Solum hic super est dubiū in constituto in minoribus tantum & beneficiato, nūquid & ipse ex hoc q̄ clericus & beneficiatus teneatur dicere officiū, sicut alij cōstituti in sacris. Sunt enim qui tenere voluerunt, q̄ non teneantur personaliter seu per se dicere si nolunt: sed possint ipsi dicere per alium: & præcipuè si ex iusta causa, putà studij, vel alia causa probabili sint absentes: & per idoneum substitutum officient

cient ecclesiam: quasi in hoc plus habeant isti quàm constituti in sacris: qui tenentur per se dicere, vt supra. Ita voluit Laudensis, & sequutus est Petrus, & Abbas antiquus: mouentur isti per. c. peruenit, de appella. & c. cū ex eo, de elect. lib. 6. Sed non probant illa iura: quia solū ibi probatur, quòd tali beneficiato absente potest per aliū deferui ecclesiæ quo ad missam ibi dicendam: vel alia consueta. Sed quòd ipse excusetur à debito, quod habet, dicendi officium personaliter & priuatim, hoc non dicitur ibi. Ita respondet dominus Cardi. tenendo contra illam opinionem in clemen. 1. de celebra. missa. in. 5. q. respondendo ad vnā aliam rationem quæ allegatur per eundem Laudem. pro parte sua: dum dicit quia videmus quòd huiusmodi constituti in minoribus tantum excusantur ex multis causis, ex quibus non excusantur constituti in sacris: quia illi solum propter 2.

infirmit-

De perfecto clerico.

infirmi-
tatem excusantur. 91. dist. §. 1.
& cap. 1. & 2. Isti autē multis alijs ex
causis. quia propter consuetudinem,
propter appellationem, vel simile ar-
duam causam. c. peruenit, el secundo,
de appella. vel propter studiū, vel aliā
rationabilem causam. c. cum ex eo, de
elect. libr. 6. & cap. relatum, de cle-
ri. non resi. Non enim est hoc tenen-
dum secundum Card. ibi: quia licet
ex dictis causis excusetur à residentia:
non tamen à dicendo officio seu ab
horis canonicis dicendis, sicut alij: &
istud etiā satis videtur de mēte Ioan.
in dicto. c. 1. de celeb. miss. vbi allegat
3 theologos hoc tenere ista ratione: quā
cum sit onus personale, non est con-
cedendū quòd per alium debeat pos-
se expleri: iuxta nota. in regula qui
per alium lib. 6. & ideo dicit ibi Ioan.
Andr. in nouella, quod videret liben-
ter, quòd fauore studij statueret ec-
clesia, quòd clerici saltem in minori-
bus beneficiati, saltem non curati oc-
cupati

cupari bono zelo ad studium tenen-
do vicarium in beneficio: excusaren-
tur ipsi ab horis dicendis: dicendo so-
lum officium beatæ virginis: & istam
opinionem etiam Abbas moder. fir-
mat ibi in dict. c. i. dicens esse de men-
te Ioan. ibi & in clemen. i. eo. tit. & q.
tenēda est tanq̃ tutior. De quo etiam
per Ioan. de Ligna. in clemē. i. de ma-
gi. in vlti. col. dum format quæstio. in
scholari beneficiato existente in stu-
dio & faciente officiari ecclesiam per
alium: an teneatur ipse etiam dicere
officium: & ibi dicit de ista quæstio-
ne alibi non legisse: & de quo etiā per
eūdem in clemen. vt hi qui, de æta. &
quali. & in clemen. dignum, de celeb.
miss. per Ioan. de Ligna. Pro opinio-
ne tamen illa Lauden. & sequacium
videtur facere ratio ista fortis: quia cū
clericus in minoribus non teneatur
dicere officium ratione ordinum mi-
norum tantum: quia sacrorum susce-
ptio est illa quæ obstat, non autem
sola

De perfecto clerico

sola illa minorum ordinum, secundum
quod videtur communis conclusio
quæ est quod clerici in minoribus non
teneantur ad dicendum officium si
nolunt: ergo necessarium est dicere
quod si nunc tenetur cum beneficiū
habet, sola ratione beneficii ad hoc te-
neatur, & non alia. Si sic, ergo satis vi-
detur esse debere illi, si satisfaciatur de-
bito suo officiādo ecclesiam sufficiē-
ter per se, vel per alium pro anima
eius qui dotavit eam: quia sic facien-
do videtur facere illud, propter quod fa-
ctum & datum fuit beneficium: & sic
satisfactum rationi. c. fin. de rescrip. li-
bro sexto. Maximè quādo officiaret
per alium sufficientiorem & melio-
rem ipso: nisi responderetur, negādo quod
illa sola ratione teneatur: sed imò e-
tiam ista alia: quia clerus siue in sacris
siue non acceptando beneficium cō-
setur tacitè consensisse obligationi
dicendi officij: quasi annexæ ipsi be-
neficio ex dispositione iuris: & sic ex
quo

quodam quasi contractu & obligatione quadam tacita orta inter dantem beneficium, & acceptatē: ut supra tactum fuit. Quæ responsio satisfaceret probando ipsam dispositionem iuris: hoc est quod aliquo iure expresse hoc caueat: ex hoc solo actu quod acceptat quis beneficiū ecclesiasticum, teneatur per se ad dicendū officium, ita quod non sufficiat per alium dicere & officiare ecclesiam: quæ cum non reperiatur clara, in hoc ergo & cetera. Quinimò dictū, c. i. de celebra. missa. potius innuit oppositū etiam in presbytero, & sic in constituto in sacris: quod est fortius ibi aut à se, aut à scholaribus. Sed respondent doctores intelligendo illum textum, de officio non quod priuatim, & personaliter dici debet: sed de eo ad quod obligatus est presbyter dicere in ecclesia publicè officiendo: quod si non potest facere vel complere aliqua ex necessitate occurrēte, permittitur

De perfecto clerico

titur sibi posse supplere per alios: &
quod. c. licet loquatur in presbytero.
Idem tamen dicunt Doctores omnes
intelligendum in alio non presbyte-
ro eadem ratione. Sed quicquid sit
istud tenendum tanquam pro com-
muni magis opinione & Canonista-
6 rum, & Theologorum: quod clericus
etiam in minoribus tantum, quia non
dum constitutus in sacris, si habet be-
neficium ecclesiasticum, etiam si non
sufficiens tenetur dicere officium &
horas canonicas per se: & idem in non
beneficiato qui in sacris esset. Quę o-
pinio cum sit etiam tutior & simus in
concernentibus animam, proculdu-
bio amplectenda & consulenda est:
iuxta. c. iuuenis, de sponsa. cum simili-
7 bus. Sed an peccet mortaliter omnis
talis ex hoc quod non dicit officium.
Certè dicendum est quod sic, ex quo
ex precepto ecclesię ad id tenetur di-
cto. c. primo, cum ibi notatis, ergo cō-
traueniendo peccat mortaliter. c. se-
cundo,

cundo, de maio. & obediens. & 14. q. 1.
c. quicquid præcipitur. Fallit, nisi ex
obliuione fortè omiſſet quis illud:
tunc enim dici poteſt, q̃ non incurra-
tur mortale, ſed veniale tātum. Tene-
tur tamē, ex quo nūc recordatur, ſup-
plere illud: aliàs negligendo hoc, inci-
pit tūc peccare & mortaliter ſecundū
doct. Sed an ex hoc q̃ vnā dūtaxat
horā omittat dicatur peccare: doc.
quòd ſic, quando ex induſtria vel ne-
gligētia: non tamen volunt ex hoc
quòd dimittat omnes horas vnūs
diei dicatur propterea committere ſe-
ptem peccata mortalia, ſed vnum tan-
tum: licet illud grauius, & tantò gra-
uius, quātò plus dimittit de illo: quia
totum officiū vnus diei cadit ſub
vno præcepto capit. dolentes, de cele-
ſtis. Sed quid ſi non dicat illud ex ne- &
ceſſitate, fortè quia non potuit, putā
propter infirmitatem, vel paupertatē
quia caret libro: dic quòd non peccat
etiam tunc: dūmodo compēſet cum

De perfecto clerico

alijs orationibus. Non enim præceptum de dicendis horis cōsistit in certo determinato modo: sicut nec etiā indeterminato tempore vt statim infra. Licet tamen non sit determinatus, debet tamen seruari consuetus modus. Adeò quòd dicēdo aliud pro alio sine causa pro libito voluntatis, non diceretur satisfacere præcepto: imò nec diceretur satisfacere dicēdo illud non integraliter: quia sincopando vel omittendo aliquid quod fieri nō debet & peccat, & reprehenditur per clemen. dolentes, de celebra. miss. adeò q̄ tenetur redicere qui notabiliter malè dicit hoc modo secūdu Pet. de Palu. in. 4. dist. 15. & secūdu Archiepis. Flo. vbi supra, qui inuehit contra illos qui expendunt pecunias in superfluis expensis: & de breuiario habendo non curant: vt nō dicantur
9 tales euadere mortale peccatum. Sed an omittēti vel negligenti dicere horas possit imponi cōpetens satisfactio
alia

alia absque eo quòd teneatur dicere
quod omisit: & totiès quotiès omisit
de hac quæstio. per Cardi. in dicta cle
men. 1. de celebra. miss. in. 10. q. vbi ar
guit q̄ non per rationes aliquas, dein
de soluit, quòd si confessori magis vi
detur expediens quòd agat poeniten
tiam aliam, quàm quòd redicat horas
fortè propter magnam multitudinē
ad quā tenetur, vel quia fortè indeuo
tè dicit, poterit in aliam poenitētiā
commutare: arg. c. presbyter. 72. dist.
sed de hac quæstione ponitur etiam
per præallegatū Archiepi. Flo. vbi su
pra, & ibi concludit ipse etiam idē q̄
possit commutare: addēs ibi, q̄ si omi
sit dicere per annum, non est neces
se vt iniūgatur ei quòd dicat illud per
annum: & sic duplex dicat officiū om
ni die: & si vnam horam heri dicat
hodie duas: sed potest in aliud com
mutari secundum eum: & idem secū
dum Thom. in quolibeto, licet be
ne & laudabiliter faceret & cautius

De perfecto celrico

- 10 sic faciendo. Et quid si omittat aliqua
verba nunquid teneatur reincipere:
ibidē q̄ non: vel dicit quidē sed non
aduertit ad id quod dicit. De his & si-
milibus ibi in. d. sum. sua. in. 3. parte
de statibus. titu. 1. vbi in hoc ultimo
sequendo Hostien. transit quòd nō:
& quòd hoc tenere videt̄ benignius,
& allegat rationem: quia cum hoc sit
præceptum de iure positiuo: non re-
fertur nisi ad ea quæ sub iudicio hu-
mano cadere possunt: & ista sunt quæ
exercentur per actus exteriores, non
autē per interiores: & allegat ad hoc
glo. in clemen. graui. de celebra. mis.
super ver. fructum labiorum. vbi glo.
11 argum. quòd satis est labijs seruire in
diuinis horis, licet cor diuertat ad
alia: & ex quo text. in ver. labiorum
suorum: sumunt docto. quòd non suf-
ficit horas dicere mente aspiciendo
super libro sine alia mōtione labiorū
cōtra aliquos. Circa hoc tamen vide-
licet, circa attentionem in oratione:
qua-

qualis seu quanta requiratur, prosequitur ipse plenius ibi recitando Pet. de palu. in. 4. distin. 15. post beatum Tho. ibidem: & de qua per glo. in clemen. si dominū. de reli. & vene. sanc. Et quo tempore dici debeant hora, ¹² & an omnes simul eodem tempore dici possent, loquendo de eo quod dicitur in priuato nō officiando. Cōclusio quòd si possint dici, singulæ suo tēpore debent dici, si non propter occupationes possunt simul dici: & melius tunc est præuenire quàm tardare quia præuenire prudentiæ est: tardare verò negligentia: & ideo ad propositum hoc refert Ioan. in. ca. 1. de celeb. mis. Exemplum de quodam viro sancto, cui dicenti horas ante tempus angelus dei afferebat vuas acerbis: dicenti post tempus afferebat marcidas: dicenti verò hora conuenienti afferebat maturas. Cæterum de consuetudine curialium illorum qui versantur in occupationibus videtur enim hoc

De perfecto clerico

quòd dicant illas omnes simul de mane vsque ad vespervas exclusiue, de sero verò vespervas cum completorio: & hoc consulitur per docto. in dict. cap.

- 13 1. d. celebra. miss. Potest etiã matutinum dici de sero propter necessitatem honestarum occupationũ: nam & hoc etiam quandoque in solennibus officijs fit vt in officio diei corporis Christi, & per totam octauam. Si autem fieret vt quietius somno & voluptati vacaret, non esset absque peccato secundum Thomam in quolibeto. Non tamen videtur condemnandum de mortali, ex hoc quòd tardè dicat officium, dummodo non transeat dies tota: quæ quantum ad hoc censetur vsque ad mediam noctem: non enim istud præceptũ de horis dicendis refertur ad tẽpus, vt supra etiã dictũ est.
- 14 Sed si quis prætermissa vna hora dicat aliam, putà post primam dicat sextam, sufficit secundum aliquos quòd suppleat quod omisit, putà tertiam:

tiam: & pœnitentiam agat de negligentia sua. Illud tamen cauendum ab eo qui habet celebrare, vt non ante celebret missam, quàm matutinas horas primo dixerit: peccat enim mortaliter antè celebrando, quanuis postea diceret secundum Hostien. & docto. quia facit contra generalem & approbatam consuetudinem ecclesiæ. i. r. distinc. cap. in his. Non sic peccat qui celebraret antè primam: sed post matutinum dictum: nisi hoc esset contra præceptum vel constitutionem. De officio verò beatæ Virginis nunquid necessario sub præcepto dici debeat, vel quando, & quomodo: & similiter de officio mortuorum & de suffragijs: de hoc per do. Cardina. in cle. graui de celebra. miss. in. 8. quæst. vbi arguit pro & contra: & soluit secundum Lauden, quòd ex quo vno 15 & eodem modo omnes ecclesiæ seruitores consueuerunt promissa & horis talia dicere, quod quilibet de ipsis

De perfecto clerico
ad hoc tenetur. ar. c. ex parte. de censi-
bus. Secus si aliqui tantum dicerent
etiam plures sed non alij: quod intel-
ligitur in residentibus & officianti-
bus ecclesiam. Secus dicit in illis qui
causa studij vel alia rationabili habēt
extrauagari arg. clemen. dignum. de
celebra. mis.

CAPVT XLIII.

REQUISITVM. IIIL.

- 1 Beneficium qualiter obtinendum. 2.
Institutio beneficij ut dicatur canonica quæ
requirat.
- 3 Intrusio in beneficijs est reprobatisima. item
& simonia.
- 4 Intrusi nunquid absoluant ignorantes confi-
tentes,
Ignorantia cum tolerātia tribuit iurisdictio-
nem non habenti, etiam inhabili.
- 5 Confitentes an teneantur intrusis iterum con-
fiteri.
- 6 Prælati non legitime instituti an obediendum
& soluendum.

Quarto

Quarto requiritur in ordina-
to: & qui ultra ordines be-
neficium aliquod habet ec-
clesiasticum, & quòd illud
legitimè habeat & noscat se habere,
quia nō se intruserit, nec per potesta-
tem secularē vel aliàs illicitè: sed me-
diante canonica institutione habeat
illud: sine qua non potest ipsum bene-
ficium ecclesiasticum obtineri legiti-
mè, iuxta regulam primam de regu.
iur. lib. 6. etiam si lōgissimo tempore
quis tenuisset illud: ut dicit ibi glo. &
quæ institutio vt dicatur canonica
requiritur. 4. interuenire: de quibus
ibi per glo. Ex quibus colligi potest.
quòd vt dicatur quis legitimè habere²
beneficium, vt possit retinere de iure,
requiritur quòd habuerit ab illo, qui
ius conferendi habuerit: putà præla-
to ecclesiastico. non ergo à domino
tēporali qui illud sibi contulerit vt fa-
ciunt quotidie principes nostri tem-
poris, & malè: quia peccant grauiter,

De perfecto clerico

& non solum ipsi sed illi etiam qui recipiunt ecclesias è manibus eorum, qui tenentur omnino resignare eas, aliàs ab officio & beneficio sunt suspendèdi, & si contumaces perseuerauerint deponendi: ipsi verò laici qui sic cõtulerunt, & nolūt desistere excommunicandi. c. preterea. & c. relatũ. de iure patro. & c. si autem. 11. q. 3. &
3 de iudi. cum nō ab homine. Requiritur etiam q̃ per debirũ modum & iuridicum: quia non per simoniam & huiusmodi & sit ipse talis qui sit habilis ad hoc quia nō irregularis, vel propter aliquem in eo defectũ. Aliàs autem quādo iniustè quis tenet beneficium, vel per intrusionem aut simoniam, vel quia aliàs inhabilis: talis secundum Ray. cum non intret, per hostium, dicitur fur & latro: nec habet viam salutis nisi resignando: uel petèdo dispensationem ab eo qui concedere illam potest, si est impedimentũ tale super quo dispēsari de iure possit:
quam

quam, si non possit obtinere, oportet
ut saluetur quòd omnino dimittat il
lud, & in utroque casu agat pœniten-
tiam de peccato comisso: imò & fru-
ctus perceptos restituat: nisi remittā-
tur à superioribus: secūdum quòd re-
fert & sequitur Archiepisc. flo. in sum-
ma sua. 3. parte. titu. 8. c. 3. Et quid iu-
ris tūc de istis talibus sic intrusis: nun ⁴
quid absoluant ignorantes confiten-
tes sibi: videtur quòd nō ex quo non
prælati. c. omnis. de pœniten. & re-
mis. Cōmuniter tamē tenetur, quòd
saluentur confitentes in fide sua, quā
habuerunt in sacramentis capit apo-
stolicam. de presby. non bapti. & pro-
pter iustam causam ignorantia: &
quia ignorantia & tollerantia tribuit
iurisdictionem non habenti etiam in
habili. l. Barbarius. ff. de offic. præto.
propter quæ tenet Hostien. in. capit.
dudum. el. 2. de electio. quòd non te-
neātur tales recōfiteri de necessitate,
licet de cōsilio sic. Attamē sanguis co-
rum

De perfecto clerico

rum requiretur ab eis, qui se gerebāt
ut praelatos, ac si ipsi deperissent: quia
quantum in se fuit, perdiderunt eos.
arg. de offi. ord. c. irrefragabili. Circa
5 prædicta tamen an teneantur confi-
rentes talibus recōfiteri: videatur Ab-
bas in dicto. c. dudum. de elec. super
gl. in verbo peruenit. qui Abb. putat
distinguēdum inter eos, qui nunquā
habuerūt institutionem à superiore,
& illos qui habuerūt. Sed ex causa su-
perueniente fuerunt priuati: ut con-
fessi primis teneantur confiteri: con-
fessi autem secundis nō: si non obstā-
te priuilegio tolerabantur. Quod ali-
ter non examino ego hīc: sed me re-
mitto ad ibi nota. & ad nota. in sum.
confes. lib. 1. titu. 1. q. vltima. & vtrum
talibus etiam teneantur subditi obe-
dire: vel an debitores ecclesie tenean-
tur ei respondere: vel respōdendo &
soluendo liberentur, non insisto quia
nimis esset longa questio: sed quic-
6 quid dubitetur in foro conten. vide-
tur te

tur tenendum in foro conscien. Quod si quis pro certo sciat quod possessor ecclesiæ vel dignitatis non sit verus prælatus, non tenetur ei obedire, nec soluere id quod ecclesiæ vel dignitati debitor est nec soluendo liberatur: ar. c. eam te cum ibi no. de iureiurā. & c. inquisitioni. de sen. excommu.

CAPVT XLIII.

REQUISITVM. V.

1 Residētia in beneficio an & quādo requisita. 3.

2 Precario per modum beneficij an possit dari alicui.

Beneficia simplicia non requirunt residentiā.

4 Iuramentum quam interpretationem recipiat.

Requiritur & vnum aliud in tali beneficiato: & sic quintum in ordine quod residētiā faciat in ipsa ecclesia beneficiā sic canonicè obtēra vt supra. Ad quā residētiā de iure tenetur omnis beneficiā-

De perfecto clerico
neciciatus quodcumque sit benefi-
ciū siue cū cura & hoc indubitātū. c.
licet canon. de elec. lib. 6. siue sine cu-
ra: vt no. Inno. & ibi docto. in. c. fina.
de cleri. nō residenti, dum ibi volunt
& videtur communis cōclusio, quòd
omnia beneficia quę in titulū dātur,
requirant residentiam, de iure com-
muni loquendo, quæcunque illa sint
& quanticunque valoris etiam mini-
mi: arg. c. conquerente. eo. tit. de cle.
non resid. Dixi autem quę in titulum
dantur: quia secus de illis quæ in sti-
pendium darentur: putā quia alicui
tanq̃ pauperi & bene merito daretur
2 aliqua posset ad vitā vel precario qđ
fieri potest. 12. q. 1. c. quia tua. & 32.
distinēt. cap. si qui verò. De iure com-
muni dixi: quia ex statuto, cōsuetudi-
ne, vel priuilegio possunt aliqua esse,
quæ non requirunt residentiam. quæ
in hoc vidētur valere & excusare: iux-
ta ea quæ notantur in c. cum omnes.
de consti. cum distinctione tamen
de qua

de qua ibi & secundum quod no. in. d. cap. fina. per docto. maximè Ioā. de Li. ibi. qui dicit hoc verbum notādū, quòd de consuetudine generali hodie beneficia simplicia non requirūt residentiam. De iure ergo tenendum est pro regula quòd tenetur omnis beneficiat⁹ residere in beneficio suo vt supra: fallit ratione consuetudinis, statuti vel priuilegij. d. c. cū omnes, intelligendo vt ibi. Item & secundo ratione occupationis dūmodo tūc deferuiatur per substitutū sufficientē. c. 1. de cele. mis. Tertio, ratione dispensationis quā frequēter cōcedit papa habentibus plura beneficia dummodo deferuiat per substitutum vt supra. Quarto in casu. c. quoniam. de of. or. Quinto, in casu. c. extirpāde. § qui vero. de prebē. Sexto, ratione defectus seu debilitatis supuenientis. c. 1. de cler. ægro mini. Septimo, in eo q̄ haberet se absentare vtiliter & honestè, vt causa studiorum, vel peregrinationis

de li.

De perfecto clerico.

de licentia prælati: de consecra. dist.
5. c. non. esset. & c. cum ex eo. de elec.
in. 6. Item. exemplum in eo qui se ab-
sentat pro vtilitate & negotijs eccle-
siæ. c. ex parte. de cle. non resid. vbi di-
citur quòd talis etiam si iurauit resi-
dere: licitè se absentat pro negotijs
4 ecclesiæ absq; periurio. Recipit enim
iuramenti legitimam interpretatio-
nem secundum Inno. & idem si est in
ista causa absentia putà propter inimi-
citiam & huiusmodi. c. inter. 4. eo. tit.
dummodo tunc seruiat per substitu-
tum vt supra. Fallit etiam in omnibus
illis casibus, in quibus non residēs ha-
betur pro residente ex expressa iuris
permissione: vt si est aliquis, qui sit in
seruitio papæ. c. cum dilectus. de cle-
ri. non resid. vel in casu. c. ad audien-
tiam. & c. de cætero. eo. tit. in eo qui
esset in seruitio episcopi: & idem si in
seruitio Archiepis. c. pastoralis. de of-
fi. ordina.

REQUISITVM. VI.

- 1 Beneficia plura curata an licitum sit & possit quis habere. 3.
- 2 Beneficia plura in titulum teneri quando possint, Et quæ concurrere debeant. 11.
- 3 Pluralitati in beneficijs locus quando sit.
- 4 Residentia in beneficio an possit consuetudine tolli.
- 5 Consuetudo de non residendo an excuset non residentes.
- 6 Pluralitatis beneficiorum incommoda.
- 7 Abundantia mater est dissolutionis.
- 8 Consilium magistrorum Parisiensium super pluralitate beneficiorum.
- 9 Quæstiones quando periculose decidantur.
- 10 Error peccati non mortalis quando liget ad mortale.
- 12 Pluralitas beneficiorum est canonibus inimica.
- 13 Beneficia plura ut quis habeat quinque concurrere debent.

Qbservare etiam debet talis clericus beneficiatus & erit sextum requisitum: vt si habet vnum beneficium stet cōtēntus

De perfecto clerico

eo maximè quando sufficiens sibi esset, & potissimè si curatum. Cum duo curata prohibitum sit simul haberi, & peccatum magnum sine dispensatione. imò per acceptationem secundi vacare dicitur primum ipso facto: & si contendat tenere utrūq; incurritur amissio utriusq;: ut habetur in. c. de multa. de præbē. intelligēdo tamē cū limitationibus & fallentijs, de quibus ibi per scribentes. Quinimò nec duo simplicia de iure potest quis regulariter habere in titulū: aut tenere: ² præterquā in casibus. 6. de quibus per glo. nota. 21. dist. in summa. Primus, quādo ecclesię sunt tenues, ita quod vna non sufficit ad sustentationem. 10. q. 3. vnio. Secundus, cū vna pendet ab alia. c. eā te. de æta. & qualita. Tertius, propter raritatē clericorum. 21. q. 1. cap. 1. in fi. Quartus, si ecclesia est annexa præbendæ vel dignitati. dum modo tunc faciat secundum quod disponitur in. c. extirpandæ. §. qui verò de præ-

de præben. Quintus, si habeat vnā
intitulatam: & aliam commēdatam.
21. q. 1. c. qui plures. Sextus, quando
haberet quis illa ex dispensatione epi
scopi, vel eius superioris qui possit di
spensare. c. sanctorum. 70. dist. Ita ha
betur in. d. glo. summæ. 21. dist. vel po
test dici dando aliam doctrinā in hoc
cum quæritur, an plura beneficia pos
sit licite quis habere: faciēdo duas re
gulas: seu duas conclusiones: quas su
mo ex dictis docto. in. c. final. de cle
ri non resi. Prima regula seu prima cō
clusio quòd in beneficijs requirenti
bus residentiam, prout requirunt om
nia de iure communi, nisi statutum,
vel cōsuetudo, aut priuilegium aliud
inducat: non est locus pluralitati.
Ratio huius conclusionis: quia cum
requirant residēciam continuam, im
possibile autem sit vnum & eundem
in duobus diuersis locis simul & se
mel residere capit. quia nonnulli, de
præben. ergo, &c. Fallit ista conclusio

371 De perfecto clerico

nisi in talibus dispēfaretur per habentem potestatem dispēfandi dict. cap. sanctorum. 70. dist. & quis dicatur habere potestatem hāc infra statim. Secunda conclusio in beneficijs simplicibus non requirentibus residentiā, putā ex statuto: consuetudine vel privilegio: locus esse pluralitati. Ratio differētiæ inter ista, & illa quæ requirunt residentiā: de quibus supra quia in istis cessat ratio prohibitionis quā dixi in illis: & sic videtur ex ista secunda conclusione, quod possit consuetudo inducere vt non requiratur residentia in ecclesijs, quæ aliās de iure requiritur: & per cōsequens facere pluralitatem licitam, quæ de iure sine ea esset illicita. Hæc tamē illatio non tenetur cōmuniter ita generaliter, sed restringitur ad simplicia beneficia: vt circa illa possit consuetudo disponere: quantū est circa residentiam, circa curata vero non: ar. c. quia cum nulli, cum ibi notatis de præben. Ita dicit

Ioan.

Ioan. de Imo. post Hosti. in dict. c. fi.
 Vtrum autem ista talis consuetudo
 posito quod valeat de iure positiuo
 & excuset in foro contentioso: vt vi-
 gore eius non possint plurales cogi
 ad dimittendum, valeat etiam de iu-
 re diuino vel naturali, ita quod excu-
 sare habeat á peccato in foro pœnitē-
 tiali huiusmodi plurales, in hoc stat
 dubium, non enim valet consequen-
 tia concludendo est potens tollere re-
 sistentiam in beneficio, posito quod
 potens sit tollere in simplicibus vt cō-
 muniter tenetur, ergo est potens in-
 ducere pluralitatem in illis attentis
 rationibus q̃ plurimis & urgentibus
 ex quibus dicitur prohibita ipsa plu-
 ralitas: de quib⁹ per doc. in. c. de mul-
 ta, de præben. Per hanc enim prohibi-
 tionem, vt ibi dicitur, pauperibus cle-
 ricis prouidetur, animarum periculis
 subuenitur, materia dissolutionis tol-
 litur, auaricie viciū submouetur, iuris
 dispositioni obtemperatur, dispositis

De perfecto clerico

singula officia singulis conferenda. c. ad hæc, de præben. & ecclesiam vnius debere esse sacerdotis. c. cum nō ignoret. eo. tit. & quemlibet in ea vocatione in qua vocatus est permanere debere. 21. quæst. 1. cap. 1. Quas rationes omnes adducit do. Ant. in dicto. c. de multa, in. 1. q. circa. rex. Item etiā attēto ex altera parte malo & dāno quod sequitur ex tali contraria permissio-
6 ne pluralitatis. Sequitur enim diminutio diuini cultus, cum vnus solus loco pluriū cōstituitur, qui possent omnes deseruire. Sequitur etiam de fraudatio vltimarum voluntatum eorum qui contulerunt bona ecclesijs, & dotauerunt eas, vt certus ibi numerus deseruientiū deo haberetur: vel vnus salte solus haberet ibi continuè seruire. Sequitur etiam inæqualitas, dum vnus pluribus beneficijs abūdat, alius autem ne vnum quidem habere potest: datur etiam materia ambitioni: vt quis videns se obtinere posse plura bene,

ra beneficia, quærat illa ad finem ut
 ditior euadat: vel ut splendide possit
 viuere: vel ut euadere sic facilius pos-
 sit ad effecutionem episcopatus vnus.
 Datur etiã materia dissolutioni quæ 7
 communiter sequitur ex abundan-
 tia: & multa alia proueniunt mala: ut
 experientia ipsa docet quotidiana.
 Quibus cõsideratis & alijs etiã ratio-
 nibus quæ adducuntur multi & theo-
 logi, maximè & canonistæ tenent
 non excusare saltem ita simpliciter
 ut refert Archiepi. Floren. in sum. sua,
 in. 3. parte, de statibus, titu. 8. capitu.
 3. vbi allegando Thom. in quolibetis
 multa adducit. Subdens ibi, quòd de
 anno. M. 338. episcopus Parisiensis
 volens scire quid tenendum in hoc:
 fecit conuocationem omnium magi-
 strorum ordinis prædicatorum Pari-
 sijs: & facta longa disputatione super
 huiusmodi pluralitate beneficiorum
 licita esset nec ne. Tandem fuit con-
 clusum duo beneficia simul cū salu-

De perfecto clerico

te teneri non posse, dummodo vnū valeat. i s. paruas libras: intelligendo de beneficijs etiam non curatis quæ scilicet, sunt sufficientia ad vitam clerici: secundum condecentem eius statum, & quòd huic terminationi consensit dictus episcopus & quidam do. Hug. Cardi. illius ordinis prædicatorum cum quibusdam alijs excellentissimis magistris, quos nominat ibi.

- 8 Quodq; post tres annos rursus renouata disputatione longiori: & solēniori fuit idem conclusum & determinatū per omnes: exceptis duobus, quorum vnus mortuus paulò post apparuit deinde, & reuelauit se esse dānatum: & hoc inter alias causas propter opinionem illam cōtrariā quam tenuerat in disputatione illa. Recitat etiam idem do. Archiep. ibi alios hoc idem affirmare, inter alios quendam do. Iacobū de Vitriaco cardinalē dicētem hæc verba: quod habere plura beneficia, dummodo vnum sit competentens.

tes mortale est & damnabile. Refert etiam Grego. papam nonum compilatorem Decretalium: qui interrogatus vtrum posset de plenitudine potestatis dispensare cum de tētoribus plurium beneficiorum. Respondit, possum dispensare tantum à vexatione detinentium: quasi volens dicere secundum eum, quod poterat ad finem vt non molestarentur detinentes in foro contentioso, non autem in foro conscientiae. Ego autem in hoc passu tam dubio & tanti ponderis, & in quo agitur de materia peccati sit mortale, & si occidens animam vel non mortale nolo præcipitare sententiam, iuxta. c. ponderet. 50. distin. Vt 9 enim inquit beatus Tho. in quolibetis, omnis quæstio in qua de peccato mortali agitur, nisi expresse eius veritas habeatur, periculose deciditur, quæ error quo non creditur esse mortale quod mortale, nō excusat à toto, licet fortè à tanto. Error vero quo nō credi

181 De perfecto clerico

tur esse mortale, quod non est mortale, consciētiam ligat ad mortale: imò plus sola dubitatio qua inducit quis ad hæsitandum quod illud sit mortale, quod re vera etiam non est, facit ut mortaliter peccet quis: attentando illud tale: postea quia ex hoc quòd attentat illud, sic in dubio constitutus sit mortale vel non: peccare dicitur mortaliter subijciendo se ex hoc periculo & discrimini peccati mortalis: ita dicit ipse beatus Thomas in quolibeto. 11. secūdum quòd ipsum refert præallegatus Archiepiscopus Floren. ubi supra. Maximè verò periculosum dixerim in his in quibus sunt opiniones & rationes probabiles hinc inde: per quas meritò possit dici res ambigua: prout in quæstione nostra: in qua theologi theologis sunt contrarij: & canonistæ canonistis. Nec reperitur expressè terminata, cum in sacra scriptura nō fiat de ea mētio: quāvis ex aliquibus autoritatibus scriptu

ra argumenta possint adduci: quæ tamen non dilucidam veritatem ostendunt: & adeò dubia redditur, vt sit substētabilis ad vtranque partem: & quam alias & bis vidi publicè disputari in hoc studio Ferrariensi. Dicam tamen opinionem quæ mihi aliàs visa fuit legendo dictum capit. final. de cleri. non residen. vbi doctores communiter hoc tangunt faciendo ibi & sequendo illam conclusionē de qua supra quæ est communis: sed illam limitando tribus limitationibus: conclusio ergo sit ista. Non prohibetur II quis de iure habere plura beneficia simplicia: si sunt talia quæ de cōsuetudine, statuto, vel priuilegio minimè requirant residentiam: & hoc nō solū in foro contentioso: sed etiam in foro conscientie quantum ad Deum, Limitatur autem ista cōclusio tripliciter: primo, vt procedat nisi vnum ex illis pluribus simplicibus esset sufficiens: quia tunc non videtur quòd pos-

281 De perfecto clerico

possint duo retineri de iure sine dispē
satione per notata in. c. conquerente,
de cleri. nō resi. & in. c. eam te, de ata.
& quali. & fuit dictum originaliter
Gof. & satis rationabile secū dū Ioan.
de Ligna. in dicto cap. fina. qui dicit
hoc tenē dum pro tutiori parte, quic-
quid Innocen. voluerit: cuius opinio
nem dicit Ioan. communiter seruari
in. c. gratia, de rescri. lib. 6. dum voluit
ipse Innoc. quod indistincte liceat si-
ue sufficientia siue non: nam hoc di-
ctum per multos nō recipitur: & ideo
secundum Ioan. de Ligna. consilium
est q, cum dispēsatione tunc obtineā-
tur. Limitatur secundo nisi pluralitas
multū excederet, vt quia sex, vel octo
12 quis haberet, sed omnia simplicia, est
enim talis multitudo. canonibus ini-
mica. c. cum iam dudum, de præben-
ita etiam vult Ioan. de Imo. ibi post
Innocētium. Limitatur tertio, & hoc
secundum dominum Ant. in dict. c.
gratia. de rescrip. nisi habēs plura illa
bene-

beneficia nollit de seruire per substitutum loco sui, casu quo teneretur sic enim intelligo: quia tunc non videtur quod possit cum bona conscientia saltem redditus recipere. Saluo secundum eum nisi essent valde exilia per ea quæ habentur in dict. cap. eamte. Et hæc conclusio cum prædictis limitationibus satis videtur de mente moder. in dict. cap. fin. & per quam reducuntur etiã satis opiniones ad concordiam, & quæ conclusio videtur posse reduci in breuioribus, vt dicatur q. 5. demum concurrentibus pos-¹³ sit quis de iure habere plura beneficia & nõ aliter, q. sint simplicia, quod non requirant residentiam de iure communi vel de consuetudine, quod vnum solum vel aliqua simul non sufficiant, quod nõ in magna nimis quantitate, & quod deseruiatur per alium, casu quo nõ exilia multum. Aliàs non videtur, quod possint haberi plura de iure communi sine dispensatione.

Vnum

De perfecto clerico

Vnum tamen addo & notabile multum ad propositum: quod dictum ponit Archiepiscopus Flo. in. 3. parte, de statibus, titu. 8. c. 3. sub rubrica de fructibus bene. ubi ponit hæc verba multum nota. digna. Quod quicquid sit de iure in foro contentioso, sufficere videtur in foro conscientie ad salutem animæ, etiam in beneficijs quæ videntur requirere residentiam de iure. Si beneficiatus sua cura & impensis prouidet quod ecclesia decenter officietur, & populus sufficienter regatur, & ipse beneficiatus sit honestæ vitæ & bonorum morum, ita vt sit exemplum bonum cæteris, & de prædictis certificetur, & interdum per se ad locum accedat: licet tutius sit si per se ipsum continuè faciat ista: Hæc ille: cui addo quod istud dictum fuit dictum vel de quo fit mentio, in sum. confess. lib. 1. titu. 7. quæst. 29. Non tamē formaliter dicit ipse illa vltima verba, sed dicit dummodo per se diuinum officium dili-

genter

genter exoluat, & ministris secundum
 possibilitatem officij ministri sufficiē
 ter. De quo etiam dicto fit mentio in
 sum. Pysana, in verbo clericus primo.
 §. fi. Et pro quo dicto ad excusationē
 scilicet, nō residentium & deseruien
 tium per alios in ecclesia vt non pec
 cent: satis etiam videtur facere con
 suetudo, quæ sic videtur communi
 ter esse: & quam papa scit & tolerat
 arg. cap. cum iam dudum, de præben.
 Quid tamen tenendum non affirmo
 ego aliter decisive: sed remitto ad no
 ta. plenius per doct. in dict. c. fin. & in
 dict. c. gratia: de rescrip. lib. 6. & in cle
 men. gratia. eo. tit. vbi latissimè per
 Car. & in. c. cū iam dudū, de præben.
 & in. c. de multa, eo. tit. per glo. etiam
 ordinariam & ibi scribes in. c. du
 dum, el. 2. de elec. & in. c. quia nonnul
 li, de cleri. nō resi. vbi per Hostien. &
 do. Ant. per Spec. in tit. de lega. §. dicē
 dum restat versic. illud autem consue
 uit quæri. & latissimè per do. Abb. Si
 cul.

De perfecto clerico
eul.in repeti. §. qui verò, in. c. extirpan
dæ, de præben.

CAPVT XLVI.

1 Beneficia plura an possint cū dispensatione li
cite obtineri.

2 Dispensare super beneficiorū pluralitate qui
possint.

Papa super quibus beneficijs non dispensat.

3 Episcopus an dispense ad duo beneficia.

4 Dispensatio ad duo beneficia qualiter constare
debeat.

Dispensatio ob publicam causam fieri debet.

5 Dispensationis definitio.

Dispensatio Papæ sine causa ad beneficia an
ualeat.

6 Papæ nemo potest dicere cur, sic facis.

I Ed hic restat dubiū: an in il
lis casibus in quib⁹ plura be
neficia non possunt de iure
obtineri, vel retineri, an ex
dispensatione saltem possint, vt sit ma
ximè tutus in conscientia ille, qui sic
retinet: Ad quod dicendum q̄, certè
sic, dūm

fic, dummodo fiat ab eo, qui habet auctoritatem dispensandi & debito modo. Quis autem possit dispensare, & qualiter: de hoc in. c. de multa, de præben. ubi concluditur per do. Ant. ibi post. multas & varias opinio. recitatas: q̄ super duobus simplicibus vel 2 simplici & curato dispensare potest solus episcopus: vt nota. in. c. literas, de conces. præben. Idem in præbendis duabus, vel canonicatibus duob⁹ in diuersis ecclesijs. c. dudum, el. 2. de elec. Super duobus autem curatis, vel duobus personatib⁹, aut dignitatibus duabus: etiam non curatis solus Papa dispensat. Et idem vt solus dispense super duabus præbendis: aut canonicatibus in eadem ecclesia. Solus etiā dispensat super magna multitudine ultra duo secundum Anto. ex hoc volentem quòd episcopus non possit 3 dispensare vt quis habeat ultra duo beneficia: cuius tamen contrarium in hoc tenet ibi do. Abb. Quia. c. quia in

De perfecto clerico

tantum, de præben. quod allegat do.
Ant. ad hoc non probat hoc: imò po-
tius opponit secundum eum. Nam
non loquitur illud capitulum in di-
spensatione quæ fit ex causa: sed de ea
quæ per ambitionē: vt patet ex proœ-
mio ibi, quæ non potest dici dispensa-
tio, sed dissipatio: & quia sequeretur
dicit Abb. secundum hoc q̄ non pos-
set episcopus cum vna sublimi & lite-
rata persona quæ haberet duo bene-
ficia, ex quibus non posset viuere di-
spensare: vt posset habere vnū aliud:
4 quod est absurdum. Vt tamen valeat
dispensatio, & dicatur benefacta, requi-
ritur q̄ fiat ex causa vt notat Ioan. ibi
in dicto. c. de multa, allegando beatū
Tho. 2. 2q. 87. art. 20. vbi loquitur de
materia ista dispensationis: & qui
beatus Tho. in effectu concludit ibi,
quod dispensatio non debet fieri pro-
pter bonū priuatum nec ob causam
priuatam, sed publicam: & quæ cau-
sa potest esse triplex vt dicatur legiti-
ma

ma videlicet, propter necessitatē ec-
clesiæ, propter vtilitatem eius & pro-
pter evidentem prærogatiuam perso-
næ: & ita etiam cōcludit ibi Abb. aliās
non dicitur dispēratio: sed dissipatio:
Est enim dispensatio, iuris commu- 5
nis relaxatio facta cum causæ cog-
nitione ab eo qui potestatem habet di-
spensandi. Ex hoc inferendo ad illud
dubiū: an valeat dispensatio facta su-
per huiusmodi à papa sine causa: in
quo expressē tenet ibi Abb. quòd nō
quo ad deum: vt sit tutus inconscien-
tia ille cum quo sic dispensatur sine
causa: sicut in simili dicit gl. singularis
in vouente cū quo dispēsat Papa sine
causa: in capitu. non est voti de voto,
vt non sit tutus talis in conscientia: li-
cēt valeat quo ad ecclesiam militan-
tem & in foro contentioso: cum ipse
sit super ius positium: & nemo pos- 6
sit ei dicere cur ita facis. cap. si papa.
40. distin. Circa quod licēt possent al-
legari plura & plurima pro, & contrā.

De perfecto clerico

Est enim articulus disputabilis, & ad
vtramque partem sustentabilis: &
ita vidi disputari, & sustentari: omit
to tamen breuitatis gratia. De mate
ria simpliciter me remitto ad ibi no
ta. & in. c. cum ad monasteriũ. de sta
tu mona. c. veniens. de filiis presby. &
ad glos. in. c. dudum. el. 2. de elec. &
in. d. c. sanctorum. 70. distinctio. & ibi
ar. & .i. q. 1. c. nisi. rigor. & in. c. arseliti.
vers. de adulterijs. de iudic. Et hæc vo
lo sufficere quantum ad hoc sextũ re
quisitum de pluralitate in beneficijs
cuitanda.

CAPVT XLVII.

REQUISITVM. VII.

- 1 Animarum cura quatenus liget curatum.
Beneficij acceptatio tacitam ducit obligationẽ.
- 2 Vigilantia circa curam animarum.
- 3 Animarum cura quanti ponderis.
- 4 Peccata populi comedentes.
- 5 Animarum cura circa quæ uersetur.
- 6 Prælatorum negligentia.

Debet

Ebet in super & tene-
tur clericus beneficia-
tus maximè qui benefi-
cium curatū habet cau-
tus esse, & diligens cir-
ca curam animarum sibi subditarum
& commissarum. Cum ad hanc habē-
dam obligatus sit non solum ex præ-
cepto & ex dispositione legis canoni-
cæ & diuinæ: sed etiam ex tacita qua-
dam obligatione orta in acceptatio-
ne beneficij; ex hoc quòd consensit
habere illud quod sciebat, vel scire de-
bebat habere annexū onus illud cu-
ræ. arg. c. trās lato de constitu. Ideo be-
ne videntur convenire illi verba illa
Prouerbiorū. s. fili si sponderis ami-
co tuo defixisti apud extraneum ma-
num tuam: illaqueatus es verbis oris
tui & infra. Te ipsum ergo libera: fe-
stina: suscita amicum tuum; ne dede-
ris somnum palpebris oculorum tuo-
rum. Propterea habere debet conti-
nuò hanc obligationem ante oculos,

De perfecto clerico

suos ne obijciatur ei, quòd dormiens fuerit aut dormitans: iuxta illud, Ecce nō dormitabit neq; dormiet qui custodit Israel. Nec mirum, quoniam vt inquit Bernardus. Neque dormitat neque dormit qui impugnat Israel. Sit ergo diligens, sollicitus & inuigilans ille qui huiusmodi curam suscepit animorū, ne ex defectu eius quod facere sibi incumbit ex obligatione suscepti officij pereant animę sibi cōmissę: pro quibus rationē reddere debet ante tribunal Iesu Christi in ipso diuino iudicio. Secumque animaduertat qualis & quāti oneris sit ipsa cura animarū quam suscepit: cum dicatur ars artium, & sciētia scientiarū. c. cum sit ars de æte. & qualita. Insuper & consideret qualis ipse debeat esse qui ceteros regendos imò corrigendos suscepit. Qui enim alios purgandi suscepit curam necesse est vt ipse alijs purgator existat, Attēdatque in primis & vires metiatur suas, antequam

quam curam animarum super humeros suos suscipiat, ex qua de bitor veniat: non solum de culpis suis, sed etiā de alienis, quorum suscepit si non de bito se habebit modo. Qui enim de licta aliorum in se recipiunt corrigenda, non tam sui quā illorum etiam curam & respectum debent attendere: quia quorum sudoribus viuūt, quorum pascuntur beneficijs continē, dignum est vt ex culpis & defectibus circa tales commissis plectantur, ac teneantur: & ideo Gregorius alibi. Qui de oblationibus fidelium viuunt, quas illi pro peccatis suis obtulerunt, si comedunt & tacent: eorum proculdubio peccata comedunt imò dicuntur illorum necatores, nec quasi credentes iudicium dei habēdi sunt tales. Ita dicit textus in capitul. qui oblationes. 13. quæstio. 2. Circa quæ autem maximè cōsistere debeat ista diligentia sua. Dicendum est.

Quòd circa multa, maximè verò in

De perfecto clerico

celebrando & officiando debito modo & tēpore: sicut presbyter in ministrādis sacramētis, cōmunionē videlicet, & sacra vnctione. Itē in audiēdis confessionibus, visitandis infirmis, sepeliēdis corporibus & huiusmodi per se vel per alios idoneos, casu quo per alios ista fieri non possint, & ita se honestē gerendo gubernandoq: vt nullus ex subditis malum ex eis sumere aliquod exemplū possit, neue aliquid ex negligentia ipsorum possit dici deperiisse: aliās enim sanguis talium sibi subditorum, idest animarum amissio sibi commissarum requiretur à Deo de manibus eorum: sicut dicit textus ille tremēdus in cap. irrefragabili. de officio ordinarij. & in capitulo cum ad monasterium. de statu monachorum. & in capitulo qualiter & quādo de accusa. Sūt enim prælati teste Gregorio tot mortibus digni, quot ad suos subditos perditionis exēpla trāsmittunt. Negligentia namque in prælatis

latis dicitur mortale peccatum iuxta gloss. illam notabilem in cap. ea quæ. de offic. archid. Sicut etiam dicitur de dissimulatione in eis, vt sit peccatum mortale: vt est alia gloss. notabilis in cap. clericum. de immuni. ecclesiæ. lib. 6.

CAPVT XLVIII.

REQUISITVM. VIII.

- 1 Cura cleri qualis circa ecclesiam.
Tutor utilitatem propriam pupillari præponere non debet.
- 2 Prælato potius acquirenti sibi quàm ecclesiæ imputatur.
Acquisita de redditibus ecclesiæ prælatus an possit sibi appropriare.
- 3 Prælatus ad dilectionem ecclesiæ magis tenetur, quàm consanguineorum.
- 4 Præscribi res ecclesiæ sinens tenetur de negligentia.
- 5 Negligentia reddit prælatum noxium.

De perfecto clerico

1

Ed non sufficit beneficiato
curato maximè habere cu-
rā circa personas subiectas
ecclesiæ, nisi habeat etiam
circa ipsam ecclesiam: & iura & bene-
ficia ipsius: quam tenetur habere præ-
cipuam, & quidem non minorem
quàm in suis proprijs patrimonialib⁹.
Non enim debet neque potest utili-
tatem suam propriam præponere uti-
litati ecclesiæ: sicut nec tutor utili-
tatem suam utilitati pupilli. l. tutor. §. 1.
ff. de admini. tuto. Ita dicit glos. nota-
bi. in. cap. quicumque. 12. q. 4. Et ideo
2 vult illa glos. quòd si prælatus negle-
xit acquirere ecclesiæ suæ cū posset:
& maluit sibi acquirere sit quid impu-
tandum ei: quam glo. ad hoc allegat
Abb. pro notabi. in cap. 2. de pœnitē.
cle. qui text. etiam in dicto. capit. 2.
bene facit ad propositum: dum vult
quòd acquisita ex redditibus eccle-
siæ non possit sibi appropriare, vel al-
teri, sed ecclesiæ tenetur acquirere. Et
ideo

ideò sumunt ibi docto. Ioan. post Ho-
stien. & alij q̄ tenetur prælatus plus ³
diligere ecclesiam suam, quàm con-
sanguineos vel alios quoscūque ami-
cos: imò plusquam seipsum. Ex hoc in-
ferendo ibi, quòd nō debet prælatus
procurare vt potius relinquatur sibi,
quàm ecclesiæ: de quo vt ibi sit ergo
diligens vt non permittat præscribi
res ecclesiæ: aliàs posset agi contra ⁴
eum ad interesse per ecclesiam: licet
enim contra ecclesiam præscribatur
ex negligentia prælati: tenetur tamē
prælatus de hac negligentia sua, quo
ad effectum etiam vt possit agi con-
tra eum ad interesse. Ista est gloss. no-
tabi. in. c. placuit. el. 2. 16. q. 3. in gloss.
in verbo perueniat, in fi. quā allegat
ad hoc Abbas pro singulari in. c. 2. de
dona. & idem Abbas in. c. 3. de pigno.
vbi plus dicit, quòd idem si potuif-
set aliquis acquirere ecclesiæ, & non
acquisiuisset, sed neglixisset: al legan-
do ad hoc bonum text. cū glo. 12. q. 4.
c. 2. Ad

De perfecto clerico

c.2. Ad instar similiter tutoris, qui tenetur ad prædicta. C. arbitri, tute.l. quicquid. & ad idem bona glo. in.c. ea quæ. de officio archi. dū dicit ibi, 5 quod tenetur prælatus non solum de lata culpa & leui ad instar tutoris: sed etiam de negligentia vt ibi, cum etiā propter negligentia remoueatur.c.1. de officio custo.cū alijs multis quæ allegat glo. illa ibi.

CAPVT. XLIX.

- 1 Bona ecclesiæ an possint alienari, & hypothecæ titulo obligari.
- 2 Alienatio rerū ecclesiæ quib⁹ permissa casibus.
- 3 Alienationis rerum ecclesiæ forma-
- 4 Alienatio rei ecclesiasticæ in casu permissio sine forma non tenet.
- 5 Consuetudo nunquid tollere possit solennitates alienationis bonorum ecclesiæ.
- 6 Bona ecclesiæ mobilia an possint alienari, & quæ non.
- 7 Calices & ornamenta ecclesiæ an possint obligari aut pignori.

Auere etiā debet, ne res 1
 & bona ecclesiæ: maxi
 mē immobilia alienet:
 non enim possunt alie-
 nari neque hypothecæ
 titulo obligari: vt habetur in. c. nulli.
 de rebus ecclesiæ non alienā. &. 7. q.
 2. c. sine exceptione. & in. c. hoc ius.
 10. q. 2. nisi in casibus à iure conces-
 sis & seruata forma à iure tradita. Qui
 autem sint casus à iure permisi. glos.
 12. q. 2. in summa enumerat. 4. Primus 2
 causa necessitatis, vt si debirum vr-
 get. 10. q. 2. c. hoc ius. Secundus, causa
 pietatis, vt pro redemptione captiuo-
 rum, vel propter alimēta pauperum.
 12. q. 2. c. aurum. Tertius, causa utilita-
 tis. c. sine exceptione. capi. causa. 7. q.
 Quartus, causa commoditatis, vel ma-
 ioris utilitatis eadē. q. c. terrulas. Qui-
 bus posset addi alius, propter ecclesiā
 ædificādam, vel cymiterium ampliā-
 dum. d. c. aurum. Item alius de quo in
 c. bonæ rei. ea. q. & alij etiā qui tamen
 omnes

De perfecto clerico

omnes possent reduci ad dictos. 4. vt
3 dicit præallegata glo. summę. Quę au-
tem sit forma alienationis rerum ec-
clesiæ: sunt opiniones, nec bene po-
test dari certa regula cum oporteat
q̄ sit varia secundum varietatem ec-
clesiarum: quia aut sunt episcopales,
aut parochiales, aut monasteriũ vel
alię. Colligũtur tamen omnes formę
in dicto. c. hoc ius. & c. si quis episco-
pus. & .12. q. 2. c. placuit. & in. c. aliena-
tiones. c. abbatibus & c. sine exceptio-
ne. Et hic addendum, quod adeo re-
4 quiritur formam seruari: vt si fiat sine
illa, sit nulla ipso iure etiam si fieret in
casu licito permissio: quia in aliquo
ex illis præmissis: & hoc tenendum
quicquid in contrarium voluit gloss.
præallegata summę. 12. q. 2. & etiam
Hostien. in summa eo. titu. quę gloss.
communiter reprobatur: vt de hoc
habetur & nota. in. c. de restitu. in in-
tegrum. in gloss. penul. ibi quę tenet
contra illam: & pro quo bonus tex. in
clemen.

clemen. i. de rebus ecclesiæ non alie.
& in cap. i. eo. titu. libr. 6. vbi requi-
runtur hæc duo copulatiuè: & de quo
etiam in capitu. tua. de his quæ fiunt
à prælato, vbi per Abbatem & in cap.
cū apostolica. eo. tit. per. do. Anto. qui
nititur saluare ibi glos. illam contra-
riam. Vtrum tamen per consuetudi- 5
nem possit detrahi solēnitatibus præ-
dictis: recurrere ad notata per Ioan.
And. in dicto. c. nulli. & in. c. d. i. de re-
bus ecclesiæ non alie. libr. 6. vbi Gemi-
nia. sentit. quòd sic: ponitur etiā in. c.
i. de his quæ fiunt à prælato, ibi per ab-
batem. Et hæc loquēdo vt dixi de bo-
nis immobilibus ecclesiæ. In mobili- 6
bus enim non requiritur solēnitas il-
la: non tamen vt possint ipsa mobilia
ecclesiæ alienari sic indistinctè, ma-
ximè ea quorum est vsus necessarius
in ecclesia, vt sunt calices, libri, &
vestimenta sacerdotalia: talia enim
non sine magna causa & rationabili:
quia ex iustissima necessitate vrgen-
te alie-

De perfecto clerico

te alienari non possunt: vt habetur in
7 capitulo primo de pignoribus: imo
videtur, quòd nec obligari possint
vel pignorari huiusmodi calices, & li
bri, & vestimenta: per illum text. in di
cto. c. 1. secūdum vnum intellectum
quem sequitur ibi Abbas & Ioannes
de lign. & per quem text. dicunt pos
se teneri, quòd licet clericus possit obli
gare res ecclesiæ generaliter pro ob
seruatione cōtractus liciti. c. nulli. de
rebus ecclesiæ non alie. per illum tex.
à contrario: tamen hoc fallit in prædi
ctis rebus calice, patena, & alijs de qui
bus in dicto. c. 1. quod dictum tanquā
singulare est bene notandum.

C A P V T L.

- 1 Bona ecclesiæ an possint locari: & usque ad
quod tempus.
- 2 Locatio bonorum ecclesiæ ad septēnium an re
quirat solennitatem.
Venditio fructuum & reddituum ad modicū
tempus sine solennitate religiosi concessa,
Clericus

- 3 Clericus locare potest ad modicum tempus.
Tempus modicum quanti temporis.
- 4 Sacerdos locare operas suas num ualeat.
- 5 Locare fructus ecclesiæ pro uita sua nunquid rectori concessum.
- 6 Successor utrum teneatur stare cōtractui prædecessoris tempore nondum expleto.
Heres locatoris an teneatur conductori ad interesse pro tempore quo colonus expellitur.
- 7 Obligatio ecclesiarum pro alienis debitis quam incurrat pœnam, Et quid de mutuo. 8.
Debitum alienum in ecclesia quod dicendum.
- 8 Cautela pro alienantibus ecclesias pro alienis debitis, ut euitent pœnam.
- 9 Paulinæ constitutiones circa alienationem rerum ecclesiæ.
Emphyteoses ecclesiæ quanto tempore alienabiles & quando.

Trum autem bona ecclesiæ etiam immobilia possint locari sub annuo censu, vel ad affectum concedi: text. est q. sic, in. c. si. ne præla. vi. su. ubi text. & ita colligit ibi Ioan. de An. ex illo in primo suo notabili, quod rector eccle
B b siæ po :

De perfecto clerico

sua potest locare usque ad septem annos omnes fructus, obuentiones, & redditus ecclesie sue, etiam non interueniente autoritate alicuius superioris, ex hoc dicēs ibi notabiliter posse colligi, quòd locatio ad septēnium non requirit solēnitatem illam de qua supra, quæ, scilicet, requiritur in perpetuis alienationibus, ita dicens posse & debere intelligi text. in dicta clemen. 1. de rebus ecclesie nō alie. quæ simpliciter permittit religiosis venditionem fructuum & reddituum ad modicum tempus sine aliqua solennitate, quod est nota. dignum. Sed videatur Bal. in l. iubemus nulli, in. 2. colum. C. de sacrosanc. eccles. vbi dicit
3 ipse quod potest clericus locare ad modicum tempus, & quod consuetudo interpretatur modicum tempus decem anno. licet Ioan. non voluerit hoc firmare in dicta clemen. 1. Ponit etiam ibi notabilem quēstionē de rectore ecclesie qui locauit ad decē an.
& pri

& primo anno recepit pensionē pro
cē an. & allegat Archi. 12. q. 2. c. alie-
nationes, vbi tenet quod nō, licet nō
sequatur ipse simpliciter hoc, vt ibi
per eum. Et an possit sacerdos locare 4
operas suas spirituales, de hoc in dict.
cap. significatum, de pręben. & in. c.
2. ne pręla. vi. su. per Innoc. & in cap.
illico, in glo. magna, de cler. non resi.
lib. 6. Et ibi videndum in dict. cap. fi.
ne pręla. vi. su. An possit rector eccle-
się pro toto tempore vitę suę locare
fructus ecclesię suę ibi enim glo. 2. in
fi. vult notabiliter quod sic, & ad hoc
continuē allegatur gloss. illa pro no-
tabili & ita tenet Fede. cōf. 51. & Ho-
sti. in sum. de his quę fi. à pręla. §. fi. &
sequitur do. Abbas ibi. Ponderatamē
quia vt etiā ibi dicit Ioan. de An. non
videtur hoc probare gloss. illa licet ita
allegetur, sed solum de tempore septē
annorum, referēdo eam ad tex. super
quo posita est. Et quod pro toto tem- 5
pore vitę non possit fieri, videtur tex.

De perfecto clerico

in dicta cle. i. de rebus eccle. non alie.
in verbo eius: & hanc partem quod
non possit tenet expressè Ioan. de Lig.
in. l. si filio. §. sunt. ff. sol. mat. quasi in ta
li casu non possit dici facta locatio ista
ad modicum tempus, ut requirit cle.
illa imo potius censenda perpetua ar.
l. i. ff. pro socio, & ideo cōcludit ibi,
quod ut teneat talis locatio, necesse
est quod interueniat solennitas con
sueti in perpetuis alienationibus: &
ita teneo ego sic intelligendo glo. il
lam ut supra. Et ibi etiam in dicto. c. si.
6 ponitur de successore, an teneatur sta
re contractui prædecessoris deceden
tis ante finitum tempus: sunt enim o
piniones decem diuersæ in hoc quas
refert ibi do. Car. videndum ibi per
eum & alios scribentes: maximè do.
Io. de An. qui latè hoc psequitur ibi.
Qui etiam ponit an in casibus in qui
bus successor in beneficio non tene
tur stare colono, teneatur hæres loca
toris cōductori ad interessè, pro tem
pore

pore quo colonus expellitur allegando Ioan. tenere quòd non, nisi quatenus ad eū peruenit. Cautos etiā oportet esse clericos qui habent ecclesias sub se vt non obligent se & ecclesias 7 pro alienis debitis: quia ipso facto incurrunt suspensionem ab administratione temporalium, & spiritualium: per text. ad hoc notabilē in. c. 2. de soluti. & ibi videatur do. Anto. qui dicit, q̄ alienum debitum potest dici omne illud quod nō pertineret ad ecclesiam: licet ad prælatus etiam ipsum pertineret: ita quòd ecclesia ad hoc non teneretur nec in hoc verteretur eius utilitas vel necessitas quod dictū multum notant ibi moder. ex hoc inferentes: quod si recipiat mutuum pro 8 alio, vel etiam pro se, ita quod non ad utilitatem veniat conuertendum, incidit in pœnam illam, nisi pro necessitate personæ suæ faceret: per ea quæ habentur in cap. 3. de pig. & in cap. 1. de solutio. per Abba. Quod profecto

De perfecto clerico

est bene notandum: quia multi hanc
pœnam ignoranter incurrunt: sed vi
deatur ibi Io. de Lig. qui ponit caute-
lam circa hoc, qua mediante excusen-
tur ab illa. Cæterum has & alias quæ-
stiones similes multas cessare faciunt
9 hodie constitutiones illæ duæ Pauli-
næ editæ à papa Paulo. 2. maximè vna
illa quæ incipit ambitiosè, si tamen
sic vñ receptæ sunt, & vt possint dici
omnes astringere: per illas enim mul-
tum restricta fuit clericis facultas cir-
ca alienationes rerum ecclesiastica-
rum, necnon etiam circa obligatio-
nes hypotheticas & locatorias illarũ
vltra triennium, præterquàm in casu-
bus à iure expressis. Item etiam circa
infeudationes vel emphyteuses etiã
ab antiquo concedi solitas, nisi fiant
cum euidenti vtilitate: imò etiam cir-
ca fructus & bona quæ seruãdo serua-
ri possunt: prohibèdo hæc sub pœna
anullationis ipsius act⁹ ipso iure, nec
non excommunicationis & priua-
tionis

tionis ipso facto incurrēdis: vt de his
latius in illis: & ideo præcauendum
ab huiusmodi, & diligens super his
habenda consideratio à beneficiatis
omnibus.

CAPVT LI.

- 1 Beneficiorum fructus & redditus qualiter di-
spensandi.
- 2 Res ecclesiæ ut communes & Deo oblatæ ad
pios usus dispensandæ.
Bona ecclesiæ nō dicuntur propria rectoris,
sed communia.
- 3 Rectores ecclesiarum quibus nominibus uocen-
tur circa bona ecclesiæ.
- 4 Beneficiati an faciant fructus suos deductis ex-
pensis necessarijs. 7.
- 5 Donatio fructuū ecclesiæ an & quatenus per-
missa. 9.
- 6 Differētia qualis inter secularem & beneficia-
tum clericum quoad dispensationem rerum ec-
clesiæ.
- 7 Testari de bonis ecclesiæ an concessum, & qui-
bus.
- 8 Canonici an possint testari de bonis ex præben-
da acquisitis.
- 10 Beneficiorum mali dispensatores carpuntur.

De perfecto clerico

- 11 Donare turpibus personis de rebus ecclesie quando concessum.
- 12 Avaritia & prodigalitas in administratione rerum ecclesie reprobantur.
- 13 Increpatio in usurarios clericos.
- 14 Avarus etiam in orationibus aurum petit.
- 15 Furari quo casu permissum.
- 16 Misericordiae opera quando obligent quemlibet.

I Ed & considerationem quoque aliam ultra prædictas oportet beneficiatum habere, videlicet, circa fructus, & redditus beneficiorum fideliter dispensandos ut debent & tenentur: non autem dissipandos ut plerique faciunt, & male: quia in damnationem animæ suæ. Non enim hoc credendum est, quod possint de illis disponere pro libito voluntatis: quia non de illis qui sibi supersunt ultra victum & vestitum. Illos enim videtur, quod teneantur dispensare: & erogare in honestos & pios usus per iura multa, quæ videtur apertè

apertè eos ad hoc astringere. De quibus. i 2. q. 1. quasi per totum: maximè per tex. in c. res ecclesiæ, vbi tex. ad litteram. Res ecclesiæ nō quasi propriæ 2 sed vt communis & domino oblata, cum summo timore non aliter quam in pios vsus sunt fideliter dispensanda & ideo ibi gloss. super verbo propriæ quod id solum clericorum est, q̄ probabili ratione consumunt. Et q̄ illud quod retinent vltra illud quod sibi sufficit, violèter retinent: & allegat ad hoc bona iura: ad hoc omnia alia iura quæ adducit Gratia. ad probandum, q̄ bona ecclesiarum nō possunt dici propria rectoris earum, sed communia: maximè cap. expedit ibi non enim propriæ sed communes sunt ecclesiæ facultates. Item alia iura quæ inducit ad ostendendum, q̄ non possunt dici domini earum: sed potius in eis quidam quasi procuratores: vt dicit tex. in dicto. c. si priuatum, ibi. quorum procuracionem quodammodo

De perfecto clerico

gerimus: & de dona. pastoralis, & in
§. 1. 14. q. 1. vbi appellatur administra
tores: ibi vtūtur enim rebus ecclesiæ
nō vt suis, sed vt sibi creditis ad dispē
sandum: vel etiā quidam quasi defen
sores: vt dicit text. in. c. in canonibus.
16. q. 1. Ad idem iura quæ euidenter vi
dentur probare, quod nō faciant fru-
ctus suos, qui sibi supersunt deductis
4 expensis sibi necessarijs, & quod quic
quid vltra illos reperiuntur habere
pauperum est: vt est tex. ad litteram in
c. quoniam quicquid. 16. q. 1. & in. c.
apostolicos. 12. q. 1. cū si. Item etiam
iura quæ dicunt eos debere esse con
tentos victu & vestitu. e. clericus qui
Christi, in fine. 12. q. 1. & in cap. duo
sunt genera Christianorum ibi victu
& vestitu contenti sint, & in. c. quia
tua eadem causa. 7. q. 1. & quod super
est eleemosynam &c. & in dicto. c. ex
pedit, ad hoc tex. in. §. 1. 44. distin. ibi,
tibi ò sacerdos de altari viuere nō lu
xuriari permittitur: per quæ iura &
alia

alia ad hoc propositum multi & quā plurimi maxime autoritatis tenuerunt hoc quod prædictum est: videlicet, quod non faciant beneficiari fructus suos qui supersunt deductis sibi necessarijs: inter quos Archi. in. c. statutum. §. assessorem, de rescrip. libr. 6. quia ad hoc ponderat illum tex. in verbo de suo proprio, & adeò firmat, & inhæret huic opinioni Doctor iste: ut audeat dicere quod hæreticum sit tenere contrarium: & quod si quæ iura reperiuntur, quæ videantur velle contrarium: intelligenda sunt omnia quoad fidelem dispensationem & allegat. c. omnino. 21. dist. & c. studeat. 50. dist. in. & dict. §. 1. 44. dist. Sentiant etiā istam partem plures glo. iuris canonici glo. in. c. possessiones, de rebus ecclesie non alie. glo. in. c. peruenit, de fide. glo. in. c. cum olim, de rerum permuta. glo. in cap. si. de pœni. cleri. glo. in cap. quia nos, de testa. & gloss. in. c. res quæ. 12. q. 1. dum volunt istæ glo. quod

De perfecto clerico

quòd æquiparentur beneficiati vsuarijs in fructibus beneficiorum: qui vsuarij non faciunt fructus suos vltra vsum sibi necessariũ. Istam partem, quòd beneficiati non faciant fructus suos nisi pro necessitate sua & eorum qui seruiunt sibi: nec possint per consequens donare nisi pauca aliqua pro remuneratione: sentit Innoc. in. c. indecorum, de æta. & qualita. Ioan. de Lig. in clemen. gratia, de rescrip. & idem etiam Ioan. de Fan. & Pet. de An. ibi & sequitur etiam Domi. in. c. præsentì, vbi de hoc per eum de offi. ordi. libro. 6. Quasi secundum istam opinionẽ in hoc differant clerici beneficiati à secularibus: quia vbi seculares ex rebus temporalibus quas possident possunt pro libito voluntatis disponere etiã secundum deum: dũmodo non in illicitos vsus: nec auaritiæ gratia: vt nota. per gloss. in. c. duo. sunt. 12. q. 1. clerici non sic: quoniã illud quod superest tenentur ipsi dispẽsare

fare in pios vsus vel necessitates pau-
rum: tanquàm boni dispēsatores vel
administratores. In hoc tamen plus
possunt in illis quàm administrato-
res: quia vbi administrator nō potest
donare, ipsi possunt donare: dummo-
do non immoderate & personis di-
gnis & bene meritis. c. cæterum, de
dona. cum similibus: & sic non est ve-
rum dicere, quòd in totum æquiparē-
tur vsufructuarijs, neque in totum v-
suarijs: vel administratorib⁹: aut pro-
curatoribus. Sed sint quoddam mix-
tum seu participium participans de
natura singulorum secundum quod
alias dicebam in hoc quę verba bene
nota. Aduertendum tamen: quia li-
cèt conclusionem præmissam teneāt
& sequantur tot prælati & glo. & Do-
cto. fundetur etiam tot iuribus & ca-
nonibus vt supra. propterea videtur
posse dici quòd sit de iure verior ac e-
tiam magis communis doctorum &
glossarū: Contraria tamē seruatur de
con

De perfecto clerico

cōsuetudine illa, scilicet, quam tenet
& firmat glo. illa ordinaria: & singula
ris: licet vulgatissima in. c. presenti, de
7 offi. ordi. lib. 6. in verbo reservari: quę
est vt clericus beneficiatus faciat fru-
ctus beneficij suos statim quo colle-
cti sunt, & per eum reconditi: & de
eis possit disponere secundum volun-
tatem suam, & donare moderate ta-
men donec viuit: tanquam æquipare-
tur vsufructuario: & hoc quicumque
ille sit, siue talis qui sit simpliciter &
personaliter beneficiatus: siue etiam
habens beneficium cum administra-
tione quo ad effectum, scilicet, vt pos-
sit disponere in vita donec viuit &
sanus est: quo ad effectum verò an-
de illis possit disponere post mortem
hoc est testari: putat glossa illa distin-
guendum inter prædictos beneficia-
tos simpliciter & personaliter: & be-
neficiatos cum administratione vt
primi possint disponere in vita: idē &
in morte: & sic testari de eis & legare
prout

prout volunt. Secūdi verò videlicet, beneficiati cum administratione, nō quasi dicat illa gloss. quòd comparen-
tur isti vsuario potius, quam vsufu-
ctuario quo ad dispositionem reddi-
tuum post mortem, qui vt sicut ille
non potest ita nec iste, ita conclusio
ne vult gloss. illa licet per alia verba
in dicto cap. præsenti. De cuius veri-
tate multum disputat Domini. ibi &
doc. omnes scribentes in cap. fina. de
pœni. cleri. & maximè Io. de Ligna.
ibi qui tandem concludit quòd licet
prædicta prima opinio Archi. & se-
quacium, q̄ non faciant fructus suos
indistincte tāquàm vsuarij & in vita
& in morte sit verior de iure, & illam
tenēt præfati docto. tamen de cōsue-
tudine ecclesię seruetur illa Ioan. de
qua ibi in dicto. c. præsenti, quæ etiā
fuit Hosti. & quam opin. dicit Pe. de
Ancha. tolerari posse etiā de iure per
id qđ habetur in. c. si propter tua, de
rescrip. libr. 6. & in extrauagati Ioan.
quæ

De perfecto clerico

quæ incipit suscepti & per id quod
Io. in regula nemo plus, lib. 6. satis etiã
probatur ex cap. vnico, de cleri. nõ re
fi. lib. 6. per locum à contrario. Quic
quid tamen seruetur de cõsuetudine
prima vt dixi videtur de iure verior
per prædicta & alia multa quæ do.
Abb. adducit pro confirmatione eius
in dict. c. cum esses, in repetitione vbi
expresse improbat glo. illam in. c. præ
senti, de offic. ordi. in eo quod distin
guit inter clericum habentem admi
nistrationẽ & non habentem: & quã
dist. etiam improbat Pe. de An. quia
non probatur iure. Non enim ve
rum est quod probetur per illud. c. re
quisisti, de testa. quod allegat: & quia
nimis restringit. c. cum officijs, de te
sta. cum si. nec habere videtur in se ra
tionem, ac etiam quia contra text. in
c. relatum, el. 2. de testa. in pluribus vt
nititur ipse ostendere ibi in dict. cap.
8 relatum dum quærit de canonicis, an
possint ipsi testari de bonis quæsitis
ex præ-

ex præbendis vt alij relinquuntur q̄
ecclesiæ: & concludit quod non: &
idem in alijs beneficiatis quicunque
illi sint. Quicquid dicat glo. videatur
tamen Domini. ibi super ipsa qui di-
cit se putare illam bene loqui, intelli-
gēdo ipsam sanè prout magistraliter
locuta est tribus cōcurrentibus: quòd
non habeat administrationem, quòd
sit beneficium simplex, & quod illud
sibi personaliter obuenerit: hoc est q̄
tales fructus sint sibi concessi ratione
stipendij: his enim tribus concurren-
tibus potest testari secūdum eum, ali-
ter autem non ex hoc inferens ad ca-
nonicos vt non debeant posse testari
nisi testarentur de quo dist. & quia
cum illa dentur pro stipendio & labo-
re personali, possunt & idem de pecu-
nijs quæ sitis ex capellanijs eadem ra-
tione: vt ibi per eum latius. Illud om-
nino tenendum est etiam secundum
prædictam glo. in dicto. c. præsentī vt
non possint donare de fructibus be-

De perfecto clerico

neficientum nisi moderate: donent & personis dignis & benemeritis: non ergo indistinctè donare possunt. Et in hoc potest dici eos differre à laicis qui possunt: quia nō magnū aliquid, aut multū aliquid, imo nec modicū nisi dignis & cætera. Quod est notandum cōtra prælatos nimis profuse donantes, & expendentes & sine distinctione personarū, nec pro loco, causa: & tēpore sic requirit perfecta liberalitas: iuxta. c. nō satis. 86. distinctio. Nō enim videtur quòd possint: imo peccent ut ibi, non solum quia pauperibus subtrahūt quibus debētur. c. quoniam quicquid. 16. q. 1. vnde aliter expendendo dicuntur eis subtrahere, & per consequens raptores pauperū,
10 sed etiam qui à turpibus personis aliquando tribuunt quod non debent: nec possunt. c. qui venatoribus. 86. distinctio. & c. donare. vel in illicitos vsus: puta donando meretricibus, expendendo in conuiujs excessiuè nimis,
vel

vel vestimentis, & ædificationibus superfluis ex ambitione vel superbia aut mundana pompa. Quod non debent, cū sacerdotibus de altari, & cætera. §. 1. 44. distinct. tales enim ultra quod peccant, & de peccato tenentur confiteri & orare: tenentur etiam ad restitutionem secundum Ray. & alios: de quo per Tho. secunda. 2. q. 185. vbi de episcopis: & per eundem in quo libetis suis, vbi de alijs clericis & per Petrum de palu. in. 4. distin. 24. vbi aliter ipse loquitur. Etiam de illis qui sic malè recipiunt an teneantur ad restitutionem receptorum est dubium: nam idem Ray. tenet quod sic in fornicarijs, & huiusmodi turpibus personis: nisi cum id daretur causa eleemosynæ necessitate talibus personis: & idem dicit de eo quod datur potentibus per fraudes & nimas importunitates, tenentur enim ipsi restituere secundū eum. Ipse autem dās si obredimendam vexationem suam

De perfecto clerico

dedit nō tenetur. c. dilectus. de simo. el. 1. Et fuit tūc sit fienda posito quod sit fienda, dicendum quod illi qui dedit quando sit nō turpiter dedit: aliās auctoritate superioris cōuertendum est in vtilitatem ecclesiæ, vel pauperibus erogandum arg. 17. quæstio. 4. si quis in arrio. de quo per Thom. secunda. 2. quæst. 62. & in sum. confes. libr.

- 12 20. q. 18. Cauendum etiam est econtra ab eisdem beneficiatis clericis vt sicut nō debent esse profusi nimis in expendendo: ita nec tenentes nimis in retinendo: ex cupiditate. s. & auaritia. Non enim vt inquit tex. in. c. aurum. 12. q. 2. Aurum habet ecclesia vt nō seruet, sed vt eroget, & subueniat in necessitatibus: quid enim (vt sequitur ibi) opus est custodiri, quod non adiuvat. & tex. in. c. ibi seq. Gloria episcopi est pauperū opibus providere. Ignominia sacerdotis est proprijs studere diuitijs. Et ideo inter alia præcepta apostolicæ regulæ est, quod non ordine.

ordinentur cupidi: quia tales à iusto
facile deuiant: vt habetur primo ad
Timotheum. 3. c. & habetur per Gra-
ti. 47. distin. per totum. Vbi maximè
inuehitur cōtra clericos, qui propter ¹³
auaritiam mutuunt ad vsuram: & se-
ctantur illam: ostendendo quomodo
propter hoc solum possunt deponi:
& de gradari. c. 1. & c. si quis: ea. dist.
& text. in cap. virum. Virum catholi-
cum & præcipuè domini sacerdotem
sicut nullo errore implicari, ita nulla
oportet cupiditate violari: dicēte scri-
ptura, post concupiscentias tuas ne
eas. & in. c. ibi sequen. Bonorū aucto-
ri inhære aliter nō valemus, nisi cu-
piditatem à nobis (quæ omnium ma-
lorum radix est) abscindamus. Videat-
ur etiam ibi text. notabilissimus &
menti mandandus contra auaros om-
nes in genere. in cap. sicut hi. 47. di-
stin. qui est text. originaliter Ambro-
sij super euangelio Ioannis, cuiusdam
diuitis fructus vberis ager attulit: vbi

De perfecto clerico

de auaro inter cætera dicuntur hæc
verba: quòd semper in huius mente
de accumulando cogitat semper au-
rum, semper argentum videt, semper
reditus computat: gratius aurum in-
tuetur quàm solem: quinimò ipsius
oratio & supplicatio ad deum aurum
14 quærit. Et ibi quòd non minus crimi-
nis est habenti tollere, quàm cum pos-
sis & abundas indigentibus denega-
re: & in fra loquendo ad auaros. Esu-
rientium panis est quem detines: nu-
dorum vestimentū quod tu recludis,
miserorum redemptio pecunia quā
recondis in formarum solatia delitiæ
quibus lasciuis. Tantorum te igitur
scias inuauere bona, quātis posse præ-
stare. Et ibi glossa notabilis in ver-
bo esurientium, quòd diuites tenen-
tur ad subueniendum pauperibus: &
indigentibus tempore necessitatis:
& adeò tenentur vt ad hoc possint cō-
pelli nō directo iudicio: sed denunciā-
do illos ecclesie qui nō dant, quo casu
eccle.

ecclesia debet cogere, & pro hoc alia
 bona gl.in.c. exigunt. 1.q. 7. & quod
 habetur & nota.in.c.ad apostolicam.
 de simo.&.22.q.5. Nō videtur hoc ta-
 men quod dicit illa glo.in.c.sicut hij.
 intelligēdum in casu extreme neces-
 sitatis, quo casu omnia debent esse cō-
 munia, vt est ibidem text. cum gloss.
 in verbo commune.& quo casu intel-
 ligēdum est illud quod ibi dicitur &
 supra dixi, quod non minus est crimi-
 nis & cætera, & in quo casu licitū est ¹⁵
 furari. c. discipulos. de consecra dist.
 5.& capi. si quis per necessitatem. de
 fur. & vbiq; glossa licet cessante ne-
 cessitate teneatur ad restitutionē ei à
 quo accepit, secūdū Abbatē ibi. & in
 quo casu opera misericordiæ sunt de
 præcepto, & de necessitate salutis, sic
 enim est intelligenda gloss.in. cap. 1.
 prima dist. in ver. inferre. dum dicit
 q̄ quilibet tenetur ad opera miseri- ¹⁶
 cordiæ. Debet enim intelligi scilicet,
 tēpore necessitatis. & data facultate

De perfecto clerico
secūdum quod etiam exponit Ioan.
de Fan. ibi aliās omnes ferè transgres-
sores essent.

CAPV T. LII.

REQUISITVM. I X.

- 1 Clerici à negotijs secularibus an abstinere de-
beant, & de quibus.
- 2 Negociatio quibus casibus illicita clericis.
- 3 Clericus negociator diues & gloriosus tanq̃
pestis fugiendus.
Necessitatis causa permittuntur, quæ aliās
non permetterentur.
- 4 Negociatio quando concessa clericis, & qua-
tenus, & qualis.
Monachis negociatio quando non interdicta.
- 5 Emptio, uenditio, conductio, locatio, & socie-
tas clericis an & quando concessa.
- 6 Lucrum ex cupiditate clericis prohibitum.
- 7 Clericis in minoribus non interdicta negocia-
tio.

I

Xpedit insuper & cōueniēs
est, vt clerici qui Deo mili-
tanter dicuntur seruire in
cleri-

clericali ordine à negotijs secularibus se abstineant: iuxta illud Apostoli ad Corinthios. 2. in principio nemo militans deo implicet se negotijs secularibus. Maximè verò à certis à quibus expressè prohibentur: de quibus in titu. ne cleri. vel mona. secula. nego. se immi. per totum illum titulū maximè in. c. 1. & 88. distin. per totū, & 23. dist. c. his igitur. Inter quæ vuū est negociatio quæ consistit in emendo & vendendo super lucrandi gra. Negociatio enim licet de se licita sit, vt notant docto. ibi super rubrica: po² test tamē reddi illicita ex causis quinque, vel ex sola cupidate: & sic ex auaritia quadā: vel ex tempore: vt quia diebus etiam festiuis fieret: vel ex loco: vt quia in loco in honesto & suspecto: vel aliàs in cōuenienti, vt quia in ecclesia vel ex modo: quia cum mēdacijs, deceptionibus & huiusmo vel ex persona: quia à clerico, vel religiosa persona, vt in proposito nostro:

De perfecto clerico

quod enim huiusmodi personis clericalibus, vel religiosis sit prohibita negociatio, patet ex. c. fornicari. 88. distinc. vbi tex. ad literam, & est text. Augu. Fornicari hominibus semper non licet, negociari verò aliquando licet, aliquando nō. Ante enim quàm ecclesiasticus quis sit, licet negotiari, facto, iam non licet. Ad idem text. ibi in capitul. negociatorem, vbi text. Hiero.

- 3 Negociatorem clericum ex inope diuitē ex ignobili gloriosum factū tā quàm pestem fugito. Ad hoc bonus tex. in. ca. secundum institu. ne cleri. vel mona. vbi prohibetur hoc eis sub interminatione anathematis, ne scilicet, lucri causa negociantur & tex. in. c. fina. de vita & honesta. cleri. vbi habetur, quòd si ter moniti nō desistūt, perdūt priuilegium clericale. Quod tamen intelligendum vt ibi per Ioā. de Imol. Non tamen prohibetur clericus necessitatis causa, vt acquirat sibi

sibi victū & necessaria ex aliquo honesto artificio, ipsa necessaria sibi acquirere, vt dicit tex. in dicto. cap. in fi. adducendo exemplum de sanctis Apostolis, quos legim⁹ negociatos fuisse. Dummodo propter hoc non distra-⁴hatur à diuinis, & ab his quæ sibi incumbunt ex officio, per id quod habetur. 91. dist. per totū, maximè in. c. clericus victum. & in. c. nunq̃. de consecra. dist. in. 5. vbi hoc permittitur etiam monachis, & est pulcher text. Hinc est quòd non prohibetur clericus recipere possessiones excolendas ad. 4. vel. 5. partem, seu conducere eas pro certo pretio conuenienti ad sustentationem suam & suorum, arg. dist. 86. c. vlti à contrario sensu illius dū hoc prohibetur ei ibi auaritiæ gratia, & ibi glo. hoc sentiens in versic, auaritię causa, de quo dicendum vt in. d. c. secundū instituta ne cle. vel mona. & in. c. illico. de oblig. ad ratio. per Inno. & in. ca. dilecti. de deci. vbi glo.

De perfecto clerico

5 glos. quòd possunt cōducere aliena:
vbi propria sibi non sufficiunt. Potest
etiam locare animalia, vt oues & bo-
ues ad certum fructum: dūmodo per
cōtractum aliàs licitum. Potest etiam
emere rem, vt eam melioratā carius
vendat: vel aliquam rudem materiā,
& ex ea aliquid fabricare: & inde lu-
crari: vt dicit glossa. 14. q. 3. in sum. in
fin. non enim tunc quæritur ex nego-
ciatione, sed ex artificio: vt dicit An-
to. in. c. 1. in primo notabili. Ad hoc
quod nota. in sum. confes. titulo. 7. q.
41. & tit. 8. q. 2. ad fin. & q. sequen. &
quod notat Abbas Sicul. in dicto. c. se-
cūdum instituta, vbi expresse hoc te-
net quòd causa necessitatis: ita quòd
non principaliter propter lucrum li-
citum est clericis negotiari, & lucrū
6 exinde recipere. Sine necessitate au-
tem ex sola cupidate vt efficiatur di-
ues, tenet apertè quòd non possit lu-
crum licitum facere, etiam ex opera
sua: & allegat dictū. c. fornicari. & c.
nego-

negociatorem. & d. c. i. Ita dicens intelligendam glo. præallegatam. 14. q. 3. in summa. Et ibi pulchrè per eum in vlti. colū an hæc prohibitio comprehendat etiam clericos in minoribus solum, vbi tenet quod nō, si non sint beneficiati: non enim prohibentur 7 ipsi secūdum eum exercere negotiationem aliàs licitā & honestam, quā possunt seculares: & idem vult idem Abbas in. c. sed nec. eo. ti. quod est bene notandum.

CAPVT LIII.

- 1 Negociationis triplex species.
- 2 Negociatio ex artificio nūqd clericis permissa.
Artificium uile & sordidum clericis interdictum, secus si uile tantum.
- 3 Negociatio emptionum & uenditionum cur periculosa & quando clericis noxia.
- 4 Negotiorum periculorum quinque species.
- 5 Negociatio mixta.
Tabernam uinariam exercere clerici nūquid ualeant.

Sed

De perfecto clerico

Ed de ista materia quæ negociatio sit prohibita clericis, & quæ quæ permissa, videatur plenius per docto. ¶ in aliquo alio loco maximè per Ioan. de Imola in. c. fina. de vita & honesta. cleri. vbi multum diffuse scribit super hoc referendo dicta docto. maximè Spec. qui hoc tãgit in titulo de cleri. coniuga. vers. sed quid dices: ex cuius verbis videlicet do. Ioan. de Lig. ibi. Sumo istam doctrinam circa hoc videlicet: cū quæritur an negociatio sit permissa clericis seu ecclesiasticis personis, vel non, aut quæ. Distinguendo & præmittendo tres species negociationis: quædam enim est negociatio quæ cōsistit principaliter in artificio. Exemplum. quando emitur materia putà charta: vel quid simile vt supra vt reducatur ad formam: quia ad librum: vel aliquid formale. Quædam quæ solum in negotiando, & mercãdo: putà emendo, & vendendo nō mutata forma

ma vel materia: & hæc est propria negociatio: vt dicit do. Anto. in. d. c. finali. Quædam mixta, quæ non consistit principaliter in emendo nec vendendo, nec etiam principaliter in artificio, sed dependet ex utroque. Exemplum, cū emitur fundus, vt ex eo percipiendi veniant fructus, & vendendi. Si quaeritur de prima an sit permissa, dicendum quod sic vt aperte vult do. Anto. ibi in dicto cap. fin. allegando gloss. præallega. 14. q. 3. in sum. & quod habetur in dicto. c. nunquam. fallit nisi esset aliquod artificium vile & sordidum quod vellet exercere, puta exercitium tabernarij, vel macellatoris, vel aptandi pelles seu coria, vel mangonizandi pro mercede, ista enim sunt prohibita clericis. l. 2. C. de episcop. & cleri. & dict. l. munerum. §. si. ff. de mune. & hono. Dixi autem uile, & sordidum, quia secus si vile tantum, tamen aliàs honestum nec sordidum. Exemplum, vt si vellet scribere

De perfecto clerico

bere librum, vel facere retia: similia enim potest etiam clericus, inò etià religiosus dicto. c. nunquam, dum modo ut supra dictum est, non negligatur diuinum officium. Si verò quæritur de secunda quæ consistit in emendo, & vendendo forma vel materia nō mutata: quæ ut dixi propriè est negociatio: & in ista dicendum, quòd licet sit permissa secularibus clericis, tamen est prohibita: per dictū. c. fornicari, & c. negociatorem. 88. distinc. & c. eiciens, & c. quoniam non cognoui, eadem distinc. & pro hoc ratio: quia talis negociatio ut plurimū fit non sine mendacijs, & fraudibus. Et ideo meritò connumeratur inter negotia periculosa, & quæ sine peccato vix fieri possunt: de quibus per glos. in. c. qualis. 25. distinc. & quæ dicuntur esse quinque, videlicet, mercatio, militia, procuratio, administratio, & cura rei familiaris. Fallit in vno casu: in quo potest dici hæc etiam clericis

ricis permiffa in cafu videlicet, neceffitatis pro fubftratione fua: & fuorum: dummodo honefte fiat fine mēdatio & periurijs prædictis: & cū moderato pretio: ad hoc dict. c. quoniā non cognoui. Ita poteft intelligi dictum Specul. in loco præallegato fecundum Ioan. de Ligna. Si autē quærat de tertia fpecie videlicet mixta: Exemplū, vt quia velit clericus emere poffeffiones, vt exinde fructus habeat & ex illis pecunias quærat: & tūc propter talem mixturam cum artificio licita poteft dici talis negociatio: etiā clerico ipfi: prout fentit do. Ant. in dicto. c. fina. & fequitur Ioan. de Ligna. arg. c. facris, de fepul. Qui Ioan. de Lign. dicit inter alia ibi hoc quòd **S** licet clericus prohibeatur ipfe tabernam tenere & exercere, vel macelū: poteft tamen demum quam haberet habilem ad hoc locare: & allegat ea quæ habentur & notantur in dicta. l. 2. C. de epifco. & cleri. & in. l. an

De perfectio clerico
cillarum. ff. de peti. hære. & c. signifi-
cante, de appel. Et nota hanc doctri-
nā quæ videtur bona. Et hæc de mer-
catione quæ fit gratia lucri.

CAPVT LIIII.

- 1 Clerici nunquid possint se curis & officijs se-
cularibus immiscere.
- 2 Clerici possunt esse consiliarij.
Iurisdicctio temporalis quando non prohibi-
ta clericis.
- 3 Aduocationis officium nunquid possit cleri-
cus exercere, & quando, & pro quibus ua-
leat patrocinari & coram quo, 4.
- 5 Clericus quando possit esse procurator.
- 6 Clericorū negociationes & uetitas artes exer-
centium poenæ.
- 7 Clericus an teneatur ad soluendam gabellam,
& de quibus rebus.
- 8 Lucrum ex negociatione per clericum factum
qualiter restituendum.
- 9 Clericus an possit esse tabellio, & quando.
- 10 Notarius factus monachus an possit notariatū
exercere.
- 11 Clericus quam tutelam gerere ualeat.

E alijs autem officijs secularibus & exercitijs: vt est habere officium aliquod seculare in ciuitate: exercere officiũ

procuracionis, aduocationis, assessoris & heiusmodi: de hoc etiam aliquater ibi, & in. c. 1. & c. sacerdotibus. c. sed nec, & c. clericis ne cleri. vel mona. & in. c. penult. de vi. & hone. cleri. per quæ iura videtur dicendum quod non. De quo videndum omnino per Abba. in dict. c. sed nec, vbi tenet expresse, q. non potest esse vicerex, nec locum tenens potestatis secularis, nec habere ciuitatem sub sua cura, nec generaliter officiũ aliquod seculare per quod habeat ius generaliter secularibus reddere. Licet secundum eundẽ ibi non prohibeatur esse participalis officialis ad aliquod negotium. Non etiam prohibetur secundum eum in dicto. c. clericis esse consiliarius: & eo casu quod sic consiliarius est, quomo-

De perfecto clerico

do debeat respondere si quærat ab eo de pœna imponenda, videndum ibi per eundem & in. c. literis. de excess. præla. per glo. etiam ibi & per glo. in. c. pessimam, 13. q. vlti. & in. c. omnis. 3. distin. & potest recurri etiam in hoc ad id quod suprâ dictum fuit in 14. requisi. imò nec prohibetur iurisdic-tio temporalis, quâdo illam haberet ratione patrimonij: vel quia esset annexa dignitati quâ haberet: vt ibi
3 nota. Aduocationis autem exercitiū an possit habere: de hoc in. c. clerici, & c. cum sacerdotis, de postu. vbi concluditur quòd nō coram iudice seculari si sit in sacris: vel etiam in minoribus, dummodo beneficiatus: talibus enim prohibita est aduocatio coram seculari, nisi in propria causa, vel pro ecclesia sua propria, vel pro coniunctis aut miserabilibus personis: videtur tamen quòd pro vno aliquo particulari amico suo, licet non sit de prædictis, possit aliquando: & hoc per dictum

ctum

ctum notabile Innoc. quod semper allegatur in. c. primo, de obliga. ad ratio. vbi quod iura prohibētia clericū esse procuratorem aduocatum, vel simile, debent intelligi quando generaliter vellet hæc officia exercere, secus si in vna causa vel negotio vno.

Coram ecclesiastico verò videtur q⁴ possit, vt notat Io. in. c. 2. ne cleri. vel mona. etiam pro secularibus personis per tex. ad hoc bonum in. c. per venerabile qui filij sint legitimi. exceptis episcopis & etiam sacerdotibus, quibus videtur interdictum: nisi in causa propria, & cætera vt supra. Intelligendo semper & in hoc casu: & in prædictis dum modo non negligatur, aliàs impediatur propter hoc officium diuinum. Et hoc quod dicit de aduocatione: potest etiam dici de procuratione de quo specialiter per Abb. in. c. 1. ne cleri. vel mona. vbi concludit ipse q⁵ possit: quādo ex charitate ad hoc moueretur: ita q⁶ non principaliter propter

De perfecto clerico

pter lucrum vel pro se: aut aliquo amico particulari vel attinente suo. De quibus tamen dicendum vt plenius nota. per Moder. in iuribus præallegatis. De pœna autem clericorum exercitium negociationes, artes & exercitia prohibita in casibus quibus dixi prohibita recurrendum similiter ad notata per Hosti. in sum. ne cleri. vel mona. §. fi. & in dict. c. fi. de vita & hone. cleri. vbi cōcluditur, q̄ ex hoc ipso perdit etiam priuilegiū clericale quoad illā negociationem vel exercitiū illud: & etiam quoad proprium patri monium, si ter moniti non desistant: & hoc si est talis qui portet habitum: & tonsuram: si enim non portet, perdit omne priuilegium totaliter: imò
7 portet habitum vel non portet: absque alia monitione tenetur ad soluendam gabellam de his quæ reperietur portare: præter quàm pro suo & suorum vsu: sicut secularia alius vt nota. in dicto cap. fin. & probatur in capit. quan.

quanquam, de cēsis, lib. 6. & nota.
in clemen. præsenti, eo. titu. per mo-
dernos, ibi. Potest etiam præcipi à su-
periore eis, ne exerceāt sub pœna ex-
cōmunicationis: vt habetur & nota.
in. d. c. Sed nec & c. clericis, ne cleri.
vel mona. & si se nō correxerint, pos. 8
sunt excōmunicari, & subsequenter
deponi vt ibi: & ex hac pœna cum sit
maxima, deprehenditur q̄ huiusmo-
di exercitia prohibita eis exercendo
peccant mortaliter: & in foro pœni-
tentiali debet iniungi vel saltem con-
suli: vt ea quæ contra formam prædi-
ctam lucrati sunt, studeant pauperi-
bus erogare. 14. q. 5. qui habetis. Ita di-
cit Archiepi. Florent. in sum sua. in. 3.
parte, titu. 8. capit. 1. in fi. De tabellio
natu autem an censeatur permissus
clericis: de hoc latè per Hosti. eo. tit.
ne. cler. vel mona. §. quæ sunt permis-
sa, verbo clericis etiam in sacris, vbi la-
tè de hoc. De hoc etiam in dicto cap.
sed nec, eo. titu. & in. c. quia præter, de

De perfecto clerico

elec: & de quo etiam in sum. Pyfa. in
verbo tabellio vbi ponitur conclusio
9 quòd si sunt in sacris, prohibitum est
eis totaliter hoc officium tabelliona-
tus: & idem si in minoribus tantum,
dummodo sufficienter. c. clerici, de
postu. adeò quòd poterunt compelli
per subtractionem beneficiorum di-
mittere illud apostolicè postposito, di-
cto. c. sicut. Instrumenta autem quæ
confecissent antequàm interdicere-
tur, valerent secundum Innoc. post
interdictionem autem non secundum
Hostien. in secularibus negotijs con-
fecta: sed in ecclesiasticis sic: secundū
10 eū vbi supra. Et de notario facto mo-
nacho an possit ipse aliquo modo, de
hoc per Ioan. in. c. vt officium, de hæ-
re. lib. 6. vbi probatur quòd non nisi
contra hereticos. Gubernatores verò
aliarum personarum, putà tutores &
curatores, vel factores: an possint exi-
stere: de hoc per glo. in. c. fina. 86. dist.
vbi. glo. de tutela, quòd possunt illam
sulci.

fuscipere si volunt: si est tutela legitima sibi delata à lege: datiuam autem¹¹ vel testamentariam non possunt nisi miserabilium personarū: de quo per scribentes in. cap. sacerdotibus, eo. titu. ne cleri. vel mona. & generaliter de materia ista an liceat clericis secularia negotia tractare: per beatum Tho. secunda secundæ, quæst. 187. articu. 3.

CAPVT LV.

REQUISITVM. X.

- 1 Voluptates huius seculi alienæ debent esse à clericis.
- 2 Venatio nunquid interdicta clericis, & quæ & quando.
Piscatorum nonnulli sancti, ex uenatoribus nullus.
- 3 Venatio est quadruplex.
- 4 Venatio etiam laicis quando damnabilis.
- 5 Venatio recreationis causa licita.

De perfecto clerico

1

Ebent in super & tenē-
tur cleri non solum ab-
stinere à negotijs secu-
larib⁹, illis scilicet, maxi-
mè de quibus supra: sed
etiam à voluntatibus vanis huius se-
culi: vt de hoc est text. clarus: totus
moralis: & menti mādandus, in. c. his
igitur. 32. dis. & est Isidori de vi. cleri.
vbi sic habetur ad literam. His igitur
lege patrum cauetur, vt à vulgari vi-
ta seclusi, à mundi voluntatibus se
abstineant. Non spectaculis Non pō-
pis intersint. Conuiuia publica fu-
giant. Priuata non tantum pudica:
sed etiam sobria colant. Amorem pe-
cuniæ quasi materiam cūctorū crimi-
num fugiant. Honoris gradū per am-
bitionē non recipiant. Et multa alia
ponuntur ibi in illo canone: quæ vi-
deri possunt in eo, à quibus ostenid-
tur clericos debere abstinere. Maxi-
mè verò abstinere debent à certis ali-
2 quibus: quorū vnum est venatio: pro-
hiben

hibentur enim clericis constitutis in
sacris venationes: vt habetur de cleri.
vena. per totum: & in. c. primo, ne cle²
ri. vel mona. &. 86. dist. in. c. capit. qui¹
venatorem vbi textus ille appellat ar
tem illam nequissimam, & in cap. se-
quenti qui venationibus, & ibi, an sit
peccatum, & in cap. vident homines,
quod qui videt venatorem ad dele-
ctandum, videbit saluatorem & con-
tristabitur. & in. c. Esau. quod de pesca-
toribus reperiuntur aliqui fuisse san-
cti, de venatoribus nullus: maximè
autè videri potest de materia ista in.
c. primo, de clericis percusso. vbi glo.
distinguit quadruplicè speciè vena-³
tionis: oppressiuā, adulatoriā, arena-
riā, & psaltuosam. Primas tres dicit
prohibitās: quartam verò videlicet,
psaltuosam dicit permissam seculari-
bus. Adde tu nisi ratione temporis, vt
quia fieret in diebus festiuis tempore
quo ad missam iri debet. 86. dist. c. an
putatis: clericis autè non permittitur
saltem

De perfecto clerico

saltem indistincte : quia non illa quæ
cū clamore etiā si causa recreationis:
illa enim quæ quiete & sine clamore
fit videtur etiā ipsis nō prohibita cau-
sa necessitatis vel causa sanitatis, aut
recreationis. Exceptis episcopis, pres-
byteris & diaconibus : qui videntur
prohibiti ab ea indistinctè secūdum
glo. illā. Abbas tamen Sicul. aliter ibi
4 tenet: nam quo ad laicos tenet ipse, q̄
etiā possit esse damnabilis in eis, quā-
do nimis ei dediti essent. Circa cleri-
cos verò distinguit, q̄ aut sunt in sa-
cris, & non possunt vti clamorosa: licet
alia sit nisi haberent redditus in vena-
tione, prout est in aliquibus locis. Si
tamē & ipsi aliquādo causa recreatio-
nis vterentur, non putat quòd multū
peccarent per tex. illum in verbo se-
pius, imò videtur q̄ etiam episcopo
ex tali causa scilicet, recreationis sit li-
citum secundum Archi. in dicto. cap.
qui venatoribus & idē Hosti. ibi qui
hoc tenet, quicquid in contrarium
glos.

glo. in dicto. c. 1. per. illū tex. Ad quē
 potest respōderi, q̄ sic est restringen-
 dus, videlicet, nisi causa recreationis: 5
 aliās necesse esset dicere, q̄ presbyte-
 ris, aut diaconibus liceret etiam ex ta-
 li causa cum de omnibus pariter lo-
 quat̄. Non obstāte tex. in. c. 1. 34. dist.
 quia ille episcopus fuit dānatus pro-
 pter alias culpas etiā, videlicet, quia
 incontinens & negligens. Aut non
 sunt in sacris, & in hoc sunt opinio-
 nes Hosti. & Io. q̄ idem etiam in eis
 do. Ant. contra. do. Abbas concordat
 q̄ aut portant tonsuram & habitum:
 & idē in eis ar. cle. 2. de vita & hone.
 cle. aut non, & tunc secus.

CAPVT LVI.

- 1 Acupatio nunquid concessa clericis, Et quid
 de piscatione.
- 2 Venatio monachis omnimodo prohibita.
 Canes quos liceat clericis alere in domo.
- 3 Aues rapaces uenationis gratia tenere an lici-
 tum ecclesiasticis.

De perfecto clerico

4 *Consuetudo uenandi saltem quo ad clericos an bona.*

I

St autem dare aliam etiam speciem venationis, videlicet, illam quę fit cum rete aucupādo, vel piscādo: & ista dicitur

licita etiam clericis, dūmodo non frequentent nimis. Quare autē magis ista inter alias rationes illa redditur: quia scilicet, venatio psaltuosa fit cū maiori abstractione & delactione q̃ ista quia quando quis est in venatione, non potest aliquid de diuinis cogitare: non sic piscando, vel aucupando cū rete. Et hic addenda ea quę habentur & notan. in cle. ne in agro.

§. porrò à venationibus, desta. mona.

2 vbi probibetur monachis expressē venatio, & ne eis intersint, & prohibetur eis indistinctē etiam recreationis gratia: imò etiā si haberent redditus in venatione: quia debent facere per alios, & non per se secundum doc. cō

muni-

munitur: & hac causa prohibetur eis
tenere canes venaticos per se: uel per
alios. Non tamen ut dicit. ibi gloss. in
vers. venanti prohibiti censentur ca-
nes deputati ad custodiam: sicut nec
brachetos causa recreationis: cui con-
cordat Ange. in. l. usufructuarium ve-
nari. ff. de usufructi. Vtrum autem au- 3
cupari cum auibus accipitre, falcone,
vel similibus liceat clericis. docto. nō
aperiunt ibi in dict. cap. 2. sed satis vi-
detur ille text. probare quod non in
constitutis in sacris: dum prohibet il-
le text. eos tenere accipitres, per quos
aucupatio ipsa fit argumen. l. oratio.
ff. de sponsa. quod dictum tenēdo an
possit similiter limitari, nisi teneren-
tur ad finem aucupādi solum recrea-
tionis gratia: ut supra dicitur de ve-
natione cogitandum esset. Est insu-
per etiam cogitandum an consuetu- 4
do quæ esset in contrarium in loco:
quia cōmuniter tenerentur & cōmu-
niter uterentur ibi clerici venatione, &
aucu-

De perfecto clerico

aucupio excusaret eos: Hostiensis enim videtur ibi in dict. cap. 2. sentire quod non, quasi nutritiua peccati. ar. d. c. Esau. & quia præiudicialia ecclesiæ: ergo & cetera cap. fin. de conlue. cum ibi notatis: de quo vt ibi in dict. cap. 2.

CAPVT LVII.

- 1 Captum in alieno, prohibente domino ingressum, an fiat capientis.
- 2 Capiens in alieno qua teneatur actione.
Captum in aucupio aut uenatione ad quem spectet.
- 3 Restitutio nunquid locum habeat in captis uenatione prohibita.
- 4 Domini terrarum uenationem prohibentes taxantur.
- 5 Furtum quando committat, qui contra prohibitionem uenatur.

1 **E**t quia incidimus in mentionem venationis, & aucupij: nunquid illud quod capitur in alieno prohibente domino ne

no ne ingrediatur fiat capientis: & si fiat, an debeat restitui: & si non debet restitui, an possit auferri ab eo. de hoc per glo. in l. diuus. ff. de ser. rusti. prædio. & in l. 3. §. planè per glo. ff. de acqui. re. domi. & plenius per Ioan. de An. in dicto. c. 2. de cleri. vena. secundum quem conclusio est quòd illud quod quis capit. etiam in alieno, facit suum, nec tenetur restituere, licet ex eo actu quòd eo inuito ingressus sit, possit conueniri actione iniuriarum. Istud voluit gl. in dicto. §. planè. licet² glo. insti. de rerum diui. §. feræ, allegetur ad hoc in contrarium: sed Bart. in d. l. diuus dicit illam teneri: quia solū est prohibitus ingressus, non autem captura. Et ibi Ange. hoc etiam firmat: & dicit obtinuisse in ardua questione facti. Pro concordia tamen putat do. meus do. Florianus in dicta. l. diuus distingui posse, an fructus fundi illius in quo me inuito ingressus est, consistant in venatione: & procedat

De perfecto clerico

dat illa glo. contraria: an non, & tunc
puta quam differentiā dicit probat
ex. l. venationem. ff. de. vsuf. & .l. item
si fundi. §. aucupationē. ff. de vsufre.
vbi text. notabilis probās quòd illud
quod capitur ex venatione vel acupa
tione spectat ad vsufructuarium.

Et vnum postremò non omitto no
tandum multum ad hoc propositum
3 venationis, quòd adeò illud quod capi
tur ex venatione permittitur vt fiat
capiētis. d. §. feræ. instit. de re. diui.
cum simi. vt etiam si fieret prohibitio
& proclamata fierent in contrarium:
nihilominus fiat suum, nec teneatur
ad restitutionē qui ceperit. Ita dicit
do. Anton. in. c. non est in potestate.
de deci. dum inuehit ibi contra domi
nos terrarū, qui faciunt statuta & pro
clamata, q̄ nullus possit venari vel pi
scari: non enim possunt hoc prohibe
4 re: quod naturali iure conceditur om
nibus: & male faciunt prohibendo se
cundum eum: nec ibi venātes cōtra
prohi

prohibitionem committūt furtum.
 Caueant tamen tales, ne pœnam in-
 currant de facto, sicut dicit ipse: & si-
 cut contigit plerisque in comitatu
 Ferrariensi, in quo est talis prohibitio,
 & quàm mala & quàm damnosa fuit
 multis tempore meo. Hoc tamen ut
 non committant furtum, nec malefa-
 ciant capientes contra prohibitionē
 capiendo limitarem verum nisi illa
 prohibitio fuisset facta de cōsensu co-
 rum quorum interesset: ut quia popu-
 lus totus consensisset, vel illi qui po-
 tuerunt obligare populum. Tunc e-
 nim tãquàm transgressor puniri pos-
 set ille qui caperet. argu. insti. de re-
 rum diuisione. §. feræ. igitur & quod ha-
 betur. ff. ne quid in loco publico per-
 totum. Ita aliàs legendo illud. c. limi-
 tabam dictum illud do. Anto.

CAPVT LVIII.

REQUISITVM. XI.

1 Clerici ab omni specie mali debent abstinere.

2 Honestatem præ cæteris clerici habere debent.

Ec 2

in qua-

De perfecto clerico

in quatuor.

Mentis qualitas per exteriora dignoscitur.

3. Victus in clerico qualis.

Cibaria clericorum.

4. Epulones doleant aliter se sustentare nō posse.

5. C bo pretiosissimo sine uitio utitur sapiens.

Iustitia in quibus consistat.

6. Abstinere in cibis qualiter debeant clerici.

7. Nabuzardam principis coquorum allegoria.

8. Venter crassus grossum sensum educat.

Augustini uersus in cconaculo descripti.

9. Scripturæ diuinæ cur in coenis ecclesiasticorū legantur, aut legi debeant.

Ebent deniq; sacerdotes Dei non solum abstinere à prædictis sibi illicitis & minimè cōuenientibus exercitijs: vt supra sed generaliter ab omni quocunque malo: imò non solum à malo: sed ab omni cō quod speciem mali videatur habere, iuxta Apostoli præceptum: & quod habetur in cap. cum non solum à malo. de vita & hone. cleri. & merito quidem attenta ordinis sui & status sui dignitate, excellentia ac perfectione:

ctione: quæ tanta est, vt meritò hæc
 requirantur in eorū persona: vt enim
 inquit Leo papa & habetur in. c. om-
 nium. 32. distinct. Omnium sacerdo-
 tum tam excellens est status, vt quæ
 in alijs membris vacant à culpa, in il-
 lis tamen habeantur illicita. Nimi-
 rum ergo si deberent ipsi honesta-
 tem quandam maiorem quam alij in
 se habere: ac præ se ferre in omni-
 bus actibus ac gestibus suis, tam in-
 terioribus quàm exterioribus. Maxi-
 mè verò eniti debent vt illam habeāt
 & ostendant in quatuor actibus exte-
 rioribus in habitu, in incessu, in cibo,
 & potu. In habitu, vt incedat in habi-
 tu cōuenienti ordini clericali: & qui
 sit ipse habitus cōueniens clericis: di-
 ctum fuit supra in primo requisito hu-
 ius secūdæ partis principalis huius se-
 cundi libri vbi etiā de tonsura. In in-
 cessu quoq; vt grauitate itineris men-
 tis maturitatem ostendat: incomp-
 sitio enim corporis qualitatem indi-

De perfecto clerico
cat mentis. Vt inquit Augusti. & re-
fert Gratia. in. §. ultimo. 41. distinc. ad
ducendo Salustium in Catilinario cū
vellet Cathilinæ mutabilitatem des-
cribere, dum inquit ibi, cuius consciē-
tia excitata curis vastabat mentem:
& incessus eius modo citus modo tar-
dus.

- 3 In cibo etiā vt nō delicatē nimis ac
sumptuosē delectetur victū ducere:
non etiā nimis strictē & austerē: sed
imprimis nitatur cōformē se reddere
moribus ac cōsuetudini eorū, quibus
cum vitam ducit: vt pulchrē instruit
Grati. 41. dis. per totū: maximē in. c. 1.
& §. fi. vbi inter alia habētur hęc ver-
ba. Quisquis contemptis his quibus
cum viuit lautiora sibi vel austeriora
querit alimēta, aut intēperans est, aut
superstiosus: & ibi glo. 1. argu. q. qui-
libet conformare se debet cum socijs
suis in cibo & potu, & allegat capitū
quæ contra. 8. distinct. & capit. illa. 12.
distin. vbi etiam glos. de hoc. Non ta-
men

men vt cogantur illi qui diuites sunt
& delicati pauperū cibis frui: sed vtā
tur tales consuetudine infirmitatis
suæ, doleant autem aliter se susten- 4
tare non posse. Seruent autem hoc, vt
si vtuntur superfluis istiusmodi diui-
tes, dent e contra pauperibus, & ino-
pibus necessaria: si pretiosis vtuntur,
dent ipsi diuites pauperibus vilia. Ita
est text. in cap. non cogantur. § 1. dist.
Ad idem text. ibidem notabilis in .c.
delitiæ. vbi text. delitiæ quælibet si
absque desiderio percipiuntur, nō of-
ficiunt: vt enim dicitur in .c. ibi præce-
denti. In omnibus rebus non earum
vsus, sed libido in culpa est: & ideo
non ex earum natura quibus vtimur
sed ex modo vtēdi, & modo appeten-
di: vel probādus est, vel improbādus
quod facimus, fieri enim potest, vt si-
ne aliquo vitio cupiditatis aut voraci-
tatis pretiosissimo cibo vtatur sapiēs,
insipiens autem fœdissimè gulæ flam-
ma in vilissimum etiam cibum exar-

De perfecto clerico

descat. ita habetur ad literam in. c. i.
ea distin. & est Augusti. sancti in libro
de vita christiana. Ad idem text. in.
capitu. quod dicit dominus. ea. dist.
vbi ad literā. Non enim interest quid
alimentorum sumas: dummodo con-
gruas in generibus alimentorum his
cum quibus viuendum tibi est. Non
etiam quantum sumas multum inte-
rest: cum videamus aliquorū stoma-
chos maiori cibo indigere: aliorum
verò minori. Non enim in abstinendo,
nec in manducando consistit ius-
titia: sed in æquanimirate tolerandi
inopiam, vbi opus est, nec ecōtra cor-
rumpendi se per abundantiam vbi ipsa
abundantia habetur, vt sciat quis &
abundare, & carere: iuxta illud Apo-
stoli: Scio & habere, scio & abunda-
re: vbiq; & in omnibus imbutus sum:
& satiari, & esurire, & abundare: om-
nia possum in eo qui me confortat.
Ita habetur in. d. c. quod dicit domi-
nus & sunt verba Augusti. in lib. quæ-
stionum

stionum euangelij. De qua materia
qualiter scilicet, abstinere se debent
clerici in cibis eorum, recurrendum
ad nota. per Grati. 44. distin. per totū:
vbi admonentur euitare commessa-
tiones, & nimiam comestionem: iux-
ta illud Apostoli: non in comessatio-
nibus, non in ebrietatibus, & cætera.
Ventris enim ingluuies ad luxuriam
prouocat. & omne opus bonum dis-
soluit. vnde venter & genitalia sibi
sunt conuicina: vt ex vicinitate mem-
brorum collatio intelligatur vitiorū.
Ita habetur ibi in. §. i. vbi exemplum
subditur de Nabuzardā principe co-
quorum: qui muros Hierusalē destru-
xisse fertur, quia venter cui multitu-
do coquorum deseruit, ædificia virtu-
tum ad solum redigit. Et quia sacer-
doti de altari quidē permittitur vt vi-
uat, non autem vt luxurietur. Vnde
Hieron. Tibi ò sacerdos de altari vi-
uere nō luxuriari permittitur. Et quia
etiam venter pinguis (teste eodē Hie

122 De perfecto clerico

ronymo) grossum sensum generat. Cum tamen sacerdotalis sensus vigil semper debeat esse & tenuis: vt in. §. si ergo. ead. dist. Et ideo admonentur ibi, vt euitent cōuiuia: nisi quæ fierēt ex charitate: in quibus seruentur illi duo versus Augustini, quos tenebat publicè descriptos in cœnaculo.

*Si quis amat dictis absentum rodere vitam,
Hanc mensam indignam nouerit esse sibi.*

Et ideo ad hoc præcauendum indu-
7 etum est: vt in conuiujs ecclesiastico-
rum legantur continuè: (dum sunt in
actu comedēdi) diuinæ scripturæ. Per
hoc enim animæ ædificantur ad bo-
num, & fabulæ non necessariae prohi-
bentur. Ita mandatur in. c. pro reuerē-
tia. ea. dist. Debent etiam vt ibi subdi-
tur, in. c. non liceat qđ ibi sequitur, nō
nisi hymno dicto incipere comestio-
nē: & ea finita gratias auctori referre.

CAPVT. LIX.

1 Clericus an in totum debeat esse abstemius.

2 Ebrietas, crapula & uolentia perniciosissima
sunt

sunt clericis.

Ebriorum clericorum poena.

- 3 Tabernas frequentare ecclesiasticis interdictū.
Ebrietas an semper sit mortale peccatum.
- 4 Bibere in prandio quot uices debeant clerici.
- 5 Bibere fortiter cur permissum in æstate.
- 6 Abstiniens dicitur etiam ille qui bene comedit.
- 7 Ebrietatis incommoda.

Eber quoque esse sobrius nō solum in cibo vt supra: sed etiam in potu. Non enim vinolērus debet esse: sed abstiniens à vino vt dicitur in. §. 1. 35. distinctio. vbi text. ad literam quod ministri templi prohibentur vinum bibere, ne ebrietate grauetur corda eorum, vt sensus eorum vigeat semper & tenuis sit, & quia venter mero exstians facile despumat in libidinem. Ita dicit ibi Grati. quod comprobare nititur per plura capitula ibi sequētia, maximè per. c. fin. vbi textus formalis. Ante omnia à clericis vitetur
ebrietas,

De perfecto clerico

ebrietas, quæ omnium vitiorum fomes est & nutrix. Et ibi quæ pœna puniebatur olim clericus vinolētus: de qua hodie habetur in. c. à crapula. de vita & honesta. cleri. vbi quòd ex hoc potest ab officio & beneficio suspendi, si monitus non se corrigat. Et ibi etiam in. c. non oportet. ea. distin. fit prohibitio ne clericus aliquis quicunque tabernas intrat nisi necessitatis causa: aliàs si monitus non desistat, deponatur. Quod est notandum contra clericos delectantes bibere in tabernis, vt ex hoc possint deponi si moniti non desistant. Et de ebrietate an & quando sit peccatum mortale: notatur per docto. in dicto cap. à crapula. de vi. & honesta. cleric. Nō enim semper est peccatum mortale secundum glo. in. §. hinc etiam. 25. distinc. Et ibi an & quando ebrietas sit mortale peccatū, non enim videtur quòd sit mortale semper: vt est gloss. in. §. hinc etiā 22. distinct. in verb. clericus. Sed tunc

mor.

mortale dici potest, quando assidua
nimis & etiam studiosa, vel si ex con-
temptu, vel ex ingurgitatione proces-
serit, vt vult glos. in dict. §. hinc etiam
in verbo accipit. & notatur per Ioan.
de Imo. & scribētes in dict. cap. à cra-
pula. Et ibi Abbas, qui monet quo-
tiens debeant clerici bibere in pran-
dio, non enim debent nisi ter secun-
dum eum, qui allegat ad hoc text. in
cap. quando. 44. distin. quod tamen
dicit se intelligere: nisi appetitus vl-
tra exigeret, & hic addo glos. in. c. his
igitur. 23. distin. quæ dicit, quòd quo-
tidie clerici esurire debent & esse cū
ventre vacuo, & allegat. cap. sint tibi
de consecra. distinct. 5. Quod dictum
ego nō teneo, imò volo quòd possint
& bene comedere, & bene bibere,
maximè pro tempore & persona. Pro
tempore, vt quia sit tempus æstatis,
quo tempore permittitur fortiter bi-
bere, ne anima habitet in sico. Pro
persona, vt quæ sunt Angli, Normani,
vel

De perfecto clerico

vel Poloni: vel similes: ad hoc glo. vna singularis in. c. Moyfes. 32. q. 2. in glo. in ver. sicco, dū dicit argumētum pro Polonis, & Normanis: vt possint fortiter bibere, ne anima habitet in sicco: & pro hoc etiam ratio, quia non minus possunt dici abstinētes illi qui bene comedunt & bene bibunt.

6 Cum abstinēs dicatur etiā ille, qui bene comedit tex. est cū glo. in. c. conuiuia. 44. dist. Sicut continens dicitur qui bene cognoscit vxorem suam: vt dicit ibi glo. & tex. notabilis, in capit. Nicena. 32. di. Et generaliter de ebrietate quot malos effectus generat & producat, ad detestationem eius vt euitetur: videndum per docto. in. d. c. à crapula, vbi ponit Pe. de An. quandam auctoritatem August. sic dicētis.

7 Ebrietas aufert memoriam: dissipat sensum: confundit in tellectum: balbutit linguam: corrumpit sanguinem, & omnia membra debilitans facit corpus contremescere. Et ibi

Ho.

Hostien. dans versum.

Vina bibas parcè, docet hoc non Loth patriarcha.

CAPVT LX.

REQUISITVM. XII.

- 1 Clericorum prudentia circa loquelam.
- 2 Oculorum impudicitia.
- 3 Honestatem per omnia corporis membra quomodo seruare debeant clerici.
- 4 Corona rasa in uertice clericorum à quo tempore instituta.

N verbis etiam ac silentio debet esse cautus, & prudens: vt nec tacèda proferat, nec proferèda reticescat. Nam

sicut incauta locutio in errorem plerunque trahit hominem. Ita indiscretum etiam plerunque silentium, debet ergo vbi expedit loqui, & rursus vbi expedit tacere, & tunc cum se ad loquendum præparat, cum quanta discretione ac cautelæ studio loqua-

De perfecto clerico

loquantur attendere: & alia precepta circa hoc seruare: quæ pulchrè tradit text. in cap. sit rector. 43. dist. qui est 2 Grego. in. 15. pastoral. sui. In aspectu. quoq; oculorum iubetur esse modestus: vt inquit text. in cap. sedulo. 32. dis. qui est August. in lib. de fide Christiana. Non solum tactu, & affectu, sed aspectu quoque appetitur fœminarum concupiscentia. Nec dicatis vos habere animos pudicos: qui oculos habetis impudicos: quia impudic⁹ oculus, impudici cordis est nuncius. Ad idē. cap. qui viderit mulierem. ea. causa & quæst. Et vt breuiter concludatur de bēt clerici boni in omnibus corporis sensibus, qui sunt quinque, vnde versus.

Visus, & auditus, gustus, tactusq; odoratus.
In omni membro corporis sui, in omni denique signo, gestu actuque suo: quandam honestatem, puritatemq; præ se ferre: vt singulariter ostendit Specu. in suo aureo repertorio sub rubrica

brica de vi, & ho. cle. vbi probat per
canones ad hoc expressos q̄ in omni-
bus sui corporis membris à vertice ca- 3
pitis vsque ad plantam pedis debent
honestatem ostēdere. In vertice qui-
dem capitis portando clericam: in ca-
pillis capitis portando tonsuram: hoc
est eos tonsos in modum coronæ vt
supra, in. i. requisi. In oculis, vt non
vagi oculis: in ore, vt non effreni lin-
gua: & sic de inceptis discurrendo per
omnia membra vsque ad pedis plan-
tam: vt sic bene sancteque viuēdo, &
exemplum de se alijs præbendo, boni
merito appellari possint reges: id est.
se & alios in virtutibus regētes: & sic
in deo regnū habere: quod designat
corona in capite eorum: quam ab in- 4
stitutione Romanæ ecclesiæ institu-
tum est, vt portent in signum regni il-
lius futuri: quod in Christo expectāt:
vt dicit tex. ille notabilis in. cap. duo
sunt genera. 12. q. 1. qui est text. Hie-
ro. ad quendā suum. Atque etiā vt sic

De perfecto clerico

viuendo mereantur in hac temporali
vita habere ac retinere priuilegia om
nia clericalia, omnesq; immunitates
ecclesiasticas. Quæ priuilegia & quas
immunitates mens esset enumerare,
vt eo magis incēderentur ad hæc. Sed
quia in longum nimis excresceret tra
ctatus, idcirco facio hic finē, & omis
sa referuo in alio opusculo, quod intē
do post istud facere, intitulādum de
priuilegijs, & immunitatibus cle
ricorum, & quot ac quibus
amitantur mo
dis.

EPI

Liber. I I. 226
E P I L O G V S.

HÆ C igitur pauca attigisse
sufficiat pro expeditione &
complemento præsentis hu-
ius assumpti tractatus incitulati vt su-
pra, De vero & perfecto clerico quæ
& quot concurrere oporteat in eo. In
quo si quid boni dictū aut annotatū
est, ex quo vtilitas præsentibus & po-
steris aliqua proueniat, illud diuinæ
gratiæ attribuendum totū, à qua & ex
qua omnis scientia, & sufficientia hu-
mana. Si quid vero minus perfectè ta-
ctum reperietur, quod non dubito re-
periendum esse inter tot tamq; varia
& tā multa simul accumulata dicta.
Illud non tam insciētix ac imperitiæ
authoris, quàm etiam distractionibus
& occupationibus alijs suis adscribē-
dum erit, maximè circa studiū lectio-
num quotidianarum, quibus conti-
nuis dū hæc ab eo dictabātur, occupa-
tus extitit. Laus Deo clementissimo.

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

1811

INDEX IN

LIBROS ALBER

ti Trotij Ferrariensis De ve-
ro & perfecto cle-
rico.

Bbatissa dicitur diaconissa. lib. 2. cap. 3. numero. 7. fol. 46.

Absolvere ab homicidio qui possint. li: 2. cap. 26. nu. 12. fo. 113.

Abstinere in cibis qualiter debeant clerici. lib. 2. c. 58. nu. 6. fo. 220.

Abstinens dicitur etiam ille qui bene comedit. lib. 2. cap. 59. nu. 6. fo. 223.

Abundantia mater est dissolutionis. lib. 2. c. 45. nu. 7. fol. 180.

Acolytus quid exercere habeat in ecclesia. lib. 1. ca. 19. nu. 10. fo. 28.

Acquisita de redditibus ecclesie prelati an possit sibi appropriare. lib. 2. c. 48. num. 2. fo. 189.

Aduocatos & assessores quæ causæ reddant irregulares. lib. 2. cap. 23. nu. 4. fol. 97.

Aduocationis officium nūquid possit clericus exercere, & quando, & pro quibus ualeat patrociniari, & coram quo. libro. 2. cap. 54. numero. 3.

Index.

C. 4. fo. 210.

Aetas legitima ad suscipiendos ordines quæ sit. lib.

2. cap. 17. nu. 1. fo. 77.

Actas qualis in beneficiandis requisita. lib. 2. cap.

18. nu. 1. fo. 80.

Aetatem in quibus suppleat uiripotētia uel malicia.

lib. 2. cap. 16. nu. 5. fo. 83.

Aetatem à iure statutam nec sciētia nec mores sup=
plent. lib. 2. cap. 17. nu. 5. fo. 79.

Alienatio rerum ecclesiæ quibus permissa casibus.

lib. 2. cap. 49. nu. 2. fo. 191.

Alienationis rerum ecclesiæ forma. lib. 2. cap. 49.

numero. 3 fo. 191.

Alienatio rei ecclesiasticæ in casu permissio sine for=
ma non tenet. lib. 2. c. 49. nu. 4. fo. 191.

Anima cunctis rebus pretiosior. li. 2. cap. 24. nume=
ro. 8. fo. 84.

Animarum cura quatenus liget curatum. lib. 2. cap.

47. nume. 1. fo. 187.

Animarum cura quanti ponderis. lib. 2. cap. 47. nu

mero. 3. fo. 187.

Animarum cura circa quæ uersetur. lib. 2. cap. 47.

numero. 5. fo. 188.

Antistites quare sic dictus. lib. 1. ca. 13. sub. nume=
ro. 2. fo. 18.

Apostasia ab obedientia simplici quam labē contra=
hat. lib. 2. cap. 30. nu. 5. fo. 122.

Apostasia ab ordine clericatus quæ sit. lib. 2. capit.

30. nu.

Index.

30. numero. 5. fo. 112.

Apostata nūquid dicendus, qui de stricta ad laxiorem transit regulam. libro. 2. cap. 30. numero. 3. fo. 121.

Apostate in clericatus officium non assumendi. lib. 2. cap. 30. nu. 1. fo. 120.

Apostasie definitio & diuisio. lib. 2. cap. 30. numero. 1. fo. 120.

Apostoli qualiter in locis ministeria dispensabant. lib. 1. cap. 17. nu. 5. fo. 22.

Archiepiscopus & Metropolitanus idem. lib. 1. c. 13. sub nu. 4. fo. 18,

Archislamines qui. libro primo. capi. 17. numero. 7. fo. 23.

Artificium uile & sordidum clericis interdictum, secus si uile tatum. lib. 2. c. 53. nu. 2. fo. 208.

Scripticij nunquid seruorum subeunt conditionē ut nolente domino possint ordinari. lib. 2. capite 5. nu. 1. fo. 49.

Affertioni uel iuramento illius qui dicit se defendēdo occidisse an standum. lib. 2. capi. 24. numero. 12. fo. 104.

Attentio qualis & quanta in oratione requisita. lib. 2. cap. 42. nume. 11. fo. 170.

Auaritia & prodigalitas in administratione rerum ecclesie reprobantur. libro. 2. cap. 41. numero. 12. fo. 202.

Auarus etiam in orationibus aurum petit. lib. 2. ca.

Index.

Auarus etiam in orationibus aurū petit. lib. 2. cap.
51. nume. 14. fo. 203.

Aucupatio nunquid concessa clericis, Et quid de pi-
scatione. lib. 2. cap. 56. nu. 1. fo. 215.

Aues rapaces uenationis gratia tenere an licitum
ecclesiasticis. lib. 2. cap. 56. nu. 3. fo. 216.

Augustini uersus in coenaculo descrip. lib. 2. cap.
58. nume. 8. fo. 221.

Augustini dictum de familiæ gubernatione. lib. 2.
cap. 15. nu. 3. fo. 72.

B

Baptizatus non ritè, si ordinetur, an recipiat
characterem. lib. 2. c. 13. nu. 2. fo. 68.

Baptizari uolens in mortis articulo & non habens
baptizatorem, an referendus in numerum chri-
stianorum. lib. 2. cap. 13. nu. 4. fo. 69.

Baptismū qui distulit an ad ordines admittendus. lib.
2. cap. 13. nu. 5. fo. 70.

Beneficia regularia qualem ætatem requirant in eo-
rum præfectis. lib. 2. c. 19. nu. 1. & 2. fo. 80.

Beneficia ecclesiæ non solū pretio uel precibus qua-
rere prohibitum est, sed etiam simpliciter appete-
re. lib. 2. cap. 32. nu. 12. fo. 132.

Beneficia plura uni digno potius committenda,
quàm pluribus indignis. lib. 2. cap. 37. numero.
9. fo. 146.

Beneficia plura ut quis habeat quinque concurrere
debent. lib. 2. cap. 45. nu. 13. fo. 183.

Bene-

Index

Beneficia simplicia non requirunt residētiam.lib.2.
cap.44.nu.3.fo.173.

Beneficia plura curata uni quantumcunque etiam
exercitato non committenda.lib.2.cap.15.nu.
4.fo.72.

Beneficia plura an possint cum dispensatione lici-
te obtineri.lib.2.cap.46.nu.1.fo.184.

Beneficia plura curata an licitum sit & possit quis
habere.lib.2.c.45.nu.1.&3.fo.177.

Beneficia plura in titulum teneri quam possint, Et
quæ concurrere debeant.lib.2.cap.45.nume.2.
&11fo.177.&182.

Beneficiati an faciant fructus suos deductis expen-
sis necessarijs.lib.2.cap.51.nu.4.fo.197.

Beneficiatus ordinatus ad minores nunquid tenea-
tur de horis dicendis.lib.2.capit.42.numer.
1.&6.fo.165.

Beneficij acceptatio tacitam ducit obligationem.lib.
2.cap.47.nu.1.fo.187.

Beneficij fructus in malos usus consumens obliga-
tur ad restitutionem & peccat.lib.2.cap.41.
nu.6.fo.162.

Beneficia clericis ad quid data.lib.2.cap.41.nume.
7.fo.163.

Beneficium habens an possit compelli ad horas dicē-
das & officium.lib.2.cap.41.uu.8.fo.163.

Beneficium amouendum clerico officium non dicē-
ti.lib.2.cap.41.nu.8.fo.163.

Index

- Beneficium homicidæ an possit impetrari ante sententiam de homicidio. lib. 2. cap. 25. numero. 9. fol. 107.
- Beneficium qualiter obtinendum. lib. 2. cap. 42. nu. 1. & 2. fo. 165. & 166.
- Beneficiorum mali dispensatores carpuntur. lib. 2. cap. 51. nu. 10. fo. 201.
- Beneficiorum fructus & redditus qualiter dispensandi. lib. 2. cap. 51. nu. 1. fo. 156.
- Bibere fortiter cur permissum in æstate. lib. 2. cap. 59. nu. 5. fo. 223.
- Bibere in prandio quot uices debeant clerici. lib. 2. cap. 59. nu. 4. fo. 223.
- Bigamos non posse ordinari cur statutum. lib. 2. c. 11. nu. 5. fo. 65.
- Bigamia ex fœmina Labem ducit lib. 2. cap. 11. sub num. 5. fo. 65.
- Bigamus ordinatus an recipiat characterem, & possit illi dispensari, & per quos, lib. 2. cap. 11. nu. fol. 65.
- Bigamus nunquid censendus qui ducit quam prius deslorauerat. lib. 2. cap. 11. nu. 3. fo. 64.
- Bigamus utrum ordinum suscipiendorum sit capax lib. 2. c. 11. nu. 1. fo. 63.
- Bigamia multiplex. lib. 2. c. 11. sub nu. 1. fo. 63.
- Bona ecclesiæ an possint locari, & usque ad quod tēpus. lib. 2. c. 50. nu. 1. fo. 193.
- Bona ecclesiæ mobilia an possint alienari, & quæ
non

Index.

non.lib.2.cap.49.nu.6.fo.192.

Bona ecclesie an possint alienari, & hypotheca titulo obligari.lib.2.cap.49.nu.1.fo.191.

Bona ecclesie non dicuntur propria rectoris, sed communia.lib.2.cap.51.nu.2.fo.197.

C

CAlices & ornamenta ecclesie an possint obligari aut pignorari.libro.2. capite.49.nume.7.fo.192.

Canes quos liceat clericis alere in domo.lib.2.cap.56.nu.2.fo.215.

Canonici num includantur clericorum appellatione.lib.1.cap.7.nu.2.fo.12.

Canonici an possint testari de bonis ex prebenda acquisitis.lib.2.cap.51.nu.8.fo.201.

Cononicus quidam cur in electione asinum monasterij eligendum dixerit.libro.2. capi.37. numero 6.fol.146.

Capellani unde dicti, item & capella.lib.1.ca.12.nume.3.fo.17.

Capiens in alieno qua teneatur actione.lib.2.cap.57.nume.2.fo.217.

Captum in alieno, prohibente domino ingressum, an fiat capientis.lib.2.cap.57.nu.1.fo.217.

Captum in aucupio aut uenatione ad quem spectet.lib.2.cap.57.nu.2.fo.217.

Cardinales appellatione clericorum utrum ueniāt.lib.1.cap.7.nu.3.fo.12.

Castia

Index

- Castitatis robur & efficacia. lib. 2. cap. 40. nume. 8
fol. 159.
- Casus quo papa potest uxorem habere legitimam.
lib. 2. cap. 8. nu. 5. fo. 58.
- Cautela pro recedentibus à patria. lib. 2. cap. 31. nu.
me. 4. fo. 124.
- Clericis ut perdant sua priuilegia quæ requiratur.
lib. 1. cap. 5. sub. nu. 3. fo. 9.
- Clericus quo habitu gaudeat priuilegio clericali,
quo non. lib. 1. cap. 5. nu. 3. fol. 9.
- Clericus in minoribus secularia tractās an possit co
gi ad deserendum habitum & tonsuram. lib. 2.
cap. 39. nu. 10. fo. 155.
- Clericus sine habitu & tonsura indicēs à quibus ar
cendus, & an priuilegio gaudeat. lib. 2. cap. 30.
nu. 6. fo. 122.
- Clericus ordinatus tenetur ad officiū diuinum, &
qualiter horæ canonicæ cur tantum septem libr.
2. cap. 41. nu. 1. fo. 160.
- Clericus officium ad quod tenetur, nō dicens an &
qualiter peccet: Et nunquid teneatur de supple
mento. lib. 2. c. 42. nu. 7. fo. 168.
- Clericus locare potest ad modicum tempus. lib. 2. c.
50. nu. 3. fo. 193.
- Clericus an possit esse tabellio, & quando. lib. 2. c.
54. nn. 9. fo. 212.
- Clericus non examinatus deponendus. lib. 2. nume.
3. fol. 38.

Index

- Clericus propter homicidium uoluntarium an censendus beneficio priuatus. lib. 2. cap. 26. numero 8. fol. 105.
- Clericis in minoribus nō interdicta negociatio. lib. 2. cap. 52. nu. 7. fo. 207.
- Clericus iuuertens horas qualiter satisfacere teneatur. lib. 2. cap. 42. nu. 14. fol. 172.
- Clericus ordinatus habitum & tonsuram ferre debet. lib. 2. c. 38. nu. 1. fo. 148.
- Clerici inferioris ordinis unde nomen sortiti, & de eorum etymologia. lib. 1. c. 15. nu. 1. fo. 20.
- Clericus nunquid compelli possit ad deferendam tonsuram. lib. 2. c. 39. nu. 8. fo. 154.
- Clericus in sacris omittens horas peccat mortaliter maximē beneficiatus. lib. 2. c. 41. nu. 4. fol. 161.
- Clerici dicuntur stipendiarij Dei. lib. 2. cap. 41. nu. 5. fol. 162.
- Clericus quando possit esse procurator. lib. 2. c. 54. nu. 5. fol. 211.
- Clericorum negotiationes & uetitas artes exercendum poenae. lib. 2. c. 54. nu. 6. fol. 211.
- Clericus an teneatur ad soluendam gabellam, & de quibus rebus. lib. 2. c. 54. nu. 7. fo. 211.
- Clericus negociator diues & gloriosus tāquā pestis fugiendus. lib. 2. cap. 52. nu. 3. fo. 205.
- Clericis nunquid interdictum adesse sententijs criminalibus, & illarum executionibus. libr. 2. cap. 23. nu. 9. fol. 98.

Clericus

Index

- Clericus utrum possit defendere capite plectendum
sine irregularitatis nota. lib. 2. cap. 23. nume. 5.
fol. 97.
- Clericus testificari non cogitur, ubi sanguinis pœ-
na uertitur. lib. 2. c. 13. nu. 6. fo. 97.
- Cohabitatio cum mulieribus clericis cur prohibita.
lib. 2. c. 40. nu. 2. fo. 156.
- Colores duo in uestimentis clericorum cur prohibi-
ti. lib. 2. c. 38. nu. 2. fo. 149.
- Confessiones audire quibus permissum. lib. 1. c. 22.
nu. 5. fol. 33.
- Confitentes an teneantur intrusis iterum confiteri.
lib. 2. c. 43. num. 5. fo. 174.
- Cautela, ut clerici perdant sua priuilegia. lib. 1. c. 5.
nu. 4. fo. 90.
- Cautela pro alienantibus ecclesias pro alienis debi-
tis, ut euitent pœnam. lib. 2. c. 50. nu. 8. fo. 195
- Characteris spiritualis effectus. lib. 1. cap. 2. num.
6. fol. 5.
- Christus in ordine ministerij delectum habuit. li. 1.
cap. 17. nu. 4. fo. 22.
- Christus officium pontificis quando exercuisse tra-
datur. li. 1. c. 24. nu. 4. fo. 36.
- Cibaria clericorum. li. 2. c. 58. nu. 3. fo. 219.
- Cibo pretiosissimo sine uitio utitur sapiens. li. 2. c.
58. nu. 5. fo. 220.
- Claudus, furiosus, lymphaticus aut uitium in ocu-
lis habens an admitti debeant ad ordines. libr. 2.
cap.

Index

cap. 16. nu. 9. fol. 76.

Clerica quid sit. li. 2. c. 39. nu. 5. fo. 153.

Clerici religiosorum appellatione an ueniant. li. 1.

cap. 9. num. 3. fo. 15.

Clerici ueri qui dicendi li. 1. c. 18. nu. 4. fol. 24.

Clerici nunquid possint se curis & officijs secularibus immiscere. li. 2. c. 54. nu. 1. fol. 210.

Clerici possunt esse consiliarij. li. 2. c. 54. numer. 2. fol. 210.

Clerici qui sint dicendi. li. 1. c. 1. nu. 1. fol. 2.

Clericorum gradus & nomina. li. 1. cap. 1. nume. 2. fol. 2.

Clerici cur in superiore capitis parte radantur. li. 2. cap. 39. nu. 2. fo. 152.

Clerici ab omni specie mali debent abstinere. lib. 2. cap. 58. nu. 1. fo. 218.

Clerici comati taxantur, & coronam rasam nō gestantes. lib. 2. c. 39. nu. 6. fo. 153.

Clerici possunt reges dici. lib. 2. cap. 39. numer. 3. fol. 152.

Clerici à negotijs secularibus an abstinere debeant, & de quibus. li. 2. c. 52. nu. 1. fo. 205.

Clerici peregrini cur arceantur à promotione uel executione ordinum. li. 2. c. 31. nu. 7. fo. 152.

Clerici primæ tonsuræ possunt uxorem ducere. li. 1. c. 6. nu. 1. fo. 10.

Clerici prima tonsura uxorati an retineant nomen clericorum & gaudeant eorum priuilegijs. lib. 1.

Index.

- lib. 1. cap. 6. nume. 2. fo. 10.
Clericus coniugatus uicarius episcopi esse non po-
test lib. 1. cap. 6. sub. nu. 2. fo. 10.
Clericus cōiugatus an possit esse scholarum rector.
lib. 1. cap. 6. nu. 3. fo. 11.
Clericus an in totum debeat esse abstemius. libr. 2.
cap. 59. nu. 1. fo. 222.
Clericus unde deriuetur. libro. 1. cap. 10. numero.
1. fol. 15.
Clerici in ueteri testamento quomodo electi. lib. 1.
cap. 10. nu. 2. fo. 16.
Clericorum ad sacros ordinatorum castitas. lib. 2.
cap. 40. nu. 1. fo. 156.
Clericorum ordines quot enumerentur. lib. 1. cap.
2. nu. 1. fo. 3.
Clericorum prudentia circa loquelam. lib. 2. c. 40.
nu. 1. fo. 224.
Clericorum ordinandorum qualitates. libr. 2. nume-
ro. 1. fo. 37.
Clericorum institutio à quo tempore. lib. 1. ca. 16.
numero. 1. fo. 20.
Clericus quam tutelam gerere ualeat. lib. 2. ca. 54.
numero. 11. fo. 213.
Consecratio rerum inanimatarum in quo stet. libr.
2. cap. 5. nu. 4. fo. 50.
Crates philosophus cur aurum in mare proiecerit
lib. 2. cap. 34. nu. 4. fo. 137.
Creatorem creatura ad recognoscendum naturaliz-
ter in=

Index.

- ter inducitur. lib. 1. cap. 17. nu. 2. fo. 21.
Conseruatio personæ & famæ equiparantur. li. 2.
cap. 24. nu. 9. fo. 98.
Consilium non fit gratia consulti, secus in manda-
to. lib. 2. cap. 22. nu. 3. fo. 94.
Consilium magistrorum Parisiensium super plura-
litate beneficiorum. lib. 2. c. 45. nu. 8. fo. 180
Consuetudo nunquid tollere possit solēnitates alie-
nationis bonorum ecclesiæ. libro. 2. capite. 49.
numero. 5. fo. 92.
Consuetudo iu euangelij lectione. lib. 1. cap. 21. nu-
mero. 3. fo. 31.
Consuetudo uenandi saltem quo ad clericos an bo-
na. lib. 2. cap. 56. nu. 4. fo. 216.
Consultor homicidij & consulens quid incurrant.
lib. 2. c. 21. nu. 5. 7. & 8. fo. 90. 91. & 92.
Consuetudo de non residendo an excuset non resi-
dentes. lib. 2. cap. 45. nu. 5. fo. 179.
Consultus de iure super morte alicui inferenda an
& quando irregularitatem inducat. lib. 2. cap.
23. nu. 1. fo. 95.
Continentia in sacerdotibus an sit de substantia or-
dinis, au de iure diuino. libr. 2. capit. 9. numero.
5. fol. 61.
Continentia clericorum an sit de substantia, ut est
de obseruatione. lib. 2. c. 40. nu. 3. fo. 156.
Conuersi, deo deuoti, monachi simplices & eremitæ
appellatione clericorum comprehenduntur,

Index

- lib. 1. cap. 8. nume. 1. fol. 14.
Corona in prima tonsura recipitur. lib. 1. cap. 2. numero. 2. fol. 3.
Corona rasa in uertice clericorum à quo tempore instituta. li. 2. c. 60. num. 4. fo. 225.
Crimina enormia quæ sint. lib. 2. cap. 29. nume. 2. fol. 117.
Crimina, quæ post peractam poenitentiam adhuc habent nonnihil cicatricis. lib. 2. cap. 29. nume. 3. fol. 118.
Cura cleri qualis circa ecclesiam. lib. 2. cap. 48. num. 1. fol. 189.
Curialis an & quando ad ordines admittendus. lib. 2. cap. 7. nu. 1. fol. 56.

D.

- D**amna petens à criminoso an irregularis si dānosus plectatur cur ageret tantum ciuiliterv lib. 2. cap. 23. nu. 11. fo. 99.
Debitum alienum in ecclesia quod dicendum. lib. 2. cap. 1. nu. 7. & 8. fo. 195.
Decurionatus filium eximit à patria potestate. lib. 2. c. 9. nume. 4. fo. 60.
Defectus qualis in corpore repellat à recipiendis ordinibus. lib. 2. cap. 16. nu. 1. fo. 73.
Defectus in membris dupliciter considerati. lib. 2. cap. 16. nu. 1. fo. 73.
Defensio omni iure permissa. libro. 2. cap. 24. num. 4. fo. 100.

Defensio

Index.

Defensio pro rerum conseruatione an concessa. lib.
2. c. 24. nume. 7. fo. 84.

Diaconi officium in ecclesia. lib. 1. cap. 20. numero
5. fol. 30.

Diaconi ordinandi modus & forma. lib. 1. cap. 22.
nume. 6. fo. 34.

Diaconus manus non habet consecratus. lib. 1. c. 22.
nume. 4. fo. 33.

Dies ad horas dicendas quanti temporis. lib. 2. cap.
42. nu. 13. fo. 171.

Differentia qualis inter secularem & beneficiatum
clericum quo ad dispensationem rerum ecclesie.
lib. 2. cap. 51. nu. 6. fol. 198.

Differentia qualis inter sacerdotes orientis & occi-
dentis. lib. 2. c. 10. nu. 9. fo. 62.

Differentia qualis inter tonsuram, rasuram & cle-
ricam. li. 2. c. 39. nu. 1. fo. 151.

Dignitates & officia acceptantes non leuiter pec-
cant, si se indignos sentiunt. lib. 2. cap. 32. nume.
11. fol. 131.

Dignitates ecclesiasticæ nunquid aliquomodo pos-
sint appeti. li. 2. c. 33. nu. 1. fo. 133.

Dispensatio ad duo beneficia qualiter constare de-
beat. li. 2. c. 46. nu. 4. fo. 185.

Dispensatio ob publicam causam fieri debet. lib. 2. c.
46. nume. 4. fo. 185.

Dispensationis definitio. li. 2. c. 49. nu. 5. fo. 186.

Dispensatio papæ sine causa ad beneficia an ualeat.
lib. 2.

Index

- libr. 2. cap. 47. nume. 5. fol. 188.
- Dispensatio episcopi nunquid sufficiat illegitimo religionem ingresso, & ad quid. libr. 2. cap. 2. num. 4. fol. 42.
- Dispensari cum homicida casuali per inferiorem an possit. libr. 2. cap. 27. num. 3. fo. 114.
- Dispensari ad ordines cum illiterato an possit, & per quem. libr. 2. cap. 36. nu. 1. fo. 141.
- Dispensare inferior à Papa qui non possit maxime in homicidio. libr. 2. cap. 26. nume. 2. & 11. fol. 109. & 113.
- Dispensatio Papæ sine causa an reddat tutum apud Deum. libr. 2. c. 25. nu. 3. fo. 112.
- Dispensare super beneficiorum pluralitate qui possint. libr. 2. c. 46. nu. 2. fo. 185.
- Dives mendicum fame pereuntem nō cibans an irregularis. libr. 2. c. 20. nu. 8. fol. 88.
- Docti nunquid in ordinibus examinandi. libr. 2. cap. 37. nu. 4. fo. 145.
- Doctorandus, si sciat suam insufficientiam, peccat, si gradum suscipiat. libr. 2. cap. 32. numero. 11. fol. 131.
- Domini terrarum uenationem prohibentes taxantur. libr. 2. c. 57. nu. 4. fo. 218.
- Donare turpibus personis de rebus ecclesiæ quando concessum. libr. 2. c. 51. nu. 11. fo. 202.
- Donatio fructuum ecclesiæ an & quatenus permissa. libr. 2. c. 51. nu. 5. & 9. fol. 198. & 201.
- Ebric-

Index

- E** Brietas, crapula & uinolētia perniciosissima
sunt clericis. lib. 2. c. 59. nu. 2. fo. 222.
Ebrietas in commoda. lib. 2. c. 59. nu. 7. fo. 223.
Ebrietas an semper sit mortale peccatum. lib. 2. cap.
59. nu. 3. fo. 222.
Ebriorum clericorum poena. lib. 2. cap. 59. nume. 2.
fo. 222.
Ecclesiæ cathedralis quælibet grammaticum ad eru-
diendos iuuenes habere debet. lib. 2. c. 35. nume.
2. fol. 139.
Ecclesiæ ad quid institutæ, & constructæ. lib. 2. ca.
18. num. 3. fo. 80.
Eligendorum ad episcopatū uter preferendus, theo-
logus an canonicus. lib. 2. cap. 33. numero. 6. fol.
135.
Emptio, uenditio, conductio, locatio & societas cleri-
cis an & quādo cōcessa. li. 2. c. 52. nu. 5. fo. 206.
Emphyteuses ecclesiæ quāto tempore alienabiles &
quando. lib. 2. cap. 50. nu. 9. fo. 195.
Episcopale munus quibus rebus innitatur. lib. 1. c.
24. nume. 1. fo. 36.
Episcopi possunt de iure arctare potestatem mendi-
cātium. li. 2. c. 25. nu. 13. fo. 113.
Episcopi Apostolis substituti. li. 1. cap. 17. sub nu.
4. fol. 22.
Episcopalis dignitas tria requirit. lib. 2. c. 33. num.
2. fol. 127.
Episcoporum opera qualia esse debeant. lib. 2. cap.
Gg 3 33. nu.

Index.

33. numero. 3. fol. 127.
Episcopatus an sit ordo. li. 1. c. 2. nu. 4. fo. 4.
Episcopatus eligendū requirit trigenariū. Et quid
de alijs dignitatibus. li. 2. c. 18. nu. 2. fo. 80.
Episcopus nunquid dispensat super etate quoad or
dines. li. 2. c. 17. nu. 4. fo. 81.
Episcopus clericorum appellatione utrum ueniat. li.
1. cap. 7. nu. 1. fol. 11.
Episcopis doctrina non minus requisita, quàm mo
rum honestas & bona conuersatio. li. 2. cap. 32.
nume. 7. fo. 129.
Episcopus an debeat esse doctor. lib. 2. cap. 33. num.
6. fol. 135.
Episcopi quid scire teneantur, & quam habere pe
ritiam. li. 2. c. 32. nu. 5. fo. 128.
Episcopi ordinatio quæ requirat. lib. 1. c. 24. num.
3. fol. 36.
Episcoporum ordo quadripertitus. li. 1. cap. 13. nu
mero. 3. fo. 18.
Episcopus qui scit se indoctum, an possit & debeat
episcopatu renuntiare. libro. 2. cap. 22. numero
10. fo. 131.
Episcopus citramontanus an & quando ultramon
tani ordinare possit. li. 2. c. 31. nu. 3. fo. 124.
Episcopus unde nomen trahat. lib. 1. cap. 13. nume.
1. fol. 8.
Episcopus quibus nominibus dotetur. lib. 1. ca. 13.
numero. 2. fol. 18.

Index.

- Episcopus an dispenset ad duo beneficia.** lib. 2. cap. 46. nu. 3. fol. 185.
- Episcopus ordinandus an & de quibus examinandus.** li. 2. c. 32. nu. 8. fol. 130.
- Episcopatum qui desiderat, uideat quale opus desideret.** li. 2. cap. 32. nu. 13. fol. 132.
- Episcopalis officij negligenter impleti periculum.** lib. 2. cap. 32. nu. 14. fo. 132.
- Epistola in missa sedendo auditur.** lib. 1. cap. 21. numero. 1. fol. 31.
- Epulones doleant aliter se sustentare non posse.** lib. 2. c. 58. nume. 4. fol. 226.
- Error peccati non mortalis quando liget ad mortale.** li. 2. c. 45. nu. 10. fo. 181.
- Eunuchi an & quando à susceptione ordinum arcē di.** lib. 2. c. 16. nume. 5. fol. 75.
- Examinatus sine examine an deponendus etiam si sufficiens repertus.** libro. 2. cap. 37. numero. 4. fol. 145.
- Examinandus qui ordinatur.** lib. 2. in princip. num. 2. fol. 38.
- Examinatio anteire debet ordinationē, Et qui examinandi.** libro. 2. capitul. 37. numero. 2. folio 144.
- Excommunicatio pro mortali.** lib. 2. c. 39. numero 6. fol. 153.
- Exceptio qualis electio in Papam opponi possit.** li. 2. cap. 9. nume. 2. fo. 59.

Index.

Excommunicati & degradati an teneantur ad officium dicendum, & qualiter. lib. 2. cap. 41. nu. 10. fo. 164.

Exorcistis quod onus incumbat. lib. 1. c. 19. nu. 8. fo. 27.

Exorcismi autor. lib. 1. c. 19. nu. 9. fo. 27.

F.

Fama clericorum inconcussa permanere debet. lib. 2. cap. 1. nu. 2. fo. 39.

Filij presbyterorum an possint in ecclesia paternā institui. lib. 2. cap. 2. nu. 5. fo. 42.

Filij ante ordines nati an sine dispensatione promovendi. lib. 2. cap. 2. nu. 9. fo. 42.

Finis in qualibet doctrina inspiciendus. lib. 2. cap. 35. nu. 4. fo. 140.

Fœminæ cur caput uelare & comas nutrire debeāt. lib. 2. cap. 3. nu. 4. fo. 44.

Fœmina cur ordines non possit suscipere. lib. 2. ca. 3. nu. 1. fo. 43.

Fœminæ à quibus rebus in ecclesia arceantur. lib. 2. cap. 3. sub. nu. 2. fo. 43.

Fori mutatio an secū trahat lites ante inceptas. lib. 2. cap. 6. nu. 2. fo. 52.

Franciæ reges in expeditione belli quid gestare soliti. lib. 1. cap. 12. nu. 2. fo. 17.

Furari quo casu permissum. libro. 2. capite. 51. nu. 15. fo. 204.

Furtum quando committat, qui contra prohibitionem

Index.

nem uenatur. lib. 2. cap. 57. nu. 5. fo. 218.

G.

Gibbosus an recipiendus ad ordines, Et quid de
sedigito, leproso & abstemio. libro. 2. capit.
16. numero. 10. fo. 76.

Glossarum autoritas magna. libro. 2. capite. 11. nu.
4. fo. 65.

Græci sacerdotes matrimonio ante sacros cōtracto
utuntur. lib. 2. c. 40. nu. 5. fo. 157.

Græcus utitur matrimonio ante ordines contracto.
lib. 2. cap. 10. nu. 4. fo. 62.

H.

Habitus clericalis quis dicendus. lib. 2. c. 38. nu.
mero. 2. fo. 149.

Hæres locatoris an teneatur conductori ad interes-
se pro tempore quo colonus expellitur. libro. 2.
cap. 50. nume. 6. fo. 194.

Hermaphrodita nunquid possit ad ordines promo-
ueri. lib. 2. cap. 3. nu. 8. fo. 46.

Histrionicam exercentes num à sacris ordinibus re-
pellendi. lib. 2. cap. 7. nu. 2. fo. 56.

Homicida an possit acquirere beneficium sine dispen-
satione, & aliter qua uia. lib. 2. cap. 26. numero.
10. fol. 113.

Homicida est, qui sibi amputat uirilia. lib. 2. cap.
16. numero. 6. fo. 75.

Homicidij suasor num censendus irregularis Et
quid

Index

- quid de instigante. lib. 2. cap. 22. nu. 6. fo. 95.
**Homicidij consilium præbens pro fide. an incidat in
irregularitatem.** lib. 2. c. 21. nu. 11. fo. 92.
Homicidium committi lingua quibus modis dicatur
lib. 2. cap. 21. nu. 1. fo. 89.
Homicidium ratum habens an tenendus irregularis
lib. 2. cap. 22. nu. 4. fo. 94.
Homicidium quod facto committitur est triplex. lib.
2. cap. 24. nu. 1. fo. 100.
Homicidium necessarium quid sit. lib. 2. cap. 24. nu.
2. fo. 100.
**Homicidium pro defensione personæ an & quan-
do permissum.** libro. 2. cap. 24. numero. 3. & 6.
fo. 100. & 101.
Homicidium quotupliciter dicatur committi. libr.
2. cap. 20. nu. 5. fo. 87.
**Homicidium in defensione factum mitiorem exigit
pœnam.** lib. 2. c. 24. nu. 11. fo. 103.
**Homicidium false confessus an censendus damna-
tus, si confessionem non reuocauerit.** lib. 2. c. 25.
nu. 5. fo. 106.
**Homicidium necessarium nunquid indistinctè cui-
que concessum, & in omni loco.** lib. 2. cap. 25.
nu. 7. & seq. fo. 107.
**Homicidium casuale committenti quando sit impu-
tandum, & contrahat irregularitatē.** lib. 2. cap.
27. nu. 1. fo. 114.
Honestate præceteris clerici habere debent in qua-
tuor.

Index

- tuor. lib. 2. cap. 58. nu. 2. fo. 219.
Honestatem per omnia corporis membra quomodo
seruare debeant clerici. libro. 2. cap. 60. numero.
3. fo. 225.
Honor omni lucro præferendus. libro. 2. cap. 24.
nu. 9. fo. 102.
Honorem suum tutari cuilibet permissum. lib. 2. ca.
24. nume. 9. fo. 102.
Horæ canonicæ quo tempore dicendæ; & an simul
dici possint. lib. 2. cap. 42. nu. 12. fo. 171.
Horæ matutinæ an & quando de sero dici possint.
lib. 2. cap. 42. nu. 13. fo. 171.
Horis canonicis seruire labijs tantum an sufficiat.
lib. 2. c. 42. nu. 11. fo. 170.
Hostiarij in locum quorum sunt surrogati. libro. 1.
cap. 16. nu. 2. fo. 20.
Hostiarij officium quale. libro. 1. capit. 19. numero.
1. fo. 25.
Hostiarij ordinandi formula. lib. 1. cap. 19. nume.
ro. 2. fo. 25.
Hostiarij officium Christus quando impleuit. lib. 1.
cap. 19. nu. 3. fo. 25.

Iacob. emens à fratre primogenita simoniā non
commisit. lib. 2. cap. 16. sub. nu. 7. fo. 75.

Ignorantia cum tolerantia tribuit iurisdictionem

Index

- non habenti, etiam in habili. lib. 2. cap. 43. num.
4. fol. 174.
- Ignorantia in sacerdotibus summo opere uitanda. lib.
2. cap. 32. nu. 3. fo. 127.
- Illegitimi ad ordines dispensandi. lib. 2. c. 2. nu. 1.
fol. 41.
- Illegitimus dispensatus ad tenendum beneficium an
possit duo simul obtinere. libro. 2. cap. 2. numer.
2. fol. 41.
- Illegitimus quando ad ordines possit sine dispensa-
tione promoueri. lib. 2. cap. 2. nu. 3. fo. 42.
- Illegitimi cur rarius quàm legitimi moribus præ-
stant. lib. 2. c. 1. nu. 3. fo. 39.
- Illegitimus nunquid à sacris arcendus. lib. 2. cap. 1.
nume. 1. fo. 39.
- Illiterati ab ordinibus repellendi. libro. 2. cap. 32.
nume. 1. fol. 126.
- Illiteratus sine dispensatione ordinatus recipit cha-
racterem. lib. 2. cap. 36. nu. 2. fo. 142.
- Illiteratus ordinatus literis operam dare tenetur. li-
bro. 2. cap. 36. nu. 3. fol. 142.
- Imperatores Romani uocati pontifices. lib. 1. c. 14.
nume. 2. fo. 19.
- Impuberes à religione extrahi an possint, & per
quos, & quando. lib. 2. cap. 19. nu. 4. fol. 83.
- Increpatio in usurarios clericos. lib. 2. cap. 51. nu.
13. fo. 219.
- Indigni dignorum defectu admittendi. libro. 2. cap.

Index

37. nume. 7. fol. 146.

Infamis infamia iuris pro irregulari habendus. lib.

2. cap. 29. nu. 4. fo. 118.

Infamia triplex. lib. 2. c. 29. nu. 5. fo. 119.

Infamis quis ille, cui ordines non sunt denegandi. li.

2. cap. 29. nu. 5. fol. 119.

Infirmetas & paupertas excusant ab horis dicendis

lib. 2. c. 42. nu. 8. fo. 169.

Institutio beneficij ut dicatur canonica quæ requi-

rat. lib. 2. c. 43. nu. 1. fo. 173.

Intrusio in beneficijs est reprobatissima, item & si

monia. lib. 2. cap. 43. num. 3. fo. 173.

Intrusi nunquid absoluant ignorantes confitentes.

lib. 2. cap. 43. nu. 4. fo. 174.

Inuehit contra praelatos religiosorum admittentes

indignum. lib. 2. c. 37. nu. 8. fo. 147.

Irregularitas unde deriuata. lib. 2. cap. 28. numero

3. fo. 112.

Irregularitas quomodo ex homicidio uoluntario in-

curratur, Et an possit in illo dispensari in homi-

cidio uoluntario. lib. 2. cap. 26. nume. 1. & 11.

fo. 109. & fol. 113.

Irregularitatis cicatrix etiam post deletum crimen

remanet. lib. 2. c. 14. nu. 2. fo. 70.

Irregulares nunquid efficiantur uulnerātes omnes

si non constat quis eorum letale uulnus intulerit

lib. 2. cap. 26. nu. 6. fo. 111.

Irregularitas est iuris positiui. libro. 2. cap. 11. nu-

mero

Index.

numero.8.fo.66.

Irregularitas quomodo incurratur ex homicidio
quod lingua sit.li.2.c.21.nu.2.fo.89

Irregularitas num indistinctè requirat factum.lib.
2.c.20.nu.9.fo.89.

Irregularitas ex inobedientia uel censura neglectu
contracta quæ sit.li.2.c.28.nu.1.fo.115.

Irregularitas pluribus modis incurritur.li.2.c.20.
nu.1.fo.85.

Irregularitatis definitio & diuisio.lib.2.c.20.nu=
mer.2.fo.85.

Irregularitas ex matrimonio.libro.2.capite.20.nu
mero.3.fo.86.

Irregularitas ex homicidio.lib.1.capite.20.nume=
ro.4.fo.86.

Irregularis nunquid efficiatur, qui consulit illi
qui aliàs erat facturus.Et quid si cōsultor occida
tur.lib.2.c.21.nu.7.&9.fo.91.&92.

Irregularitas an incursa ex consilii rei licite ex qua
mors fuit secuta.li.2.c.2.nu.10.fo.92.

Irregularitas strictè sumpta.libro.2.capite.20.nu=
mero.6.fo.87.

Irregularitas nunquid incurratur ex conatu homi
cidio non sequuto.lib.2.c.20.nu.7.fo.87.

Irregularitatem urum cōtrahat, qui mortuū decol
lat animo occidendi.li.2.c.20.nu.8.fo.88.

Irregularitas ex solo uulnere incurritur.lib.2.cap.
26.nu.7.fo.122.

Index

- Iudex maleficiorum an irregularis etiam si nullam
ferat sententiam criminis libro. 2. capite. 23. nu-
mero. 10. fo. 98.*
- Iudex ecclesiasticus iubens reum puniri secundum
ius an incurrat irregularitatem. lib. 2. cap. 23.
nume. 2. fo. 96.*
- Iudex proferens sententiam sanguinis irregularita-
ti nunquid sit obnoxius. li. 2. ca. 23. nu. 3. fo. 97.*
- Iudicans fugientem, quem insequens postea interi-
mit, an irregularis. libro. 2. capite. 23. numero.
8. fo. 98.*
- Iuramentum quam interpretationem recipiat. li. 2.
cap. 44. nu. 4. fo. 176.*
- Iurisdictio temporalis quando non prohibita cleri-
cis. lib. 2. c. 54. nu. 2. fo. 210.*
- Iurisditioni episcopi renuntiare uerbo utrum sit
clerici. li. 2. c. 39. nu. 9. fo. 154*
- Iustitia in quibus consistat. libro. 2. capite. 58. nu-
mero. 5. fo. 220.*

L

- L** *Aicus an & quando epistolam in missa dicere
possit. li. 1. c. 20. nu. 4. fo. 30*
- Lectioes & psalmi in choro qualiter audiendi. lib.
1. cap. 22. nu. 1. fo. 33.*
- Lectiois maxime approbatorum effectus. lib. 2. ca.
34. nu. 4. fo. 137.*

Lector

Index.

- Lector** quomodo & per quem ordinetur. lib. 1. c.
19. num. 7. fo. 216.
- Legitimatio** quo ad actus ecclesiasticos an includat
etiam actus seculares. lib. 2. cap. 2. nu. 7. fo. 44.
- Legitimus illegitimo** in honoris deferendis præfe-
rendus. lib. 2. cap. 1. nu. 4. fo. 39.
- Lex Cornelia** de sicarijs ad quod homicidium nō tra-
hatur. lib. 2. cap. 24. nu. 11. fo. 103.
- Lex promotionis** in quibus consistat. lib. 2. cap. 21.
num. 4. fo. 90.
- Lex promotionis impeditiua** requirit factum. lib. 2.
cap. 20. nu. 6. fo. 87.
- Libertus reclamante patrono**, sacris initiari an pos-
sit. lib. 2. cap. 5. sub nu. 1. fo. 49.
- Libri** non uoluntatis causa sed eruditionis legen-
di. lib. 2. cap. 35. nu. 2. fo. 139.
- Libri uulgares** malè idonei sacerdotibus. lib. 2. capi-
33. nu. 9. fo. 136.
- Literæ testimoniales** ad suscipiendos ordines quæ
& quales esse debent. libro. 2. cap. 31. numero.
5. fo. 125.
- Literati nobilibus** equiparatur, libro. 2. capitu. 1.
nu. 7. fo. 40.
- Literarum cognitio** quanta & qualis ad suscipien-
dos ordines desideretur. lib. 2. cap. 32. numer. 2.
& 3. fo. 127.
- Literarum peritia** nūquid religiosi necessaria. lib.
2. cap. 34. nu. 1. fo. 136.

Index.

Literæ humaniores utrum clericis interdictæ. libr.
2. c. 35. nu. 1. fol. 139.

Locare fructus ecclesiæ pro uita sua nunquid rectori concessum, libro. 2. capit. 50. numero. 5. folio. 194.

Locatio bonorum ecclesiæ ad septennium an requirat solennitatem. libr. 2. cap. 50. numero. 2. folio. 193.

Loquendi usus qui iam inualuit obseruandus. libr.
1. cap. 7. nu. 4. fo. 11.

Lucrum ex cupiditate clericis prohibitum. libr. 2. cap. 52. nume. 6. fol. 206.

Lucrum ex negotiatione per clericum factum qualiter restituendum. libro. 2. cap. 54. numero. 8. fol. 212.

M.

M*Andans homicidium an dicendus irregularis. lib. 2. cap. 22. num. 1. fo. 93.*

Mandans homicidium, ut non fiat irregularis, qualiter reuocare habeat. libro. 2. cap. 22. numero 2. fol. 93.

Mandatum uel consilium ad maleficium quomodo reuocabile. lib. 2. c. 21. nu. 6. fo. 91.

Matrimonia cur ab ecclesia clericis interdicta salubri consilio. lib. 2. c. 40. nu. 7. fo. 158.

Hb

Matris

Index.

- Matrimonium uerum nūquid sit inter desponsatos
de presenti, & causet beneficij amissionem. lib.
1. cap. 6. nu. 4. fol. 11.
- Medicus culpa cuius aeger moritur, an incurrat ir-
regularitatem, & dicatur homicida. lib. 2. c. 20.
nume. 8. fo. 88.
- Memoriæ lapsus etiam capit pontificem. lib. 2. cap.
33. nu. 7. fol. 129.
- Mentis qualitas per exteriora dignoscitur. lib. 2. c.
58. numero. 2. fol. 219.
- Metropolitanus unde dicatur. libro. 1. cap. 13. nu-
mero. 5. fol. 19.
- Milites Hierosolymitani sancti Ioannis an possint
tenere beneficium sine cura, & an appellatione
religiosorum ueniant. libro. 1. cap. 8. numero. 3.
folio. 14.
- Minor. 14. an possit esse canonicus ecclesiæ cathe-
dralis, & uocem habere in capitulo. libr. 2. cap.
18. nume. 4. fo. 81.
- Misericordiæ opera quando obligent quemlibet. li.
2. cap. 51. nu. 16. fol. 204.
- Moderamen inculpatæ tutelæ in defensionibus ad-
esse debet. lib. 2. cap. 24. nu. 8. fo. 98.
- Monachis in papā electus an teneatur abbati eum
repetenti parere. libro. 2. cap. 9. numero. 1. fo-
lio. 59.
- Monachus an sine licētia prælati debeat se defende-
re. lib.

Index

re. lib. 2. cap. 25. nu. 8. fo. 107.

Monachus an possit contra abbatē suum se defende
re, et quando. libro. 2. cap. 25. numero. 8. folio.
107.

Monachis negociatio quando non interdicta. lib. 2.
cap. 5. 2. nu. 4. fo. 206.

Monachus quibus rebus nō habeatur pro mortuo.
lib. 2. c. 9. nume. 3. fo. 60.

Moniales nunquid sacra tangere possint. lib. 2. ca.
3. nume. 2. fol. 43.

Monoculis ordines nunquid interdicti. lib. 2. c. 16.
nume. 3. fol. 74.

Mortem an quis debeat potius incurrere quā in-
ferre. libro. 2. capit. 25. numero. 2. et. 4. folio
105. et. 106.

Mulier an ad Dei imaginem sicut uir dicatur esse
facta. libro secundo. capite. 3. numero. 5. folio
45.

Mulier ex consuetudine iudicat, non aliter. lib. 2. c.
3. nume. 6. fol. 45.

N.

NAbuzardam principis coquorum allegoria.
lib. 2. cap. 58. nu. 6. fol. 221.

Natalium turpitudine uirtute tegitur. libr. 2. cap. 1.
numero. 5. fol. 40.

Hb 2

Necessi-

Index

- Neceſſitatis cauſa permittuntur, quæ aliâ ſnõ per
mitterentur.* lib. 2. cap. 52. nu. 3. fo. 205.
Negligentia multum deſtrahit ordinandis. lib. 2. c.
15. nu. 2. fo. 72.
Negligentia culpæ quando annumeretur. lib. 2. ca.
27. nu. 2. fo. 114.
Negligentia reddit prælatum noxium. lib. 2. c. 48.
nu. 5. fo. 190.
*Negotiatio quando conceſſa clericis, & quatenus,
& qualis.* lib. 2. cap. 52. nu. 4. fo. 206.
Negotiatio quibus caſibus illicita clericis. lib. 2. ca.
52. nu. 2. fo. 205.
*Negotiatio emptionum & uenditionum cur peri-
culoſa, & quando clericis noxia.* lib. 2. cap. 53.
nu. 3. fo. 208.
Negotiorum periculoſorum quinque ſpecies. lib. 2. c.
53. nu. 3. fo. 208.
Negotiationis triplex ſpecies. libro. 2. cap. 53. nu.
1. fo. 207.
Negotiatio ex artificio nunquid clericis permiſſa.
lib. 2. c. 53. nu. 2. fo. 208.
Negotiatio mixta. libro. 2. capite. 53. numero. 5.
fo. 209.
*Nepohytus quis ſit, & an ſuſcipiendorum ordinum
ſit capax.* lib. 2. cap. 12. nu. 1. fo. 67.
Neophytorum ſuperbia. libro. 2. capit. 12. num. 2.
fo. 67.

Index

Nepotum amor obæcat beneficiatos. lib. 2. c. 4. 40.
nu. 7. fo. 158.

Nobilitas nūquid iuuat ordinandum si aliter si in
capax. lib. 2. c. 37. nu. 9. fo. 147.

Nobilitas nulla maior uirtute. libr. 2. cap. 1. nu. 8.
fo. 41.

Notarij & scriptores sententiarum criminalium
irregularitatem an incurrant. lib. 2. cap. 23. nu.
7. fo. 98.

Notarius factus monachus an possit notariatum
exercere. lib. 2. c. 54. nu. 10. fo. 212.

Novicij non professi an clericorum privilegijs gau
dere debeant. li. 1. cap. 9. nu. 2. fo. 15.

Obiurgatio in nostri temporis clericos. lib. 2.
cap. 32. nu. 9. fo. 130.

Obligato ad ratiocinia utrum ante calculum ad
ordines promoueri concedatur, & quando. lib.
2. cap. 6. nu. 1. & 3. fo. 51. & 52.

Obligatio ecclesiarum pro alienis debitis quam in
currat pœnam: Et quid de mutuo. lib. 2. cap. 50.
nu. 7. & 8. fo. 195.

Obligatio perfecta in susceptione regulæ religio
nis requisita. lib. 2. c. 19. nu. 7. fo. 84

Occidens in defensione an sit excusabilis quo ad
deum,

Index

- Deum, & quando libro. 2. cap. 25. nume. 1. &
6. fol. 104. & 105.
- Occidere pro defensione honoris an sit licitum laico. lib. 2. c. 24. nu. 10. fo. 103.
- Occidens inuasorem cum aliter mortem uitare non posset, an sit irregularis. libro. 2. cap. 24. nu. 5. fo. 101.
- Oculorum impudicitia. libr. 2. capi. 50. numero. 2. fo. 224.
- Officiales fori secularis cur ab ordinibus arcendi. lib. 2. cap. 7. nu. 3. fo. 76.
- Officium beate Mariæ uirginis quos & quando excuset maiori officio. libro. 2. cap. 2. num. 3. fo. 166.
- Officium beate Mariæ uirginis an necessario dicendum.
- Et quid de officio mortuorum. libro. 2. cap. 42. nume. 15. fo. 172.
- Officium diuinum & horæ dicendæ sunt in clericis ex obligatione iustitiæ & præcepto. li. 2. c. 41. nu. 2. fo. 160.
- Officium est quoddam annexum beneficio. lib. 2. c. 42. nu. 5. fo. 167.
- Onus personale nunquid per tertium possit exequi lib. 2. cap. 42. nu. 3. fo. 166.
- Opinio doctorum communis insequenda. libro. 2. cap. 11. nu. 7. fo. 66.

Index

- Opiniones quo ad animam tutores insequenda. li.
2.c.42.nu.6.fo.168
- Orandum utroq; poplite flexo. lib. 1.c.22.nu.
3.fo.33.
- Ordinans indignum peccat mortaliter, & tenetur
ad interesse. libro. 2. capite. 38. numero. 5. fo.
150
- Ordinandus libera debet esse conditionis. lib. 2.c.
4.nu.1.fo.46.
- Ordinatus ante legitimam etatem an possit officium
excere. lib. 2. cap. 17. nu. 3. fo. 78.
- Ordinatus tenetur ad officium, etiam si nullum
habeat beneficium. libro. 2. capite. 41. numer. 3.
fo. 161.
- Ordinatorum ad sacra qui possint uxorem ducere.
lib. 2.c.10.nu.2.fo.62.
- Ordinandus quisq; an & de quibus examinandus
lib. 2. cap. 33. nu. 8. fo. 135.
- Ordinandus qui scit sua crimina, an illa teneatur
reuelare. lib. 2.c.37. nu. 2. fo. 144.
- Ordinatio uxorati an dirimat matrimonium, &
illius effectum. libro. 2. capite. 8. numero. 2. fo.
57.
- Ordinati ad maiores quo casu ab horis non dicen-
dis excusentur. lib. 2. capite. 42. nume. 2. fo.
166.
- Ordines sacri an requirant suscipientem sine crimi-
ne in

Index

- mine indistincte. libro. 2. cap. 29. numero. 1. &
6. fo. 117. & 119.
- Ordines minores cur dicti quatuor cum sint quin-
que. lib. 1. c. 4. nu. 1. fol. 7.
- Ordinum nunquid indignus pseudo economus. li.
2. cap. 15. nume. 1. fo. 71.
- Ordinum suscipiendorum facultatem in aliena dice-
cest qui dare possint. libro. 2. cap. 31. numero. 2.
fol. 123.
- Ordinum susceptorum à coniugato effectus. lib. 2.
cap. 8. nume. 3. fol. 57.
- Ordinum cur tantum quatuor dicantur sacri. li. 1.
cap. 3. nume. 1. fo. 6.
- Ordines minores cui ætati possint dari. libr. 2. cap.
17. nume. 2. fo. 78.
- Ordo sacer appellatur à sanctimonia. lib. 1. cap. 3.
nume. 2. fol. 6.
- Ordo sacer an conferendus egeno. libro. 2. cap. 41.
nume. 2. fol. 160.
- Ordo sacer uotum solenne secum ducit. libr. 2. cap.
10. nume. 3. fol. 62.
- Ordo ecclesiasticus quibus dicitur nominibus. libr.
1. cap. 18. nu. 4. fol. 24.
- Origenes cur se castrauerit, & Marcus euangeli-
sta pollicem sibi amputauerit. lib. 2. cap. 16. sub
nume. 6. fol. 75.

Index

P.

- P**apa an possit dispensare super matrimonio clericorum in sacris. libro. 2. cap. 40. numero 4. fol. 157.
- Papa D.N. cur sic dictus. libro. 1. cap. 14. numero 3. fol. 19.
- Papa qui comperitur prius duxisse uxorem, an possit ab illa repeti. libro. 2. capit. 8. numero. 4. folio. 58.
- Papa qualem habeat scientiam. libro. 2. cap. 33. numero. 7. fol. 135.
- Papa super quibus beneficijs non dispensat. libr. 2. cap. 46. nume. 2. fo. 185.
- Papa sciens & tolerans quicquam in curia sua an uideatur tacite dispensare. lib. 2. cap. 39. nume. 7. folio. 154.
- Papæ nemo potest dicere, cur sic facis. libro. 2. cap. 46. nume. 6. fol. 186.
- Patriarchæ quatuor principales, & unde. lib. 1. ca. 13. nume. 4. fol. 18.
- Paulinæ constitutiones circa alienationem rerum ecclesiæ. lib. 2. c. 50. num. 9. fo. 195.
- Peccata populi comedentes. libro. 2. cap. 47. numero. 4. fo. 188.
- Peregrinus in ordinū susceptione quis dicendus. li. 2. cap. 31. nu. 1. fo. 123.

Index

- Petrus Apostolus quomodo disponebat ecclesie ordinem.** lib. 1. cap. 17. nu. 6. fo. 22.
- Phisica nunquid religiosis interdicta, & quid de legibus.** li. 2. cap. 35. nu. 6. fo. 141.
- Piscatorum nonnulli sancti, ex uenatoribus nullus.** lib. 2. cap. 55. nu. 2. fo. 214.
- Pluralitas beneficiorum est canonibus inimica.** lib. 2. cap. 45. nu. 12. fo. 182.
- Pluralitas beneficiorum incommoda.** libro. 2. cap. 45. nu. 6. fo. 179.
- Pluralitati in beneficijs locus quando sit.** lib. 2. cap. 45. nu. 3. fo. 178.
- Pœnitens publicus an postea in ordinibus recipiendus.** lib. 2. cap. 14. nu. 1. fo. 70.
- Pœnitentibus publicis an possit ad ordines dispensari.** lib. 2. cap. 14. nu. 3. fo. 71.
- Pœtarum lectio etiam clericis laudata.** lib. 2. c. 35. nu. 3. fo. 139.
- Pontifex cur à pontis factione descendat.** lib. 1. ca. 14. nu. 1. fo. 19.
- Pontifex in ueteri testamento quid ante pectus gestabat.** lib. 2. c. 32. nu. 6. fo. 129.
- Pontificis officium.** libro. 1. capite. 24. numero. 2. fo. 36.
- Practica dicecesanorum in admittendis extraneis ad ordines.** li. 2. c. 31. nu. 6. fo. 125.
- Præceptum iuris positiui ad quæ referendum.** lib. 2. cap.

Index.

2. cap. 42. nu. 10. fo. 170.
Prædicandi officiū ad quos spectet. lib. 1. ca. 19. nu.
6. fo. 26.
Prædicare verbum dei quibus concessum. lib. 1. ca.
23. nu. 3. fo. 35.
Prælati non legitime institutis an obediendum &
soluendum. li. 2. c. 43. nu. 6. fo. 175.
Prælatorum negligentia. libro. 2. capite. 47. nu. 6.
fo. 188.
Præscribere ecclesiæ finens tenetur de negligentia.
li. 2. cap. 48. nu. 4. fo. 190.
Precario per modum beneficii an possit dari alicui.
li. 2. c. 44. nu. 2. fo. 175.
Presbytero ad officium suum quid incumbat. lib. 1.
capi. 23. nu. 1. fo. 34.
Presbyter quæ sacramenta conficere potest. lib. 1.
cap. 23. nu. 2. fo. 34.
Presbyteri ordinandi ritus & solennitas. lib. 1. c.
23. nu. 4. fo. 35.
Presbyter unde exordium sumat, & quæ dignitas.
li. 1. c. 11. nu. 1. fo. 16.
Privilegijs clericorum qui gaudere debent. lib. 1. c.
8. nu. 2. fo. 14.
Promoueri ad ordines qui generaliter possint, &
qui repelli. lib. 2. c. 28. nu. 2. fo. 116.
Promissio iurata nunquid arceat à sacris ante im-
plementum. lib. 2. c. 6. nu. 5. fo. 53.

Proe

Index

*promissor qui religionem ingreditur, an & quali-
ter ad promissa teneatur. libro. 2. capite. 6. nume-
ro. 6. fo. 54.*

*Psalmista à lectore in quo differat. libro. 1. capite. 4.
nu. 2. fo. 7.*

*Psalmista quid habeat facere. libro. 1. capite. 19. nu.
4. fo. 25.*

*Psalmistatus in ordinibus omissus postea conferen-
dus. li. 1. cap. 19. nu. 5. fo. 26.*

*Psalmista an dicendus clericus. lib. 1. capite. 5. sub
nume. 1. fo. 8.*

*Psalmistatus utrum sit ordo. lib. 1. cap. 2. numero.
5. fo. 5.*

*Praelatus ad dilectionem ecclesie magis tenetur.
quàm consanguineorum. libro. 2. capite. 48. nu.
3. fo. 190.*

*Praelato potius acquirenti sibi quàm ecclesie impu-
tatur. lib. 2. c. 48. nu. 2. fo. 189.*

Q

*Qualitates circa ordinandos sunt sexdecim, qua-
rum nulla deficere debet. lib. 2. c. 37. nu. 1.
fo. 143.*

*Questiones quando periculosè dicidantur. lib. 2.
cap. 45. nu. 9. fo. 181.*

Index.

R

Ratihabitio in delictis an mandato æquiparetur
lib. 2. cap. 23. nu. 5. fo. 97.

Rationis iudicium raro in literarum rudibus com-
pertum. lib. 2. cap. 32. nu. 10 fo. 131

Rectores ecclesiarum quibus nominibus uocentur
circabona ecclesiæ. libro. 2. cap. 51. numero. 3.
folio. 197.

Redditus cessanti à diuinis subtrahuntur. libr. 2. c.
41. nume. 5. fo. 162.

Rugularis ante. 14. annum esse non potest, nec re-
ligionem profiteri. lib. 2. c. 19. nu. 3. fol. 83.

Religiosi habitum deferentes sunt excommunicati
et apostatæ. lib. 2. c. 30. nu. 2. fo. 121.

Religiosus sub habitu ferens uestem prohibitam an
excommunicatus. libro. 2. capite. 30. numero. 4.
folio. 121.

Religiosi confessionibus aut concionibus addicti
qualem habere debeant scientiam. libro. 2. c. 34.
nume. 2. fol. 137.

Religiosi fauore religionis nonnulla sibi deberi pu-
tant. lib. 2. cap. 17. sub nu. 4. fo. 79.

Religiosi an cadant sub clericorum nuncupatione
maximè in materia stricta. libro. 1. cap. 9. nume-
ro. 1. fo. 15.

Religiosus ad regulæ observationem semper astri-
ctus.

Index.

Ætus. libro. 2. cap. 6. nu. 8. fo. 55.

Religionis ingressum retardans pessimè consuluit.
libro. 2. cap. 6. nu. 9. fo. 55.

Religiosus nōdum professus an suscipiendus ad or
dines. li. 2. c. 12. nu. 3. fo. 67.

Res ecclesiæ ut communes ex deo oblate ad pios
usus dispensandæ. libro. 2. capite. 51. numer. 2.
fo. 197.

Residentia in beneficio an ex quando requisita. li.
2. c. 44. nu. 1. fo. 173.

Residentia in beneficio an possit consuetudine tol
li. lib. 2. cap. 45. nu. 4. fo. 178.

Restitutio nuquid locū habeat in captis uenatione
prohibita. li. 2. cap. 57. nu. 3. fo. 217.

S

Sacerdos non baptizatus baptizatum se cre
dens, an censendus de numero catholicorū.
libro. 2. c. 12. nu. 3. fo. 69.

Sacerdos in peccato res sacras tangens an peccet. li
bro. 2. cap. 29. nu. 7. fo. 120.

Sacerdos simplex quos canones scire debeat. lib. 2.
cap. 32. nu. 5. fo. 128.

Sacerdos celebrans an debeat missam deferere, ut se
defendat, postmodum ad eam reuerti, maximè si
inuadentem occiderit. li. 2. c. 25. nu.

Index

9. fo. 107.

Sacerdos locare operas suas num ualeat. lib. 2. cap.

50. nu. 4. fo. 194.

Sacerdotalis dignitas regali comparata. li. 1. c. 18.

numero. 2. fo. 80.

Sacerdotalis nominis etymologia. lib. 1. cap. 12. nu

me. 1. fo. 17.

Sacerdotes quas literas scire teneantur. lib. 2. cap.

32. nu. 4. fo. 127.

Sacerdotes scire debent gramaticam. lib. 2. ca. 33.

nu. 9. fo. 136.

Sacerdotes ab initio mundi. lib. 1. cap. 17. nume. 1.

fo. 21.

Sacerdoti effecto morbofo qualiter officium sibi in

terdictum. li. 2. c. 16. nu. 4. fo. 74

Sacerdotis stultitia nomine simplicitatis non excu

sanda. lib. 2. c. 32. nu. 3. fo. 127.

Sacerdotum excellentia & dignitas. lib. 1. ca. 18.

nu. 1. fo. 32.

Sacerdotum in ueteri lege ante ingressum templi

mos. lib. 2. c. 32. nu. 7. fo. 129.

Sacramentum duo requirit. lib. 2. capite. 3. nume. 3.

fo. 44.

Sacramentum bis suscipiēs an possit postmodum

ordinari maximē cum dispensatione. lib. 2. cap.

13. nu. 1. fo. 68.

Sacrificij & sacerdotij interpolatio. libr. 1. capite.

17. nu.

Index.

17. numero. 3. folio. 22.
Sancti cur recte orandi. libro. 1. capit. 22. numero
2. folio, 33.
Sanctorum exempla in consequentiam non trahenda. lib. 2. cap. 16. nu. 7. fo. 75.
Satisfactio qualis in omisione horarum canonicarum. lib. 2. cap. 42. nume. 9. fol. 170.
Scientia qualis & quanta in episcopo requisita. li.
2. cap. 33. nume. 4. fo. 134.
Scientia est in triplici differentia. libro. 2. cap. 33.
numero. 5. fo. 134.
Scripturæ diuinæ cur in cœnis ecclesiasticorum legantur, aut legi debeant. libro. 2. cap. 57. nume.
9. fol. 128.
Seruus religionem in gressus an possit per dominum reuocari, & intra quod tempus. lib. 2. cap. 5. numero. 2. fo. 50.
Serui quantumcunque deo sacrati cur domino restituenti. li. 2. c. 5. nu. 3. fo. 50.
Seruus nunquid in domini præiudiciu ordinari possit. lib. 2. cap. 4. nu. 2. fo. 47.
Seruus sacris initiatus quando domino restituentis, & ad quas operas. libr. 2. capite. 4. numero. 3. fo. 48.
Seruus ordinatus & domino restitutus à quo iudicandus. lib. 2. cap. 4. nu. 4. fo. 48.
Seruus ad ordines susceptus contrahere matrimonium

Index

- nium an possit. lib. 2. cap. 4. nu. 5. fo. 49.
Seruus ordinatus à quo tempore per dominum re=
petendus. lib. 2. c. 4. nu. 6. fo. 49.
Signum crucis quando, & in quibus, & quomodo
faciendum. lib. 1. cap. 21. nu. 4. fo. 32.
Socij uulnerantis an dicendi irregulares si non li=
queat de occifore. libro. 2. capite. 26. numero. 6.
fo. 111.
Spiritu sancto nemo resistere potest. lib. 2. cap. 6.
nu. 7. fo. 54.
Sponsalia de presenti per ordinis sacri susceptio=
nem nunquid sublata. libro. 2. capite. 10. nume.
3. fo. 62.
Spuriorum ad decimam usque generationem con=
ditio. lib. 2. cap. 1. sub nu. 1. fo. 39.
Standum quomodo sit dū in missa euangelium dici=
tur. lib. 1. cap. 21. num. 2. fo. 31.
Studere in iure ciuili aut physica nunquid permis=
sum clericis. lib. 2. cap. 35. nu. 5. fo. 140.
Studia quæ religioni sint apta. lib. 2. cap. 34. num.
5. fo. 138.
Studentes beneficiati an teneantur ad officium di=
cendum. lib. 2. c. 42. nu. 4. fo. 167.
Studium an conueniat religioni. lib. 2. cap. 34. nu.
3. fo. 137.
Subdiaconus quale in ecclesia officium gerat. lib.
1. cap. 20. nu. 1. fo. 28.

Index

Subdiaconus sacra uasa tangere potest. lib. 1. cap.
20. nu. 2. fo. 29.

Subdiaconus cur epistolam in missa legat. lib. 1. ca.
20. nu. 3. fo. 29.

Successor utrum teneatur stare contractui prae-
decessoris tempore nondum expleto. lib. 2. cap. 50.
nu. 6. fo. 194.

T

Tabernam uinariam exercere clerici nunquid
ualeant. lib. 2. cap. 53. nu. 5. fo. 209.

Tabernas frequentare ecclesiasticis interdictum. li-
bro. 2. cap. 59. nu. 3. fo. 222.

Taciturnitas & consilium qualiter causent irregu-
laritatem. lib. 2. cap. 21. nu. 3. fo. 90.

Tempus modicum quanti temporis. lib. 2. c. 50. nu.
3. fo. 193.

Testari de bonis ecclesiae an concessum, & quibus.
lib. 2. cap. 51. nu. 7. fo. 199.

Testiculi abscisi nunquid per sacerdotem eunuchum
seruandi. lib. 2. c. 16. nu. 8. fo. 76.

Tonsura qualiter in clericis ueniat intelligenda. li-
bro. 2. c. 39. nu. 1. fo. 151.

Tonsura ordinum ianua & principium. lib. 1. cap.
2. nu. 3. fo. 4.

Tonsura cur maior in monachis, quam clericis. lib.
2. cap.

Index.

2. cap. 39. nu. 3. fo. 152. r. 1. o. 7. 1. nu. 07. q. 10
Tonsura cur rotunda, et dicatur corona. lib. 2. ca.
 39. nu. 3. fo. 152. 1. 2. 5. 07. 8. nu. 87
Tonsura quæ proprie dicenda. lib. 2. cap. 39. nu.
 4. fol. 152. nu. 131. q. 10. 1. 2. 5. 07. 8. nu. 87
Tonsuram primam habentes nunquid ueniant cle-
ricorum appellatione. lib. 1. cap. 5. nu. 1. fo. 8.
Tonsuram primam habentes utrum gaudeant pri-
uilegijs clericorum. libro. 1. capite. 5. numero.
 2. fo. 8. 07. 1. 07. 4. nu. 87. q. 10
Tutor utilitatem propriam pupulari præponere non
debet. lib. ij. cap. 48. nu. 1. fo. 182.

- V**enatio est quadruplex. lib. ij. cap. 55. nume.
 3. fo. 214. 07. 1. 07. 8. nu. 87. q. 10
Venatio monachis omnimode prohibita. lib. 2. cap.
 59. nu. 2. fo. 215. 70. 1. 07. 8
Venatio etiam laicis quando damnabilis. lib. 2. cap.
 55. nu. 4. fo. 214. 78. 1. 07. 4. nu
Venatio recreationis causa licita. lib. 2. c. 55. num.
 5. fo. 215. 78. 07. 0. nu. 91
Venatio nunquid interdicta clericis, et quæ et quā
do. lib. 2. cap. 55. nu. 2. fo. 214. 70. 1. 07. 8
Venditio fructuum et reddituum ad modicum
tempus sine solennitate religiosis concessa. li. 2.

Index

- cap. 50. nu. 2. fo. 193.
Venter crassus grossum sensum n. educat. lib. 2. cap.
58. nu. 8. fo. 221.
Verba nonnulla prætermiſſa à clerico dum horas di-
cit, an obligent ad reincipiendum. lib. 2. cap. 42.
nu. 10. fo. 170.
Vestis clerici superior debet esse talaris. lib. 2. cap.
38. nu. 7. fo. 150.
Vestis multicolor olim clerico non prohibita. lib. 2.
cap. 38. nu. 4. fo. 149.
Vestes pretiosæ clericis ex consuetudine cur per-
missæ, & quatenus. libro. 2. cap. 38. numero. 5.
fo. 150.
Vestium pretiositas & libido culpam iniecit feren-
ti. lib. 2. cap. 38. nu. 6. fo. 150.
Victus in clerico qualis. lib. 2. capite. 58. numer. 3.
fo. 219.
Vim ui repellere quatenus liceat. lib. 2. cap. 25. nu.
3. fo. 105.
Vigilantia circa curam animarum. lib. 2. cap. 47.
nu. 2. fo. 187.
Vinculum spirituale morte non soluitur. lib. 2. ca.
19. nu. 6. fo. 84.
Virtus plus affert ornamenti quàm maiorum splen-
dor. lib. 2. cap. 1. nu. 6. fo. 40.
Vir uxori impotenti tenetur ad alimenta. libro. 2.
cap. 41. nu. 9. fo. 164.

Index.

- Voluptates huius seculi alienæ debēt esse à clericis.*
lib. 2. c. 55. nu. 1. fo. 213.
- Vota quæ & quando no seruanda.* lib. 2. c. 25. nu.
10. fo. 108.
- Votum continentie expressum in neganda clericis
dispensatione plus tacito operatur.* lib. 2. c. 40.
nu. 6. fo. 158.
- Vouens uel iurans se non defensurum an ueniat cō
tra uotum uel iuramentum si se defendat.* lib. 2.
c. 25. nu. 10. fo. 108.
- Vsurariorum filij nunquid anterationē redditam
promouendi.* libro. 2. capite. 6. numero. 3. folio.
53.
- Vtilitas temporalis non præponenda spiritali.* li.
2. cap. 37. nu. 9 fo. 147.
- Vulnerans an incurrat irregularitatem si uulnera
tum alius postea occidat, Et quid si uulnus sit le
tale.* lib. 2. cap. 26. nu. 4. & 5. fo. 112.
- Vxoratis ordines inire non datur.* lib. 2. cap. 8. nu.
1. fo. 57.
- Vxoratorum ordines recipientium poena.* lib. 2. ca.
10. nu. 1. fo. 61.
- Vxorem alterius ducens quādo non efficiatur biga
mus.* lib. 2. c. 11. nu. 2. fo. 64.

FINIS.

Salmanticae
Excudebat Ioannes Baptista à
Terranova. Anno

1568.

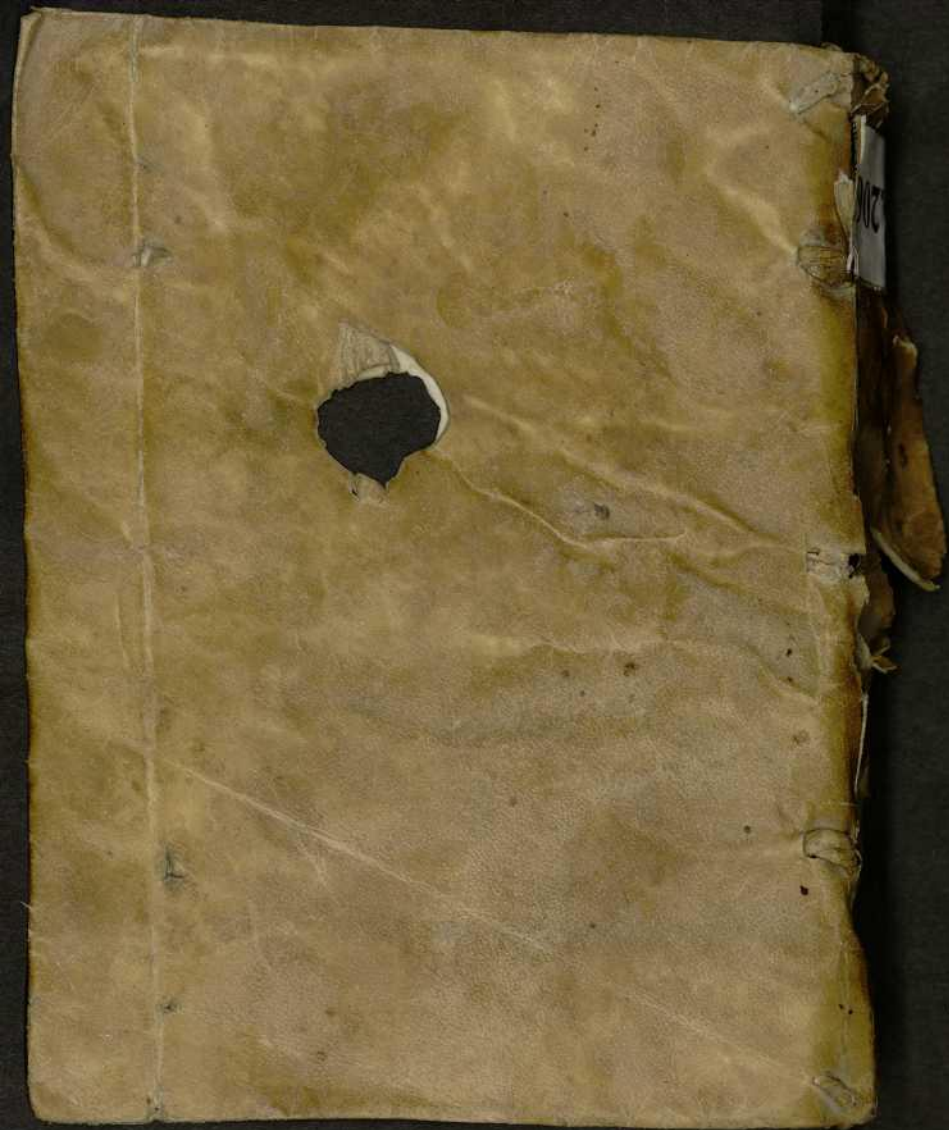

2-13

W. L. Brown
10

476
—
54

5206

5.206